

SOSYALİST ENTERNASYONAL 18. KONGRE

**İlkeler Bildirgesi
İnsan Hakları Bildirgesi
Kongre Kararları
Raporlar**

KONUŞMALAR

W. Brandt N. Kinnock

I. Carlsson J. Nyerere

B. Craxi M. Rocard

E. İnönü G. Spitaels

20-23 HAZİRAN, 1989 STOCKHOLM

**Yayına Hazırlayan
Yiğit Gülöksüz**

**TÜRKİYE SOSYAL EKONOMİK
SİYASAL ARAŞTIRMALAR VAKFI**

SOSYALİST ENTERNASYONAL 18. KONGRE

**İlkeler Bildirgesi
İnsan Hakları Bildirgesi
Kongre Kararları
Raporlar**

KONUŞMALAR

W. Brandt N. Kinnock

I. Carlsson J. Nyerere

B. Craxi M. Rocard

E. İnönü G. Spitaels

20-23 HAZİRAN, 1989 STOCKHOLM

**Yayına Hazırlayan
Yiğit Gülöksüz**

**TÜRKİYE SOSYAL EKONOMİK
SİYASAL ARAŞTIRMALAR VAKFI**

SANEM MATBAACILIK TİC. A.Ş.
Necatibey Cad. No: 31-C Sıhıye - ANKARA
TEL: 231 80 50 — 231 80 51

İÇİNDEKİLER

Önsöz

Willy Brandt'ın Konuşması, Sosyalist Enternasyonal Başkanı	1
Ingvar Carlsson'un Konuşması, İsveç Sosyal demokrat Partisi (SAP) Başkanı	7
Bettino Craxi'nin Konuşması İtalyan Sosyalist Partisi (PSI) Genel Sekreteri	15
Erdal İnönü'nün Konuşması, Türkiye Sosyal Demokrat Halkçı Parti (SHP) Genel Başkanı	19
Neil Kinnock'un Konuşması İngiltere İşçi Partisi (LP) Başkanı	23
M. Julius Nyerere'nin Konuşması, Güney Komisyonu Başkanı	31
Michel Rocard'ın Konuşması, Fransa Başbakanı	35
Guy Spitaels'in Konuşması, Belçika Sosyalist Partisi (PS) Başkanı	41
İlkeler Bildirgesi	47
Sosyalist Enternasyonal İnsan Hakları Programı	63
Çevre Güvenliğine Doğru	73
Kongre Kararları	113
Sosyalist Enternasyonal Kadınları Kongre Kararları	125

ÖNSÖZ

Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı (TÜSES) yurtiçinde çoğulcu demokrasinin bütün kurum ve kurallarıyla işlediği, bireyin ve toplumun gönenci ve mutluluğunun sağlanmasına yönelik barışçı bir toplum düzeninin kurulup güçlendirilmesi amacına dönük çalışmalarını sürdürürken başka ülke ve toplumlardaki gelişmeleri de izlemeyi ve öncelikli konu ve yaklaşımları Türkiye'ye yansıtmayı görev bilmektedir. Bu kitap böyle bir anlayışın ve çabanın ürünüdür. Hızlı bir devinim içinde bulunan Dünya'mızın en eski ve en büyük siyasal örgütlenmelerinden biri olma niteliğini taşıyan Sosyalist Enternasyonal (SE) 18. Kongresini 20-22 Haziran 1989 tarihleri arasında İsveç'in başkenti Stokholm'de yaptı. Bu Kongre'de çoğu evrensel ve bölgesel sorun tartışıldı. Değişen koşullara uygun yeni değerlendirmeler yapıldı. Son olarak 1951 Frankfurt Kongresinde tam bir metin olarak benimsenmiş bulunan "İlkeler Bildirisi" yeniden gözden geçirilip geliştirildi. Bu toplantıda, bir süredir "Danışman üye" olarak Sosyalist Enternasyonal'ın bazı etkinliklerine katılmakla olan Sosyal Demokrat Halkçı Parti (SHP) tam üyeliğe oybirliğiyle kabul edildi. Böylece 1970'lerde SE'ye tam üye olarak katkıda bulunan Cumhuriyet Halk Partisinin kapatılmasıyla başlayan kesinti sona ermiş oldu.

Dünyada barışın, ülkeler arasında ve tüm ülkelerde sosyal adaletin güven altına alınmasını ve her türlü baskıya son verilmesini amaçlayan SE, tarihçesini 1889'da Paris'te toplanan ikinci Enternasyonal'e dayandırıyor. 1861-1876 arasında yaşayan ve çeşitli uluslardan sosyalist ve anarşist düşünürler ile akımları bir araya getiren Birinci Enternasyonal'den farklı olarak İkinci Enternasyonal, sosyal demokrat ve sosyalist partilerin uluslararası örgütü niteliğini taşıyordu. 1914'te Birinci Dünya Savaşı'nın çıkışı ile dağılan bu uluslararası örgüt, sosyalizme şiddete dayalı bir devrim yoluyla, yoksa demokratik ve reformist bir yolla mı ulaşılabileceği konusunda mücadelelere sahne oldu. Devrimci yolu savunanlar, Bolşevik ihtilalinin ardından sosyal demokrat partilerden ayrılarak komünist partilerini ve 1919'da Komünist Enternasyonal'i (Komintern) kurdular. (Komintern 1943'te dağıtıldı.) 1921-23 arasında Viyana'da kurulan ikibucukuncu Enternasyonal'in sosyalist ve komünist partileri bir araya getirme çabaları başarısız kaldı. Demokratik sosyalist partiler 1923'te Hamburg'da toplanan bir kongreyle Sosyalist ve İşçi partileri Enternasyonal'ini yeniden kurdular. Ancak İkinci Dünya Savaşı'yla birlikte bu örgüt de dağıldı. Bugünkü Sosyalist Enternasyonal, 1951'de Frankfurt'ta kuruldu. Bu kongreye 6'sı Avrupa dışından, toplam üye sayısı 800.000 dolayında olan 34 parti katıldı. 1970'lerin başında SE'e üye olan partilerin sayısı yalnızca 37'ye çıkmıştı. Fakat bu partiler 14 milyon üyeyi ve 75 milyon seçmeni temsil eder hale gelmişlerdi.

1976'da Cenevre'de yapılan kongrede, 1964-87 arasında Alman Sosyal Demokrat Partisi liderliğini yapan Willy Brandt'ın başkanlığa seçilmesi, SE'in yakın tarihinin önemli bir dönüm noktasını oluşturdu. 1969-74 arasında Federal Almanya başbakanlığını yapan, 1971'de "Ostpolitik" olarak anılan Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkeleriyle yakınlaşma politikasının mimarı olan Nobel Barış ödülü'nü kazanan Brandt'ın katkıları, SE'nin çalışmalarına büyük bir canlılık getirdi. Brandt SE'yi bütün dünyaya açarak, bir Avrupa partileri topluluğu olmaktan çıkardı. Stokholm kongresinde kabul edilenlerle beraber SE bugün, 50'si tam, 26'sı danışman üye statüsünde 76 üye parti, 3 kardeş kuruluş ve 9 ilişkili örgüt olmak üzere çoğu Avrupa dışından toplam 88 siyasi teşkilatı çatı-

si altında topluyor. Bu örgütlerin toplam 20 milyon üye ve 120 milyondan fazla seçmene sahip olduğu hesaplanıyor. Örgütte üye 27 parti tek başına ya da koalisyon ortağı olarak iktidarda bulunuyor. Bu özellikleriyle SE dünyanın "en eski" yanı sıra "en büyük" siyasi örgütlenmesi olma özelliğini taşıyor.

SE'nin demokratik sosyalizm anlayışı 1951 Frankfurt Kongresinde benimsenen İlkeler Bildirisi'nde ifadesini buluyor. Örgütün siyasi programı niteliğindeki bu metne, 1962 Oslo Kongresinde kabul edilen bildiri eklendi. 1978 Vancouver Kongresi Felipe Gonzales başkanlığındaki bir komisyonu yeni bir ilkeler bildirisi hazırlamakla görevlendirdi. 1980'lerin başına yetiştirilmesi istenen yeni program uzun süren çalışmalarından sonra, ancak 1989 Stokholm Kongresi'ne sunulabildi.

SE'nin en büyük organı üç yılda bir toplanan kongre örgütün ana politikalarını; başkanını, onursal başkanlarını, başkan yardımcılarını ve genel sekreterini belirliyor ve yeni üyelerin kabulü konusunda karar veriyor. Üye örgüt temsilcilerinin katılmasıyla yılda iki kez toplanan konsey (1986 ya değin büro olarak anılıyordu) ile gerekli görüldüğünde bir araya gelen parti liderleri Konferansı SE'nin öteki organları Londra'daki genel sekreterlik örgütün faaliyetlerinin eşgüdümünden ve 1971'den bu yana yılda dört kez basılan "Socialist Affairs" adlı derginin yayımlanmasından sorumlu.

Örgütün tam üyesi olan partilerle kardeş kuruluşların (Sosyalist Eğitim Enternasyonalisi SEI, Sosyalist Gençlik Enternasyonalisi - IUSY - ve Sosyalist Kadın Enternasyonalisi - SIW-) toplantılara söz ve oy hakkı bulunuyor. Danışman üyelerle ilişkili örgütlerin ise yalnızca söz hakları var. Örgüt kararları uzun süren görüşmelerden ve karşılıklı ödünlerden sonra oy birliğiyle alınıyor. Bu kararlar örgüt üyeleri açısından yalnızca tavsiye niteliğini taşıyor. Üyeleri üzerinde herhangi bir yaptırım gücüne sahip olmayan örgüt yalnızca bir danışma ve dayanışma kuruluşu niteliğini taşımakta.

SE'nin Avrupa Topluluğu Sosyalist Partileri Konfederasyonu (CSPEC) ve Asya - Pasifik Sosyalist Örgütü (APSD)I gibi alt örgütlenmeleri de bulunuyor.

SE konseyi belirli konularla ilgilenmek üzere çeşitli komiteler ve araştırma grupları oluşturabiliyor. Finli lider Kaleyi Sorsa başkanlığındaki Silahsızlanma Araştırma Grubu; Jamaikalı lider Michael Manley'in başkanlığındaki Ekonomik Politikalar Komitesi; Avusturya Sosyalist Partisi'nden Peter Jankowitsch başkanlığındaki İnsan Hakları Komitesi ile İsveçli bakan Birgitta Dahl başkanlığındaki Çevre Sorunları Komitesi bunların başlıca örnekleri. SE ayrıca, temel uğraş alanları olan silahsızlanma, kuzey-güney diyalogu, ekonomik kalkınma sorunları, insan hakları sorunları yanı sıra bölgesel sorunların çözümüne katkıda bulunmak üzere çok sayıda özel heyetler oluşturarak çeşitli faaliyetler yürütmekte.

Bu kitapta yeni "İlkeler Bildirgesi"nin yanı sıra sosyalist Enternasyonal'in "İnsan Hakları Bildirgesi"ne, Kongre Kararlarına ve toplantıya sunulan bazı raporlara yer verilmiştir. Ayrıca, aralarında SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün de bulunduğu sekiz liderin çerçeve çizici ve önemli sorunsalları irdeleyici konuşmalarıyla bu önemli toplantının genel çerçevesi yayına yansıtılmış oluyor.

Sosyalist Enternasyonal'in 18. Kongresinde ele alınmış çoğu konu Türkiye'nin de gündeminde öncelikli olarak yer aldığı için bu yayının ülkemiz kamuoyundaki tartışma ve değerlendirmelere katkıda bulunabileceğini ümit ediyoruz.

Doç. Dr. Korel Göymen
TÜSES Yönetim Kurulu Başkan.

WILLY BRANDT'IN KONUŞMASI, SOSYALİST ENTERNASYONAL BAŞKANI

Bana karşı bir kez daha göstermiş olduğunuz güvenden dolayı sizlere içtenlikle teşekkür ederim. Uluslararası topluluğumuzun yararlı rolünü sürdürebilmesine katkıda bulunmaktan kivanç duyuyorum.

Ayrıca sizlere, son yıllarda göstermiş olduğunuz işbirliğinden dolayı da teşekkür ederim. Özellikle son altı yıldır Genel Sekreterimiz olan Pentti Vaananen'e değerli çalışmalarından dolayı teşekkür etmek isterim. Kendisine gelecekteki görevlerinde başarılar dilerim.

İçtenlikle soruyorum: Aramızda, önümüzdeki bin - yılın dönüm noktasında dünyamızın nasıl bir görünüm kazanacağını kim söyleyebilir? Kim bu denli hızlı değişim ve çelişki dolu yönelimler arasında insanlığa, geleceğe yolculuğu sırasında ona eşlik edecek şeyleri gösterebilir?

Dedikleri gibi insanın bilgisi — ama bilgeliği değil — her beş yılda bir ikiye katlanıyorsa, karşılaşacağımız güçlüklerle nerede yanıt arayacağız? Bu yanıtları, Demokratik sosyalistler olarak kendi ortak deneyimlerimizden başka nerede bulacağız?

İnsanlığın özgürlük, adalet ve özellikle barış istekleri bize bırakılmış değer-siz birer kalıt değildir. Tam tersine, bunlar kendilerinden yararlanabileceğimiz birer olanaktır. Bu olanaklar yüzyılımızı aşabilecek bir çabayı gerektirirler. İnsan yaşamını biraz daha kolaylaştırmak amacıyla yapılan uluslararası işbirliği çabaları ise, hergün yeniden karşılaşmakta olduğumuz bu olanaklar arasında yer alır.

Demokratik Sosyalizm — ya da çoğumuzun pratik ve geleneksel nedenlerden dolayı sosyal demokrasi diye adlandırdığımız şey — “dünya piyasasına” sürülen en berbat şey değildir. Tam tersine: Katkılarımız gitgide pek çok yerde önem kazanmaktadır. Bir başka deyişle: Eskiden fanatik bir biçimde yadsındığı yerlerde bile, bazı sorumlu insanlar artık, demokrasi olmadan sosyalizmin yürümeyeceğini, böyle bir sistem varsa bile bunun da gerçek sosyalizm olmaya-acağını anlamaya başlıyorlar. Bu gerçek bize yeni bir çağın başladığını muştulamasa bile yine de, bir çağın bir sayfasından ötekine geçişi gösterir. Özellikle Avrupa'nın öbür tarafında yeni bir sayfa açmaya hazırlanan insanlar, dayanabilecekleri bir nokta arıyorlar.

Bu insanlar, tepeden planlama yapan siyasal güçlerin teknolojik değişimlere ayak uyduramadığını biliyorlar. Yine bu insanlar biliyorlar ki, üstten kaşıkla vermek, alttaki yaratıcılığı ve kişisel girişimi boğar. Bu insanlara göre şunlar kaçınılmazdır: Siyasal ve kültürel çoğulculuğa izin vermek ve piyasa ekonomisi yaklaşımına daha fazla yer tanımak. Ama, bu insanların çoğu hala bireye daha fazla seçim hakkı tanımının sonuçlarından çekiniyorlar.

Komünist ülkelerdeki reformcu güçler açıkça bir ikilemle karşı karşıyadırlar : Zorunlu olanın yapılmasının mümkün olup olmadığını bilmiyorlar. Bu, özellikle, inatçı "katı yol" yanlılarının hiçbir zaman gönüllü olarak denemeye izin vermediği için böyledir.

Hiç kimsenin elinde toplumsal değişmeyi gerçekleştirmek için gerekli büyümlü bir formül yoktur. Bizim de yok. Piyasa ekonomisi içinde toplumsal adaleti gerçekleştirebilmenin, demokrasiyi ve hukukun üstünlüğünü korumanın ve geliştirebilmenin ne denli bir güç ortaya koymak gerektiğine hemen her gün tanık olmaktayız. Önemli ölçüdeki deneyim birikimimizi, bizde dayanak noktası arayanlara sunmayı istiyoruz, ancak şu da bilinmelidir ki, elimizde hiç kimseye sunacak her derde deva panzehir yoktur.

Bu durumun bizim için anlamı, hepimizin çok dikkatli ve açık fikirli olmamız gerektiğidir. Bizlerden ayrılanlar yakında yine bizim aramıza dönebilir; geçmişte var olmayan işbirliği olanakları ortaya her an çıkabilir, ancak, bu gelişmelerin hiç duraksamadan kolayca süreceğine inanmak yanıltıcı olur.

Her türlü işbirliğine açığız demekle, burada bulunan herkesin adına konuştuğumu sanıyorum. Ancak, bu öneri, işbirliğinin yararlı, içten ve özünde gerçekçi olabilmesi koşuluyla geçerlidir.

Bugün insanlar barışı sürdürmek için yeni yollar düşünürken, Avrupanın ve dünyanın güvenliği için yeni görüşme yaklaşımları uygulamaktan söz ederken, biz bu yol ve yaklaşımlarda ortaya atılan kavramların, bizim için hiç de yeni şeyler olmadıklarını biliyoruz. İşte Sosyalist Enternasyonal, özellikle önümüzdeki yıllarda, pratik politika alanına dökülmesi beklenen pek çok girişime ön ayak olmuştur. Bunun bir gerçek olduğunu belirtmekten mutluluk duyuyoruz. Şunu da unutmayalım ki, Olof Palme (ve onun başkanlığını yaptığı Enternasyonal Komisyonu) "ortak güvenlik" kavramının öncülerinden birisidir.

Bizim uluslararası örgütümüz, geçen birkaç yılda oldukça önemli olan ve çok dikkat çeken birkaç gelişmeyi de başlatmıştır. Bu girişimlerden bazıları, işbirliğini Avrupa sınırlarının çok ötesine kadar taşıdı.

Enternasyonal'in Başkanı olarak ben, her zaman, görüş alışverişi ve görüş birliği oluşturma amaçlarına yönelik yeni ilişkiler kurmaktan yana olmuştumdur. Bu çerçevede özellikle yakın geçmişteki yıllarda, Avrupanın üye partileri ile Latin Amerika ve Karaiblerin siyasal açıdan bize yakın güçleri önemli rol oynamışlardır.

Bizim topluluğumuz içinde Latin Amerika'nın yeri hiçbir zaman Avrupanınkinden geride kalmamıştır. Ancak yeni demokrasilerin yaşama şansı konusunda endişeler hep sürüyor. Bunun yanında, bizim kendi geleceğini kendisinin yönlendirme hakkından yoksun bırakılmış halkların yanında oluşumuz da sürüyor.

Afrika, Asya ve Latin Amerikadaki dostlarımıza şunu söylemek isterim: Sosyalist Enternasyonal dünyanın bütün bölgelerindeki siyasal güçlerle işbirliğine, bizimkilere yakın amaçlar gütmeleri koşuluyla, açıktır. Bu, Üçüncü Dünya diye adlandırılan bölgelerin tümünü, Kuzey Amerikayı ve dünyadaki tek renkli tekilciliğin çok renkli çoğulculuğa dönme olasılığı olan her yeri içine alır.

Örgütümüzün değişik boyutlar alan uzun tarihine karşın, hala yolun sonuna gelmiş değiliz. Tam tersine, uluslararası boyutta yapmak istediklerimizin daha başlangıcında bulunuyoruz.

Geçen birkaç yıl içinde Afrikalı dostlarımızla daha yakın ilişkiler geliştirmiş bulunuyoruz. Bu, Batı Afrikadaki dostlarımız ve Orta Doğuda sağlam bir barış kurma süreci içinde olan dostlarımız için de geçerlidir. Bu, ateş hattı devletlerinde bulunan ve kurtuluş akımı ANC ve Güney Afrikadaki SWAPO'lu dostlarımız için de geçerlidir. Sosyalist Enternasyonal Olof Palme'nin bir zamanlar söylediği şu söze inanır : "İrk ayırımı reformlarla düzeltilemez, ancak yok edilmelidir."

Cenevre'deki 1976 tarihli Kongremizde şu üç girişim için çağrıda bulunmuştum: Birincisi, barış amacıyla örgütlenme, ikincisi Kuzey ve Güney arasında çıkar uzlaşması, üçüncüsü ise insan hakları. Biz bugüne kadar her üç konuda da elimizden geleni yaptık. Ancak işin önemli bir bölümünün hala yapılması gerekiyor. Silahsızlanma ve kalkınma arasında var olan karşılıklı bağımlılık ilişkisini vurguladık ve sonunda Gro Harlem Brundtland tarafından sunulan ve bu Kongrede tartışılacak olan raporun da konusunu oluşturan, çevre sorunlarına gereken ilgiyi gösterdik.

Sosyalist Enternasyonal gelecek on yıl içinde, Asya ve Okyanusya'daki gelişmelere daha fazla ilgi göstermek zorundadır. Dünyanın bu bölgesinin gitgide önem kazanması nedeniyle orada bulunan ilerici güçlerle daha fazla yakın ilişki kurmak zorundayız.

Bu bölgedeki potansiyel ekonomik güç, dünyanın ekonomik dengesini, yakın geçmişte olduğundan daha farklı bir biçimde değiştirecektir. Kesindir ki, önümüzdeki çeyrek yüzyıl içinde, Asya'nın kalabalık nüfuslu ülkeleri dünya politikası alanında seslerini daha fazla duyuracaklardır. Bu ve başka nedenlerden dolayı kendimizi, dünyanın bu bölgesine daha fazla — ve vakit geçirmeden — açmalayız. Şunu da unutmayalım ki, kendilerine olan güveninin önemli ölçüde büyük kültürel kalıtlarıyla "beslenmiş" olduğu, kendilerinden emin ve eşit düzeyde ortaklarla iş yapmak durumunda kalacağız.

Pasifik kıyıları bir başka önemli bölgedir. Bu bölgede yaptıklarımız hiç de fena sayılmaz. Bence bu bölgede, ortak amaçları paylaşan bağımsız taraflar olarak, saygı duyulan moral ve siyasal bir güç olarak ve uzlaşma ilkesine dayanan politik bir topluluk olarak oldukça önemli gelişmeler gösterdik.

Kanımca bu yönde ilerlemeyi sürdürmemiz gerekiyor. Buradaki rolümüz dünyanın şu anda gündeminde olan ve ileride de bulunacak olan önemli konularda görüş önderliği yapmaktır.

Konuşmamın başında sormuştum: Aramızda, önümüzdeki bin yılın dönüm noktasında dünyamızın nasıl bir görünüm kazanacağını kim söyleyebilir?

Gitgide artan bir biçimde, tüm insanlığı etkileyen sorunlarla karşılaşmaktayız. Bu sorunları ancak dar ulusal sınırları aşan bir "dünya politikası" izlersek çözüme kavuşturabiliriz. Birçok ülkenin hükümetleri bu konuda kaplumbağa hızıyla bile yol alamazken, biz bilinçliyiz. Bu hükümetler sürekli biçimde kendi dar görüşleri çerçevesinde, ulusal çıkarlarını koruma peşindedirler.

Demokrat sosyalistler olarak bizler, hem uluslararası ve hem de bir ülke içindeki zengin - fakir ayırımını ortadan kaldırmak istiyoruz. Bu nedenle, toplumlar üzerinde baskı kuran, çıkarları peşindeki insanlara karşıyız.

Uluslararası dayanışmayı bir küfür gibi gören bu çıkar düşkün insanlar, toplumsal refah devletini, var olduğu her yerde zayıflatmak amacındadırlar. Bu kimseler dış ilişkileri, ekonomik ya da politik yönden "güçlü" birkaç ülkeyle sınırlamayı, öte yandan da "geri" kalan Üçüncü Dünya ülkelerine ancak yeterli gördükleri düzeyde bir kalkınma yardımı yapmayı önerirler. Toplumsal refah yardımını hem ulusal hem de uluslararası düzeyde bir sadaka olarak gören bu kimseler Thatcherizmi dünya çapında savunanlardır.

Bu sorumsuz görüşe karşı herkesi, yalnız moral, ekonomik ya da siyasal açılardan içerdiği tehlikeli sonuçlarından ötürü değil, aynı zamanda uzun devrede, çevre açısından felakete yol açıcı etkilerinden dolayı da uyarıyorum.

Ozon tabakasının delinmesi dünya çapında çevre konusundaki tehlikenin büyüklüğüne bir örnektir. Dünya çapında çevre konusunda oluşan tehlikeler geç de olsa, bir patlama biçiminde kamuoyu bilinçlenmesine yol açtı. İleride ortaya çıkabilecek şokların kitle ölümlerine yol açabileceği göz önünde tutulursa, siyasal istenci kısa dönem ve dar görüşlü ekonomik çıkarları önlemek amacıyla, dünya çapında harekete geçirmek çok önemlidir.

Yine de, sanayileşmiş ülkelerdeki kötü idare ve yanlış yönde gelişmeler ekolojik yıkımın tek nedeni değildir. Çevre kirlenmesinin büyük ölçüde kalkınmanın bir sonucu olduğu kanısı gitgide yaygınlaşmaktadır.

Kanımca davranış biçimlerini değiştirebilmemiz için pek fazla vaktimiz kalmadı. Artık Doğu ile Batı ve süpergüçlerin liderleri arasındaki ilişkilerin düzelmesi de, sonunda çok taraflı işbirliği için beklenen yeni olanakları yaratmıştır.

Şu da bir gerçektir ki, süpergüçler artık dünyayı kendi başlarına istedikleri biçime sokmaktan gitgide uzaklaşmaktadırlar. Süpergüçler silahlanma yarışına son verebilirler. Bu da kendi içinde önemlidir, çünkü o zaman uluslararası kalkınma projeleri için gerekli olan kaynaklar serbest kalmış olur. Aslında bu bizim yıllardır yinelediğimiz bir istektir. Bundan başka, süpergüçler Güney yarıküredeki askeri çatışmalardan vazgeçebilirler. Bunun ilk belirtileri de görülmeye başlamıştır. Ama artık, her ne olursa olsun, egemen güçlerin kendi başlarına "oyunun kurallarını" koydukları günler geride kalmıştır. İki kutuplu güç devri artık sona eriyor; çok kutuplu bir dünyaya doğru gelişmeyi gösteren yeni ağırlık merkezleri oluşuyor.

Ancak kendine güvenen çok sayıda oyuncuların bulunduğu yerde çok taraflı bir işbirliği nasıl örgütlenebilir? 1990'lı yılların gündemindeki en önemli sorunun, uluslararası ya da bölgesel örgüt ve kurumlara, meşrulaştırılmış ve uygun bir biçimde denetlenmiş olarak, nasıl bir güç verilmesi gerektiği konusunun oluşturacağını sanıyorum. Bugün bile, çevre ve kalkınma politikaları söz konusu olduğunda, bu sorun ortaya atılmaktadır. Ama bu ortaya atılma konusu, silahlanmanın denetlenmesi, belli başlı iş ve parasal alanlar ve dolayısıyla temel hukuk ve sosyal güvenlik konularında da aynı oranda gereklidir.

1990'lı yılların karşılıklı görüşme yılları olacağı düşünülürse, uluslararası düzeyde hangi soruların ortaya atılıp tartışılması gerektiği sorusuna şimdiden yanıt aramamız gerekir.

Bölgesel ve uluslararası kurumları, bu kurumların işlevsel güçleri açısından incelemenin zamanı gelmedi mi? Kırk yıldan daha fazla bir zaman önce, II. Dünya savaşının yarattığı dehşet ve korku buhranı sonucunda ortaya çıkarılan bu kurumlaşma o zamanlar bir ilerleme belirtisi olarak görülmüştü. Ancak bugün koşullar büyük ölçüde değişti. Bu kurum düzeni bizim artık daha ileriye gitmemizi önler duruma geldi. Bugün insanlığı etkileyen sorunlarla ilgili önerileri ve aranan çözüm yollarını hala o aynı reçetelere göre araştırmak durumunda kalmamız biraz çaresizlik, daha da ötesi, saflık belirtisi değil midir? Artık 1960 ve 70'lerin "Büyük Güçleri" nin eylemde bulunabilme yeteneklerini önemli ölçüde yitirdiklerini biliyor ya da düşünüyor olsak bile mi? Sorunlarımızı çözmek konusunda önemli katkılarda bulunabilecek olanlar ise bu konuda oldukça çekingendirler, çünkü kendileri de bugünkü kurumlaşma içinde hala birer figüran davranışı görmektedirler.

İsterdim ki 1990'lar ve ötesi için, uzun devrede ortak eylemde bulunabilmeyi olası kılacak, yeni beyinlerden oluşan bir komisyon kurulsun. Hepimizin bildiği gibi Sosyal Demokratlar, güvenlik, kalkınma ve çevre konularında kamu oyunda bilinçlenme yaratma açısından hiç de azımsanmayacak katkılarda bulunuyor. Ancak şu da gerçektir ki, önerilerimizi uygulamaya dökebilmemiz için gereken hukuki ve kurumsal değişiklikleri oluşturmakta oldukça tutucu davrandık. John Maynard Keynes gibi kişilerin itici güç olduğu San Francisco ve Bretton Woods'daki kurucu önderlerimizin attıkları yürekli adımlara bugünde gereksinme yok mu? Onlarinkine benzer bir yüreklilik ve aynı hayal gücüne bugün de gereksinme duyuyoruz. Örneğin modası geçmiş veto hakkı sorgulanmalı, ya da güçlü bölgesel ve uluslararası kuruluşların denetlenmesi, önemli ölçülerde gerçekleştirilmelidir. Bu ise bizi amaçladığımız şeye ulaştıracak olan çağcıl bir egemenlik anlayışını zorunlu kılar : Gerçek anlamda birliğe kavuşmuş uluslardan oluşan demokratik bir dünya toplumu (hem görünüşte hem de uygulamada).

Aynı zamanda da uluslararası kurumların nasıl güçlü bir duruma getirilebileceği sorununu tartışmamız gerekir. Örneğin çevre sorunlarıyla uğraşabilecek daha etkin bir örgüte kesinlikle gereksinme vardır. Çevre Güvenlik Konseyi bu doğrultudaki bazı istekleri karşılayabilir mi? CSCE düzeninin nasıl çalıştığını bu açıdan daha yakından incelemek gerekmez mi? Hükümetlerin ulusal nitelikteki kararlarının uluslararası sonuçlarından sorumlu tutulabilmeleri nasıl sağlanabilir? Daha pek çok soru sorulabilir.

"Dünya iç politikası" na uzun dönem amaçlı bir yaklaşım, bizim partilerimizin de yeni bir enternasyonalizm anlayışı geliştirmelerini gerekli kılar. Ortak sorunların varlığı düzenli ve tutarlı bir politika uygulamamızı zorunlu kılar. Tek tek ulusal politikaların kendi başlarına davranma yeteneklerinin gitgide azalmakta olduğu bir dünyada, uluslararası uzlaşma yolları aramak ise kaçınılmaz bir zorunluluktur. Bu aslında hiç te kolay olmayan bir görevdir; Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grubu içinde bile. Ancak yine de bu görev bireysel çıkarların sınırlanabildiği ölçüde kolaylaşır ve bu ölçüde ilerleme sağlanabilir. Bu konuda olumlu adım atabilmenin çok önemli olduğunu düşünüyorum, çünkü, gözleri dayanışma üzerine temellenen bir dünya topluluğundan başka bir şey görmeyen başkaları, "enternalizasyon" yönünde gittikçe hızlanan adımlar atıyorlar.

Biz boyunduruğa her zaman karşı olmuşuzdur. Biz özerklikten yanayız. Biz uluslararası sorunların çözümünde demokratik yapılaşma ve etkileri istiyoruz. Kongremizin yarın üzerinde karar vereceği ilkeler bildirisinin de özünü bu istekler oluşturacaktır.

Bugün önümüzde bulunan pek çok şey, geçmiştekilerle karşılaştırıldığında, niteliksel bir atılımı simgeler: Gelecek on yıla, "sistemler arası köprü sorunları" yani insanlığın yaşamını bir bütün olarak etkileyecek olan sistemler arası sorunlar kendi damgasını vuracaktır.

Bu sorunlara çözüm bulmak güç olacaktır: Önümüzdeki engel çok büyük ve bunu göğüsleyebilmek de o derece zordur. Benim deneyimlerim onu göstermiştir ki, insan teslim olmadıkça umutsuz olamaz. Teslim olmak ta bizi dürtten ve zorlayan nedenlerle hiç mi hiç bağdaşmaz.

Başaracağımıza inanıyorum. Bana bundan nasıl emin olduğumu sorarsanız size, iki dünya savaşı arasında Fransız Sosyalistlerinin önderi olan Leon Blum'ün, Buchenwald'daki toplama kampından kurtulduktan sonra bir kağıt parçası üzerine karaladığı şu sözleri yineleyerek yanıt verebilirim: "Öyle sanıyorum çünkü öyle umuyorum."

INGVAR CARLSSON'UN KONUŞMASI

İSVEÇ

SOSYAL DEMOKRAT PARTİSİ (SAP) BAŞKANI

Sevgili Arkadaşlar,

İki yüzyıl önce, başka bir Avrupa başkentinde Bastille hapishanesi yıkılmış, Fransız devrimi gerçekleşmişti. İnsan Hakları Bildirgesi ve özgürlük, eşitlik ve kardeşlik ilkeleri iki yüzyıl boyunca bütün kıtalarda siyasal yaşamı etkileyegelmiştir.

Yüzyıl önce yine Paris'te İkinci Sosyalist Enternasyonal kuruldu. O zaman, 1889'da, Fransız başkentinde bir araya gelenler belli ki 1789 'un düşüncelerinden etkilendiler. Nisan 1989 'da özgürlük, adalet ve dayanışma çağrısında bulunan ve İsveç Sosyal Demokrati Partisi'ni kurmak için Stokholm'de, buradan iki sokak ötede toplananlar da aynı düşüncelerden etkilenmişlerdir.

Yüzyıldır demokratik sosyalistler bu ortak değerler yolunda birlikte çalışmışlardır ve ben bugün partilerimizin birlikte dünyanın en yaşamsal siyasal gücünü temsil ettiğini söylerken kimseye haksızlık etmiyorum.

Bu, partilerimiz ve Sosyalist Enternasyonal içinde sıkı çalışmamızın bir sonucudur.

Ancak hepsinin ötesinde bu sonuç düşüncelerimizin taşıdığı ağırlıktan gelmektedir.

Bu düşünceler ülkelerimizin yurttaşlarının umutlarını ve dileklerini temsil etmiştir.

Bu düşünceler çağdışı düzenlerin barışçı yolla reformuna esin kaynağı olmuş, bu reformları desteklemiş ve geliştirmiştir.

Ve bizim düşüncelerimiz özgür ve demokratik seçimlerde başarılı denemelerden geçmiştir.

Sevgili Arkadaşlar,

Size "Stokholm'e hoşgeldiniz" demek gerçekten bir zevktir. Yüzyıllık ortak çabaları ve başarıları kutlamak için buradayız. Biliyoruz ki bu hareket olmasaydı bugün daha az güvenli ve daha çok haksız bir dünyada yaşıyor olurduk.

Fakat herşeyin ötesinde gelecek için düşüncelerimizi ve planlarımızı tartışmak için buradayız.

Sosyalist Enternasyonal'in geleneksel tabanı Avrupa işçi partileri idi. Örneğin bunların en eskisi, Almanya'da SPD, ta baştan beri İsveç'te bize bir esin kaynağı olmuştur.

Fakat bugün Enternasyonal'imiz eskiden olduğundan daha fazla birşey. 69 partinin temsilcileri tam üye olarak ya da danışma konumunda bugün Stokholm'de bir araya geliyor. Gözlemcilerle ve konuklarla birlikte yüzden fazla ulus temsil ediliyor. Dünyanın her yanından geliyorsunuz; Kuzey'den ve Güney'den, Avrupa ve Amerikalılar'dan, Afrika ve Asya'dan.

Bu genişleme bizim düşüncelerimizin geleceğin düşünceleri olduğunun bir belirtisidir. Fakat önemli bir anlamda bu genişleme aynı zamanda Sosyalist Enternasyonal'in başkanı olarak Willy Brandt'a ve ona genel sekreter görevi yapan Bernt Carlsson'a, o artık aramızda değil, ve Pentti Vaananen'e bir övgüdür ve saygıdır.

Sosyalist Enternasyonel'in oldukça zayıf bir örgütten dünya çapında ünlü büyük bir siyasal varlığa dönüşmesinde Willy Brandt ve onun çalışma arkadaşlarının katkısı genellikle tanıdığımızdan daha büyüktür. Onlara çok teşekkür borçluyuz.

Örgütümüzün tarihi, bir temel konunun örnekleriyle doludur.. Bu konu ortak sorunları çözmek için işbirliği yapma gereğidir. Bu bizim için çok doğal bir çıkış noktası olmuştur. İşçi hareketinin doğduğu yıllarda sonuca varmanın tek yolunun birlikte çalışmak, güçleri birleştirmek olduğunu öğrendik. Bizim öncülerimiz, ister sendika liderleri olsun ister ilk parti örgütleyicileri, büyük direnme ile karşılaştılar. Bu direnmeyi güçlü olarak karşılamamanın tek yolu bu işi başkaları ile birlikte yapmaktır.

Bugün karşılaştığımız sorunlar birlikte çalışmamızı gerekli kılıyor ve bu yalnızca kendi ülkelerimiz içinde birlikte çalışmak değildir. Ulusal sınırlar ötesinde işbirliği giderek daha önemli oluyor. Ülkelerimizin ekonomileri giderek daha çok birbirini içinde örüldükçe, hedeflerimize varmamız için tek şans birlikte hareket etmektir. Üstesinden gelmemiz gereken görev, partilerimiz arasında ve işçi sendikalarındaki arkadaşlarımızla işbirliğini artırmaktır.

Bu durum bugün öncelikle gündemimizde bulunan dört siyasal alan için geçerlidir. Bu alanlar şunlardır: işsizlikle savaşım, ortak güvenliğin aranması, ekonomik adaletin geliştirilmesi ve çevrenin kurtarılması.

Çalışma Hakkı

Bu, bütün düzeylerde, hem birey için hem de bütün olarak toplum için, savaşımı verilmesi gereken temel bir insan hakkıdır.

İşsizlik, bütün ülkelerde karşılanmamış bu kadar çok gereksinimler varken insanların işsiz bırakılması korkunç bir israftır.

İşsizlik doğrudan etkilenen insanlar ve onların aileleri için bir toplumsal ve ekonomik kötülüktür ve insanların acı çekmesi demektir.

Ve işsizlik demokrasiye karşı bir tehdittir; eğer bir toplum yurttaşlarına çalışma fırsatı bile veremezse, o zaman hem toplum hem de onun kurumları saygınlıklarını yitireceklerdir..

Uluslararası işçi hareketi için bütün ülkelerde işsizliği ortadan kaldırmaktan daha temel bir amaç olamaz.

Bu görev yolunda Kreisky Komisyonu ve onun ayrıntılı ve yapıcı önerilerinden büyük ölçüde esinlenebiliriz. Herkese iş sağlanması yalnızca gönenc yaratmakla kalmaz, aynı zamanda daha büyük eşitliğe götüren yoldur.

Sevgili Arkadaşlar, Hareketimizin ekonomik politikasının çıkış noktası her zaman çalışma hakkı olmuştur ve bundan sonra da böyle olacaktır.

Ortak Güvenlik

Bugün ikinci ana görevimiz silahsızlanma yönünde ve ortak güvenlik aramak için çalışmak olmalıdır.

Silahsızlanmanın geleceği ve bu konudaki beklentilerimiz bugün her zamankinden daha iyi olabilir. Fakat varlığımıza karşı tehditler bugün de vardır.

Bu yüzyılın birinci yarısında bizden önce yaşamış olan hiçbir kimse bugün bizim bildiklerimizi hayal bile edemezdi. Yeryüzü olduğundan beri ilk kez insanoğlu kendini ve insan uygarlığıyla beraber onun çevresindeki herşeyi yok etme yeteneğine sahiptir.

Bu bütün dünya yurttaşlarının göğüslemesi gereken bir sorundur. Siyasal inançlarımız ne olursa olsun hepimiz bir yaşama savaşımı vermekte birleşiyoruz. İnsan uygarlığını kurtarmada ortak bir çıkarımız var..

Nükleer silahlar çağı bizi eski öğretileri yeniden düşünme görevi ile karşı karşıya koyuyor. Karşılıklı caydırma düşüncesi, sahip olduğunuz en etkin silahlarla karşınızdakini tehdit etme düşüncesi, elinizde nükleer silahlar bulunduğunda işlemiyor. Bir kez bu silahları kullanırsanız, kendi varlığınızı sürdümeniz de tehlikeye girecektir.

Artık süper güçler de bunu anlamış görünüyor. Süper güçlerin liderleri bir nükleer savaşın kazanılamayacağını ve böyle bir savaşın olmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu, yedi yıl önce Olof Palme'nin Silahsızlanma ve Güvenlik Konuları Komisyonu raporundaki sözlerinin hemen hemen aynıdır.

Şimdi süper güçler bu sözlerin anlamına uygun davrandıklarını dünyaya göstermelidirler. Silahsızlanmaya giden yolda yürümeye devam etmelidirler. Hiçbir erteleme olmadan, stratejik nükleer silahları yarıya indirme yönünde bir anlaşmaya girme konusundaki sözlerini tutmalıdırlar.

Sevgili Arkadaşlar,

Bu, Stokholm'deki Kurultayımızdan bir bildiri olsun : artık sabır göstermeyeceğiz. Nükleer silahsızlanmanın şimdi sürmesini istiyoruz.

Silahsızlanmada ilerleme konusunda ısrarlı olmamızın bir nedeni kaynakların askeri amaçlardan sivil amaçlara aktarılması gereğidir.

Bugün her üç yetişkinden biri okuma yazma bilmezken ve her dört insandan biri açken, yılda 800 milyar dolar askeri amaçlar için harcanmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde birçok bakımlardan ilerleme sağlanmıştır, fakat dünyadaki yoksul insan sayısı artmaya devam etmektedir.

Ekonomik Adalet

Siyasal önceliklerden üçüncüsü uluslararası ekonomik adalet için çalışmak, yoksul ülkelerle zengin ülkeler arasındaki uçurumu kapatmaktır.

Gelişmekte olan ülkeler kalkınmak için dış yardıma gereksinim duymaktadır, fakat gerçekte 1980'lerde Kuzey'den Güney'e kaynaklar akışımı azalmıştır. Yalnızca bir borç bunalımı ile değil, aynı zamanda bir gelişme bunalımı ile karşı karşıyayız.

Bunlar yalnızca gelişmekte olan ülkelerin ya da borçlu olan ülkelerin sorunları değildir. Bunlar bütün ülkelerin ve bütün insanların sorunlarıdır.

Latin Amerika uluslarının durumu çok çarpıcıdır. Borç bunalımı bu ülkeleri anapara ihraç eder duruma sokmuştur. Son beş yıl içinde Latin Amerika'dan 120 milyar Amerikan doları çıkmıştır; bu miktar bütün Marshall planının iki katından daha fazladır.

Sorunlar aynı zamanda karşılıklı olarak birbirlerine bağlıdır, çözümler de öyledir. Hiç kimse bunu başkanımız Willy Brandt'tan ve onun Uluslararası Gelişme İşbirliği Komisyonu'ndan daha açıkça göstermemiştir.

Brandt Komisyonu bize bir ülkenin gelişmesinin öteki ülkelerinkine nasıl bağlı olduğunu öğretmiştir. Bütün uluslar için sürdürülebilir bir gelişme sağlamada gelişmekte olan ülkelerin büyük gereksinimleri ve gizil güçleri kesinlikle önemlidir.

Bugün dünya ekonomisine ve dünya ticaretine dengeli bir büyüme kazandırma ve süre gelen borç bunalımını çözme çabalarımız sürerken bu ders iyi anımsanmalıdır.

Zengin ülkeler katkılarını yapmak zorundalar. Daha az korumacılık, daha çok gelişme yardımı ve borç yükünü azaltma yönünde somut önlemler gereği duyulan şeylerden yalnızca birkaçıdır.

Michael Manley'in Ekonomik Politika komitesinin çok açıkça gösterdiği gibi, bütün bunlar atak siyasal kararlar gerektirir. Borç bunalımı konusunda Kuzey ve Güney'in ortak bir sorumluluğu vardır. Biz sosyal demokratların da üzerimize düşeni yapmaya hazır olduğumuzdan eminim.

Çevre

Dördüncü öncelik yeryüzünde varoluşumuzun temelini, ortak çevremizi korumaktır.

Artık bu görevin ivediliği çarpıcı biçimde görülmektedir. Yakın zamana dek çoğu kişi ozon tabakasının ne olduğunu bile bilmiyordu. Bugünkü yaşam biçimimizin bu tabakaya tüm varlığımızı tehdit edecek biçimde zarar verebileceğini biz de bilmiyorduk. Hemen hemen hiç kimse yağmur ormanlarını bugün yaptığımız gibi büyük bir beceri ile yok etmenin tehlikelerinin bilincinde değildi. Bugün tehlike çanı çalmıştır. Bu varlığı sürdürme sorunu pek çok ülkelerde siyasal gündemin başındadır. Çevre Komitesi'nin raporu bu Kurultayın ana bölümlerinden biri olacaktır.

Dünyayı çevre bunalımından çıkarmak için gereken değişim dev boyutlarda ve acil bir görevdir. Bu görev işçi hareketinin yoksulluğa, toplumsal dertlere ve işsizliğe karşı savaşımı ile karşılaştırılabilir niteliktedir. Bu dünyayı sömürgecilik baskısından kurtarma çabaları ile karşılaştırılabilir bir çağrı ve görevdir.

Bu görevin üstesinden gelmenin yolu ülkelerimiz içinde ve ulusal sınırlar ötesinde dayanışmanın yol göstereceği bir politikadır. Bir ulus çevre sorunlarını kendi başına çözemez. Çernobil felaketi, Avrupanın geniş bölgelerinde asit yağmuru, denizlerde algların çoğalması ve Afrika'da çölleşme çevre yıkımının sınırları tanımadığını kanıtlar.

Gro Harlem Brundtland, Dünya Çevre Komisyonu raporunda bu durumu büyük bir açıklıkla sergilemiştir. Rapor sürdürülebilir gelişme için duyulan ke-

sin gereksinimi gösteriyor. Çevre bunalımını tersine döndürmeyi başaramazsak yalnızca ekonomik gelişmenin koşullarını yok etmekle kalmayacağız, kendi geleceğimizi de yokedebiliriz.

Sevgili Arkadaşlar,

Bu ortak geleceğimizi kurtarmak mümkündür. Bütün gelecek kuşaklar için sağlıklı bir çevre konusunda düşüncelerimiz ve düşlerimiz var. Fakat aynı zamanda bu düşleri gerçekleştirmek için eyleme geçmek üzere bilgimiz ve yüreğimiz var.

Değindiğim bu dört konu Stokholm'de gündemimizdedir. Bunlar, düşüncelerimizi açıklayarak ve deneyimlerimizi göstererek sosyal demokratlar olarak büyük katkıda bulunabileceğimiz siyasal konulardır.

Aslında içinde yaşadığımız dönem seçeneklerimizin başkalarına daha çekici geldiği bir dönem olabilir.

Bugünkü Çin liderlerinin uyguladığı utanç verici şiddete karşın, uluslararası ilişkilerde çok daha iyi bir ortamın bulunduğu doğrudur.

Son birkaç yıl içinde dünyada bir değişimin olduğu da doğrudur. Bazı bölgesel çatışmalarda savaşın yerini ateş kesmeler ve diyalog almıştır. Birleşmiş Milletler dünya politikasının gerçek merkezi haline gelmiştir. Süper güçler önemli bir silahsızlanma anlaşması üzerinde görüş birliğine varmışlardır ve öbür anlaşmalar için görüşmeleri sürdürmektedirler.

Barış araştırmacıları bugün aslında dünya askeri harcamalarında bir indirim olduğunu ve gerçek savaşların sayısının azaldığını bildiriyorlar.

Latin Amerika'da, Doğu Avrupa'da ve başka yerlerde katı diktatörlük yöntemlerinin yerini zamanla daha demokratik düşünceler ve beklentiler almaktadır.

Sovyetler Birliği'nde Başkan Gorbaçev'un atak liderliğinde etkileyici bir reform süreci başlatılmıştır.

Bunun bizim için de bugün burada önemli bir anlamı vardır. Uluslararası düzeyde büyük bir değişimler döneminin ortasındayız. Kapitalizm ve komünizm birçok ideolojik sorunlarla karşı karşıyalar.

Büyük bir atılım için hiçbir zaman elimize şimdiki gibi bir fırsat geçmemiştir.

Geçmişte bizim temsil ettiğimiz türden reform politikasına aşağı yukarı karşı olan ülkelerde bile düşüncelerimiz bugün çok ilgi çekmektedir.

Bu, yine bizim düşüncelerimizin geleceğin düşünceleri olduğunu kanıtlar. Ancak bu, konumumuzu anlatırken kesin ve somut olmamızı önemli kılar.

Bu ideoloji konusunda biraz duracağım.

Demokratik hakların, olayları etkileme hakkı ile birlikte toplumsal ve ekonomik yaşamın bütün boyutlarını kapsaması gereği bizim için temel bir ilkedir.

Bunun önemli bir boyutu şudur: eğer tam demokratik bir toplum istiyorsanız, üretim düzeni demokrasi kurallarının dışına çekilemez.

Sosyalist düşüncenin başlangıç evrelerine göre, üretim düzeyinde bir değişiklik, mülkiyette de bir değişikliği gerekli kılıyordu.

Özel mülkiyet sahiplerinin yerini devlet ya da işçilerin kendi örgütleri gibi kamu mülkiyeti ya da toplu mülkiyet alacaktır.

O zaman da bu çok doğaldı. Siyasal gücü yalnız Sermaye ve toprak sahipleri kullanabiliyordu. Üretim araçlarına sahip olalar, öteki insanlar ve bütün toplum için sonuçlar ne olursa olsun, bu araçların kullanımına karar vermede neredeyse sınırsız bir yetkiye sahiptiler.

Fakat daha sonra herkesin oy verme hakkına sahip olması ve siyasal demokrasinin ortaya çıkışı ile koşullar değişti.

Siyasal güç kişinin ne kadar mala sahip olduğuna değil yurttaş olmaya bağlı hale geldi. Böylece siyasal güç halkın çoğunluğunun çıkarına kullanılabilirdi. Halkın istediği toplumsal değişiklikler demokratik süreç içinde gerçekleştirilebilirdi.

Başka değişimler de oldu. Çalışma yaşamında işçi sendikaları güçlendiler ve kapitalistlerin çıkarlarına karşı ücretlilerin çıkarlarını savunabiliyorlardı. Üreticilere karşı tüketicilerin konumları çeşitli yollarla güçlendirildi.

Bütün bunlarla birlikte, toplumun biçimlenmesi konusudaki gerçek kararların özel kapital sahiplerinden yurttaşlara, ücretlilere ve tüketicilere geçmesine yardımcı oldu. Özel mülkiyet sürmektedir, fakat üretimin kuralları değişmiştir.

Aynı dönemde dünyanın başka yerlerinde üretim araçlarının mülkiyeti devlete geçirildi. Ancak bu o ülkelerdeki yurttaşların, işçilerin ya da tüketicilerin daha fazla söz hakkına sahip olmaları anlamına gelmedi. Örneğin Doğu Avrupa'da gördüğümüz, mülkiyetteki bir değişimin özgürlük, eşitlik ve dayanışma gibi sosyalist hedeflerin gerçekleşmesini hiç de güvenceye almadığı oldu.

Komünist düzende ve kaba kapitalizmde halk etkileyemediği güç odaklarına bağımlı olacaktır. İnsanlar kendileri belirlemedikleri hedefler yönünde sömürülecektir. Kanımca bu artık Doğu Avrupa'daki siyasal liderler için de açıklığa kavuşmuştur, ancak yine de onların hepsi belliki durumu henüz görmüyorlar.

Komünizmden ve kapitalizmden farklı olarak, demokratik sosyalizm ayrı bir yolu temsil ediyor. Biz üretim konusunda karar verme hakkını değiştirmek istiyoruz. Üretilen malın dağıtımını belirleme hakkını değiştirmek istiyoruz. Bu hakları değişik yollarla kullanmak istiyoruz. Üretim düzeni üzerinde halkın etkili olmasını sağlamak için mülkiyeti değil, karar yetkisini almak daha etkin ve aynı zamanda daha uygun bir yoldur.

Bu, bütün sorunların çözümlendiği ve bütün engellerin kaldırıldığı anlamına gelmez. Bütün parçalarıyla tam bir uyum içinde işleyen bir ekonomik düzen yaratmak mümkün değildir. Düzenin dinamik özelliklerinin sürmesi için pek çok kuvvet aynı anda işler ve işlemelerine olanak tanınmalıdır.

Ancak gerçekten önemli olan düzenin kamu yararına ve insanların gereksinimleri ve dileklerinin gösterdiği yolda işlemesidir. Biz yurttaşların haklarını mülkiyet haklarının üstüne çıkarmaya, işçilerin haklarını kapitale üstün kılmaya ve tüketicilerin haklarını üreticilerinkinden üstün tutmaya çalışıyoruz.

Yalnızca birkaç bireyin egemen olduğu eski ekonomik güç yapısını değiştirmek ve yerine bütün insanların üretim ve dağıtım konusunda söz sahibi olacağı yeni bir düzen yaratmak : demokratik sosyalizmin bir boyutu budur.

Eğer bu başarılabilirse, işçi hareketi kendi reform politikasını sürdürdüğünü övünçle söyleyebilir. Bu reform politikası siyasal demokrasi ile başladı, sosyal adalet savaşımı ile sürdü; bugün ise her zaman olduğundan daha yoğun biçimde ekonomik demokrasiye yönelmektedir.

Özgürlük, eşitlik ve dayanışma düşünceleri ancak demokratik bir toplumda tam olarak gerçekleştirilebilir.

Ancak demokratik bir toplumda yurttaş kendi geleceğini yönlendirmek, birey olarak özgürce gelişmek ve ortak sorunlara öbür yurttaşlarla eşit düzeyde çözümler aramak özgürlüğüne sahiptir.

Eğer çalışma çevresi ve çalışma yerlerinin düzenlenmesi insanların istemleri dışında başkaları tarafından belirlenirse, insanlar kendi geleceklerini biçimlendirmek için özgür değildirler.

Eğer çalışma yaşamında insanların başkalarının emirlerine uyması bekleniyorsa ve insanların işlerini ya da işin içeriğini etkileme olanağı yoksa, insanlar birey olarak gelişmek için eşit fırsatlara sahip olamazlar.

Eğer ekonomik yaşamın kuralları insanları kendi durumlarını kurtarmak için birbirleri ile rekabete zorluyorsa, insanlar ortak sorunlarını çözmek için dayanışma içinde birlikte çalışamazlar. Eğer toplumda demokrasi gerçekleştirilecekse, toplumun bütün kesimlerinde gerçekleştirilmelidir.

Bu bir ideolojik meydan okumadır, başkalarına ve bize görev yükler. Eğer istersek, daha önce hiç temsil edilmemiş ülkelerde siyasal reformlara yardımcı olabiliriz.

Bu Kurultayın böyle bir uğraş için çok iyi bir başlangıç noktası olabileceğine güveniyorum.

Hepinizi burada görmekten ne kadar memnun olduğumu bir kez daha söylemek istiyorum.

Sosyalist Enternasyonal'in Stokholm'de yaptığı ilk kurultaydan bu yana yirmi üç yıl oluyor. O zaman ben İsveç Sosyal Demokrat Gençlik Örgütü'nün başkanıydım ve bütün Avrupa'dan gelen bu kadar çok partili arkadaşla tanışmaktan duyduğum memnunluğu anımsıyorum. Avrupa dışından bile gelen birkaç üye vardı.

Bugün siz bütün kıtalardan geliyorsunuz. İsveç'in sosyal demokratları hepimize yürekten "Hoşgeldiniz" diyor. Sizler, içinde bulunmaktan çok onur duyduğumuz bir hareketi temsil ediyorsunuz. Sizler insanların en iyi yanlarını ortaya çıkaran düşünceleri temsil ediyorsunuz. Sizin hedefleriniz barış ve çalışma, adalet ve sağlıklı bir çevredir; bunlar düşünülebilecek en yüce hedeflerdir.

Burada zevkli günler geçireceğinizi umuyoruz. Sizin burada olmanızda bizim için bir zevktir. Bugünü, verimli olmasını umduğumuz bu Kurultayın açılış gününü, dört gözle bekledik. Bu, ortak çabalar yüzyılına götüren bir Kurultaydır.

BETTINO CRAXI'NİN KONUŞMASI, İTALYAN SOSYALİST PARTİSİ (PSI) GENEL SEKRETERİ

Sevgili yoldaşlar,

Sosyalizmin güçlenmesi Avrupa'daki ve dünyanın öteki bölgelerindeki sosyalistlerin sorumluluklarını artırıyor.

Avrupa'da siyasal ilerleme ve seçme seçilme haklarında ilerleme olmuştur ve değişik ülkelerde durumların değişmesi beklenebilirse de bu ilerlemenin süreceği kesindir.

Pek çok istisnai özellikleri nedeniyle tarihsel olan bir dönemden geçiyoruz. Avrupa'da gelişme ve zenginlik büyüyor, onunla birlikte aynı zamanda hem güçlü hem de zayıf olan toplumumuzun çelişkileri de büyüyor. Geniş çapta işsizlik, yaygın yoksulluk ve yoksulluk çizgisinde yaşayanlarla birlikte bolluk ve zenginlik en yüksek zirvelerine ulaşıyor; doğanın yoksullaşması ve çevrenin bozulması yeni tehlikeler ve yeni yoksulluklar ortaya çıkarıyor.

Avrupa bir yandan toplumsal dengeyi yeniden kurma, çevre savunması ve dünyanın öteki güçlü bölgeleriyle bir üretim, teknoloji ve bilim yarışı gibi sorunlarla karşı karşıyadır, bir yandan da 1990'ların ufuklarını belirleyen ve Avrupa etkisinin mümkün, gerekli ve zorunlu olduğu pek çok uluslararası süreçlerin içindedir.

Bunlardan birincisi Avrupa'da barıştır. Avrupa, çatışmaların bütün dünyayı kapsayacak biçimde yayıldığı tek kıtadır. Avrupa'da barış, dünya barışı için temel güvence ve birinci ilkedir. Silahsızlanma hedefi sağlam ve kesin olarak belirlenmiştir. Bugün kara, hava ve deniz silahlarını azaltarak, taktik ve stratejik silahlar konusunda görüşmeleri sürdürerek ve her tür kimyasal silahı ortadan kaldırarak bu yolda yürümek gerekmektedir.

İki süper güç arasında ve iki Avrupa arasında güven ortamı güçlendirilmelidir. Bugün bir diyalog vardır ve katılanların onu sürdürmede daha istekli olmaları için bu diyalog desteklenmeli, yüreklendirilmelidir. Komünist ülkelerdeki değişikliklerle yeni bir gelişim sürmektedir. Bu değişikliklerin önemli olduğunu ve daha başka değişimlerin başlangıcı olduğunu görebiliriz. Şiddetli bir tutuculuğun görüldüğü bölgeler de var ve bu tutuculuk sarsıcı olaylara ve ciddi ve denetlenemez bunalımlara götürebilecektir.

Böyle bir gelişmeyi kesinlikle dilemiyoruz. Ekonomik reform önerilerini ve Avrupa'ya ve Batı'ya açılma önerilerini memnunlukla karşılıyoruz; siyasal reform, açıklık, çoğulculuk ve temel insan haklarına saygı önerilerini, kısaca, özgürlüğe götüren her şeyi doğal olarak daha da memnunlukla karşılıyoruz.

İlkelerimize ve hedeflerimize bağlılığımızla, girişimlerimizle, işbirliğimizle ve eleştiri yeteneğimizle bu yönde büyük katkıda bulunabiliriz.

Doğu'nun reformcuları bizim görüşme ve tartışmalarda iyi bir taraf olduğumuzu göreceklerdir. Eleştirici ve öncü tavırlar, azınlık tavırları ve hatta bugün totaliter yönetimlerin kısıtlamaları altında olanlar bizden kardeşçe ve sürekli bir dayanışma görmelidirler. Çok yakın geçmişte Budapeşte'de çarpıcılığı ve tarihsel anlamı nedeniyle hiç unutamayacağım bir olaya tanık oldum. Doğru ve adalet yüceltiliyor, yenileşme ve ilerlemeye açık özgür bir geleceğin umutları doğuyor, temelleri atılıyordu. Bir kez daha Varşova ve Budapeşte aşamalı, barışçı ve belli sınırlar içinde demokratik olan aynı dönüşüm dalgasının içinde görünüyorlar.

Ekonomik ve siyasal reformlar aynı hızda yürümelidir. Çin'de olduğu gibi dördüncü yenileşmenin ardından beşinci yenileşme, yani siyasal yenileşme gelmeyince, durum yenileşme ile tutuculuk arasında, istenen özgürlükler ile katı yönetim arasında büyük ve kaçınılmaz bir çatışmaya hızla sürüklendi. Ve bildiğimiz gibi bu katı yönetim, sorunu insanlığa yakışmayan en korkunç ve iğrenç bir yolla sonuçlandırdı.

Doğu ile Batı arasında siyasal diyalogun güçlendirilmesi, güvenlik içinde yeni bir barış rejimi ve güven sınırlarının genişletilmesi, bugün sürmekte olan ya da ortaya çıkabilecek birçok bölgesel çatışma için yeni görüşme ve barış beklentilerinin yollarını açmalı, bu çatışmaların çözüme ulaşmasına yol göstermelidir.

Tarihten gelen ve bugün de çözümlenememiş olan Filistin çekişmesi her şeyin ötesine geçmektedir. Özgürlük ve bağımsızlık arayan bir halkın acılı yoluna damgasını vuran İntifada ölümleri ile Filistin olayı bugün her zamankinden daha acildir.

Şu anda yeni bir uluslararası girişimde bulunulmalı ve bu girişim gerçekten özgür seçimler yönünde, askeri işgalin denetimi olmadan yapılabilecek seçimler yönünde yoğunlaşmalıdır.

Özerklik için özgür seçimler, gerginliğin azaldığı bir bölgede gerçekleştirilecek bağımsızlığa doğru bir köprüdür.

İnsan haklarının bunca çiğnenmesi ve halkların haklarının bunca çiğnenmesi, yoksul kıtaların yaşam koşullarını acılı, geleceği belirsiz ve zor kılıyor. Uluslar ve bölgeler arasındaki eşitsizlik çağımızın büyük "toplumsal sorunu" olarak ortaya çıkıyor. İlerlemeden yana bütün güçleri, süreklilik ve bağlılıkla, bu konuya yöneltmeliyiz ve bu en başta biz sosyalistlerin görevidir.

Bir barış sorunu, Avrupa ve Akdeniz arasında işbirliği sorunu ve bugün de gerilim ve çatışmalarla dolu Akdeniz'de bir gelişme sorunu var. Afrika kıtasında bir uçtan bir uca insan hakları sorunu ve uluslarla ilgili ve ırklarla ilgili çözümlenmemiş sorunlar var. Bu sorunlar bir az gelişmişlik ve sefalet bağlamında yer alıyor ve bu konuda zengin ve çok zengin sanayi ülkeleri pek bir şey yapmıyorlar; oysa onlar gerçekten isteseler ve deneseler yapabilirlerdi.

Ekonomik ve toplumsal çelişkiler ve patlamaya yol açacak nitelikte ertelemeler Latin Amerika'da demokratik uyanışı bugün de kökten tehdit etmektedir. Büyük bir borç yükü altında boğulan ekonomilerin kargaşasında er geç yine çiğnenecek olan zaten köksüz ve kırılmaya yatkın durumdaki demokrasi olacaktır.

Uluslararası sosyalizmin barış, dünyada eşitsizliklerle savaşım, insan haklarının ve kitlelerin haklarının korunması ve özgürlüğün ve gönencin yaygınlaş-

tırılması alanlarında yine temel hedefleri vardır. Uluslararası sosyalizmin yönelişleri ve somut eylem çizgileri bu hedeflere dayanır. Uluslararası sosyalizm ekonomik ilerlemeyi toplumsal ilerlemeye dönüştürecek ve büyümeyi çevre ve doğanın kesin gereklerine göre düzenleyecek güce ve yeteneğe sahiptir. Sosyalist Enternasyonal geçen yıllardaki çalışmalarına gururla ve memnunlukla bakabilir ve Kurultay, başkan olarak görevlerini şevkle, kendini adayarak ve uzağı görerek ve herkesin sevgisi ve saygısı içinde yürüten yoldaş Willy Brandt'a minnet duygularını iletir..

Toplum olarak Avrupa'da sosyalizmin güçlendirilmesi Avrupa merkeziyetçiliğinin patlak vermesini kışkırtmamalıdır.

12 Toplum ülkesindeki sosyalist, işçi ve sosyal demokrat aileler, toplum dışındaki Batı Avrupa sosyalist aileleri ile giderek yakınlaşan bağlar kuruyorlar. Aynı zamanda Doğu avrupa'da bugün görülen demokratik sosyalist gruplar ve akımlarla da yeni ilişkiler görebiliyorum.

Bir dayanışma, bir varlık ve işbirliği var. Bunlar, bütün kıtalardaki sosyalizmle esinlenen parti ve hareketlerde kendini gösterme fırsatlarını bolca buldular.

Dünyada Sosyalist Enternasyonal'in katılmadığı, yaklaşımında ayrılığa düştüğü ya da yanlış yanı tuttuğu hiçbir önemli demokrasi savaşımı olmamıştır. Artık kendimize, Enternasyonal'in uluslararası bir nitelik kazanmasına ve temsil kapsamının genişletilmesine devam etmemiz gerekip gerekmediğini sormalıyız. Avrupa türünden bir sosyalist geleneğin iyice kökleşmediği, fakat barış, eşitlik, dayanışma ve ilerleme nedenlerinin aynı ölçüde görüldüğü kıtalarda Sosyalist Enternasyonal'i demokratik ve ilerici güçlerin ortak eyleminin birleşme noktası yapmaya devam edecek miyiz, bunu kendimize sormalıyız.

Yeni ilişkilerimizin alanını genişletmeli, varlığımızın yararlı ve gerekli olduğu sıcak bölgelerde girişimlerimizi yoğunlaştırmalıyız. Bunca yıldır dar görüşlülük ve bölgecilik ne zaman ortaya çıktıysa hep dışlanmıştır ve yetkimiz ve nüfuzumuz artmıştır.

Uluslararası sosyalizmin unutulmaz önderi Olof Palme'nin zekası, geniş yürekliliği, büyük insancılığı, çalışması ve örneği ile bize gösterdiği yönde yolumuza devam ettik.

Stokholm'de onu bir kez daha anıp saygımızı sunarak, yine onun gittiği yolda ilerleyeceğiz.

ERDAL İNÖNÜ'NÜN KONUŞMASI, TÜRKİYE SOSYAL DEMOKRAT HALKÇI PARTİ (SHP) GENEL BAŞKANI

Sayın Başkan,
Sevgili Üyeler,

Sosyalist Enternasyonal yeni bir yüzyıla doğru ilerlerken, yeni bir İlkler Bildirgesi hazırlamanın çok yerinde bir hareket olduğuna inanıyorum. Dünya, 1951 Frankfurt Bildirgesinden bu yana büyük değişikliklere uğramıştır. Aslında bizim özgürlük, adalet ve dayanışma için sürdürdüğümüz geleneksel mücadele eksilmeden devam etmektedir. Bu idealler demokratik sosyalizm yaklaşımının özünü oluşturur ve kaynağını, Fransız Devriminin ateşli sloganları, özgürlük, eşitlik ve kardeşlik kavramlarından alır.

Bizim temel bakış açımız ve temel ilkelerimiz değişmemiştir. Ancak bilim ve teknikteki ilerlemeler endüstrileşmiş ülkelerin dünyanın doğal kaynaklarını kendi çıkarları doğrultusunda kullanma ve böylece doğal çevrenin fiziki ve biyolojik dengesini tahrip etme gücünü çok büyük ölçüde arttırmıştır. Yine bu ilerlemeler uluslararasıdaki iletişimi o ölçüde hızlandırmıştır ki artık bütünleşmiş bir dünya ekonomisinden sözdebiliyoruz. Öte yandan kuzey ile güney arasındaki farkın da giderek açıldığını gözlüyoruz. Bilim ve teknikteki ilerlemeler aynı zamanda silahların tahrip gücünü artık süper güçlerin, geçmişte tanık olduğumuza benzer bir dünya savaşına girmelerini imkansız kılacak düzeyde, arttırmıştır. Çünkü böyle bir savaş dünyayı hem yenilenler, hem de yenenler için yaşanmaz hale getirecektir. Bütün bunlar evrensel sorunlardır ama tek tek bireylerin ve halkların yaşamlarını çok önemli ölçüde etkilemektedir. Bu nedenle Sosyalist Enternasyonal'in artık yüzyıldır süregelen özgürlük, adalet ve dayanışma mücadelesini evrensel barış, çevrenin korunması ve güney'in geliştirilmesi amaçlarıyla bütünleştirmesi zamanı gelmiştir, hatta bu alanda biraz geç kaldığımız da söylenebilir. Elimizdeki yeni bildirge ana ilkelerin eksiksiz bir değerlendirmesidir ve bu ilkelere eşit önem verme gereğini ve bu ilkelerin birbirlerine bağımlı olduğunu vurguluyor. Gerçekten, bu temel yaklaşım sosyal demokrasi akımını çağımızın diğer politik akımlarından iyi ayırmaktadır. Liberaller ve Muhafazarkarlar bireysel özgürlüklere esas ağırlığı verirken sosyal adalet ve dayanışmayı gözardı etmişler; komünistler ise eşitlik ve dayanışmaya özgürlükler pahasına ulaşmaya çalışmışlardır.

Özgürlük, adalet ve dayanışmaya ulaşmak için kurumsal çerçeve sosyal demokrasidir. Başkanımızın dün çok güzel ifade ettiği gibi demokrasi ve sosyalizm birbirinden ayrılamaz. Demokrasinin biçimleri değişik olabilir fakat

demokrasinin “olmazsa olmaz” özellikleri vardır. Halk çeşitli politik alternatifler arasından özgür seçme hakkına sahip olmalıdır. İnsanlar istekleri doğrultusunda barışçı yollarla iktidarı değiştirebilmelidir. Bireysel özgürlükler ve azınlık hakları garanti altında bulunmalıdır. Bütün vatandaşlara ayırım gözetmeksizin uygulanan hukuk kurallarına dayalı bağımsız bir yargı sistemi sağlanmalıdır. Halk özgür bir basın aracılığıyla bilgilendirilmelidir. Ve bunlara ek olarak demokrasi insanların bu kadar uzun süredir kendileri üzerinde egemenlik kurmuş ekonomik yapıları kontrol etme mekanizmalarını mutlaka sağlamalıdır.

Bildirge aynı zamanda dünya üzerindeki demokratik sosyalist ve sosyal demokratların bu değerlerin tanımlarına birçok farklı yoldan vardıklarına işaret etmektedir; örneğin işçi hareketi, halk kurtuluş mücadeleleri, toplumsal dayanışma ve karşılıklı yardımlaşmaya yönelik kültürel gelenekler ve geneldeki humanist yaklaşımlar gibi. Uygun bir örnek olarak ülkemizdeki gelişmeler hakkında birkaç şey söylemek istiyorum. Partimiz, Sosyal Demokrat Halkçı Parti 1920’lerde Kurtuluş Savaşı günlerinde Kemal Atatürk tarafından temel reformları gerçekleştirmek için kurulmuş olan Cumhuriyet Halk Partisi’nin bir mirasçısıdır. Cumhuriyet Halk Partisi 1950’lerde İsmet İnönü’nün liderliğinde ülkeye çok partili demokrasiyi getirmek için öncü bir rol oynamış ve daha sonra sosyal demokrat bir partiye dönüşmüştür. 1975’lerde Bülent Ecevit’in genel başkanlığı sırasında Sosyalist Enternasyonal’in bir üyesi olmuştur. Bugün de, CHP, eğer 1982 de askeri rejim tarafından kapatılmamış olsaydı hala Sosyalist Enternasyonal’in bir üyesi olmaya devam edecekti. Biz CHP’nin geleneğini sürdürmekle öğünüyoruz. Yerel yönetim seçimlerinde büyük il merkezlerini ve şehirlerin çoğunu kazanmış olmaktan da büyük mutluluk duyuyoruz. Gerçektir ki, Sosyal Demokrasinin ülkemizde güçlenme eğilimi çok açık olarak görülmektedir.

Bildirge evrensel barış, dünya ekonomisi sorunlarını, kuzey güney arasındaki farkları, çevre duyarlılığını, teknolojik gelişmenin sosyal kontrolünü, silahsızlanma ve kalkınmayı, politik ve ekonomik demokrasiyi tartışarak devam ediyor. Bu arada millileştirmenin bazı durumlarda zorunlu olmakla birlikte sosyal hastalıkların tek başına bir çözüm getiremeyeceğinin ifade edilmesi de güncel gerçekleri dile getiriyor.

Ne özel, ne de kamu mülkiyeti tek başına ekonomik verimliliği ve sosyal adaleti sağlayamaz. Demokratik kontrol esastır ve ekonominin sosyal kontrolü yer ve zamana göre değişen çok çeşitli ekonomik araçlarla sağlanabilir. Ekonomik demokrasi için tek ve değişmez bir model yoktur ve cüretli denemelere her zaman yer vardır.

Pazar, yaratıcılığı harekete geçirmek ve tüketicilerin isteklerini ortaya çıkarmak için işlev görmelidir. Ancak demokratik toplum, pazar sisteminin eksikliklerini giderebilmelidir.

Sosyalist Enternasyonal dünyanın her yerinde eşit haklar ve eşit fırsatlar için kadınların mücadelesini destekler. Kadınlar için eşitlik ve adaleti, adil ve barışçı bir dünyanın vazgeçilmez ögesi olarak görüyoruz.

Bildirgede, yeni bir uluslararası ekonomik model, uluslararası borç sorununa çözüm, Kuzey ve Güney arasında dayanışma, uluslararası sosyalizmin bütüncülüğü, demokratik dünyanın güvenliği için yeni bir yaklaşım tartışılıyor ve önümüzdeki yıllarda sürdürülecek çabaların hedefleri olarak ortaya konuluyor.

Geleneksel ilkelerimizi, yeni ümitler, beklentiler ve çabalarla bir arada ifade etmek kolay bir görev değildi. Buna rağmen, bu bildirgenin yazarları ve katkı yapan üyeler anlamı açık ve etkili bir ürün ortaya çıkarmıştır. Onları kutluyor ve üstün nitelikteki bu bildirgeyi desteklediğimi söylemek istiyorum. Sosyal demokrasinin yeni yüzyılına girerken, bildirgeye dengeli ve ümit verici bir hava vermek çok önemliydi. Devletler arasındaki gerginliklerin giderilmesi için, dünyadaki ekonomik ve çevre sorunlarına çözüm getirebilmek için yeni uluslararası kurumlara ihtiyaç var. Örneğin ulusal egemenlik gibi bazı temel kavramları, çağın gerektirdiği değişiklikleri gözönünde tutarak yeniden ele almalıyız. Bu tür dönüşümlerin işaretlerini bu toplantıda bazı üyelerin konuşmalarında gözlemledik.

Diğer bir örnek vermek için size Ingvar Carlsson'ın konuşmasından bir bölüm okuyacağım. "Nükleer savaşlar çağı, bizi eski doktrinleri yeniden gözden geçirmeye zorluyor. Düşmanı etkili silahlarla tehdit etmek görüşü, nükleer savaşlar söz konusu olunca, geçerliliğini yitiriyor. Çünkü, bu silahları kullanmak durumunda kalırsanız sizin de yaşamınız tehlikeye girer." Bu gözlemlerden çıkarılacak bir sonuç, bu silahları artık kullanamayacağınızdır; bu silahları yok etmek gerektirir. Ama başka bir sonuç da, bu tür silahların varlığı ile süper güçler arasında savaşın imkansız hale geldiğidir ve yapılacak şey, bu gözlemden mantıklı olarak çıkacak bütün sonuçları araştırmak, ortaya koymaktır. Bu yol bizi birleşmiş? askerlik - sonrası dünyanın doğuşuna kadar götürür. Dolayısıyla demokratik sosyalizmin önündeki görev, böyle bir dünya için gerekli yaratıcı düşünceleri geliştirmek ve bu düşünsel ürünleri, politik, ekonomik ve sosyal alanlarda uygulamaktır. Dilerim yeni yüzyıl insanlığın en parlak ümitlerinin gerçekleştiği bir yüzyıl olsun.

NEIL KINNOCK'UN KONUŞMASI, İNGİLTERE İŞÇİ PARTİSİ (LP) BAŞKANI

İngiliz şair William Wordsworth, iki yüzyıl önce Fransız devrimini gözleyip şunları yazdı:

“Bir mutluluktu
yaşamak o şafakta
Ve cennetti sanki
genç olmak o zaman.”

Uluslararası demokratik sosyalizmin birinci yüz yılını kapatırken, ve daha önemlisi, ikinci yüzyılını açarken, “mutluluk” duymasak bile gurur ve iyimserlik duyguları içindeyiz.

Çoğumuzun gençliğin coşkusunu tattığı yıllar geride kalmış olsa bile, uluslararası özgürlük hareketimizin içinde pek çok yönden yeni bir şafakta, yeni bir çağda olduğumuz duygusu vardır.

Bu yeni çağda doğal çevreye karşı ortak tehlikeler konusunda, şimdiye kadar hiç görülmemiş bir bilinçlenme söz konusudur. Bu yeni çağda daha fazla ivedilikle çare ve yanıt aramak söz konusudur.

Bu yeni çağda genel haksızlık ve kadın - erkek eşitsizliği karşısında daha fazla sabırsızlık görülüyor. Ve bu yeni çağda bu haksızlıkları ortadan kaldırmak için insanlar daha kararlı görünüyor.

Bu yeni çağ biz zengin ülkelerin, fakir ülke halklarına, yoksulluk, borç ve savaş yükünden kurtulabilmeleri amacıyla yardım etmemiz gerektiğinin ortak sorumluluğunu daha iyi anladığımız bir çağdır. Ve bu yardımı yapmaya daha fazla hazır olduğumuz — hiç değilse ülkelerimiz halkları açısından — bir çağdır.

Herşeyden önce de çağımız - Başkan Bush'un iki hafta önce Mainz'de söylediği gibi - halklar arasındaki engelleri yıkma çağıdır.

Açıktır ki, bizim Kıta Avrupasında “Ortak Avrupa Evimizi” paylaştığımızı görmemizden önce “Duvarın ve dikenli tellerin kaldırılması gerekir.

Silahsızlanma karşılıklı uzlaşma yoluyla görüşülmelidir. Bu hem barış ve güvenliği sağlar, hem de bilgiyi, beceriyi ve parayı ölüm aletleri yapmaya değil, yaşam için gereksinme duyulan şeyleri üretmeye yöneltir.

Bunu uzun zamandır yapabilmek istiyorduk. Bunu yapabilmenin ne anlama geldiğini uzun zamandır biliyorduk. Fark şuradadır ki, şimdi bunu yapabileceğimizi biliyoruz.

Barış, güvenlik ve insan hakları adına, bu kuşağın, bizim kuşağımızın, bu fırsatı yakalaması gerekir.

İnsanlığı bölen engelleri kaldırmamız gerekir.

Bunu yaparken Avrupayı ayıran engeller önünde durmamalıyız.

Bütün gücümüzle Doğuyla Batı arasındaki engelleri yıkalım.

Bunun yanında Gazze ve Ürdün Nehrinin Batı Yakası halklarının katlandığı karartma ve baskıları ortadan kaldırmak için çalışalım.

Nikaragua'ya uygulanan ambargoyu kaldıralım.

Güney Afrikadaki Zenci - Beyaz ayırımını yok edelim ve ırkçılığın ve bağnazlığın zincirini her yerde kiralım.

Bu engelleri yıkma konusunda, biz Dünya Demokratik Sosyalistlerine özel bir sorumluluk düşüyor.

Gönüllü olarak ya da kişisel nedenlerden dolayı kardeşlik, topyekün savaş konusunda bireysel sorumluluk ve kişisel fırsat yaratma amacıyla kamusal yardım gibi kavramları bizler benimsedik.

Bireysel özgürlüğü siyasal etkinliklerimizin odak noktası ve amacı haline bizler getirdik. Bu amacın arzulan amaç olduğunu söyleyen ancak gerçekleşmesi için gereken şeyleri yapmayanlardan farklı olarak biz demokratik sosyalistler, demokrasiye dayanan ekonomileri ve halkın özgür ve çoğulcu istençlerine dayanan demokrasileri oluşturacak yolları bulmaya kendimizi adadık.

Bizi hiç kimse, yaşıyoruz, özgeçmişimiz, cinsiyetimiz, ırkımız ya da ülkemiz ne olursa olsun, bu sonuçlara varmaya zorlamadı.

Bu sonuçlara kendi kendimize vardık, ve varır varmaz da engelleri kaldırmak yoluyla dünyayı değiştirme sorumluluğunu üzerimize aldık.

Demokrat olmalarına karşın bizim politikalarımıza katılmayanların da bu amacı benimsedikleri bir çağda yaşamak güzel bir şey.

Yine totaliterciliğin zincirlerinden kurtularak Komünizm yerine getirmek istedikleri düzenin, düzensiz, denetsiz, sorumsuz kapitalizm değil de, pratik, insancıl değerleri içeren Demokratik Sosyalizm olduğunu anlayanların var olduğu bir çağda yaşamak güzel bir şey.

Demokratik sosyalistlerin uzun zamandır istedikleri ve savunageldikleri değişimler, bugün Sovyetler Birliği ve öteki Varşova Paktı ülkelerinde başlamıştır. Burada, bu Kongrede bu amaçlar için 30 - 40 yıldır çalışan, halen sürgünde kimseler bulunmaktadır. Bu kimselere bugün, kendi ülkelerinden, oralarda merkezci devletin ve ekonominin sınırlarını zorlayarak savaş vermiş insanlar katılmaktadır. Bu insanlar artık sabahın köründe kapıları çalındığında, kapıdaki parasını almaya gelen sütçü olduğunu biliyorlar.

Bu özgürlük yolunda atılan ilk kolay adımdır. Reformlar ve değişiklikler oluşma yolunda. Bu gelişmeler bizim için henüz yetersiz. Ancak bunlar daha beş yıl önce olması hayal bile edilemeyecek reform ve değişiklikler.

Beklentiler arttıkça ve bir grup özgürlükler elde edilip kullanılmaya başlandıkça, bunların hepsi güçlü ve esnek reformlar haline dönüşecektir.

Bizim istediğimiz ilerlemeler çok büyük boyutlardadır.

Biz bunların peşindeyiz, ancak çok dikkatliyiz: istediğimiz hız gerçekleşmeyecek, arzuladığımız söz yerine getirilemeyecek nitelikte olmamalıdır.

Ancak bu değişikliklerin peşinden emin adımlarla gidiyoruz çünkü değişmeyi sağlayıcı en güçlü araca — demokrasiye — sahibiz.

Demokrasiyi yaşıyanların bildiği gibi, bu aracın sabırla ve kararlılıkla kullanılması gerekir. Şunu da biliyoruz ki, demokrasiyi korumak için, demokrasiyi zayıflatmayı amaçlayan insanlarla sonsuz bir mücadele içinde olmak gerekir.

Bunun ötesinde, demokrasinin güvenliğinin ancak, bu demokrasiye başkalarının demokrasilerinin de eklenebilmesi yoluyla sağlanabileceğini biliyoruz. Bu nedenle, özgürlük, kendi geleceğini kendisinin belirleme ve demokrasi arayan insanlarla güçlü bir dayanışma içinde olmamız gerekiyor. Bu insanlar kendi ülkelerimizdeki haklarından yoksun bırakılmış azınlıklar olabileceği gibi, Çinden Latin Amerikan ve Güney Afrikaya kadar ekonomik ve askeri azınlıklar tarafından ezilen kendi ülkelerinde çoğunlukta olan kimseler de olabilir.

Nerede olursa olsun, insan haklarını çiğneyerek iktidarlarını sürdürenlerin alması gereken bir ders vardır: İktidara gelebilirler, bu tür yollarla iktidarlarını da sürdürebilirler, ancak her zaman için istikrarı sağlayamazlar. Uyumculuğu zorla sağlayabilirler, ancak sürekli bir güven ortamını hiçbir zaman oluşturamazlar. Onların gücü insan iradesini aşamaz. İnsanın özgürlüğe olan iştahı çok geçmeden cuntaları ve kaba kuvvet rejimlerini kemirmeye başlar ve birkaç yıl sonra da bütünüyle yutar.

Bu sözlerim soyut anlamda alınmamalıdır.

Söylemek istediklerim son birkaç hafta içinde canlı ve çarpıcı bir biçimde gözlerimizin önüne serildi.

Beijing'deki canavar ruhlu yaşlı adamların kendi ülkelerindeki, özgürlük havasını koklamaya çalışan genç insanlara karşı giriştiği acımasız cinayetlere tanık olduk. Umudun ve gençliğin bu kırımı hepimizin canını yakıyor.

Ancak, öfke ve acıma duygularımızın ötesinde şunu biliyoruz ki, Çin'de hüküm süren bu acımasız insanlar öğrencileri ve işçileri öldürebilirler ama bu yürekli insanların simgelediği şeyi asla yok edemezler.

Düşünenleri öldürebilirler ama düşünceleri yok edemezler.

Bunu onlara kendi halkları öğretecektir. Bunu onlara biz de öğretmeliyiz.

Biz Çin'deki bu gençlik, umut ve özgürlük taburlarını yalnız bırakmamak için kendi ülkelerimizde ekonomik, ticari ve siyasal önlemler almak zorundayız; bu gençleri açlık grevleri, duvar yazıları ve siper olarak kullandıkları muhteşem yüreklilikleriyle baş başa bırakmayalım.

Bu canilerin kendi halklarını öldürmelerini ve ezmelerini durdurmak için elimizden gelen her şeyi yapmalıyız.

Bu, özgürlük savaşında savaştan çekilme seçeneği diye bir şey olmadığını bilen demokratların yerine getirmesi gereken bir yükümlülüktür. Seçim hakkımız yalnızca hangi silahı alabileceğimiz konusundadır. Ve şayet Çinli gençler tanklara ve kurşunlara karşı direnmeyi göze alabiliyorlarsa, biz de elimizin altında bulunan bütün ekonomik güçleri insancıl siyasal amaçlara ulaşmak için kullanabilmeliyiz.

1989 Haziranının bu kargaşalı haftalarında Çin'de özgürlüğün silah zoruyla yok edildiğini gördük. Ancak aynı günlerde özgürlük Varşova Paketi ülkelerinde halkın oylarıyla canlandı.

Polonya'da olanları gördük. Bu şüphesiz bir tek adayın gösterildiği ve kaybettiği ilk demokratik seçimdir.

Macaristan'daki olayları gördük ve arzuladık ki, İmre Nagy ölüm döşeğinde de olsa, bir kuşak sonra düşüncelerinin gerçekleşeceğini bilsin.

Sovyet Halk Temsilcileri Kongresindeki umut verici ve olağanüstü tartışmalara tanık olduk.

Biz bunları televizyondan izlerken biliyorduk ki, Litvanya'dan Azerbeycan'a, Murmansk'tan Viladivostok'a kadar tüm Sovyet halkı da izliyordu.

Şunu da biliyoruz ki umut ve özgürlük haberleri ve mesajı bütün Doğu Avrupa halklarına ulaşmaktadır.

İşte özgürlük ırmağının akışı böyledir. Mihael Gorbaçev'in de dediği gibi "artık hiç kimse için geri dönüş yolu yoktur". Bu kural hiç şüphesiz çağımız bir gerçeğidir.

Ancak yine Gorbaçev'in dediği gibi "dogmaların, bayat düşüncelerin ve basmakalıp sözlerin" tümüyle ortadan kalkması için hem Sovyetler Birliğinde hem de öteki Varşova Paktı ülkelerinde daha çok şey yapılması gerekir.

"Dogmalar, bayat düşünceler ve basmakalıp sözlerin" ortadan kalkması gerekir. Ve kalkıyor da; Batı'da da kalkıyor.

Batı ülkelerinde bizler sınırlarımızı aşip yeni işbirliği biçimleri ve yeni silahsızlanma girişimleri oluşturmaliyiz. Çünkü bunlar kuşkusuz dünyanın Batı halklarının, Doğu halklarının ve Güney halklarının karşılıklı olarak yararınadır.

Dünyanın Kuzeyinde biz "40 yıldır barış"tan söz edebiliyoruz. Ama bunu ancak dünyanın Kuzeyi için söyleyebiliyoruz. Son 44 yıl içinde dünyanın geri kalan bölgelerinde olan 120 savaş,99 milyon savaş sonucu ölüm ve bir yığın yıkım ve eziyet hiç kimsenin "barış" tanımına giremez.

Ancak Süpergüçler arasındaki ilişkinin niteliği değiştikçe ve Başkan Bush'un deyimiyle "Avrupa gerilime dayalı bir barıştan güvene dayalı bir barışa" doğru açılmaya başladıkça başka her yerde de savaşlardan kurtulma olasılığı artmış olacaktır.

Doğu - Batı ilişkileri değişirse, dünyanın başka yerlerindeki, karşılıklı Doğu - Batı kıskırtması sonucu ortaya çıkan savaşlar da sona erer.

Eğer demokratik ve totaliter sistemler arasındaki sürtüşme, totaliter sistemlerin yavaş yavaş ortadan kalkması nedeniyle giderilebilirse, o zaman bu sürtüşmenin açığı zurulma biçimleri ve uzantıları da yok edilmiş olur. Yine şayet Avrupa ülkelerinin çaba ve algılamalarının odak noktası Doğu-Batı bölünmesi olmazsa, dış politikalar ve diplomatik öncelikler başka alanlara kaydırılabilir. Avrupa Topluluğu ve İskandinav ülkeleri de böylece çaba ve etkilerini ortak biçimde saldırganlar ve çatışma başlatanlar -ırkçılar, dinci bağnazlar, suçlular ya da siyasal ve ekonomik diktatörler- üzerine yoğunlaştırabilirler.

Şayet parasal kaynaklar Süpergüçlerin ve Avrupa'nın askeri üretiminden sivil amaçlı üretime kaydırılabilirse, o zaman yoksulluk -ki savaşın hem nedeni hem de sonucudur- ortadan kaldırılabilir ve Dünya ekonomisi dünyanın çevresi ile birlikte değişebilir.

Bu istekler yeni değildir, hatta insanlık kadar eskidir.

Ancak bugün bu istekler sessiz umuttan öte bir anlam taşıyorlar.

Açıktır ki artık dünya tarihinin tanık olduğu en büyük düşmanlığa taraf olan

güçlerin liderleri dostluk dilinden anlıyorlar, ve daha da önemlisi bu dili silahsızlanma ve işbirliği konularında uygulamaya dökabiliyorlar.

Bunu söylüyorum ve gerçekleşmesini arzuluyorum ancak Willy Brandt'ın uyarısını da dikkatle göz önünde bulundurmamız gerekir. Willy bu uyarının senden gelmesi daha da anlamlı, çünkü başkaları daha hala Soğuk Savaş'ın içinde saplanıp kalırken Ostpolitik'i sen yaratıp geliştirdin.

Geçen hafta şu sözleri söylediğin zaman çok haklıydın: "Tarihi bir süreç içinde tersliklerle karşılaşmak doğaldır" ve "sözcüklerle ifade edilen ilkelerin ihtişamına şimdi gerçek anlamları verilmelidir "

Şuna inanıyorum -ve seninde inandığını biliyorum- ki, bu tür uyarılar yavaş gidilmesi için yapılmıyor. Tam tersi, iktidarda bulunanlara daha ileri ve daha çabuk gitmeleri için meydan okumak amacıyla yapılıyor.

Ben de bu meydan okumayı süper gücü olanlara yansıtıyor ve süper sorumluluklarını göstermelerini istiyorum.

Diyorum ki iktidarlar ve uluslar yeni ilişkileri oluşturabilirler, dünyadaki enkazın çoğunu kaldırabilirler, çatışmayı, yokluğu, baskıyı ve çevreye zararı ortadan kaldırmak amacıyla güçlerini birleştirebilirler.

Bütün bunları yapabiliyorlarsa, o zaman yapmak zorundadırlar. "Sözcüklerle ifade edilen ilkelerin ihtişamı" yapılan anlaşma ve gelişmelerin özünü oluşturmaktadır.

Herşey —ama herşey— buna bağlıdır. Bunun oluşturduğu barış ve güven ortamı olmadan demokrasinin gelişmesi yavaşlar. Ve şayet böyle olursa o zaman değişimin hem nedeni hem de sonucu olan ekonomik kalkınma yavaşlar ve duraklar.

Gerçek şudur ki, her yerde demokrasi, özgürlük ve adalet koşulları yalnızca toplumsal ve siyasal kurtuluşun temelini oluşturmazlar. Bunlar aynı zamanda ekonomik verimin de yaşamsal koşullarıdır.

Ve diğer yandan bol miktarda üretim yapıp bunu adil biçimde dağıtmak da özgürlüğün sürekliliğini sağlamanın en güvenilir garantisidir.

Sovyet reformlarının başarıya ulaşmasını, Bayan Thatcher'in dediği gibi "bütün kalbimiz ve gücümüzle" isteyen birisi, aynı zamanda şunu da bilmelidir ki, bu başarının temel koşulu paranın, teknolojinin ve beyinlerin silahlanmadan uzaklaştırılıp üretim ve tüketim alanlarına yönlendirilmesidir. Böyle bir yönlendirme ve bunun ortaya çıkaracağı hızlı gelişme ve özgürlük, güvenliği sağlamanın en emin yolu ve aynı zamanda Rus İmparatorluğundaki özgürlüğe açılma gelişmesinin karışıklık ve dengesizliklerle sonuçlanmasını önleyici en güvenilir araçtır.

Denge, güvenlik ve ekonomik gelişme açılarından, Sovyetler Birliği ve müttefiklerinin merkezci ekonomiden karma ekonomiye, tek parti sisteminden çoğulculuğa geçişlerinden en fazla biz Batı, Doğu ve Güney halkları yarar sağlamak durumundayız.

Sorun şu ki hiç kimse ve hiç bir şeyin fiziksel olarak yavaş sıçraması söz konusu olamaz. Bu nedenle Batı'nın bu sıçrayışın, kalkışının emin ve inişinin belli ve dengeli olmasını sağlayıcı mümkün olan her şeyi yapması gerekir.

Bunu yapmanın pek çok yolu vardır. Para, teknoloji transferi ve eğitimi de içeren değişik ekonomik yardım biçimleri bunların arasındadır. Bütün bunlar iler-

lemeyi dürtücü ve güçlendirici etki yapar, ancak tanımları icabı pek hızlı değişme araçları değildirler.

Bu sıçrayışa yardımın ve denge sağlamanın en önemli ve hızlı yolu silahsızlanma süreci ve bunun sağlayacağı iş gücü teknoloji ve para kaynaklarının başka alanlara, silahlanma dışında yerlere kaydırılmasıdır.

Bu görüşü belirtip bu amaç için çalışmam yalnızca idealizm ruhundan kaynaklanmıyor. Bu amacın insanlık için sadece yararlı değil aynı zamanda da en kârlı iş olduğunun bilimsel açıdan kesinliğine inanıyorum. Bu hem Batı hem de Doğu için böyledir.

Bu amaca ulaşabilmedeki güçlükleri hafife almıyorum. Ne de bu sürecin bir idealizm ruhuyla dikkatsizce ve uygulanabilir garantileri olmadan oluşabileceğine inanıyorum.

Geçiş sürecini hızlandırmak yumuşaklığı gerektirmez.

Aksine, katılığı, Batılı demokratik değerlerimizin gücüne güvenmeyi ve kararlaştırılıp öngörülen değişikliklerin yapılıp yapılmadığının hesabını sorabilecek bir enerjiyi ve gücü gerektirir.

Hiç değilse kısa dönemde kolay görünebilecek bir yol Perestroika öncesi yolda gitmek, yani bir takım övgü dolu sözler söylemek ve gerçek değişmeyi sağlayıcı hiçbir şeyi yapmamak.

Böyle bir tutumun iki yüzlülüğü açıktır; umutsuzluğu da. Ayrıca "barış içinde devrim" yapan ya da yapmaya çalışanlara ve müttefik demokrasilerin çıkarları için dünyanın her yerinde çalışanlara hiç yararı olmaz bu tutumun.

Övgü dolu sözler söylemenin yanında hiçbir şey yapmamanın olsa olsa Sovyet sistemi içindeki reformdan hoşnut olmayan ve Gorbaçev öncesi yılların güç ve ayrıcalıklarını özleyen tutucu güçlere yararı olur. Ve bunlar da böyle bir yardıma en az layık olanlardır.

Bunlar barıştan hoşlanmayan, güvenliğin şiddet ya da şiddet tehdidi ile sağlanabilen bir disiplin olayı olduğuna inanan kimselerdir. İnsan haklarından da nefret ederler.

Ne garip raslantı: Batının tutucuları hareketsiz kalma ve direnme yoluyla ilişkilerin değişmesini baltalıyorlar, ve bu nedenle Doğunun tutucularının daha uzun yaşamasına ve güçlenmesine yol açıyorlar.

Şu ne korkunç bir ittifak olurdu: Bir yanda kapitalizmin temsilcisi öte yanda Komünizmin temsilcisi iki ülkenin Dünya topluluğunun gelişimini askıya alıp geleceği geçmişten yönetmek üzere anlaşmaları.

Dünyadaki Demokratik Sosyalistler ve onlarla aynı siyasal görüşten olmayan ancak onların özgürlük, refah, barış ve denge arasındaki kırılamaz bağın varlığı konusundaki inançlarını paylaşan insanlar, böyle bir gelişme düşmanı ortaklığı tarafından yönetilmeyi kabul edemezler.

Bu yüzyılın akşamının da, gelecek yüzyılın şafağının da böyle geçmişte yaşayan insanların önyargıları ve çıkarları ile gölgelenmesine izin veremeyiz.

Bizim yapacak daha iyi işlerimiz var.

Ve onları yapacağız.

Avrupa demokrasisinin henüz güçsüz bir bebek olduğu ve yoksulluk ve baskının kitleler için bir yaşam biçimi oluşturduğu çağda, İngiliz ozan Shelley sanki

umudu mjdelercesine Şunları söylüyordu:

“Daha aydınlık bir Őafak bekliyor insanı
yoksulluğun ve ayrıcalığın
baskı ve ceza korkusunun
hastalık ve felaketin
cehennem ve yılğınlığı ile savaşın
artık geçmişin belleğinde kaldığı zamanda.”

Biz demokrat sosyalistler, barış, güvenlik ve insan hakları konusunda gs-
termekte olduğumuz sonsuz çabalarla, bu daha aydınlık Őafaėa ulaşabiliriz.

M. JULIUS NYERERE'NİN KONUŞMASI, GÜNEY KOMİSYONU BAŞKANI

Sayın Başkan, Sosyalist Enternasyonal 'in Üyeleri ve Arkadaşlar,

Beni bu toplantıya çağırdığınız için sizlere teşekkür ederim. Güney Komisyonu'nun Başkanı olarak sizin anlayışınızı ve desteğinizi sağlamak için burada bulunuyorum.

Bir komisyon olarak Güney'in uluslarından ve hükümetlerinden seçildiğimizi görüyoruz. Ancak Güney, dünyanın bir parçasıdır ve ekonomik, toplumsal ve siyasal açılardan Kuzey ile kopmaz bağları vardır. Bu nedenle Güney'in sorunlarıyla uğraşmanın Güney'in sorumluluğu olduğunu anlıyoruz ve bunu sık sık yineleyeceğiz. Ancak karşı karşıya bulunduğumuz büyük zorlukların köklerinin içinde bulunduğumuz Uluslararası Ekonomik Düzen'de olduğunu ve bu düzenin tek tek ve toplu olarak Kuzey'in sanayileşmiş ülkelerinin egemenliğinde ve denetiminde olduğunu da anlıyoruz.

Buradaki delegeler iktidardaki Sosyalist Partileri ya da iktidara gelebilecek Sosyalist Partileri temsil ediyor. Benim anlayışıma göre sosyalizmin temeli, ve ben sosyalizmi geliştirmek için çeyrek yüzyıl harcamış bir kişiyim, bütün insanların eşitliği ve bütün insanların çıkarlarını korumak ve bu çıkarlara hizmet etmek için toplumun örgütlenmesidir. Delegeler de aynı zamanda benim gibi ulusçudurlar. Biz sosyalist olduğumuz için, insanlığın birliği ve ortak çıkarlar yönünde işbirliği bağlamında ulusçuyuz. Sosyalistler bırakın yapsın anlayışını değil, insan özgürlüğü inancını paylaşırlar; sömürüyü değil kişisel girişim anlayışını paylaşırlar; saygı ve adalet koşullarında kendi kendilerine yardım edebilmeleri için zayıflara, yoksullara ve sakatlara yardım edilmesi gerektiği inancını paylaşırlar. Ulusal düzeyde ve gerektiğinde uluslararası düzeyde sosyalistler Orman Yasası'nın yerine Ortak İnsanlık Yasası'nı getirmek için çalışırlar.

Güney Komisyonu sosyalist bir kuruluş değildir. Üyeleri Güney'in temsilcileridir ve aralarında kapitalistler, sosyalistler ve bu iki felsefeden hiçbirini benimsemeyenler vardır. Fakat Güney Komisyonu dünyanın az gelişmiş ulusları ve halkları için özgürlük ve adaleti geliştirmeyi amaçlayan bir kurumdur ve bu insanların çoğu gerçekten yoksuldur, güç ve teknolojinin denetimindeki bir dünyada güçsüzdürler ve bütün ulusların içinde yaşadığı ve iş yaptığı uluslararası ekonomik düzen tarafından sömürülmektedirler.

Üçüncü Dünya ülkelerinin az gelişmişliği ve yoksulluğu iyi belgelenmiştir ve Sosyalist Enternasyonalçe bilinmektedir. Az gelişmişliğin sonuçları da bilinmektedir: ortalama ömrün kısalığı ve çocuk ölümü oranlarının yüksekliği, okuma yazma bilmeyen büyük kitleler, kamu hizmetlerinin ve her türlü altyapının yetersizliği ve bilim ve teknolojiye dayalı olarak ilerleyen bir dünyada toplumu kötürüm kılan bir teknolojik gerilik. Bunları açıklamak istemiyorum.

Burada temsil edilen Sosyalist Partilerden iki şey istemek için geldim.

Birincisi, bu üyelerden, çağdaş dünyada Ekonomik Güney'in ülkelerindeki az gelişmişliğin ve bu ülkelerdeki insanların yoksulluğunun anlamını ve mantıksal sonuçlarını tanımalarını istiyorum.

Bu yoksulluk ahlaka aykırıdır: İnsanlık karar verirse, dünya bu kötülüğe son vermek için gerekli bilgiye, yeteneğe ve kaynaklara sahiptir.

Bu yoksulluk yoksul ve az gelişmiş ülkelerin çıkarına aykırı olduğu gibi gelişmiş zengin ülkelerin de çıkarına aykırıdır. Üreticinin ve satıcının zenginliğinin müşterilerin zenginliğine bağlı olduğu yönündeki sosyalist sav 19'uncu yüzyıl Avrupa'sında ulusal düzeyde nasıl geçerli idiye, bugün uluslararası düzeyde aynı derecede geçerlidir. Dünya nüfusunun dörtte üçü kadarı Ekonomik Güney'-de yaşıyor.

Bu yoksulluk bir kirleticidir; bu, Brundtland Komisyonu'nca belgelenmişti. Varlıklarını sürdürebilmek insanların ve ulusların birinci yasasıdır ve yoksullar yarnı düşünebilmeden önce bugün yaşamda kalmak zorundadırlar. Aç köylü tohum olarak ayırdığı tahılı yer.

İkincisi, Kuzey'in Sosyalist Partilerinden ve bir grup olarak Sosyalist Enternasyonal'den, kendi gelişme sorunları ile uğraşan Güney ile ve Güney'in bağımsız ülkeleri ile işbirliği yapmalarını istemek için geldim.

Herhangi ülkede kim yönetimde olursa olsun, Kuzey ile Güney arasında çıkar ve farklı öncelik çatışmalarının olması kaçınılmazdır. Bu tür çatışmalar politikanın malzemesidir ve ilgili bütün taraflar eşitlik ve işbirliği içinde ve ortak bir çözüm bulma isteği ile tartışmaya hazır olurlarsa, bu çatışmalar çözümlenebilir.

Güney'de öncelik gelişmedir, kendi yeteneklerine dayalı sürdürülebilir bir gelişmedir ve böyle olmak zorundadır. Bugün bu yöndeki çabalarımız şu etkenlerce sürekli engellenmektedir; meta fiyatlarının gerçek anlamda sürekli düşmesi, faiz oranlarındaki değişiklikler ve denetimimiz dışındaki döviz kuru dalgalanmaları nedeniyle dayanılmaz hale gelen borçlar, en önemli işler için bile yatırıma para eksikliği ve mallarımıza karşı kapalı bir korumacılık. Ve biz bu olumsuzluklarla uğraşırken, koşulları bizim gereksinimlerimize ve amaçlarımıza uymayan ve üstelik ideolojik ağırlıklı olan uluslararası finans kurumlarının ellerine düşüyoruz.

Temel savlarımız, Güney'in uluslarının ve insanların dünyada eşit haklara sahip olduklarının tanınmasıdır. Gelecekte kendi kendimize yeterli olabilme-miz için dünya kaynaklarından hakça pay alabilmek ve bir günlük işe karşılık bir günlük gelir alabilmek.

Dünya ekonomisinin bugünkü yapılanması ve örgütlenmesi içinde bu hak iddialarımızın hiçbirini yerine getirilmiyor, ancak şöyle böyle tanınıyor. Daha doğrusu, yoksul Güney zengin Kuzey'e net bir anapara ihracında bulunuyor: 1988 de Güney'den Kuzey'e 43 milyar Amerikan doları tutarında bir aktarım olmuştur. Ayrıca, bir grup olarak alacaklılar borç sorunlarını tek tek olaylar olarak ele

almakta direnmektedirler, oysa bütün bu sorunların hepsi bizim gücümüz ötesinde alınan kararlardan kaynaklanmaktadır; zaten zengin olanlar bilgiyi gidererek özelleştirmektedirler ve dünyanın ortak kaynakları teknik yönden ileri olanların tekeline girmektedir.

Güney için yeni bir Uluslararası Ekonomik Düzen gereklidir. Biz bunun Kuzey'in de yararına olacağına inanıyoruz, özellikle Kuzey insanların yararına. Fakat bugünkü yapıların daha çok adalet yönünde reformu dünyanın gündeminden kaldırılmıştır ve "Güçlü olan haklıdır" anlayışı askeri açıdan olduğu gibi ekonomik ve siyasal açıdan da yaygınlığını sürdürmektedir.

Güney kendi gelişmesi için kendi gündemini işletiyor ve dünya ekonomik düzeninin değişmesi yönündeki gündemini işletiyor. Bunu yaparken geçmişin derslerinden, hem kendi yanlışlarından hem de uluslararası deneyiminden, yararlanmaya çalışıyor. Güney özellikle, kendi yeteneklerine dayalı bir gelişmenin aracı olarak ve dünya insanların büyük çoğunluğunun gereksinimlerinin karşılanması için gerekli eylemler konusunda Kuzey'le etkin düzeyde görüşmeye oturabilmek için Güney — Kuzey işbirliğinin ve dayanışmasının gerekli olduğunu öğreniyor.

Çünkü, Güney adına ancak Güney konuşabilirse de, dünyadaki yoksulluk, bilgisizlik, hastalık ve çevre bozulması sorunlarının üstesinden gelmek için asıl gerekli olan uluslararası dayanışmadır. Dünyayı, bütün insanlar için barış, istikrar ve ilerlemeye ancak Güney ile Kuzey arasında eşitliğe ve karşılıklı saygıya dayalı ortak eylem götürebilir.

Böyle bir geleceğe doğru savaşımında Güney tam bir rol almak ister. Güney'in ülkelerinin çoğu son on yıllar içinde birbiri ardına gelen bunalımlarla hırpalanmıştır. Bu nedenle, sıkıntıların geçici olarak hafiflemesinin bedeli, ülkelerin ve bir bütün olarak Güney'in uzun dönemdeki çıkarlarından siyasal ve ekonomik ödümler vermek olduğu zaman bile, insanca gereksinimlerin acilliği Güney'in birliğini tehdit etmiştir. Ancak biz bu savaşımından dönemeyiz.

Güney komisyonu adına, Sosyalist Enternasyonal'den ve onun üye partilerinden, yurtlarına döndüklerinde gündemlerinde Güney - Kuzey ilişkilerinde daha adil olma konularına öncelik vermelerini istiyorum. Bunu, Adalet için çalışmanın Barış için çalışmak olduğu güvenci ile, ve adaletsiz bir dünyanın bir barış dünyası olabileceğini düşünmenin kesin bir yanılğı olduğu güvenci ile istiyorum. Ne ulusal düzeyde ne de uluslararası düzeyde, bir haksızlık düzeni bir barış düzeni olamaz. Bu nedenle, Barış ve Adalet için çalışmanın dünyadaki bütün ülkelerin, Kuzey'in ve Güney'in, yararına olduğu inancı ve güvenci ile eylem gündemlerinizde bu önceliği istiyorum.

Sağolun.

MICHEL ROCARD'IN KONUŞMASI, FRANSA BAŞBAKANI

Dünya tarihinin özellikle önemli bir döneminde yaşıyoruz. Olayların hızla akıp gittiği dönemlerde hep olduğu gibi, şu anda bizler de umut ve korku karışımı duygular içindeyiz.

Bugün Komünist dünyada yaşanan olaylar — Çin'deki dramatik, diğerlerinde, örneğin Polonya, Macaristan ve SSCB de oldukça umut verici gelişmeler — özgürlüğü kendi doğal gelişim sürecinde bırakmayan rejimlerin içine düştükleri çıkmazın bir ifadesidir. Demokrasi olmayan yerde ekonomik reformlar yetersiz kalmakta ve korkutucu çelişiklere yol açmaktadır. Ekonomik verim göz önünde tutulmadan yapılan siyasal reformlar ise her zaman tehlike içindedirler.

Bizler, Demokratik Sosyalistler olarak bizden önceki kuşakların seçimlerinin doğrulandığını görmekten açık bir hoşnutluk duymaktayız. Ancak, herşeyden önce sorumluluk taşıdığımızın bilincindeyiz!

Sovyet modeli toplumsal örgütlenmenin başarısızlığa uğraması bize, bütün dünyaya gerektiğinde başvurulabilecek bir dizi görüş ve uygulanabilirliği olan politika sunmak yükümlülüğünü getirmiştir. Bu görüş ve politikaların, uluslararası ve bir ulusun kendi içinde var olan eşitsizlikleri arttıran, kapitalist güçlerin eline bırakılmışlığa bir seçenek teşkil edecek bir biçimde evrensel çekiciliğinin olması gerekir.

Biz bugün, tıpkı geçmişteki Doğu - Batı çatışmasından çıkan bir savaşın yakıp yıktığı bir dünyadan çıkışta olduğu gibi, uzun süren bir sömürgeciliği yok etme sürecinin bizi içine attığı çatışmalardan doğan dünyadan olası bir çıkış yolu arama noktasındayız: Hemen her yerde karşılıklı görüşmeler sürdürülüyor; Silahsızlanma artık içi boş bir kavram olmaktan uzak; Üçüncü Dünyanın ezici borç yükünü hafifletmek için çözüm yolları arama çabaları belirgin bir biçimde görülüyor; bugün dünyada düne göre daha az diktatörlük var.

Ancak, her zaman olduğu gibi bugün de belirsizliklerin olduğu bir gerçek. Her tarafta her şey, beklendiğinden daha başka türlü sonuçlanabilir. Gorbachev başarısızlığa uğrayabilir, milliyetçi tutucular tarafından devrilebilir. Birçok Üçüncü Dünya ülkesinin iç siyasi dengesi bozulma tehlikesiyle karşı karşıya; her an yeni çatışmalar başlayabilir. Dünyanın ekonomik büyüme hızı yetersiz; işsizlik, göçler ve bütçe yetersizlikleri her zamanki gibi sorunsal.

Biz bu çeşitli etkenler arasında yolumuzu şaşırılmış gibiyiz. Batıda kamuoyu, "salt değerlerini" yitirme deneyimi içinde. Şüphesiz gitgide güç kazanıyor. Geleneksel bağlarından gittikçe yoksun bırakılmış toplumlarda; toplu harekete geçme olgusunu bekleyemeyiz.

Bugün demokratik sosyalizm kendini, eski sosyalizmin kurtarıcı rolünden sıyırmıştır. Utopik, mükemmel toplum düşleri, geçmişte sık görüldüğü gibi, zararlı olmuştur. Artık dünyaya sunabileceğimiz hazır toplumsal değişme reçetemiz yoktur. Marksist söylemi bir yana bıraktık - ama şimdi moda olan serbest piyasa ekonomisi adına değil! Biz hala toplumun değerler ve akıl yoluyla anlaşılabilir ve değiştirilebilir olduğuna inanıyoruz. Ancak bizim önerdiğimiz yaklaşım, siyasal süreci duyarlı bir biçimde anlamaya, demokrasinin hizmetindeki yürek-lilik ve dirence, insan haklarına ve güçsüzü korumaya dayandırılmıştır. Bu yollarla halkın tutkularını uyarmak biraz güçtür, ancak o kanıdayım ki, demokratik sosyalizmin önerdiği yol halkın ve zamanımızın gereklerine daha uygundur.

Ancak herşeyden önce kendimize, değerlerimize ve öğretime güvenmemiz gerekir! Bunun için de değerlerimize ve öğretime inanmamız gerekiyor!

Yarısı Üçüncü Dünyadan olmak üzere yetmiş yedi partiden oluşan Sosyalist Enternasyonal, uzun zamandan beri kendisini ilkelerine adanmıştır. Bunu sağlayabildiği içindir ki değer biçilemez bir moral gücün simgesidir. Bu niteliği nedeniyle, yavaş yavaş sorunları algılama biçimlerini ve olaylara bakış açılarını birleştirebildi. Sanıyorum bugün bir adım daha atma zamanı gelmiştir. Artık kesin bir biçimde kim ve ne olduğumuza karar vermemiz ve Arşimed'in kaldıraç noktası gibi, bize, dünyaya o umutsuzca gereksinme duyduğu temel kuralları verebilmemizi sağlayacak bir avuç temel ilkeyi belirlememiz gerekiyor.

Bu noktada özellikle kimlik sorunu üzerinde durmak istiyorum. Hükümetteki sorumluluklarımızın da pekiştirdiği inançlarımızı Enternasyonal'in kongrelerinde yıllardır tekrarlamaktayım. Ancak bugün bir kez daha nereden gelip nereye gitmekte olduğumuz sorusunu tekrarlamak için güçlü bir istek duymaktayım. Militanlar ve vatandaşlarımız, içinde bulundukları toplumun sorunlarını, toplumlarının ileride alacağı biçimleri, ve toplumları için arzu ettikleri geleceği gözleri önünde canlandırabilmelidirler.

Bugün Doğu'da ve Güney'de demokrasiye geçiş süreçlerini başarı ile sürdürmek durumunda olan partilerin ve halkların içinde bulundukları güçlük ve belirsizlikleri çok iyi anlıyoruz. Biz de uzun bir savaşma tarihinin mirasçılarıyız ve insan haklarına saygıyı çoğulculuk ve üst düzeyde toplumsal güvenlikle kaynaştıran sosyalizmin, bugün düşünebildiğimiz biçimiyle oluşmasını uzun sürede gerçekleştirebildik.

Bu amaca erişebilmek için önce sosyalizmi zor kullanma düşüncesinden, daha sonra da müdahaleci devlet kavramından ayırmak zorunda kaldık.

Daha Yirminci Yüzyılın ilk çeyreğinde bile, bir yandan devrimi gerçekleştiren diğer yandan da demokrasiyi kurmak düşüncesi, demokratik sosyalizmin siyasal kültürünün ayrılmaz bir parçasıydı. O zaman bu düşünce hiç de şizofreni belirtisi filan sayılmıyordu! Bunların doğal olarak birbiriyle uzlaşabileceği düşüncesine kesin gözüyle bakılıyordu. Rus Devrimi ve Bolşeviklerin Devlet zorbalığı kuram ve uygulamaları sosyalistlerin demokrasiye bağlılığını daha da billurlaştıracaktı. Leon Blum, Kautsky, Otto Bauer, Branting... Sosyalist Enternasyonal'in bu önemli önderleri söz konusu görüşün büyük bir yanlışı oldu-

ğunu gördüler ve söylediler. Onlara göre böyle bir görüş genel şiddet eylemlerine ve bunalım dönemleri arasında keyfi yönetimlere yol açardı uygulamada. Bu önderler uzlaşma yoluyla oluşturulacak bir toplumsal değişme yöntemi geliştirmeye koyuldular. Bu yöntem çatışmayı siyasal içeriğinden soyutlamadan, barışçı yollara yönelterek onu demokratik bir çerçevede içinde örgütlemeyi amaçlıyordu. Leon Blum'un, Fransız partisine artık sosyalist siyasetin temelini sınıf çatışmasının değil sınıf eyleminin oluşturduğu önerisini yaparak yaşamının sonbaharında kurama dökmek istediği görüş budur.

Ancak parti yaşlı önderinin bu önerisini geri çevirdi. Birçokları için sosyalizmi üretim araçlarının kollektif mülkiyeti ile aynı şey olarak görmemek olanak-sızdı. Devrim düşüncesi şiddet düşüncesinden arındırılmıştı, ancak toplumun bütünüyle dönüşümü düşüncesi olduğu gibi kalmıştı. Sosyalistler daha uzun süre bu amacın Devletin refah üretimi ve yeniden dağıtım konusundaki gücünün artmasıyla gerçekleştirilebileceğini sandılar. Bu yüzden partilerimiz sosyalizm üzerine yıllarca süren uzun tartışmalara sürüklendiler. Partilerin her biri siyasal özgürlük seçimini bir başka ekonomik modele bağlamayı kendi deneyimleri sonucu öğrenmek durumunda kaldılar. 1932'de bunu ilk başaran İsveçliler oldu. Bugün artık hiçbir sosyalizmin Devlet denetimine dayandığı görüşünü savunmuyor.

Bu konuda görüş ayrılıklarının sürüp gideceği açıktır ve ayrıca, bir karma ekonomi görüşünün pek çok türü vardır. Ancak temelde, bizim için sosyalizm hep toplumsal adalet için savaşmak olmakla birlikte, sosyalizmin kuralının özgürlük, aracının ise insan aklı olduğunu savunuyoruz. Rekabet kendi içinde erdemli olabilir, ama belli kurallara göre yapılmalıdır. Böyle olmazsa hep en güçlüünün kuralı geçerli olur, bu ise hem adaletsiz, hem de aptalcadır.

Temeldeki oyun kurallarından söz ederken akla hemen şu soru geliyor: Bu kuralları kim koyacak? Yanıt açıktır: Demokratik biçimde oluşturulmuş halk gücü. İşte bu noktada ise, kanımca, Devlet sorunu ortaya çıkıyor.

Başlangıçta insan hakları vardı. Bunlar dokunulamaz, tartışılmaz ama aynı zamanda hak talep edici ve etkili birer gerçek varlıktırlar. Demokrasi bir lüks değildir; o kalkınmanın vazgeçilmez bir koşuludur. Ekonomik yönden uzun devrede başarılı olmuş hiçbir diktatörlük göremeyiz. Bu bizim Üçüncü Dünyadaki dostlarımıza anımsatmak istediğimiz önemli bir noktadır.

Daha sonra anayasa sorunu gelir. Deneyimler göstermiştir ki, kesin biçimine bakmaksızın, yalnızca rasyonel olarak temellendirilmiş bir parlamenter rejim başarılı olabilir, esnekliği ve verimi birleştirebilir. Başkanlık rejimi başarısızdır. Yalnızca Amerikan geleneği, belli özellikler çerçevesinde, bu rejimin Amerika Birleşik Devletlerinde uygulanabilmesini sağlar. Başka herhangi bir yerde bu rejimi uygulama çabaları felaketle sonuçlanmıştır.

İnsan hakları ve rasyonel temelli parlamenterizm kavramlarına bir de sorumluluğun dağıtılması (ademi merkezîyet, decentralization) görüşünü eklemek istiyorum. İş konusunda sorumluluğun dağıtımı ve özerklik olmadan hiçbir zaman sürekli bir gelişme olamaz. Bütün ortak değerlerimiz bizim insan olarak akıl ve sorumluluk taşıyabildiğimiz varsayımına dayanır.

Ancak insanlar, bu sorumluluklarını yerine getirebilecekleri, çevrelerindeki dünya üzerine etkide bulunabilecekleri bir konumda olmalıdırlar. İşte bu noktada yetkili güç (otorite) sorunu ortaya çıkar. Bu otorite şiddet ve baskının tüm biçimlerine karşı savaşır, piyasa dengesizliklerinin ortaya çıkmasını önleyici ted-

birler alır, gelecek için hazırlıklar yapar, ve ancak güçlü bir ortak istenç tarafından omuzlanabilecek öncelikleri saptar.

Böylece, bir gelişme ve yaşam siyasal modelini, özgürlüğün çoğulculuk ve dayanışma ile birliği olarak tanımlıyoruz. Ancak bu tanım sürekli değişmeye açıktır. Yirmi yıl önce hiç farkında olmadığımız yeni sorunlar var bugün. Örneğin teknolojik gelişmenin hızını ve yönünü denetleme sorunu gibi. Ama herşeyden önce siyasal mantığımızın bu gibi sorunların üstesinden geleceğine inanıyoruz.

Bize karşı, değişik açılardan yönetilen üç temel eleştiri vardır. Bunlardan birincisi, amaçlarımızın sosyalist amaçlar olmadığıdır. İkincisi, bu amaçların sosyalist amaçlar olsalar bile, etkili olmadıkları eleştirisidir. Sonuncusu ise bu amaçların yalnızca Batılı ülkeler için geçerli oldukları noktasıdır. Bu eleştirileri çürütmek amacıyla biraz zaman harcamak istiyorum. Geçmişte hep alçak gönüllü davranmışızdır, ama artık bayrağımızı açıp yüksekte tutmanın zamanı geldi. Çünkü beklentilerin gerçekleşebilmesi, bizim bu beklentileri, Jaurés'nin deyişiyle, "Tarihin moral gücüne" inanmak isteyenler arasında esinlendirebilmemize bağlıdır

Birinci noktada, şunu hemen belirtelim ki, bizim kapitalizmi satış amaçlı mal üretim sistemi olarak eleştirimiz hala geçerlidir. Biz yalnızca eleştirimizin yönünü değiştirdik. Çünkü toplumu, özgür şirketlerin rekabetinden doğacak olan devingenlikten yoksun bırakmak istemiyoruz. Burada kaygı duyduğumuz tek şey adalet ve eşitliğin serbest piyasa ekonomisiyle karıştırılabileceği olgusudur. Piyasanın tek başına kendi kurallarını düzenlemesinin olumsuz sonuçlarını, yalnız devlet müdahalesiyle değil, aynı zamanda sendika ve başka kuruluşlar aracılığıyla da düzeltme yollarını arıyoruz. Benzer biçimde, insan ilişkilerinin ağırlıklı olduğu sektörlerin ve etkinliklerin varlığını korumak amacıyla, paraya dayalı ilişkilerin sınırsız biçimde genişlemesini durdurmak istiyoruz. Toplumsal birliği sağlamak için vatandaşların en azından, belirli alanlarda, özellikle eğitim, sağlık, kültür ve iletişim gibi konularda eşit olmaları gerekir. Ayrıca biz insanların işte ve günlük yaşamlarında daha özgür duruma getirilmeleri amacını da yadsı-mıyoruz.

Ya etkili olamadığımız savına ne demeli? Para politikası modasının damgasını vurduğu bunalım dönemlerinde bu eleştiriye çok duymuştuk, hala da duymaktayız! Bu eleştiriye göre demokratik sosyalizm ancak ekonomi denizinin sakin olduğu, ekonomik büyümenin maddi açıdan anlık karşılık almaya elverişli olduğu dönemlerde toplumu yönlendirebilirdi. Keynesçiliğin krizi, demokratik sosyalist politikaların ölüm habercileriydiler. Ancak bugün ne görüyoruz? Kriz dönemini en hafif atlatabilen ülkeler toplumsal birliklerini en iyi koruyabilenler olmuştur. İsveç, Avusturya, SPD'nin krizin ağır yükünü taşıdığı Almanya ve diğer ülkelerde durum bunu kanıtlamıştır. Politikalar başarısızlığa uğrayabilir. Ama hükümetler, ücretlerini alan işçilerin güvenini kazandıkları, dikkatli fiskal politikaları ücret politikalarıyla birleştirebildikleri, yeterli zaman verilebildikleri her yerde bir yandan işsizliği başarıyla durdururken, diğer yandan da üst düzeyde bir toplumsal koruma sağlayabilmişlerdir. İşin püf noktası kâr ve ücretler arasındaki ilişkiye ne zaman ve nasıl girileceğini bilmektir.

En son nokta: Bizim modelimiz yalnız zengin ülkelere özgü bir lüks müdür. Bundan daha yanıltıcı ve kötü amaçlı bir sav olamaz. Sosyalist ülkelerdeki insanlar çoğulculuk ve ekonomik verim değil de ne istiyorlar? Üçüncü Dünya insanları demokrasi ve daha fazla ekonomik gelişme değil de ne istiyorlar? Latin Amerika'da daha fazla özgürlükten ve toplumsal güvenlikten başka ne istiyor-

lar? Dahası, Kuzey Amerika'da bile belli bir toplumsal güvenlik değil de başka ne isteniyor? Gerçek şudur ki, nereye bakarsak bakalım, Kuzey ya da Güney, Doğu ya da Batı, demokratik sosyalizmin temel ilkeleri, toplumsal örgütlenme, hükümetin rolü, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmeyle ilişkileri açısından aynıdır. Teknolojik gelişme düzeyleri değişik de olsa, hepsinin ortak gelişme ilkesi örgütlenmiş özgürlüktür.

Bunu söylerken öğünmüyorum: Biz yavaş yavaş dünyanın en kusursuz toplumsal ve siyasal örgütü haline geldik.

Dahası, ulus adını verdiğimiz, çoğunlukla birazda tesadüfen oluşmuş karmaşık insan toplulukları için iyi olan şeyin tüm insanlık için kötü olamayacağına inanıyorum.

Hepimiz biliyoruz ki, hiçbir önemli soruna salt ulusal açıdan çözüm yolu bulunamaz.

Ülkeler daha zengin ya da daha fakir olabilirler ancak ekonomi bilimi değişmez.

Ülkeler çevre açısından daha temiz ya da daha kirli olabilir, ama Dünya atmosferi yine aynı Dünya atmosferidir.

Ülkeler az çok barış içinde olabilirler ancak bir Dünya savaşından hiçbirisi kurtulamaz.

Buna karşın, bir bütün olarak insanlığın yaşamsal çıkarlar paylaşımlarına karşın bu çıkarların savunucusu yok. İnsanlığın kendi istenci diye birşey olmadığından bu yaşamsal sorunlar çözümsüz kalıyor.

Hague'de 10 Mart'taki bir uluslararası toplantıda, dostumuz Norveç Başbakanı Gro Harlem Brundtland'ın söylediği sözler bana çok çarpıcı geldi. Başbakan sözcüklerin altını çizerek dedi ki: Bir sorun karşısında kendi genel davranış ölçütümüz olarak en kötü davranan ülkeyi almaktan vazgeçmeliyiz.

Bu sözler sorunu çok güzel özetliyor: Uluslararası sorunlar söz konusu olunca genellikle aptallaşıyoruz.

Çözüm bulunamayacak pek az sorun vardır, ama kararlılık ve akıllılık olmadan hiçbir çözüm yolu bulunamaz.

Öyle ise insanlığın tüm geleceği şu basit ancak önemli soruya dayanır: Dünya sorunlarına çözüm yolları ararken bunu akıllılık ve kararlılıkla yapabilecekmiyiz?

Bu soruya yanıtı bilmiyorum, ama bildiğim şey şu ki, bunun için çaba harcamamız gerekir. Bunda da öncülüğü bizler Sosyalist Enternasyonal olarak yapmazsak hiç kimse yapamaz.

Bizi bekleyen savaş gezegenimizi örgütlenme savaşı... Çevreyi korumak için gezegeni örgütlemek; kalkınmaya yeni bir şans tanımak için gezegeni örgütlemek; barış ve silahsızlanma için gezegeni örgütlemek.

Bunda bütün ulusların çıkarı var; hepsi kazançlı çıkacak. Ancak hiçbir şey yapılıyor.

Neden yapılmıyor görelim. Bencilliğin geçerli bir açıklama olduğunu sanmıyorum. Her ülkenin büyük bir istekle kendi çıkarlarını savunacağı açıktır. Ancak bu çıkarları savunmanın en iyi yolu genellikle falanca yarar için filanca ödünü

vermeştir. Bu da genellikle güçsüz bir özerkliği kıskanç bir biçimde savunmak la değil, birlikte eylemde bulunmak üzerine anlaşmakla olur.

Bu ulusal bencillik durumu bir zamanlar Gramsci'nin betimlediği proleter-ya bencilliğine benzer : Bu bencilliği doyurmanın tek yolu ortak eylemde bulunmak ve dayanışma için de olmaktır.

Ancak bildiğimiz gibi, uluslararası ilişkilerin olağan biçim ve yolları buna izin vermez. Çok geçmeden asıl gereksinimler gözden kaçır ve kararlar bir yığın uzmanlaşmış uluslararası örgütten geçerek sulandırılır. Bu örgütler çoğu zaman asıl konularda ilerleme sağlamak yerine, öncelik ve sınır koyma tartışmalarına sahne olan Bizans dolaplarının çevrildiği savaş alanları olur.

Aslında engelleri aşabilmek ve aynı zamanda alışkanlık ve uyumculuktan kurtulabilmek için gerekli olan demokratik meşruluk ve siyasal istenci ancak en kıdemli liderler birleştirebilirler.

İşte bu François Mitterrand'ın Fransa Cumhurbaşkanı olduğu zamandan beri yorulmadan bıkmadan yapmaya çalıştığı bir şeydir. Bu bazılarımızın 11 Mart Hague Zirvesini oluşturabilmemizi de sağlayan şeydir.

Bu yolda ilerlememiz gerektiği inancındayım. Anında iletişimin sağlanabildiği bir çağda diploması eskiden olduğu gibi liderlerin birbirlerine uzun mektuplar ya da elçiler göndermeleriyle yapılamaz. (Demokrasiler Roosevelt ve Churchill arasındaki sık ve doğrudan buluşmalar olmasaydı II. Dünya savaşını kazanabilirlermiydi?)

Yine şuna inanıyorum ki, birçoğu iktidarda olan Enternasyonalimizin 77 üye partisi, çabalarında birlik oluşturabilmeleri durumunda çok daha fazla şey yapabilirler.

Hükümetlerde sorumluluk taşıyan bizler, birbirimizi tanıyor ve aynı değerleri paylaşıyoruz. Bir dizi düşünce üzerinde kolaylıkla anlaşabilir ve böylece tek tek olabilecek girişimlerin etkisini arttırabiliriz. Önerilen bu yöntem çok büyük bir önem veriyoruz.

Konuşmamın konusu olarak bunu seçtim çünkü temel sorunlar üzerine söyleyebileceğim herşeyi biliyorsunuz.

Ayrıntılı olarak aşırı silahlanmanın sonuçlarından söz edebilirdim. Monetarizmin ekonomi için nasıl bir gerileme oluşturduğunu çözümleyip nasıl insanın gereksinimlerine ve trajedilerine gözünü kapadığını anlatabilirdim. Ya da Üçüncü Dünyanın borç yükünün doğurduğu gariplik ve delilikleri kınayabilirdim.

Ama bunları söylemedim çünkü bütün bu sorunlar, ne kadar değişik olurlarsa olsunlar, temelde aynı ele alış biçimini ve aynı çözümü gerektirir. Bu da akıllılık ve kararlılığı uluslararası düzeye çıkarabilmektir.

Bunu başarıp başaramıyacağımızı bilmiyorum. Ama şunu biliyorum ki, bu ancak bizim başarabileceğimiz bir şeydir çünkü sosyalist olmak demek istemek demektir ve bu Enternasyonal'e ait olmak ise yapabilmek demektir.

GUY SPITAEELS'İN KONUŞMASI, BELÇİKA SOSYALİST PARTİSİ (PS) BAŞKANI

Değerli dostlarım,

Çevre konusunda yayımlanmış olan Enternasyonal'in Komite raporu üzerine açılan tartışmaya şu nedenlerle katılmayı istiyorum: Önce bu çalışma için ve ayrıca bu çalışmaya konuşmalarda yer ayrılmasından dolayı duyduğum hoşnutluğu belirtmek ve daha sonra da, bu çalışmanın bir noksan tarafı olarak algıladığımı, üzerinde önemle durulması gereken bir noktayı vurgulamak.

Önce raporu bütünüyle onayladığımı belirtmeme izin verin. Daha sonra belgede hiç değinilmeyen önemli konuya gelmek istiyorum.

I. Raporun Kusursuz Niteliği

1. "İşçi eyleminin yeni görevi", Raporun bir bölümünün bu başlığı, özellikle bugün çözüm bekleyen temel çevre sorunlarını çok ayrıntılı ve köklü bir biçimde, bütün anakaraları her yönden kapsamı açısından iyi seçilmiş görünüyor.

Raporun yazarları uluslararası sosyalist akımın görevi olarak "gezegenin uzun dönem kalımına yönelik stratejiyi" mümkün olan her yerde uyarlamayı ve yürütmeyi belirtmekte çok haklıdır. Yazarlar toplumsal dışlama, yoksulluğa ve daha önce de olduğu gibi, sömürgecilik baskısına karşı savaşmayı, akımın görevleri arasında saymakta da çok haklıdır.

Görevini bu biçimde tanımlamakla raporda görevin boyutunun büyüklüğü, karmaşıklığı ve ivediliği çok güzel belirtiyor - Sosyalist Enternasyonal kendi önder ve militanlarına, çevre sorununu her şeyden önce bizlerin göğüslememiz gerektiğini anımsatmakla değerli bir iş yapıyor. Geçmiş deneyim ve savaşlarımız ve bunların ötesinde gerçek uluslararası boyutumuz da bu görevin altından kalkabileceğimizin birer kanıtıdır.

2. Şu da açıkça bilinmelidir ki, bu sorun biz sosyalistler için bir siyasal güncellik sorunu değildir. Nede bu sorunun zengin ülkelerle sınırlı olduğunu düşünüyoruz. Bizim açımızdan bu görev ideolojik bir kopmayı da simgelemez.

Bir moda sorunu mu? Hiç öyle değil. Kendi ülkelerindeki çevreci partiler tarafından sıkılmazca "modaya uymakla" suçlanan ben ve benim gibiler, yaşamın, özellikle çalışma çevresinin, niteliğini arttırmak konusundaki çabalarımızın yalnızca bir yönü olmak nedeniyle çevre sorunlarına ilgi duyduğumuzu sık sık yinelemeye alışmak durumundayız.

Varlıklı ülkeler için bir lüks mü? Bize verilen metnin de gösterdiği gibi, kesinlikle hayır. Bu da raporun övgüye değer diğer bir yanı. Doğal olarak Kuzey ve Güney arasındaki eşitsizlik çevre konusundaki tartışmalarda önemli bir et-kendir. Ancak önem sıraları bir yana, sorunlar aynı değildir. Aynı zamanda dünya çapında tehlikeler de söz konusudur, örneğin gezegenin her köşesi için aynı derecede önemli olan iklimle ilgili sorunlar. Ancak çevre sorunu bugünlerde, dün-yanın neresinde olursa olsun, kalkınmanın türü konusunda karar verirken orta-ya çıkan temel sorunlardan birisidir.

3. Bize sunulan raporun bir başka temel niteliği, ilk sayfalarından başlaya-rak görebileceğimiz gibi, çevre ve kalkınma arasında yakın ilişki kurmasıdır. Ra-por bu ilişkiyi vurgulamakla yeni bir ekonomik gelişme çağına başlamasını istiyor. Ancak bu çağın öncelikleri arasında kalkınmanın kalitesinin ve Kuzey ile Güney arasındaki uçurumun göz önünde tutulmasının yer alması isteniyor. Çı-karları onu gerektiren kimselerce savsaklanmış ve gizlenmiş olan, ekonomi ile çevre arasındaki bu bağ, bizim tartışmalarımızın ve dolayısıyla da eylemlerimi-zin temel bir parçasıdır. Bu bağ aynı zamanda Birleşmiş Milletlerce yayımlanan, başyazarı da dostumuz Brundtland olan raporda da açık olarak gösterilmiştir.

Enternasyonal Komitemiz çevre ve ekonomi eşitlemesinden doğan mantık-sal sonucu da, çözüm bekleyen ivedi sorunların bulunduğu alanlarda, alterna-tif kalkınma yolları belirlemek olarak ortaya koymuştur. Rapor maliyetlerini de göz önüne alarak, güçlükleri ortaya koymuştur. Rapor aynı zamanda, her du-rum için gereken ön koşulları da belirlemiştir: Özellikle tavır değişikliği, silah-lanma harcamalarının yeniden düzenlenmesi ve demokratlaşma süreci gibi.

4. Arkadaşlarım, bu aşamada şu nokta üzerinde önemle durmama izin ve-riniz: Şu anda bulunduğumuz noktada, belirttiğimiz önlemlerin bir düşünce olarak kalmasına ya da yalnızca yüzeyde olan birkaçının gerçekleşmesine izin verme-yecek biçimde davranmamız gerekiyor.

Olayların akışı, uluslararası konferansların çoğaltılması ve önemli bildiriler yayınlamakla değil, bizim kendi alanlarımızda almak ya da almamak durumun-da olduğumuz kararlarla değiştirilebilir. Vaktimizi ve gücümüzü şu ya da bu hay-yan ya da bitki türünün kalımı sorunundan çok — bunun sembolik bir yanı olsa bile — dünya çapında dengeyi bozan daha geniş kapsamlı tehlikelere yönelt-memiz gerekiyor.

II. Eşitlemenin Üçüncü Yanı

Bütün bunları söylerken bilerek ya da bilmeden, bu dengesizliğin önemli bir ögesine gereken önemi vermiyor gibi görünebiliriz. Bu temel öge çözmemiz gereken eşitlenmenin üçüncü yanını oluşturur.

Gerçek şudur ki, çevre ile ekonomiyi aynı kefeye koyarken çevreyi nüfus olgusundan soyutlamamak gerekir. Bu gerçek insanlara pek açık biçimde ya da pek vurgulanmaya değer görülmez.

Yine de sormak gerekir: Nüfus patlaması, üretim çılgınlığından sonra ge-zegenimizi korkutan ikinci büyük tehlike değil midir?

1. Nüfus ile eldeki kaynaklar arasında ölümcül bir dengesizliğe yol açtığı sürece, nüfus patlamasının çevre üzerine olan baskısını pek hafife almamak ge-rekir. Nüfus ve çevre arasındaki bu karşılıklı bağımlılık, satınalma gücünün ve

teknolojik gizilgücün zayıf olduğu bölgelerde daha da belirgindir. Bu karşılıklı bağımlılık böyle durumlarda, gelişmekte olan ülkeleri yakalayan yoksulluk döngüsünü besleyici bir etki yapar.

Söz konusu güçlük çok önemlidir. Burada belirtilmesinin hiç de bir zaman kaybı olmadığını sandığım birkaç rakamla durumu özetleyebiliriz. Birleşmiş Milletler istatistiklerine göre bugünle 2025 yılı arasında, dünyanın zengin ülkelerinin bulunduğu bölümünde nüfus 1.2 milyardan 1.4 milyara çıkacak; yani % 17 artış öngörülüyor. Nüfusun aynı zaman süresi içinde Üçüncü Dünya Ülkelerinde artışı ise 3.7 milyardan 6.8 milyara; yani % 84 oranında bir artış öngörülüyor. Bazı uzmanlara göre Afrika, Latin Amerika ve Güney Asya aynı zaman süresi içinde gerçek bir nüfus patlaması sürecine girebilir: Güney Asyanın bugünkü kalabalık nüfusunun iki katına çıkması, Latin Amerika nüfusunun üç katına çıkması, Afrika nüfusunun beş katına çıkması söz konusudur. Özellikle bu bölgeler için gerçek bir tehlike vardır. Bu konuya tekrar döneceğim.

2. Evet bu nokta, oldukça hassas olmasına karşın, başkalarının uluslararası alanda pek fazla çaba harcamadıkları bir sorun. Ama biz sosyalistler açlık eksikliği ya da daha kötüsü, insanları üzmemek amacıyla hareket edip bunlardan daha büyük bir yanılsaya düşmemeliyiz. Çünkü hepimiz şunu biliyoruz ki, bugün insan ırkının 3/4 'ü yeterli beslenemezken ya da açlık tehlikesiyle karşı karşıya kalmışken, diğer değişkenlerin aynı kaldığı varsayılırsa, yarın 10 milyar insanı beslemek olanaksızdır.

Arkadaşlar, bu arada kısaca ama altını çizerek şunu da belirtmemeye izin veriniz. Bizim çevre sorunu üzerinde bu kadar önemle durmamız, Üçüncü Dünyadaki açlık sorununu ikinci ya da üçüncü sıraya itmemelidir. Başka yerlerde bunun böyle olduğunu biliyorum, ama bizim için değil. Gezegeni kurtaralım evet, ama insan ırkının kurtuluşu da aynı ölçüde önemlidir.

Aslında bu sorun son otuz yıldır güncelliğini hiç yitirmemiştir. Tam tersine, WHO istatistikleri korkutucu bir gelişmeye tanık: 1960'da dünyada 200 milyon kronik yetersiz beslenen insan varken, 1970'de bu rakam 400 milyona, bugün ise bir milyara çıkıyor. En sık kullanılan istatistiklerle bir başka biçimde belirtirsek: Her yıl doğrudan ya da dolaylı bir biçimde açlıktan 15 milyon insan ölüyor. Sürekli olarak yıkımlara sahne olan Bangladeş'te açlıktan her gün beş yaşının altında 2500 çocuk ölüyor.

Sosyalistler olarak bizim görevimiz, bu yüzyıl sonunun, bu korkunç gerçekler karşısında sessiz kalma suçunun yaygınlaşmasına tanık olmasını önlemektir.

Bu amaçla şu gerçekleri vurgulamamız gerekir: Nüfus hızla artarken bugün bile yiyecek üretimi yeteri kadar artış göstermiyor. Dünya tahıl üretimi 1950'ye kadar bir artış gösteriyor, ama son beş yılda % 14'lük bir düşme var. Bugün üretim artık tüketimi karşılayamaz durumda. Daha önce hiç karşılaşılmayan bir durum bu. Kısacası, tarım uzayıp giden nüfus patlamasını artık karşılayamaz bir duruma düştü.

Bunu kabullenmemiz olanaksız. Bu yılın başlarında "Time" dergisinin "tehlikedeki gezegen" özel sayısında belirttiği gibi, bizim de, gezegenin geleceğinin nüfus patlamasını yavaşlatmaya bağlı olduğunu vurgulamamız gerekir.

III. Doğaldır ki Komite'nin Raporunda bu konuyu dışarıda bırakmamış ve Rapor, dünya nüfus artışının yavaşlatılması gerektiği görüşüyle sona ermiştir. Ancak bu soruna raporun tüm olarak 100'ü aşan sayfasından, bir sayfadan

daha az bir yeri ayrılmıştır. Ayrılan bu yer, belirttiğimiz olgunun trajik boyutlarına karşın, pek azdır. Soruna değinilen bu sayfada ise, zengin bir ülkeye katılan her ek nüfusun doğal kaynaklar üzerine, Üçüncü Dünyaya katılan her ek nüfus doğal kaynaklar üzerine, Üçüncü Dünyaya katılan her ek nüfustan daha fazla bir yük yüklediği vurgulanmaktadır. Bu yanlış değildir ama çoğrafi gerçeği değiştirerek tuhaf bir biçimde sunmaktır. Gerçeklere saptırmadan bakalım. Nüfus patlaması herşeyden önce yoksul ülkeler için bir tehlike oluşturunyor. Zengin ülkeler daha çok nüfuslarının gitgide yaşlanması olgusuyla ilgileniyorlar. Gerçeklere doğru açıdan bakamazsak hiçbir yere varamayız.

Dikkatli olalım dostlarım. İnsan ırkının ortak kaynaklarını tekeline alan ve savuran Batılı ülkelerin çok büyük sorumluluk taşıdığını göz ardı etmek değil amacım. Burada bulunan herkes şunun bilincindedir ki, dizginlenmemiş liberalizm ancak yoksul ülkeleri daha da yoksullaştırır, ve daha da kötüsü, kendini, ancak Üçüncü Dünya ülkelerini boyunduruk altına almak ve sömürmekle sürdürebilir. Yine şu da açıktır ki, dünyadaki bütün ülkeler bir araya gelseler bile, yalnızca Avrupa ve Amerika'nın yeryüzü kaynaklarını sürekli boşa harcama lüksüne erişemezler; Sınırlı olan bu zenginlik ve kaynakların daha adil bir biçimde dağıtıldığını varsaysak bile. Bu nedenle, dünyanın ayrıcalığa sahip ülkelerinde, insanların düşünce yapısında ve davranış biçimlerinde önemli ölçüde değişme olması gerekir.

Raporda da belirtildiği gibi, hepimiz Kuzey ve Güney ülkeleri arasındaki ilişkilerin ve ayrıca her ülke içindeki toplumsal ilişkilerin köklü bir biçimde değiştirilmesi gerektiği inancındayız. Ama bu amaçlar ancak nüfus artışını yavaşlatabilsek gerçekleştirilebilir. Bu konuda karşılaşılabilecek güçlükleri ise görmezden gelmeyelim.

On yıl önce doğum kontrolünü zora dayanan yöntemlerle başlatmış olan Çin bile bu konuda başarısız olduğunu itiraf etmiştir. Ancak belirtmek gerekir ki demokratik sosyalizmin izleyeceği yol bu değildir.

Sri Lanka ve Tayland gibi ülkelerde ise, kadınların eğitim düzeylerinin ve toplumdaki yerlerinin yükseltilmesi nüfus artış hızında bir yavaşlamaya neden olmuştur. İşte biz bu ülkelerde izlenen eğitim, sağlık hizmetleri, aile planlaması ve benzeri yolların mümkün olan her ülkede denenmesi gerektiği inancındayız.

Ancak bu da, uluslararası ilişkilerin köklü bir biçimde yeniden değerlendirilmesi ile mümkündür. Bu da demektir ki yoksul ülkeler sırtlarındaki borç yükünden arındırılıp kendilerini çevre yönünden sağlıklı bir biçimde kalkınmaya yoğunlaştırabilmelidir. Bu da zengin ülkelerin silahlanma yarışı gibi büyük bir skandaldan ve daha birçok kaynak savurganlığından kurtulup, bu ülkelere gereken yardımı yapabilmelerine bağlıdır. Hepimizin bildiği gibi, pek çok ülkede ekonomik (özellikle tarımsal), toplumsal ve siyasal reformlar gereklidir.

IV. Sorunların hepsi birikmektedir. Ama bugünün yapısal koşulları çerçevesinde, doğum artış hızının yalnızca yaşam düzeyinde gerçekleştirilecek bir yükselme aracılığıyla yavaşlatılabileceğini varsaymak boş bir hayalden öte gidemez. Kaldı ki nüfus patlaması bu yaşam düzeylerini aşağıya çekmeye başlamıştır bile. Son yirmi yılda zengin ve yoksul ülkeler arasındaki uçurumun büyüdüğünü ve özellikle bu süre içinde Afrika'da yiyecek üretiminde olduğu gibi yaşam düzeyinde de gözle görülür bir azalmanın olduğunu bile bile, bizler nasıl bu kısır döngüden çıkabileceğimize güvenebiliriz!

Aziz dostlarım, yalnızca 15 yıl önce Sicco Mansholt, düzeni değiştirebilmemiz için bir kuşak kadar vaktimiz kaldığını söylemiş ve şunu eklemişti: “İçinde bulunduğumuz üretim sistemi içinde insan etkinliklerini yavaşlatmak ve nüfus artışını düzenlemeye çalışmak bile çözülmesi olanaksız sorunlar yaratacaktır.” Bu sözler 1974’de söylenmişti. 1987’de dostumuz Brundtland tarafından hazırlanan dikkate değer Birleşmiş Milletler raporunun mesajı da “değiş ya da yok ol” dur. Bu nedenle, önümüzdeki 10 - 15 yıl içinde, gerekli biçimde kapsamlı değişiklikleri yapamadığımız için ileride başımıza gelebilecek felaketleri önlemek istiyorsak, elimizden gelen her şeyi yapmak zorundayız.

Sizin de bildiğiniz gibi, bu amaç hem uluslararası hem de ulusal düzeyde büyük ekonomik ve siyasal engelleri aşabilmeyi ve her yerde pek çok anlık çıkarı bozmayı gerektirir. Yine bu amaç başka birçok engeli de hiçbirini hafife almadan, aynı açık yüreklilikle göğüslemeyi gerektirir.

Bugün yapmak istediğim, öneminin tümüyle bilincinde olduğum bu göreve katkıda bulunmaktır. Arkadaşlar, teşekkür ederim.

SOSYALİST ENTERNASYONAL'IN İLKELER BİLDİRGESİ

I. ULUŞLARARASI BOYUTTA DEĞİŞİMLER VE GELECEĞE AİT GÖRÜŞLER

1. Sosyalizm fikri bütün dünyadaki insanların istek ve düşünce dünyalarını alevlendirmiş, başarılı siyasal hareketlere yön ve destek sağlamış, çalışan insanların yaşama koşullarını kesin olarak iyileştirmiş ve yirminci yüzyılın biçimlenmesine katkıda bulunmuştur.

Bununla birlikte, bir çok amacımızın gerçekleşmesinden gelen memnurluk bugünkü tehlikeleri ve sorunları açık seçik tanımamıza engel olmamalıdır. Önümüzde hala önemli görevler bulunduğunun bilincindeyiz ve ancak ortak eylemle bu görevlerin üstesinden gelebiliriz, çünkü insan varlığının sürmesi bütün dünyadaki insanların birleşik çabalarına giderek daha çok bağlı hale gelmektedir.

2. İçinde bulunduğumuz ekonomik, teknolojik, siyasal ve toplumsal değişimler dünyamızdaki derin yapı dönüşümünü yansıtmaktadır. Bugün karşı karşıya olduğumuz temel konu ileriki yıllarda değişimin olup olmayacağı değil, değişimi kimin ve nasıl denetim altında tutacağıdır. Bu konudaki sosyalist yanıt değişik yoruma yer bırakmayacak biçimde açıktır. Yaşamın siyasal, toplumsal ve ekonomik bütün yönlerinde daha ileri bir demokrasi aracılığı ile bu denetimi gerçekleştirmesi gereken dünya insanlarıdır. Sosyalistler açısından siyasal demokrasi öbür haklar ve özgürlükler için gerekli ana çerçeve ve ön koşuldur.

3. Dünyanın tüm halkları toplumlarımızın yapısının dönüştürülmesi ve insanlık için yeni umudun beslenip desteklenmesi sürecine katılmalıdır. Sosyalist Enternasyonal barış ve ilerlemeye adanmış tüm dünya insanlarını bu umudu gerçeğe dönüştürmek için birlikte çalışmaya çağırır.

4. Dünya çapında değişimin göğüslenmesi çok büyük olanaklar getirmektedir:

— Ekonominin uluslararası niteliğe kavuşturulması, herkesin bilgiye erişebilme olanağı ve yeni teknolojiler, demokratik bir denetim altına alınabilirlerse, işbirliğine daha uygun bir dünya toplumuna bir temel sağlayabilirler. Açıktır ki bir dünya ailesi artık iyimser bir düş olmaktan çıkmıştır, giderek yerine getirilecek bir gereklilik olmuştur.

— Teknoloji devrimi insanları insafsızca ve zoraki bir aylaklık içine itmek yerine çevreyi korumak, yeni iş alanları yaratmak ve insanları yetenek ve beceri istemeyen tekdüze işlerden kurtarmak için kullanılabilir ve kullanılmalıdır.

— Özgürlük, eşitlik, güvenlik ve gönenc, uygun ve insancıl demokratik yapılarla ve demokratik bir dünya toplumu çerçevesi içinde gerçekleştirilebilir.

5. Bununla birlikte içinde bulunduğumuz dönemin birçok akımları daha önce benzeri görülmemiş tehditler ortaya çıkarmaktadır:

— Yıkım ve yok etme teknolojilerinin çoğalması her an bozulabilecek bir deşet dengesine götürmektedir ve bu denge içinde insanlığın güvenceleri yeterli değildir.

— Denetimsiz bir kent ve sanayi yayılması, yaşam ortamlarının yozlaştırılması ve yaşamsal önemi olan kaynakların akla uymaz sömürüsü gezegenimizdeki yaşam koşullarını tehdit etmektedir.

— Dünyanın kendini beslemeye yeterli doğal kaynakları ve teknikleri bulunmasına karşın açlık ve ölüm Güney'de büyük bölgeleri ve toplumları tehdit altında tutmaktadır.

6. Toplumsal ve ekonomik yapılarıdaki bu dönüşüm en az Birinci Dünya Savaşı öncesi dönemdeki bırakın yapsın anlayışından birleşik kapitalizme ve sömürüye geçiş kadar çarpıcıdır ve etkileri aynı ölçüde derin ve uzun vadelidir. İşsizlik, bölgesel gerileme ve toplumların yok ediliş gibi bu dönüşümlerin toplumsal bedeli yalnızca çok yoksulları değil genelde çalışan insanların hepsini etkilemiştir.

7. Dünya ekonomisinin hızlı bir biçimde uluslararası ve karşılıklı bağımlı bir nitelik kazanması varolan siyasal, toplumsal ve ulusal kurumlar içinde çelişkilere yol açmıştır. Uluslararası nitelikli bir ekonomi ile yetersiz uluslararası siyasal yapılar arasındaki büyüyen bu uçurum hem Güney'deki yoksulluğa ve geri kalmışlığa hem de Kuzey'in bir çok bölgesinde kitle halinde işsizliğe ve yeni tür yoksulluklara katkıda bulunan bir etken olmuştur.

8. İkinci Dünya Savaşı'ndan beri sömürgeciliğin kaldırılması, Refah Devleti'nin gelişmesi ve son zamanlarda ilk umutlu adımları atılan silahsızlanma gibi yaşamsal öneme sahip alanlarda gerçek ilerleme olmuştur. Ancak çağlar boyu süre gelen haksızlıklar yerinde durmaktadır. İnsan hakları yine çiğnenmektedir, ırk ve cins ayrımı yaygındır ve kişilerin kullanabildiği fırsatları belirleyen yine onların doğduğu bölge ve sınıftır.

9. Bu önemli konular karşısında Sosyalist Enternasyonal temel inançlarına bağlılığını bir kez daha dile getirmektedir. Her zaman olduğu gibi Sosyalist Enternasyonal ekonomik, toplumsal ve siyasal iktidar yapılarının dünya çapında demokratikleşmesine kendini adanmıştır. Sosyalizmin hep bağlı kaldığı ilkelerin ve siyasal amaçların 1951 Frankfurt Bildirgesi'nden sonra köklü biçimde değişen bir dünyada gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

10. Sosyalist Enternasyonal sosyal adalet, insan saygınlığı ve demokrasi yolunda bütün dünyadaki demokratik sosyalist hareketlerin eşgüdümünü sağlamak amacıyla yüz yıl önce kuruldu. Gelenekleri farklı ancak amaçları bir olan parti ve örgütleri bir araya getirdi: Bu amaç *demokratik sosyalizmdir*. Tarihleri boyunca *sosyalist demokratik* ve işçi partileri aynı değerler ve ilkeler uğruna savaşım vermişlerdir.

11. Bugün Sosyalist Enternasyonal özgürlük, adalet ve dayanışma uğruna süregelen savaşımını barışa, çevrenin korunmasına ve Güney'in gelişmesine olan adanmışlığı ile bir arada yürütmektedir. Bu amaçla Sosyalist Enternasyonal bu değerleri ve bağlılığı paylaşan herkesin desteğini aramaktadır.

II. İLKELER

Özgürlük, Adalet ve Dayanışma

12. Demokratik sosyalizm özgürlük, sosyal adalet ve dayanışma yönünde uluslararası bir harekettir. Sosyalist Entenasyonal'in amacı bu temel değerlerin genişletilebileceği, her bireyin kişiliğini ve yeteneklerini tam geliştirerek ve insan ve yurttaşlık haklarının güvencesi altında demokratik bir toplum çerçevesi içinde anlamlı bir yaşam sürdürebileceği barışçıl bir dünya gerçekleştirmektir.

13. *Özgürlük* hem bireysel hem de işbirlikçi çabaların bir ürünüdür. Her kişi siyasal baskıdan özgür olma hakkına ve bireysel amaçlarını ve kişisel yeteneğini gerçekleştirme yolunda en büyük fırsatlara sahip olma hakkına sahiptir. Ancak eğer tüm insanlık kendi tarihine egemen olma yolundaki uzun savaşımında başarılı olursa ve hiçbir kişinin, sınıfın, cinsin, dinin yada ırkın bir ötekini hizmetçisi olmaması güvence altına alınabilirse bu mümkün olabilir.

14. *Adalet ve Eşitlik* Adalet bireylere karşı her türlü ayrıma son verilmesi ve hak ve fırsat eşitliği demektir. Adalet bedensel, zihinsel ve toplumsal eşitsizliklerin giderilmesini, üretim araçlarını yada siyasal iktidarı ellerinde tutanlara bağımlı olmama özgürlüğünü gerektirir.

Eşitlik bütün insanların eşit değerinin anlatımı ve insan kişiliğinin özgür gelişiminin ön koşuludur. Bireysel çeşitlilik ve toplumsal ilerleme için temel ekonomik, toplumsal ve kültürel eşitlik özüdür.

Özgürlük ve eşitlik çelişmez. Eşitlik birey kişiliğinin gelişmesinin koşuludur. Eşitlik ve kişisel özgürlük birbirinden ayrılmaz.

15. *Dayanışma* herkesi kapsar ve dünya çapındadır. Dayanışma ortak insanlığın ve haksızlığa uğrayanların duygularını paylaşmanın anlatımıdır. Belli başlı bütün insancıl gelenekler dayanışmayı vurgular ve kutlar. İçinde bulunduğumuz ve daha önce benzeri görülmemiş, bireyler ve uluslar arasında karşılıklı bağımlılık çağında dayanışma daha büyük bir önem kazanır, çünkü insan varlığının sürmesi için zorunludur.

16. Demokratik sosyalistler bu temel ilkelere eşit önem verirler. Temel ilkeler karşılıklı olarak birbirine bağlıdır. Her biri öteki için ön gerekliliktir. Bu konumdan farklı olarak Liberaller ve Muhafazakarlar adalet ve dayanışmaya karşı birey özgürlüğünü vurgulamışlar, Komünistler ise eşitlik ve dayanışmayı başarıklarını önesürmüşlerdir, ancak bu özgürlük pahasına olmuştur.

Demokrasi ve İnsan Hakları

17. Demokrasi düşüncesi özgürlük ve eşitlik ilkeleri üzerine temellenmiştir. Bu nedenle yalnız kuram olarak değil uygulamada da, işte, ailede ve toplum yaşamının bütün alanlarında erkeklere ve kadınlara eşit haklar sosyalist toplum kavramının bir parçasıdır.

18. Demokratik sosyalistler bütün ırklar, etnik gruplar, uluslar ve değişik inançlar için eşit haklar sağlama savaşımı verirler. Bugün dünyanın bir çok bölgesinde bu hakların varlığı ciddi bir soru konusudur.

19. Demokrasi değişik biçimler alabilir. Ancak eğer insanlar çeşitli siyasal seçenekler arasında özgür seçimler çerçevesi içinde özgür bir tercih kullanabiliyorlarsa, eğer halkın özgür iradesine dayalı barışçı yollarla hükümet değiştirilebiliyorsa, eğer birey ve azınlık hakları güvence altına alınmışsa ve eğer

bütün yurttaşlara yansız olarak uygulanan, hukukun üstünlüğüne dayalı bağımsız bir yargı düzeni varsa, o zaman demokrasiden söz edilebilir .Siyasal demokrasi sosyalist toplumun kaçınılmaz bir ögesidir. Demokratik sosyalizm bir toplumsal ve ekonomik demokratikleşme ve artan sosyal adalet sürecidir.

20. Birey hakları sosyalizmin değerlerinin temelidir. Aynı zamanda demokrasi ve insan hakları halk iktidarının özü ve halkın uzun zamandır kendilerine egemen olan ekonomik yapıları denetlemesinin vazgeçilmez aracıdır. Demokrasi olmadan, toplumsal içerikli tavır ve çözümler bir hükümetin diktatörce eğilimlerini gizlemekten öte gidemez.

21. Her kültürün kendine özgü demokrasi kurumlarını geliştireceği açıktır. Ancak ulusal ya da uluslararası düzeyde demokrasi hangi biçimi alırsa alsın, bireylere ve örgütlü azınlık görüşlerine hakları tüm olarak sağlanmalıdır. Sosyalistler için demokrasi doğası gereği çoğulcudur, bu çoğulculuk demokrasinin yaşama gücünün ve yaratıcılığının en iyi güvencesini sağlar.

22. Rastgele ve diktatörce yönetimden bağımsızlık demokrasinin özüdür. Bu özgürlük halkların ve toplumların yeni ve daha iyi bir barış ve işbirliği dünyası kurabilmesinin ön koşulunu oluşturur; kurulan dünyada siyasal, ekonomik ve toplumsal gelecekler demokratik yollarla belirlenecektir.

Sosyalizmin Doğası

23. Demokratik sosyalistler bu değerlerin tanımına değişik yollardan ulaşırlar. Bu değerler işçi hareketlerinden, karşılıklı yardımlaşma alanında kültürel geleneklerden ve dünyanın bir çok bölgelerindeki toplumsal dayanışmadan kaynaklanır; dünyanın çeşitli insancıl geleneklerinden de katkı almıştır.

Kültürlerinde ve ideolojilerinde farklılıklar bulunsa bile, bütün sosyalistler özgürlük, adalet ve dayanışmayı bir araya getiren barışçı ve demokratik bir dünya görüşünde ve özleminde birleşirler.

24. Gelecek yıllarda demokratik sosyalizm yönünde ulusal savaşımalar izlenen yöntemler açısından farklılıklar ve yasama önlemleri açısından çeşitlilik gösterecektir. Bu durum farklı tarihlerin ve değişik toplumlardaki çoğulculuğun bir yansıması olacaktır. Sosyalistler bir daha değiştirilemeyecek, daha iyiye götürülemeyecek ya da geliştirilemeyecek, son ve kalıplaşmış bir toplum örneğini ellerinde bulundurdukları savında değildirler. İnsanların kendi yazgılarını demokratik yolla kendilerinin belirlemesi ilkesine bağlı bir hareket içinde her zaman yaratıcılığa yer olacaktır, çünkü her halk ve her kuşak kendi amaçlarını belirlemek durumundadır.

25. Bütün demokratik sosyalistlere yol gösteren ilkelere ek olarak sosyalistler arasında temel değerler konusunda çok açık bir görüş birliği vardır. Tüm çeşitliliğe karşın, demokrasi ve insan haklarının yalnızca sosyalist amaçlara yönelik siyasal araçlar olmadığı, bu amaçların özü olduğu ilkesi ortak bir temeldir. Bu amaçlar ise demokratik bir ekonomi ve toplumdur.

26. Toplum içinde birey özgürlüğü ve temel haklar herkes için kişilik saygınlığının ön koşullarıdır. Bu haklar birbirlerinin yerini alamazlar, birbirlerine karşı kullanılamazlar. Sosyalistler vazgeçilemez yaşama ve bedensel güvenlik hakkını, inanç özgürlüğünü ve düşünceyi dile getirme özgürlüğünü, ilişkiler kurma özgürlüğünü ve işkenceden ve aşağılanmadan korunma hakkını savunur ve kollarlar. Sosyalistler açlığı ve yoksulluğu yenmeye ve gerçek toplumsal güvenlik ve çalışma hakkı sağlamaya adanmışlardır.

27. Demokratik Sosyalizm aynı zamanda kültür demokrasisi demektir. Her toplum içindeki ayrı kültürlerle eşit haklar ve fırsatlar ve herkese ulusun ve dünyanın kültür mirasına katılabilme hakkı sağlanmalıdır.

III BARIŞ

Bariş, Temel Bir Değer

28. Bütün umutlarımızın ön koşulu barıştır. Bariş bütün siyasal düzenleri ilgilendiren ve insan toplumu için gerekli bir temel değerdir. Savaş insan yaşamını ve toplumsal gelişmenin temelini yok eder. Nükleer bir yıkım bildiğimiz biçimiyle insan yaşamının sonu demektir.

29. Sürekli bir barış nükleer caydırma ile ya da geleneksel silahlara dayalı bir yarışla güvence altına alınamaz. Bu nedenle silahsızlanma ve yeni ortak güvence yolları zorunludur.

30. Bugün gerekli olan yalnızca mümkün olan en düşük düzeyde savunma silahları ile askeri bir istikrarın değil, aynı zamanda karşılıklı bir siyasal güven ortamının gerçekleştirilmesidir. Bu, ortak geleceğimize dönük projelerde işbirliği yaparak ve farklı siyasal, ekonomik ve toplumsal yapıları olan toplumlar arasında yeni barışçı bir rekabeti öne çıkararak geliştirilebilir.

31. Bariş yalnızca savaşın olmaması demek değildir ve korku ya da Süper Güçler arasındaki geçici iyi niyet üzerine kurulamaz. Uluslararası çatışmanın temel ekonomik ve toplumsal nedenleri dünya çapında bir adaletin gerçekleştirilmesi ve dünyanın çeşitli yerlerindeki çatışmaların barışçıl yolla çözümlenmesi için yeni kurumlar yaratılması ile ortadan kaldırılabilir.

32. Yeni Uluslararası Ekonomik ve Siyasal Düzen'in kurulması barışa önemli bir katkıdır. Böyle bir ortam ulusal hükümlanlığa ve ulusların kendi yazgılarını kendileri belirlemesi hakkına saygıyı, çatışmaların görüşme yoluyla çözümlenmesini ve çatışma halindeki taraflara silah sağlanmasının durdurulmasını içerecektir. Dünyanın bütün bölgelerinde işbirliğine ve çatışmanın barışçı yolla çözümüne yönelik evrensel ve yerel örgütler ve yöntemler bulunmalıdır. Bu, Birleşmiş Milletler aracılığıyla ve Süper Güçler arasındaki anlaşmalar tamamlanarak gerçekleştirilebilir.

33. Bariş uluslar için de aynı derecede bir gerekliliktir. Çatışmaların giderilmesinde şiddet yollarının kullanımı gelişme ve insan hakları yönündeki fırsatları yok eder. Bariş ve silahsızlanmayı gerçekleştirmeye yönelik eğitim yoğunlaştırılmalıdır.

34. Doğu ile Batı arasındaki gerginlik gibi Güney'in ulusları arasındaki ilişkilerin askeri bir nitelik alması da insanlığın geleceği için ciddi bir tehdit olmuştur. Bazı durumlarda önde gelen güçler, çatışmayı bütün dünyaya yayma eğilimleri ile, Güney ülkelerinde başkaları adına savaşımına girmişlerdir. Başka durumlarda ise hem Doğu'nun hem de Batı'nın silah tüccarları siyasal ya da maddi kazanç ararken Güney'de şiddetin düzeyinin yükselmesine katkıda bulunmuşlardır. Son kırk yılın bütün savaşlarının bu bölgede yer aldığı yadsınmaz. Güney'deki çatışmanın toplumsal, ekonomik ve öteki nedenleri giderilmelidir.

Bariş Girişimleri

35. Demokratik sosyalistler Doğu ile Batı arasında silahlı bir barışın bulunduğu fakat gelişmekte olan ülkelerde sürekli kan döküldüğü bir dünya düzenini

reddederler. Barışı koruma çabaları bu çatışmalara bir son verme yönünde odaklaşmalıdır. Bu süreçte Avrupa'ya özel bir rol düşmektedir. Onlarca yıldır Avrupa Doğu ile Batı arasındaki bir silahlı çatışmanın en muhtemel alanı durumunda kalmıştır. Avrupa bugün yeni ve karşılıklı bir güven ve savaştan kaçınma ortamının gelişip serpileceği yer olabilir.

36. Barış girişimleri farklı toplum ve ekonomi düzenlerinin ve farklı ulusların güven geliştirme ve silahsızlanma, Güney'de adalet ve gezegenin yaşam ortamının korunması projelerinde birbirleri ile işbirliği yapmalarını gerekli kılar. Aynı zamanda bu toplum düzenlerin ve uluslar zenginlik yaratma, gönenç ve dayanışma alanlarında barışçı bir rekabete girmelidirler. Toplumlar birbirlerinden öğrenmeye hazır olmalıdır. Farklı düzenlerin birbirleri ile ticaret yapmaları, görüşmeleri ve birlikte çalışmaları uygun, gerekli ve alışılmış davranış biçimi haline gelmelidir. Özellikle insan hakları ve barış söz konusu olduğunda içten ve açık bir görüş alış verişine yer tanınmalıdır.

37. Kuzey ile Güney arasındaki uçurumu kapatma ve çevreyi koruma yolunda Doğu-Batı işbirliği sınırlara ve bloklara bakmaksızın insan dayanışması kurabilmek için belki de en verimli alandır.

IV. KUZEY VE GÜNEY

Uluslararası Boyutlar

38. On yıllık dönemlerde ölçülebilecek son zamanlarda dünya olayları artan bir hızla uluslararası bir nitelik kazanmıştır. Petrol sarsıntıları, döviz kurlarındaki dalgalanmalar ve borsa çöküntüleri dünya ekonomilerinin birinden öbürüne doğrudan geçmektedir. Yeni bilgilenme teknolojileri bir kitle kültürünü dünyanın her köşesine yaymaktadır. Çok uluslu şirketlerinin parasal kararları bir gecede çok derin ve uzun vadeli etkiler yapabilmektedir. Uluslariçi ve uluslararası çatışmalar kıtasal ve kıtalararası boyutlarda büyük ve giderek büyüyen sığınmacı akımlarına yol açmaktadır.

39. Dahası, ekonominin uluslararası nitelik alması Soğuk Savaş döneminde egemen olan iki kutuplu dünyayı kırıp parçalamıştır. Pasifik kıyılarında ve, son zamanlardaki gerilemeye dek, hızla gelişen Latin Amerika'da yeni sanayi güçleri ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda Çin ve Bağlantısızlar hareketi gibi yeni uluslararası çapta güçler var. Karşılıklı bağımlılık bir olgudur. Birleşmiş Milletlerin desteği ile Güney'e daha eşit bir rol tanıyacak çok yanlı kurumları yaratmak her zaman olduğundan daha önemlidir.

40. Tüm dünyayı kapsayan bir düzeyde, ekonomik bunalım ve para arzını kısıtlayan tutucu politikalar ileri ekonomilerin çoğuna kitle halinde işsizliği yeniden getirdi. Bu politikaların yoksul ülkeler üzerinde de yıkıcı bir etkisi oldu; dış-satım pazarlarını silip yok etti, borç bunalımını şiddelendirdi ve o zamana dek gerçekleştirilen ilerlemeyi etkisiz kıldı. Aynı zamanda büyük borçları ödeme zorunluğu ile bir arada giden bu gerileme açılacak büyük pazarları Kuzey'e kattı. Böylece borçlu ülkelerin düşen yaşam standartları alacaklı ülkelere işsizliği körükleyen bir etken oldu.

41. Eğer yapısal dönüşüme uğramış dünya çapında bir ekonomi Güney'in ya da Kuzey'in gelişmesine hizmet edecekse, Güney'in büyüme merkezlerini köktenci ve yeni bir biçimde içine almalıdır. Güney'deki ekonomik ve toplumsal gelişmeyi uyuracak programlar dünya ekonomisini bir bütün olarak uyarmak için

bir araç olabilir ve olmalıdır. Bu konular dünya çapında geniş kapsamlı ekonomik stratejilerin kaçınılmaz temel parçaları ve öğeleri olarak görülmelidir.

42. Afrika'da, Güney Afrika'da ırk ayırımına dayalı rejimin devamı sadece bu ulusun çoğunluğuna karşı bir suç olmakla kalmaz, bu rejim aynı zamanda Önhât Devletleri'nin ekonomik çabalarını baltalamış ve bütün kıtada olumsuz bir etki yapmıştır. Her yerde olduğu gibi Güney Afrika'da da insan hakları ve demokrasi savaşı ekonomik ve sosyal adalet kavgası ile elele yürümektedir.

43. Özellikle Afrika ve Latin Amerika dayanılmaz bir borç sorunu ile karşı karşıyadırlar. Bu borç sorunu gelişmeyi güvence altına almak ve hızla büyüyen bir nüfusa iş sağlamak için gerekli olan yatırımları ve dışalımları engellemektedir. Borç yükünü hafifletmek için dünya çapında eylem ilerlemenin bir ön koşuludur. Borç yükünün hafifletilmesi Kuzey-Güney adaletinin aranmasında ve Doğu-Batı işbirliğinde bir hedef odak noktası olmalıdır.

Aşılması Gerekli Çevre Sorunları

44. Tüm dünyayı kapsayan ve göğüslenmesi gerekli önemli ve temel bir sorun çevre bunalımıdır. Hem Kuzey'de hem Güney'de ekolojik denge tehlike içindedir. Her yıl hayvan ve bitki türleri yokedilmektedir ve ozon tabakasının azaldığı yolunda kanıtlar artmaktadır. Kuzey'de sorumsuz sanayicilik ormanları yok ediyor; Güney'de, bütün dünyanın varlığını sürdürmesi için yaşamsal önemi olan yağmur ormanları ürkütücü bir hızla küçülüyor. Zengin ülkelerde toprak kirlenmesi artıyor. Yoksul ülkelerde çöller uygarlık bölgelerine doğru işliyor. Her yerde temiz su sıkıntısı var.

45. Çevre korunması evrensel olmalıdır, çünkü çevreye verilen zarar ulusal sınırları aşarak yayılmaktadır. Sorun her şeyden önce doğanın devirleri arasındaki ilişkilerin sürdürülmesi sorunudur, çünkü ekolojiyi korumak çevreyi yeniden diriltmekten hem daha ucuzdur hem de daha sorumlu bir tavidir. Bunalıma en iyi ve en ucuz çözümler çevreye zararın daha baştan meydana gelmeyeceği bir biçimde üretim ve tüketimin temel çerçevesini değiştiren çözümlerdir.

46. Biz çevreye zararlı bütün ürün ve süreçlerin, doğanın gelişmesini destekleyen seçeneklerle değiştirilmesi yönünde ortak uluslararası çabaları destekliyor ve savunuyoruz. Kuzey'den Güney'e teknoloji aktarımı ekolojik bakımdan kabul edilemez sistemlerin ya da zengin ekonomilerin zehirli atıklarının gönderilmesi haline gelmemelidir, böyle bir duruma izin verilmemelidir. Hem Kuzey'de hem Güney'de yenilenebilir enerji kaynakları ve merkezci olmayan mal ve kaynak sağlama yapıları özendirilmelidir. Bundan başka, ulusal sınırları aşan çevre tehlikelerini ve felaketleri saptayacak bir uluslararası erken uyarı sistemi olmalıdır.

47. Bu çevre sorunları gelişmekte olan ülkelere zarar verdiği gibi tüm dünya toplumunu da etkiler. Çok yanlı yardım ve işbirliği olmadan yoksul ülkeler bu sorunları çözemez. Bu nedenlerle gelişme yardımı yoluyla yeterli kaynak aktarımı sağlamak son derece önemlidir.

48. Geleceğin ekonomik ve toplumsal sorunlarını karşılayabilmek için bu tür politikalar Kuzey'de ve Güney'de nitel ekonomik büyüme ile bir arada yürümeye uygundur. Birçok uzmanın karşılığı olmayan bir harcama saydığı ve Gayrisafi Ulusal Üretim'in bir parçası olarak hesaplanmayan, ekolojik yapının yenilenmesi için yapılan toplumsal yatırım bir toplumun yapabileceği en yapıcı yatırımlardan biridir.

Teknolojik Gelişmenin Toplumsal Denetimi

49. İleri sanayi ekonomilerinde şimdiden başlamış olan teknoloji devrimi, bu kuşağın ömrü içinde çevrenin ve kaynakların işletilmesinin koşullarını çok derinden değiştirecektir. Üstelik bu değişimin sarsıntısı bütün dünyada yaşanacaktır. Mikro-elektronik, robotlar bilimi, silah teknolojisi, dirim mühendisliği ve bugün hayal edilmeyen başka yenilikler bütün dünyada bireylerin içinde bulunduğu koşulları ve toplum yapılarını dönüşüme uğratacaktır.

50. Teknoloji yalnızca bir yansız bilim ve cansız makinalar konusu değildir. Belli çıkarlar teknolojiyi yönlendirmiştir ve teknoloji açıkca dile getirilen ya da içten kabul edilen insan değerlerine göre tasarlanmıştır. Yeni teknolojilerin sunduğu olumlu fırsatları insanlığın yararına kullanmak için, denetimsiz gelişmelerin risklerini ve tehlikelerini en aza indirmek için ve toplumsal açıdan kabul edilemeyecek teknolojileri önlemek için teknolojinin kendisi toplumsal denetim altına alınmalıdır.

51. Toplumsal ilerleme teknolojik ilerlemeyi gerekli kılar ve teknolojik ilerlemenin esin kaynağıdır. Gerekli olan, Kuzey ve Güney'de yaygın farklı koşullara, deneyimlere ve gelişme düzeylerine uygun teknolojidir. Kuzey ile Güney arasında uygun teknoloji ve teknoloji bilgisi aktarımı olmalıdır. Kuzey'in, Güney'in deneyiminden, özellikle Güney'in az artık madde oluşturan teknolojilerinden öğreneceği çok şey var. Kuzey ve Güney arasında toplumsal diyalog ve yeni teknolojilerin getirilmesi bağlamında siyasal denetim olmalıdır. Bu teknolojilerin sağlanması aşağıdaki konuları güvence altına almalıdır:

- Güney ülkelerinin özerk gelişimlerine, kaynaklarını israf etmek yerine seferber etmelerine ve işsizliği artırmak yerine yeni iş alanları açılmasına katkı.
- Emeğin insancılaştırılması, insan sağlığının desteklenmesi ve işyerinde güvenliğin artırılması.
- Ekonomik hakların elde edilmesinin kolaylaştırılması ve iş yaşamında halkın karar verme alanının genişletilmesi.

52. Bu standartlara dünya çapında uyulmasının güvence altına alınması için teknolojiyi ölçüp değerlendirecek kurumlar ve yöntemler olmalıdır. Yenilikler demokratik tartışma ve karar verme yolu ile ortaya çıkan toplumsal gereksinmelere ve önceliklere uygun olarak getirilmelidir.

53. İnsanın kalıtsal özüne müdahale ve yeni üreme yöntemleri ile kadınların sömürülmesi engellenmelidir. Aynı anlayışla insanlığı nükleer ve kimyasal tehlikelerden koruma yolları bulunmalıdır.

Silahsızlanma ve Gelişme

54. Süper Güçler arasındaki silahsızlanma anlaşmaları yeryüzünde yaşamın yok olması tehdidini kaldırmakla kalmayacaktır. Bu tür anlaşmalar gerçekleştiğinde bugün termonükleer, kimyasal, biyolojik ve geleneksel silahlara boşuna harcanan birçok kaynaklar Güney'de ekonomik ve toplumsal gelişme yatırımları için kullanılabilir. Doğu ile Batı arasındaki silahsızlanma ile Kuzey ile Güney arasındaki adalet programları arasında bağ kurulmalıdır. bağ kurulmalıdır.

55. Batı'nın ve Doğu'nun sanayileşmiş ülkelerinin görüşme ile sağlanmış silahsızlanmanın sonucu olarak tasarruf edecekleri fonların bir bölümü Güney ülkelerinde güvenli ve sürekli gelişmeyi destekleyecek çok uluslu bir fon yaratmak için kullanılmalıdır.

V. YIRMİBİRİNCİ YÜZYILA BİÇİM VERMEK

Siyasal ve Ekonomik Demokrasi

56. Son zamanlardaki olaylar siyasal, ekonomik ve toplumsal demokrasinin dünya çapında gerçekleştirilmesini her zamankinden daha mümkün ve uygulanabilir hale getirmiştir. Demokrasi, gezegenin varlığının sürdürülmesine hiç önem vermeden dünyamızı yeniden biçimlendiren ve başka türlü denetim altına alınamayan güçlerin kamu tarafından denetiminin ve insancıllaştırılmasının en başta gelen yolu ve aracıdır.

57. İnsan hakları şunları içerir: Ekonomik ve toplumsal haklar, sendika kurma ve grev hakkı, anne ve çocukların korunması ile birlikte herkes için sosyal güvenlik ve gönenç hakkı, eğitim ve dinlenme hakkı, yaşamaya uygun bir çevrede konut hakkı ve ekonomik güvence hakkı. En önemlisi, yeterli derecede ödüllendirilen bir işte tam ve yararlı olarak çalışma hakkı. İşsizlik insan saygınlığını yıkar, toplumsal istikrarı tehdit eder ve dünyanın en değerli kaynağını israf eder.

58. Ekonomik haklar girişimsiz ve edilgen bireylere yapılmış bir iyilik olarak değil, bütün yurttaşların bir toplum projesine katılmasını sağlayacak gerekli bir temel olarak düşünülmelidir. Bu, toplumun sınırında kalanlara yardım etme değil, bütün bireylerin gönenç içinde olduğu bütünleşmiş bir toplum yaratma konusudur.

59. Demokratik sosyalizm önceden hangi değerler üzerine kurulduysa bugün de aynı değerlere dayanmaktadır. Ancak geçmişin deneyimleri özümленerek ve gelecek göz önünde tutularak bu değerler eleştirel bir tavırla yeniden dile getirilmelidir. Örneğin, deneyimler göstermiştir ki, bazı durumlarda ulusçuluk gerekli olduğu halde, ulusçuluk tek başına toplumsal hastalıkların en üstün çaresi değildir. Aynı şekilde ekonomik büyüme çoğu kez yıkıcı ve bölücü olabilir; özel çıkarların toplumsal ve ekolojik sorumluluktan kaçındığı yerlerde bu durum özellikle geçerlidir. Ne özel mülkiyet ne de her şeyin Devlet mülkiyetinde olması kendi başına ekonomik verimliliği ya da toplumsal adaleti güvence altına alamaz.

60. Demokratik sosyalist hareket bir karma ekonomi çerçevesi içinde hem kamulaştırmayı hem kamu mülkiyetini savunmaya devam ediyor. Ekonominin uluslararası nitelik kazanmasının ve dünya çapında teknoloji devriminin demokratik denetimi ne zaman olduğundan daha önemli kıldığı açıktır. Ancak ekonominin toplumsal denetimi yer ve zamana göre çeşitli ekonomik yol ve araçlarla gerçekleştirilebilecek bir hedeftir. Bu yol ve araçlardan bazıları şunlardır:

- Merkezci olmayan, demokratik ve katılımcı üretim politikaları; yatırımların kamu tarafından gözlemlenmesi ve izlenmesi; kamu ve toplum yararının korunması; ekonomik değişimin maliyet ve kazançlarının kamulaştırılması;
- Şirket ve işyeri düzeyinde işçi katılımı; ulusal ekonomi politikasının belirlenmesinde sendika katılımı;
- Kendi kendini yöneten işçi ve çiftçi kooperatifleri;
- Bütün ülkelerin tam katılımını sağlamak için dünya para ve ekonomi kurumlarının demokratikleştirilmesi;
- Birden fazla ülkede etkinlik gösteren şirketlerin çalışmalarının ve bu şirketler içindeki sendika haklarının uluslararası düzeyde denetimi ve yönlendirilmesi.

61. Ekonomik demokrasinin tek ve belirlenmiş bir örneği yoktur, değişik ülkelerde yürekli denemeler için alan ve olanak vardır. Fakat temelde yatan ilke açıktır: Yalnızca Devlet'in gerçekleştirdiği resmi ve yasal denetim değil, işçilerin ve işçi toplumlarının ekonomik karar alma sürecine etkin katılımı. Bu ilke ulusal ve uluslararası düzeyde geçerli olmalıdır.

62. Böyle yapılan ve gerçek anlamda ekonomik ve toplumsal eşitliğe adanmış olan toplumlarda pazarlar, bir bütün olarak ekonomi aracılığıyla, yeniliğe özendirilmenin ve tüketicilerin isteklerinin belirtilmesinin dinamik bir yolu olarak işlev görebilir ve görmelidir. Pazarlara büyük iş çevrelerinin gücü egemen olmamalı ve pazarlar yanlış bilgi ile yönlendirilmemeli ve yönetilmemelidir.

63. Ekonomik gücün birkaç özel elde toplanması yerini farklı bir düzene bırakmalıdır; bu yeni düzende bir yurttaş, tüketici ve kazanç sahibi olarak her kişi üretimin yönünü ve dağıtımını, üretim araçlarının biçimlenmesini ve çalışma yaşamının koşullarını etkileme hakkına ve yetkisine sahip olmalıdır. Böyle bir düzen yurttaşların ekonomik politikalara katılmaları ile, ücretlilerin çalışma yerlerinde söz ve etki sahibi olmalarının güvenceye alınması ile, yurt içinde ve uluslararası açık ve sorumlu bir rekabetin desteklenmesi ile ve üreticiler önünde tüketicilerin konumunun güçlendirilmesi ile gerçekleşecektir.

64. Demokratik bir toplum en sorumlu pazar sistemlerinin bile kusurlarını gidermelidir. Hükümet yalnızca pazar yetersizliklerinin ya da yeni teknolojilerin denetimsiz uygulanmasının yol açtığı zararların onarıldığı bir tamirhane olarak işlev görmemelidir. Onun yerine Devlet, pazarı halkın yararına düzenlemeli ve iş deneyimi, dinlenme zamanının artması ve kişisel gelişim için anlamlı olanaklar yoluyla teknolojinin yararlarını tüm çalışanlara sağlamalıdır.

Kültür ve Toplum

65. Çağdaş, demokratik ve hoşgörülü bir toplumun oluşması için kesin ve belirleyici etkindir. Savunduğumuz eğitim amaçları şunlardır:

- Öğrenme ve bilgi;
- İnanç ve kültür mirasının kuşaktan kuşağa aktarılması;
- Herkes için fırsat eşitliği temelinde bireyin toplum içindeki yaşama hazırlanması;
- Her bireye sahip olduğu yetenekleri geliştirme için yardım edilmesi

66. Özgürlük, toplumsal adalet, dayanışma ve hoşgörü değerleri eğitim sürecinin özünü oluşturan çağrılar olmalıdır. Biz birden fazla kültür içeren toplumlarda ayrı gruplar arasında hoşgörü ve işbirliğini destekliyor ve savunuyoruz. Kültür çeşitliliği toplumlarımızı tehlikeye atmaz, ama zenginleştirir. Tek kültür özgürlüğe ve demokrasiye karşı bir tehdittir.

67. Ayrı kuşaklar arasındaki ilişkiye özel önem verilmelidir. Özellikle yaşlıların, gençlerin saygısına ve desteğine gereksinimleri vardır. Yaşlıların sosyal güvenlik ve emeklilik yoluyla sağlanmış düzenli gelirleri, toplumda kendilerine bakılacak evler, kültür ve öbür etkinlikler için yerleri olmalıdır; onlar yaşlılıklarını saygınlık içinde geçirmek hakkına sahiptir.

Çağdaş Toplumda Erkeğin ve Kadının Rolü

68. Erkek ve kadın arasındaki eşitsizlik insanlık tarihinde etkisi en çok yayılan baskı türüdür. Bu eşitsizlik insan türünün başlangıcından beri izlenebilir ve günümüze dek hemen her toplumsal ve ekonomik düzende süregelmiştir.

69. Son yıllar, sosyalist hareketin içinde ve dışında, feminist bilincin yükselen yeni bir dalgasına tanık oldu ve bu yükselen dalga çağımızın en önemli toplumsal hareketlerinden birini ortaya çıkardı. Feminizmin yeniden dirilişinin bir nedeni, en ileri gönenç Devletlerinde kadınların, birçok alandaki ilerlemeye karşın, mesleki ve siyasal yapılarda yine de çoğu kez ikincil ve bağımlı bir konuma itildiklerinin bilincine varmaları oldu.

70. Ulusal ve uluslararası düzeyde ekonomik bunalımların bedelini oransız bir ölçüde kadınlar yüklenmiştir. Yoksulluk, işsizlik, evsizlik ve düşük ücret yoluyla sömürü bu sonuca katkıda bulunmuştur. Güney'in bazı bölgelerinde ataerkil tavırların aşılması kadın haklarının yerine getirilmesi ve sürekli ekonomik gelişme için temel bir ön koşuldur.

71. Sosyalist Enternasyonal dünyanın her yerinde kadınların eşit haklar ve fırsatlar yönünde savaşımını destekler. Bazı ülkelerde ilerleme olmuştur, ötekilerde ise eşitlik savaşımı yeni başlamaktadır. Kadınlar için eşitlik ve adalet adil ve barışçı bir dünya için kesinlikle gereklidir. Birleşmiş Milletler Güney'in ve Kuzey'in kadınları arasında bir bağ oluşturan dünya çapında bir feminist bilincin gelişmesini kolaylaştırmada önemli bir rol oynamıştır.

72. Sosyalist Enternasyonal aşağıdaki önlemleri özellikle destekler ve onaylar: — Erkek ve kadın arasında tam eşitliği güvence altına alan yasalar ve yapıcı eylem programları; — Kızların ve kadınların eğitimi, mesleki eğitimi ve meslek yaşamına katılmalarını geliştirici programların desteklenmesi; — Eşit değerde iş için eşit ücreti güvence altına alan yasalar; — Aile planlamasına yönelik bilgi ve yardımın yaygınlaştırılması; — Çocuk bakımı için iyi ortam ve olanaklar; — Karar verme süreçlerinin her düzeyinde kadınların temsil edilmesini sağlayacak olumlu adımlarla kadınların her ülkenin toplumsal ve siyasal etkinliklerine tam ve eşit katılımına kamu desteği.

73. Kadınlar gezegenimizdeki nüfusun yarısından biraz çoğunu oluşturmaktadır. Onlar için adalet ve eşitlik uluslararası adalet ve eşitliğin bir olmazsa olmazıdır.

Siyasal Diyalog için Yeni Uluslararası Kültür

74. Dünyada giderek artan karşılıklı bağımlılık dinde geriye dönüşten kaynaklanan çatışma ve düşmanlıklara artık yer tanımamaktadır. Bir arada varlığı sürdürme ve gelişme, karşıt siyasal güçler ve düşünceler arasında bile işbirliğini ve daha uygar tartışma biçimlerini gerekli kılmaktadır. Bu nedenle biz dinsel ya da siyasal geriye dönüşün her türlüşünü reddediyor ve şiddetle kınıyoruz.

75. Komünizm Ekim Devrimi'nden sonra ya da faşizme karşı savaşım sırasında işçi hareketinin bazı kesimlerindeki ve bazı aydınlar arasındaki çekiciliğini yitirmiştir. Çözülmemiş ekonomik sorunlarla birlikte stalinizmin suçları, insanlara kitle halinde baskı ve zulüm ve insan haklarının çiğnenmesi demokratik sosyalizme bir seçenek ya da geleceğin toplum modeli olarak komünizm düşüncesini baltalamıştır.

76. Sosyalist Enternasyonal komünist toplumların özgürleştirme ve demokratikleştirme yoluyla dönüştürülmesini amaçlayan tüm çabaları destekler. Aynı destek merkezci olmayan pazarların geliştirilmesi, bürokratlaşmaya ve yozlaşmaya karşı savaşım ve, en önemlisi, insan haklarının ve siyasal açıklığın dinamik ve ilerici bir toplumun önemli öğeleri olduğunun tanınması için de geçerlidir.

77. Detant, uluslararası işbirliği ve barışçı rekabet bugünkü girişimlerin en umut verici olanlarının gelişip serpileceği bir ortam yaratmaktadır. Sosyalist Enternasyonal uluslararası diyalog kültürünü geliştirmek istiyor. Temel ortak yararlar söz konusu olduğunda bütün taraflar karşılıklı güven içinde işbirliğine girmelidir ve insan hakları, demokrasi ve çoğulculuk söz konusu olduğunda ta-

raflar açıkça ve içtenlikle tartışmalıdır. Sosyalistler bu diyalogda önde gelen bir rol oynamak istemektedirler.

Yeni Bir Gelişme Modeli

78. Bütün dünyada iş alanı ve zenginlik yaratabilmek için ekolojik açıdan dengeli bir gelişmeye gereksinim var. Ekolojik ve toplumsal zorunluluklara göre tasarımlanmamış büyüme ilerlemeye karşıdır, çünkü çevreye zarar verir ve iş alanlarını yok eder. Pazar sistemi hiçbir zaman kendi başına ekonomik büyümenin toplumsal amaçlarına ulaşılmasını sağlayamaz. Yaşamın niteliğini iyileştirirken geleceğe de olanaklar açan bir gelişmeyi desteklemek demokratik bir ekonomi politikasının meşru işlevidir.

79. Bu amaçları dünya çapında gerçekleştirebilmek için gerçek anlamda yeni bir uluslararası ekonomik düzen kurmak kesinlikle zorunludur. Bu ekonomik düzen sanayileşmiş ve gelişmekte olan ülkelerin çıkarlarını uzlaştırmalıdır. Parasal ilişkilerde köklü bir reform uluslararası ekonomik işbirliği için gerekli koşulları yaratmalıdır. Daha eşitlikçi bir uluslararası ekonomik düzen yalnızca dayanışma nedenleriyle değil aynı zamanda daha verimli, üretken ve dengeli bir dünya ekonomisi kurmak için de gereklidir.

80. Uluslararası borçta öncelik, daha yoksul ülkelerin borçlarının azaltılması, silinmesi ya da anaparaya dönüştürülmesi olmalıdır. Uluslararası desteğe sahip mal fonları kurarak ticaret koşullarını ve Güney ülkelerinin dışsatım kazançlarını istikrara kavuşturmak için kurumsal düzenlemeler gereklidir. Kuzey, kendi pazarlarını Güney'in ürünlerine açmalı ve Kuzey'den yapılan alımlara para desteği sağlama tutumuna son vermeli.

81. Yeni teknolojilerden dolayı verim gücü hızla artarken çalışma yaşamını da yeniden tanımlamak gerekmektedir. Amaç uygun üretim teknolojileri ve işçi katılımı yoluyla çalışma koşullarını insancillaştırmak olmalıdır. Toplum hizmetlerine ve çevrenin yeniden oluşturulmasına yapılacak yatırımlarla ve yeni teknolojilerin geliştirilmesi ve altyapının iyileştirilmesi için yapılacak kamu harcamaları ile yeni iş alanları yaratılmalıdır. Bunun tersine, birçok sanayileşmiş ülkedeki tutucu ekonomi politikaları kitle halinde işsizliğe yol açmış, böylece toplumsal adalet ve güvenlik tehlikeye yol açmış, zengin dünyada yeni yoksulluk belirtileri ortaya çıkmıştır. Hükümetlerin herkes için iş sağlama sorumluluklarını uygulamada üstlenmeleri birinci derecede önemlidir.

82. Birçok durumlarda, çalışma saatlerinin azaltılması hem ücretli işlerin hem de evdeki işin erkeklerle kadın arasında hakça paylaşılmasına yardımcı olabilir. Böyle bir düzenleme işçilerin, çiftçilerin ve memurların boş zamanlarını da artırır, başka etkinlikler için onlara daha çok zaman sağlar.

Kuzey İle Güney Arasında Dayanışma

83. Güney için ekonomik gelişmenin önceliği tartışılmaz. Bu, kökeni ister sosyalist ister başka olsun, gelişmekte olan ülkelere yoksulluğa son vermek için basit bir formül bulunduğu anlamına gelmez. Ekonomilerin ticaret engellerinin azaltılmasına, pazarlara daha iyi açılabilme ve teknoloji aktarımına gereksinimleri vardır. Ülkeler ve ekonomiler kendi bilimsel kaynaklarını geliştirebilmeli, örneğin, biyoteknoloji dalında, ve ikinci el teknolojilere bağımlı kalmaktan kurtulmalıdır.

84. Daha yoksul ülkeler söz konusu olduğunda, geleneksel gelişim yardımı yamsalsal önemini sürdürür. Dünyanın değişik bölgelerindeki bu yoksul ülkelerin

çoğu için toprak reformu, çiftçileri sürekli besin üretmeye özendiren önlemler ve kırsal kültürlerdeki işbirlikçi geleneklerin desteklenmesi gereklidir. Ancak artan besin üretimi kendi başına açlığa son veremez. Üzüntü vericidir ki, bazı durumlarda, dışsatım tarımındaki bir artış geleneksel besin sağlama düzenini bozabilir, aynı anda hem tarım verimini hem de açlığı artırabilir. Besin ve çalışma hakkını güvenceye almak siyasal düzenin görevi olmalıdır.

85. Borç bunalımı gelişmekte olan ülkelerden sanayileşmiş ülkelere net bir para akışı ile sonuçlanmıştır. Resmi gelişme yardımı GSMH'nin yüzde 0.7 si (bugünkü oranın iki katı) olan Birleşmiş Milletler gelişme hedefi zaman yitirilmeden gerçekleştirilmelidir. Gelişmekte olan ülkelerin dış borç yükünü hafifletmek için uluslararası düzeyde eşgüdümlemiş çabalar ivedi olarak gereklidir.

86. Güney ile işbirliği programları hem ekonomik büyümeye hem de gelirin hakça dağılımına yönelik gelişme hedeflerini desteklemelidir. Yardım programları en yoksulların gelişmesine odaklanmalı, gelişmeyi dumura uğratan toplumsal yapıların dönüştürülmesine ve toplumda kadının konumunun iyileştirilmesine yardımcı olmalıdır. Çocuklar için özel programların önemi büyüktür. Kooperatifler ve halk hareketleri aracılığıyla yapılan yardım demokratik gelişmeyi güçlendirmeye hizmet eder.

87. Güney'in büyük şehirlerinin çoğu denetlenemez bir nüfus artışının tehdidi altındadır ve bakımsız dev kent bölgelerine dönüşmektedir. Gelişmeye geniş tabanlı bir yaklaşım aynı zamanda bu kentlere büyük dalgalar halindeki göçü durdurmada önemli bir etkindir.

88. Güney'in kendi içindeki ilişkilerin gelişmesi ekonomik ilerleme için önemli bir yol oluşturur. Güney'in ulusları arasında ticaretin büyümesi onların gönençlerine katkıda bulunacak ve üretim ve meslek yapılarındaki çarpıcı değişikliklerden kaynaklanan bunalımları aşma olanaklarını artıracaktır. Gelişen dünyada yakın ekonomik bağlar ve hızla büyüyen pazarlar dünya ekonomisindeki herhangi bir olumlu gelişme için yaşamsal bir ön koşuldur.

89. Açık bir dünya ekonomisi Güney'in gelişmesini canlandırabilir. Bu nedenle Kuzey yaşam standartlarının indirilmesini zorunlu kılan ve istikrarlı demokrasinin temellerini aşındıran ekonomi ve ticaret politikaları izlenmemelidir.

90. Eşitsizlik ve diktatörlük yalnızca insan haklarının değil aynı zamanda gerçek anlamda gelişmenin de düşmanıdır. Toplumsal ve ekonomik demokrasi yalnızca zengin ülkelerin sahip olabileceği lüksler olarak görülemez. Tersine bunlar gelişme yolunda ilerleyecek her ülke için gereklidir. Bu nedenledir ki Güneyde demokratik sosyalizmin güçlendirilmesi böyle kaçınılmaz ve önemli olur. Bu bağlamda Sosyalist Enternasyonal'in Güney'de, özellikle Latin Amerika'da ve Karayipler'de, son zamanlarda yayılması hem Kuzey hem de Güney için iyi bir belirtidir.

91. Güney'de yoksulluğun sona erdirilmesi Kuzey için de ortak bir projedir. Yoksulluğun sona ermesi silahsızlanmayı olumlu yönde etkiler, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde zenginlik ve iş alanları yaratabilir. Dünya çapında bir bunalım ve geçiş döneminde çok yanlı ekonomik değişimle uğraşırken bu durum sosyalistlerin stratejisinin merkezini oluşturur. Bu aynı zamanda dünyayı barış ve gönenç içinde yirmibirinci yüzyıla götürecek ekonomik ve toplumsal yapılar konusunda demokratik sosyalistlerin önerilerinin öz bir parçasıdır.

VI. SOSYALİST ENTERNASYONAL İLE DEMOKRATİK DÜNYA TOPLUMUNA DOĞRU

Uluslararası Sosyalizmin Birliği

92. Dünyanın hızla uluslararası bir nitelik kazandığı bir zamanda demokratik sosyalizmin hedeflerine yalnızca birkaç ülkede ulaşılmaz. Dünyanın değişik bölgelerinde yaşayan insanların kaderleri her zaman olduğundan daha çok birbirine karşılıklı bağlıdır. Bu nedenle dünyanın çeşitli sosyalist partileri hem ulusal hem uluslararası amaçlarına ve çıkarlarına yönelik olarak birlikte çalışmalıdırlar. Tarihi 1864 de kadar uzanan Sosyalist Enternasyonal bu amaca hizmet için 1951 de yeniden kuruldu.

93. Sosyalist Enternasyonal ulusal tarihleri uzun hareketleri kendi içinde birleştirir, ancak uluslarüstü ve merkeziyetçi bir örgüt değildir. Sosyalist Enternasyonal aynı ilkeleri paylaşan ve üyeleri birbirlerinin bilgilerinden yararlanmak, sosyalist düşüncüyü ortak olarak yaymak ve bu amaca yönelik olarak uluslararası düzeyde çalışmak isteyen bağımsız partilerin bir derneğidir.

94. Sosyalist Enternasyonal'ın amacı, değişik ülkelerde çoğulcu demokratik sosyalizmin değerlerini destekleyip yaymanın değişik yolları bulunduğu bilincinde olarak, bu dayanışma ve işbirliğini kolaylaştırmaktır. Her üye parti Sosyalist Enternasyonal'ın kararlarını kendi ülkesinde nasıl uygulamaya koyacağından kendi sorumludur.

95. Son yıllarda Sosyalist Enternasyonal, Latin Amerika'daki ve Karaibler'deki belirgin büyüme ve öteki kıtalardaki yeni üyelerle, gerçek anlamda daha uluslararası bir nitelik kazanmıştır. Dünyanın her yerindeki demokratik sosyalist hareketlerle işbirliği içinde olmak Sosyalist Enternasyonal'ın hedefidir.

96. 1951'deki Sosyalist Enternasyonal'ın Frankfurt Bildirgesi'nden bu yana dünya ekonomik ve toplumsal açılardan yakınlaşmış, ancak demokratik bir toplum oluşması ve dayanışma açılarından aynı yakınlaşma gerçekleşmemiştir. Bugün yirmibirinci yüzyıla bakan sosyalist hareketin dünya görüşü ve uygulamada daha gerçek anlamda uluslararası bir niteliğe kavuştuğu açıktır.

Yeni Bir Demokratik Düzen

97. Göğüslenmesi gereken uluslararası görev yeni ve demokratik bir dünya toplumunun başlatılmasından başka bir şey değildir. Blokların, ulusların ve özel şirketlerin gezegenin siyasal yapısını kendi öz çıkarlarının bir yan ürünü gibi biçimlendirmelerine izin veremeyiz.

98. Bu yeni demokratik dünya toplumunun yaratılmasında Birleşmiş Milletler'in güçlendirilmesi önemli bir adımdır. Belli başlı uluslar arasında görüş birliği olduğunda, barışın kurulması ve korunması için önemli girişimler mümkün olur. WHO, UNDP ve UNICEF gibi Birleşmiş Milletler'in alt kuruluşları değişik ülkelerin hükümetlerini ve yurttaşlarının ortak uluslararası amaçlar uğruna başarıyla bir arada çalışabildiklerini göstermiş, kanıtlamıştır.

99. Ayrıcalıklı birkaç kişi çoğu insanoğlunun düşlerinin ötesinde bir yaşam düzeyinin tadını çıkarırken milyonlarca insanın ancak dişıyla tırnağıyla yaşama tutunabildiği bir köklü eşitsizlik dünyasında adalet ve barış adına yasalar çıkarılabileceğini varsaymak gerçekçi olmaz. İlk kapitalist ülkelerdeki sosyalist/toplumcu savaşımın gönenç ve dayanışma alanında yararlar sağladılar, bunun sonucunda da söz konusu ülkelerde demokrasinin yayılması mümkün oldu.

Aynı şekilde, uluslararası düzeyde eşitsizliğin kaldırılması, demokratik dünya toplumuna giden yolda ileriye doğru önemli bir adım olacaktır.

100. Bu ülkünün hemen başarılabilmesi gibi bir hayal içinde değiliz. Bununla birlikte, görüş birliğine ve işbirliğine dayalı çoğulcu ve demokratik bir dünyanın yaratılması insanlığın ilerlemesi için gerekli bir koşuldur. Bu hem göğüslenmesi gerekli bir görev hem de büyük bir fırsattır. Sosyalist Enternasyonal bu görevi göğüslemeye ve çocuklarımızın barış, özgürlük, dayanışma ve insanlık içinde yaşayabileceği ve çalışabileceği bir dünya için çaba harcamaya ve savaşım vermeye hazırdır.

Ülkelerimizin ve savlarımızın ve bizi destekleyenlerin ülkü anlayışının yirmi-birinci yüzyıla doğru demokrat ve sosyalist bir geleceğin biçimlenmesine katkıda bulunacağına inanıyoruz. Herkesi bu çabada bize katılmaya çağırıyoruz.

İNSANCI EYLEM

SOSYALİST ENTERNASYONAL İNSAN HAKLARI PROGRAMI

İnsan hakları, sosyalist kimliğin temel bir niteliğidir. Sosyalizmin en büyük amacı tüm insanlığın mutluluğudur. Bir yandan insan hakları çiğnenirken diğer yandan bu amaca ulaşılmaz.

İnsan hakları, insanın son derece geniş kapsamlı, devingen bir varoluş kavramıdır. Yeni toplumsal ve kültürel öğelerin katılmasıyla sürekli olarak zenginleşen bu kavram, kadın ve erkeğin eşit biçimde sahip oldukları vatandaşlık, siyasal, toplumsal ve ekonomik hakları kapsar. Gelecek kuşakların hakları da bu kavram çerçevesi içine girer.

İnsan hakları hiçbir ayırım yapmadan savunulmalıdır. Bu haklar bütün insanların, yaş, cinsiyet, kültür, din, toplumsal ya da etnik ayırım gözetilmeksizin eşit değerinde oldukları ilkesine dayanır. Bu eşitliği güvence altına almak için bütün azınlıklara gereken saygıyı göstermek ve çocuklar, mülteciler, yerliler ve başka benzer gruplara özel bir ilgi sağlamak gerekir. Kadın hakları özel bir önem taşır.

İkinci Enternasyonalin 100 yıl önce kurulmasından bu yana, bu ilkelerin evrensel boyutta kabûlü konusunda önemli gelişmeler sağlandı. Yeterli yiyecek, barınak, sağlık hizmetleri ve eğitim birçok ülkede geniş halk kitlelerine yaygınlaştırıldı ve evrensel boyuta yaklaştı. Geniş ölçüde çiğnemelere karşın, vatandaşlık ve diğer siyasal özgürlükler için uluslararası ölçütler oluşturuldu ve bunlar siyasal tartışma özgürlüğüne ve yaşamın niteliğine önemli katkılarda bulundu. Demokratik sosyalistler ve SE (Sosyalist Enternasyonel) bu gelişmelere katkıda bulundular ve gelecekte de bulunacaklardır. Binlerce birey ve grup, tehlikede bulunan insanların korunması için savaşımıştır.

İnsan hakları bölünemez. Bu hakların çiğnendiği — İnsanların oy hakkının, görüşlerini ifade özgürlüğünün, iktidarda bulunanları eleştirmeye özgürlüğünün, idareye katılma hakkının bulunmadığı — her yerde demokrasi tehlike içindedir. Bireylerin insan haklarından yoksun bırakıldıkları hiçbir yerde sosyal refah sağlanamaz. Toplumsal eşitsizliğin iç barışı tehdit ettiği her yerde insan hakları da tehlike içindedir.

Bu belgede ortaya konulan bizim yaklaşımımız insan haklarının karmaşıklığını ve çeşitliliğini tanır. Bu yaklaşım aynı zamanda bireysel ve toplu hakların karşılıklı bağımlılığını, bu haklarla, dünya çapında kalkınma, silahsızlanma ve çevrenin bozulması gibi önemli uluslararası sorunların karşılıklı etkileşim içinde olduğunu da tanır.

II. Dünya Savaşından beri hükümetler insan hakları konusunda ortak ölçütler üzerinde anlaştılar. Bu hakların, özellikle vatandaşlık hakkı ve diğer siyasal hakların uygulanması konusunda uluslararası anlaşmalar yapılmıştır. Bu önemli bir başarıdır ve korunması ve daha da geliştirilmesi gerekir. Önemli olan, insan hakları konusunda fikir alışverişinin sürdürülmesi ve bu hakları geliştirici yeni yollar bulunmasıdır.

İnsan hakları üzerine ileride yapılacak fikir alışverişinin toplumsal adalet arayışı üzerine odaklaştırılması da gerekir. Yüzlerce milyon insan salt yoksulluk içinde yaşıyor ve Güney ülkelerinde çocuk ölümü hala yılda on milyonun üzerindedir. Açlık ve kitle işsizliği, içinde bulunduğumuz dünyanın birer parçasıdır. Pek çok genç insan okuma yazma bilmiyor. Zengin ve fakir arasında var olan uçurum, insan haklarına saygının yokluğunu ve aynı zamanda da bu hakların daha fazla çiğnenebileceğini gösterir.

Ekonomik ve toplumsal hakların uygulanması konusunda bilgi vermek amacıyla ölçüt geliştirme girişimleri uzun yıllar başarısız kaldı. Bunun bir nedeni insan hakları tartışmasının gereksiz biçimde politikleştirilmesi olmuştur. Ekonomik ve toplumsal hakların uzun zaman "hak" değil de ulaşılması gereken amaçlar, istekler olarak tanımlanmasının bir nedeni de, bu haklara ait yükümlülüklerin yanlış tanımlanması olmuştur. Bir başka güçlük ise ekonomik sistemlerin bir ülkeden diğerine büyük değişiklikler göstermesidir.

Bu sorunların ekonomik ve toplumsal haklar konusundaki çalışmaları artık etkilememesi gerekir. Doğaldır ki, bu temel adaletsizliklere karşı teker teker savaşılmaz. Daha geniş bir siyasal çerçevede eyleme geçilmelidir. Uluslararası ekonomik sistem yeniden düzenlenmelidir. Bunun için de, Kuzey'in zengin ülkeleri özellikle sorumluluk taşırlar.

Sosyalistler, insan haklarının bölünmez bir parçası olan, bütün insanların ve toplumların kendi geleceklerini kendilerinin belirleme hakkının tanınması için çaba göstereceklerdir. Herkesin, vazgeçilmez bir hak olan kendi demokratik sistemlerini kendi özgür iradeleriyle seçebilme hakkına sahip olması gerekir.

TEMEL NEDENLER

İnsan hakları çalışmasına getirilecek gerçek bir yaklaşım, yoksulluk, ekonomik eşitsizlik yanında siyasal, askeri ve hukuki etkenleri de içine alan insan haklarının temel çiğnenme nedenleriyle işe başlamalıdır.

Farklı etnik köken ve dinlere ait guruplar arasındaki gerilimler, özellikle yetkili kişilerin bu sorunlara gösterdiği yanlış tepkiler yüzünden insan hakları çiğnemelerine katkıda bulunur. Devrimci karışıklıklar içine sürüklenen ülkeler de insan hakları çiğneme raporlarında sık görülürler. Askeri darbeler, başarılı olsun olmasın, genellikle bir terör aşaması ile sonuçlanırlar. Irk ayrımları, özellikle de en amansız ve sistematik olan Güney Afrikadaki biçimiyle, bir başka etkidir.

Örneğin ekonomik sömürme yoluyla sistemli bir biçimde yapılan haksızlıklar, kendi içlerinde birer insan hakları çiğneyişi olmaları ötesinde, başka çatışmalara da neden olurlar. Bu çatışmalar da sansür ve keyfi tutuklama gibi ek insan hakları çiğnemelerine yol açar. Kurumlaştırılmış Devlet terörü şu şiddet kısır döngüsünü başlatır: Baskı, direnme, daha fazla baskı ve ötesi...

İnsan hakları çalışması aslında bir ülkenin siyasal bedeninin sinir merkezine dokunur. İnsan hakları kurbanlarının çoğu siyasal düşman olarak damgala-

nıp bir tehdit olarak bakılırlar. Keyfi tutuklamalara, işkenceye, “ortadan kaybolmalara” ve idamlara son verme çağrıları bu nedenle tarafsız olarak görülmez. Birçok hükümet böyle isteklere yıkıcı olarak bakar.

BİLGİ

Bu tür çağrı ve istekler birçok örgüt tarafından yapılmaktadır. Bunların arasında Uluslararası Af Örgütü, çeşitli avukat grupları, Kızıl Haç, Çocukları Kurtarma Örgütü (Save the Children), ve başka hükümet dışı örgütler vardır. Bunların dışında, otoritelerce işlenen yasa dışı eylemleri, genellikle güç koşullar altında ve büyük tehlikeler içine girerek belgeleyen ve bunlar hakkında seslerini yükselten yöresel gruplar da vardır. Bütün bu kimseler ve insan hakları konusunda çalışan gazeteciler, dışarıdan özel ilgi ve koruma gereksinimi içindedirler.

Yerel insan hakları grupları medya ve ulusal gruplara bilgi sağlarlar. Uluslararası gruplar ise, dışarıdan araya girme yoluyla çalışmalarını sürdürürler. Çoğu kez olan şey bir bilgi savaşıdır. Hükümetler polis karakollarında, ordu barakalarında ve cezaevlerinde olan biten konusundaki bilgi akışını durdurmaya çalışırlar; İnsan hakları grupları ise, bu sessizlik duvarını yıkmaya uğraşırlar. Bu gruplar, medya ve uluslararası örgütler arasındaki etkileşim dinamik bir etken olarak sansürle savaşın önemli bir boyutunu oluşturur.

EVRENSELLİK

İnsan hakları, uluslararası bir sorumluluk içerir ve nitelik yönünden evrenseldir. Dünyanın her yerinde cinsiyet, din, ırk farkı gözetilmeksizin, eşit ağırlıkta önemlidir. Fiziksel ve düşünsel bütünlük içinde yaşama hakkı, gelişmekte olan ülkeler için, sanayileşmiş ülkeler için olduğu kadar temeldir; işkence görmeme hakkı barış içindeki bir bölgede olduğu kadar, savaş içindeki bir bölgede de geçerlidir; ifade özgürlüğü zengin bir ülkede olduğu kadar, fakir bir ülkede de önemlidir.

Uluslararası ölçütlerin evrensel olarak uygulanması gerekir.. Özellikle kadınlar, temel haklarından kültürel ya da dinsel nedenler gösterilerek yoksun bırakılmaktadır. Bu durum kabul edilemez. Kadının, eğitim, kanun tarafından eşit korunma, oy verme, bedensel tecavüz edilemezlik gibi evrensel haklarına her yerde saygı duyulmalıdır. Birleşmiş Milletlerin, “Kadınlar için On Yıl” Bildirisinin Son Bölümünde vurgulanan eşitlik amaçları, evrensel insan haklarının elde edilebilmesi için temeldir.

Ölçütler tutarlı bir biçimde onaylanmalıdır. Çoğu zaman hükümetler dost ülkelerdeki insan hakları çiğnemelerini görmezlikten gelirken diğer ülkelerdekini kınıyorlar. Asıl kınanması gereken insan hakları ölçütlerinin bu biçimde kötüye kullanımıdır. Çünkü böyle bir davranış, en azından insan hakları başarısız siyasi muhalefetle özdeşleştirmekle, insanın kendi savunduğu ilkeyi çiğnemesi demektir. İnsan hakları ölçütlerinin gelişme gösterdiği bir yerde, örneğin bir baskı döneminin ya da iç çatışmanın sona erdiği bir yerde, öteki hükümetlerin bu gelişmeleri savunmaları ve oradaki uluslararası düzeye yaklaşan her adımı özendirci tavır takınmaları gerekir.

Bazı hükümetler ise, ya bu yükümlülükleri kabullenmezler, ya da insan hakları konusundaki tartışmaların iç işlerine karışma ve ulusal egemenlik hakları-

nın çiğnenmesi olduğunu ileri sürerler. Bu hükümetler uluslararası insan hakları anlaşmalarının onaylanmasını geciktirirler; siyasal davalara ve cezaevlerine uluslararası gözlemci girmesini önlerler; Birleşmiş Milletler içinde ortaya atılan yakınlara yanıt vermezler. Bu tür baltalamalar temel özgürlükler ve insan haklarının uluslararası korunması konusunda atılmış olan olumlu adımları da tehlikeye atmaktadır. Bunlar hoş karşılanmamalıdır.

İnsan hakları, uluslararası sorumluluk konusu olduğuna göre, bütün hükümetler bu konuda dünya kamuoyuna hesap vermek durumundadırlar; hükümetler arası örgütlerin, başka hükümetlerin, ve diğer hükümet dışı örgütlerin soru sorabilme hakkını, davalara ve cezaevlerine gözlemci gönderebilme hakkını kabullenmek zorundadırlar. Bu hükümetler kendi vatandaşlarının bu örgütlere özgürce başvurabilme hakkını da tanımalıdır. Bu sorumluluklar bazı durumlarda ulusal kurtuluş akımları ve başka örgütler için de geçerlidir.

Bazı hükümetler özel koşulların varlığını ileri sürerler. Ekonomik gereksinmelerin siyasal haklardan önce geldiği savı kabul edilemez. Hiçbir koşul altında, hiçbir hükümet ya da gücün ideolojik, dini ya da siyasal bir amaç adı altında işkence yapma ve öldürme hakkı olamaz.

GÜVENLİK

İnsan hakları çiğnemelerine göz yummak için gösterilen en yaygın sözde sebep ulusal güvenliktir. Hiç kimse bir devletin dış ve iç tehlikelere karşı kendisini koruma hakkını yadsımıyor. Doğaldır ki vatandaşların, kişisel güvenliklerine karşı girişilebilecek bu tehlikeler söz konusu olduğunda, devletten koruma isteme hakları vardır. Ancak ulusal güvenlik kavramı birçokları tarafından kötüye kullanılmaktadır. Çoğu zaman aslında tehlikede olan ulusal güvenlik değil, belli bir hükümet ya da güç grubudur. Sıkı yönetim ve terörle mücadele kanunları da çoğu zaman barışçı siyasal etkinliklere karşı kullanılır. Özgürlük ve demokrasiyi koruma gerekçesiyle yürürlüğe konduğu söylenen bu güvenlik önlemleri, uygulamada aslında bu değerleri büyük ölçüde çiğner.

Gerçekten bir tehlikenin söz konusu olduğu ülkelerde bu tür ulusal güvenlik gerekçesini kötüye kullanma eylemleri hiç te yararlı olmaz. Bu durumlardaki hükümetlerin görevi uluslarını tehlikeye karşı korumaktır ve bunu da haklı yollardan yapmak zorundadırlar.

Özellikle terörist gruplar devlet üzerine büyük bir baskı yaparlar. Bunlarla savaşmak için uluslararası işbirliği gereklidir. Bu guruplara yardımcı olan hükümetler bu eylemlerinden sorumlu tutulmalıdır. Bütün siyasal akımların, bir iç çatışma içinde olsalar bile, bütün terör eylemlerini açık bir biçimde kınamaya özendirilmeleri gerekir.

Bazı hükümetler terörizm karşısında insan hakları ölçütlerini gevşetme yoluna gittiler: İşkenceye izin verdiler, ölüm cezası kapsamını genişlettiler ve hukuk dışı idamlara bile göz yumdular. Bu eylemlerin resmi yollarla, intihar takımları ya da başka yollarla yapılması fazla önem taşımaz. En zorunlu görünen durumlarda bile devletin bu hakları çiğnemesine ya da çiğnenmesine göz yummasına karşı çıkılmalıdır.

İNSANCI İLKELER

İnsan hakları, bir silahlı çatışma ya da iç karışıklık durumunda büyük ölçüde çiğnenmektedir. İnsancı hukuğun karşılaştığı en büyük sorun da var olan ölçütlerin çiğnenmesidir. Sivil bölgelere saldırılar, kimyasal silah kullanımı rehin almalar ve savaş esirlerine kötü davranma gibi şeyler çağcıl çatışmalarda olağandır.

1949 Cenevre Konvansiyonu ve 1977 Ek Protokollerin öngörmüş olduğu insan haklarını koruma sistemi ve araştırma mekanizmaları tam olarak işlemiyor. Uluslararası Gerçeği Araştırma Komisyonu ise, pek az ülke tarafından tanındığı için, iş göremez durumdadır. Protokoller ise pek çok ülke tarafından onaylanmadığı için baltalanmıştır. Bunları onaylayan ülkeler de ileriye göremeyen siyasal isteklerin insancı istekleri bastırması nedeniyle, uygulamada bu protokollere saygı göstermiyorlar.

İnsancı hukuk ilkelerini çiğnemeler pek fazla dikkat çekmiyor. Medya ve hükümet dışı guruplar bu çiğnemeleri izlemek ve bildirmek konusunda daha büyük bir rol oynayabilir.

Uluslararası Kızıl Haç Komitesi hükümetlerin insancı hukuk ilkelerine uyup uymadıklarını izlemek konusunda önemli bir sorumluluk üstlenmiş — ya da bu sorumluluk kendisine verilmiştir. Ancak bu Komite yeterince destek vermemektedir. Hükümetler de bu konuda kendilerine düşen görevi yerine getirmemektedir; bu hükümetler kendileri bu ilkelere uymak yanında, başka yerlerdeki çiğnemelere de karşı çıkmak durumundadırlar.

Birleşmiş Milletler, barışı sürdürme temel görevi yanında, silahlı çatışmaların doğurduğu acıları azaltmak yönünde de daha önemli bir rol oynayabilir. Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine örneğin, savaş ve silahlı çatışma bölgelerindeki çocukların korunması görevi gibi insancı girişimlerde bulunabilme yetkisi verilebilir. Çatışma bölgelerinde çocuklara ve öteki sivillere ulaşılabilen “barış köprüleri” oluşturulabilir.

İnsancı hukuk içinde de üzerinde durulması gereken önemli boşluklar vardır. Bunlardan birisi henüz savaş hali almamış iç çatışmalarla ilgilidir. Bir ülkede iç karışıklıklar ve gerilimler sürerken, ya da hükümetler önemli boyutta bir çatışmanın ve iç savaşın varlığını kabullenmezken, ne Uluslararası Kızıl Haç Komitesi ne de Birleşmiş Milletler resmen bir müdahalede bulunabilirler.

Bu durum hükümetlerin iç karışıklık ve çatışma zamanlarında olağanüstü hal ilan ederek bazı uluslararası yükümlülüklerinden sıyrılma yolları aramaları yüzünden daha da kötüye gider iç savaş sırasında kanun güvencesi altında olma durumu göreceli olarak gelişmiş olsa da, daha fazla geliştirilmelidir.

UYGULAMA

Uluslararası düzeyde kabul edilen ölçütler önemle dikkate alınmalıdır. Bunların hükümetler tarafından onaylanması ve uygulanabilirliği sağlayıcı etkili bir izleme sistemi geliştirilmesi gerekir. İnsan haklarını koruyabilmenin temel koşulu budur.

Onaylamayı gerçekleştirmiş devletler, Cenevre Konvansiyonu ve Ek Protokolleri de içinde olmak üzere bütün uluslararası konvansiyonların bağlayıcı ol-

duğunu kabul etmelidirler. Bir ülkenin insan haklarını çiğnemesi, onaylamayı gerçekleştiren öteki ülkeler tarafından bir anlaşmanın tek taraflı çiğnenmesi olarak nitelendirilip, buna göre durum değerlendirmesi ve izlenmesi yapılmalıdır. Tepki yalnızca ortam siyasal açıdan kendileri için elverişli olduğu zaman gösterilmemelidir.

İnsan hakları uluslararası ilgi alanına girdiği için, bir ülkenin diğer ülkelerdeki çiğnemelere tepki göstermesi yalnızca arzulanır birşey değil aynı zamanda bir görevdir de. Ancak bir ülke içinde de aynı istek ve görev ruhu sürdürülmelidir çünkü bu durumda gelişmeyi sağlayıcı araçları harekete geçirmek çok daha kolaydır.

İnsan hakları için savaş kesin olarak, hiçbir zaman kazanılamaz. Bu savaş her gün siyasal topluluklarda, mahkemelerde, okullarda, askeri barakalarda, ceza evlerinde ve toplumun başka bir köşesinde verilmelidir. bu mücadeleyi kolaylaştırmak amacıyla, insan hakları ve uygulanmaları konusunda kapsamlı bir bilgi ve eğitim programı, bütün ülkeler tarafından başlatılmalıdır.

Böyle bir program hem iç hem de dış politikalarla ilgili olmalıdır. Hukuk kurallarını geliştirici ve bireyleri kötüye kullanmalara karşı korumak amacı güden, hukuk ve idare kurumlarını iyileştirici teklifleri içermelidir. Aynı zamanda ekonomik ve toplumsal hakları sağlayıcı açık seçik hedefler göstermelidir. Bu program son kırk yıldır geliştirilmekte olan insan hakları ölçütlerinin uygulanma gereksinmesini de vurgulamalıdır. Artık ilkeleri eyleme dökmenin zamanı geldi!

ÖNERİLER

1. *Hükümetler İnsan Hakları İçin Açık Seçik Koruyucu Önlemler Almalıdır.*

İnsan hakları ölçütlerine uygunluğu koruyabilmek amacıyla her hükümet, düzenli aralıklarla kendi ülkesinin kanunlarını, hukuk ve diğer kurumları gözden geçirmelidir. Uluslararası normların gelişmesi sürekli olarak izlenip, çabuk onaylama ve var olan ulusal norm ve politikaların değiştirilmesi sağlanmalıdır. Ekonomik ve toplumsal hakların gerçekleştirilmesi ve uygulanabilirliğini sağlayıcı planlar yapılmalıdır.

Kötüye kullanma tehlikesini azaltıcı nitelikte koruyucu hukuk önlemleri alınmalıdır. Örneğin güvenlik personeline hangi yöntemlerin uygulanabilir, hangilerinin uygulanamaz olduğu konusunda özel direktifler verilmelidir. Cezaevlerinin düzenli biçimde bağımsız teftişleri sağlanmalıdır. Bu cezaevlerinin yerleri saklı tutulmalı, tutukluların, yakınlarına nerede oldukları konusunda bilgi verilmelidir. Tutuklulara, nasıl müamele gördükleri konusunda şikayet edebilme hakkı da dahil bütün hakları tam olarak söylenmelidir.

Sendika ve benzeri gönüllü örgütler bu konuda özgürce çalışabilmeli ve medyanın bağımsız olarak rapor verebilmesi sağlanmalıdır. Görevlilerin insan haklarını çiğnemeleri konusunda başvuruların yapılabileceği yetkili bir ulusal merkez oluşturulmalıdır. Yetkililer halka karşı sorumlu tutulabilmelidirler.

Ancak hukuk düzenlemeleri her zaman yeterli olmaz. Yetkililerin, insan haklarına saygının önemli olduğu konusunda açık siyasal davranışlar içinde bulunmaları gerekir. Çiğnemelerle ilgili raporlar dikkatli bir biçimde incelenip suçluların mahkeme önüne çıkarılması ve zarar görenlerin zararının karşılanması gerekir.

2. İnsan Hakları Konusundaki Bilgiler Herkese Ulaştırılmalıdır.

İnsan hakları bir hukuk sorunu olduğu kadar bir eğitim sorunudur da. Her hükümet, okul içi ve okul dışı her düzeydeki eğitimi kapsayan bir insan hakları eğitim programı geliştirmelidir. Bu programın amacı bütün vatandaşları hakları ve bu hakları nasıl savunacakları konusunda bilinçlendirmek olmalıdır.

Her hükümet, bir uluslararası ölçütün onaylanması durumunda kamuoyuna ve ilgililere sonuçlarıyla birlikte bilgi vermek ve herkesin uluslararası kuruluşlara başvurabilmelerini sağlamak yükümlülüğündedir.

Çok önemli bir konu da, insan haklarıyla ilgili stratejik görevlerde çalışan personelin özel bir eğitimden geçirilmesidir. Örneğin öğretmenler ve sosyal görevde çalışanların çocuk haklarıyla ilgili bilgi sahibi olmaları; cezaevi koruyucuların tutukluların haklarıyla ilgili bilgi edinmeleri; emniyet personelinin kendi davranış kurallarını, tıp ve psikiyatri uzmanlarının hastalarına davranış kurallarını bilmeleri gerekir.

3. Her Hükümet Mültecilere Yardım Amacıyla İkelere Bağlı Politika Geliştirmelidir.

Mülteciler genellikle insan hakları çiğnenmeleri sonucunda zarar gören kimselerdir. Bu nedenle onlara sığınma hakkı verilmelidir. Bu onların hakkıdır.

Sığınmak isteyen kimseleri geri göndermek daha fazla insan hakları çiğnemelerine yol açabilir. Bu nedenle sığınma hakkı arayanlara yaklaşımın ilkelere bağlı ve tutarlı olması gerekir. Ülkedeki işsizlik durumuna ya da sığınanların hangi ülkeden geldiklerine bağlı olarak değişmemelidir. Sığınma hakkı dini inançlar ya da gelenekler yüzünden hakları kısıtlanmış olan kadınlara da tanınmalıdır. Yaşamı ve bedeni koruma kaygısı temel alınmalıdır.

Dünya çapında mülteci sorunu göz önüne alındığında, sığınmaların söz konusu olduğu ülkeler arasındaki işbirliğinin artırılması gerektiği ortaya çıkar. Bu hem sığınanların çıkarlarını korumak için ve hem de, coğrafi yerleri nedeniyle, kendi payına düşenden fazla mülteci kabul etmiş ülkelere yardım etmek için gereklidir.

İnsanların neden göçe zorlandıkları ve bunun temel nedenleri araştırılmalıdır. Sığınanlara ve sığınılan ülkelere daha fazla kalkınma yardımı ayırmak gerekir. Gönüllü geri dönme özendirilmeli ve gerekli olan her yerde yerleşme projeleri yapılmalıdır. Kadın ve çocuklara, çoğunlukta oldukları için değil, geçmişte yeterli ilgi gösterilmediği için özel bir ilgi gösterilmelidir.

Sığınanları gözeten politikaları tersine çevirme çabalarına karşı koyulmalıdır. Her durumda sığınanları koruyan uluslararası kurallara saygı gösterilmelidir. Sığınanlara karşı ayırım yapılması durdurulmalıdır.

4. Hükümetler İnsan Haklarını Geliştirmek Amacıyla Diplomatik Kanalları Kullanmalıdır.

Hükümetler arasındaki ikili görüşmelerde insan haklarının gündeme gelmesi olağan karşılanmalıdır. Bu tür konuların iç işlerine karışma olarak algılanmaması gerekir.

Hükümetler arasında insan hakları konusunda oluşturulan görüşmeler iki yönlü diyalog biçiminde olmalıdır. Kamuoyu baskısı ile birleştirilmiş bir "sessiz

diplomasi'' bazen en etkili yöntemdir, ancak gizliliğin eylemde bulunmayışı örtmemesi gerekir. Diplomatların insan hakları ölçütleri konusunda eğitilmeleri, hem bulundukları ülkelerdeki çiğnemeleri izleyebilmeleri, hem de bunlar konusunda rapor verebilmeleri için gereklidir.

5. Baskı Araç ve Gereçleri İnsan Haklarını Çiğneyen Ülkelere Satılmamalıdır.

Belirli silahlar ve güvenlik teknolojisi insan hakları çiğnemelerini kolaylaştırır. Bu nedenle bu alandaki dış satım denetlenmelidir. Baskı amacıyla kullanılacak türdeki askeri ve güvenlik teknolojisi transferini önleyecek standartlar geliştirilmelidir. İşkenceyi de içeren sorgulama tekniklerinin eğitimi yasaklanmalıdır.

İnsancı hukuğun temel kurallarını onaylamayan hükümetler askeri yönden ticari alış veriş ortaklığına kabul edilmemelidirler.

6. İnsan Hakları Amacına Yönelik Kalkınma Yardımları Yapılmalıdır.

İnsan haklarını korumaya yönelik etkili bir politika, siyasal istencin ötesinde şeyler gerektirir. Bir parasal kaynak sorunudur bu aynı zamanda. Bazı hükümetler insan hakları konusunda iyi niyetli de olsalar, bu amaçlarını gerçekleştirebilecek kaynaklardan yoksundurlar.

Ekonomik ve toplumsal haklar söz konusu olduğunda insan hakları ile parasal kaynak sorunu arasındaki ilişki daha belirginleşir. Kaçınılmaz olarak yoksul ülkelerde kabul edilebilir bir sağlık hizmeti, eğitim, beslenme ve barınak olanakları standardı bile yoktur.

Bu nedenle kalkınma yardımı insan haklarının gelişmesinde önemli bir rol oynar. Ancak bu, insan haklarını çiğneyen hükümetlere bu yardımı yapmamak demek değildir. Tam tersi, böyle birşeye kalkışmak, liderleri cezalandırmak yerine zarar gören halkı cezalandırmak demek olurdu.

İnsan haklarının çiğnenmesini kolaylaştırıcı yardımların kaldırılması yanında, bu hakların gelişmesini sağlayıcı nitelikte yardımların da geliştirilmesi gerekir. İnsan hakları için somut teknik yardım programları, Sendikalar ve insan hakları gurupları gibi yerel NGO'ları, okulları ve başka eğitim kurumlarını ve medyayı da içine almalıdır. Ancak bu tür "demokrasi için" yardım programlarının ideolojik savaş için bir araç biçimine dönüştürülmemesi gerekir. Uluslararası finans kuruluşları da daha az parasal politikalara yönelen ve daha fazla sosyal amaçlara dayanan bir yaklaşım izlemelidirler.

Uzun bir insan hakları çiğnenmesi sürecinden geçen bir ülke örneğin şu konularda yardıma gereksinme duyabilir: Yasalarında gerekli değişiklikleri yapabilmek; hukuk sistemini yeniden düzenleyip bağımsız hale getirebilmek; hukuk eğitimini geliştirebilmek; güvenlik personelinin eğitebilmek; her yolla insan haklarını ve özgürlükleri genişletebilmek. Bu amaçlara yönelik kalkınma yardımları özendirilmelidir.

7. Yeni Uluslararası Ölçütlere Gereksinme Vardır.

Birçok önemli insan hakları ölçütü konusunda uluslararası anlaşma sağlanabilmiş olsa bile, ölçüt koyma işi henüz sona ermiş sayılmaz. Etken bir biçimde insan haklarını savunma işinde çalışan birey ve örgütleri korumak amacına

yönelik bir ölçüte özellikle gereksinme duyuluyor. Çünkü bu insan ve örgütler sık sık tehlike içindedirler. Bir başka konu da uluslararası düzeyde idamın yasaklanması için çalışmaları yoğunlaştırmaktır. Kendi ülkelerinde göçe zorlanan ya da savaştan kaçan mültecilerle ilgili koruma konvansiyonlarının düzeltilmeye ihtiyaçları vardır. "Terörizm" ile savaş konusunda, hem özel gurupları, hem de devletleri kapsayacak uluslararası ek anlaşmalara gereksinme vardır. Özürlü insanların hakları konusunda da daha ileri düzeyde çalışmalara gereksinme vardır.

Silahlı çatışma sırasında halk ya hiç ya da çok az korunabilir. Bazıları çocuk denebilecek yaşta askere alınır. Ötekiler, silah ve askeri taktik kullanımı nedeniyle, fark gözetilmeksizin yapılan saldırılardan zarar görür. İnsancı hukuğun bu konularda daha güçlendirilmesi gerekir. Bu tür düzenlemeler ise, ölçütlerin uygulanabilirliğini sağlayıcı önlemlerle birlikte büyük bir kararlılıkla yapılmalıdır. Özellikle güç koşullar içinde bulunan çocukların korunması amacıyla, Çocuk Hakları Konvansiyonu daha belirgin ölçütler koyularak geliştirilmelidir.

Amerika, Batı Avrupa ve Afrika'da bölgesel insan hakları konvansiyonları üzerine anlaşmalar yapılmasına karşın, Asya ve Doğu Avrupa'da bu tür girişimler olmamıştır. Bu tür çabalar, en azından Birleşmiş Milletler'in ilgili metinlerinden daha ayrıntılı ve kültürel açıdan daha ilgili olmaları yüzünden değer taşırlar.

8. Üzerinde Anlaşma Sağlanan Konvansiyonlar Onaylanmalıdır.

Pek çok ülkenin, çoğu uluslararası konvansiyonu, örneğin Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul etmesine karşın, hükümetlerin çoğu onaylamayı geciktiriyorlar. Bu geciktirme çok önemli ILO konvansiyonları ve insancı hukuk anlaşmaları için de geçerlidir.

Bazı durumlarda hükümetler onaylama sırasında yasalarda değişiklik yapma durumunda kalıyorlar ve bu uzun zaman alabiliyor. Ancak bazı durumlarda siyasal açıdan bağlayıcı bir anlaşmaya girmenin tereddütleri açık olarak görülebiliyor.

Bu tür gecikmeler, insan haklarının uluslararası anlaşmayı gerektirdiği ilkesini tümüyle yıkıcı etki yapar. Onaylamaların çoğaltılması için bir kampanya başlatılmalıdır. Özellikle 1966 Uluslararası Sözleşmeleri bağlayıcı olmalıdır. Anlaşmalar onaylamakta kararsız görünen hükümetlerden gelişmeler konusunda bilgi istenmelidir. Salt teknik nedenlerden dolayı gerçekten güçlüklerle karşılaşan ülkelere hukuk danışmanlığı biçiminde yardım yapılması önerilmelidir.

9. Üzerinde Anlaşma Sağlanan Ölçütler İzlenmeli ve Uygulanmalıdır.

Üzerinde anlaşma sağlanmış ölçütlerin uygulanmasını sağlayıcı önlemlere büyük ölçüde gereksinme vardır. Uluslararası konvansiyonları onaylamış ülkelerin hükümetleri bazen insan haklarını en fazla çiğneyenler olabiliyor. Bu tür kabul edilemez iki yüzlülükleri önlemek amacıyla, devletlerin uygulamalarını izleyici ve denetleyici kuruluşların konvansiyonlar altında oluşturulmasını sağlayıcı çabaların desteklenmesi gerekir. BM İnsan Hakları Komisyonu'nun oluşturduğu *ad hoc* izleme sistemleri — gözlemcileri, rapörtörleri ve çalışma guruplarıyla beraber — sürekli ve daha bağımsız bir duruma sokulmalıdır.

Ekonomik ve toplumsal hakların uygulanmasını sağlayabilmek özel sorunlar ortaya çıkarır. Bir hükümetin bu hakları gerçekten geliştirmek isteyip istemediğinin izlenmesi için özel bir çaba gerekiyor. Birleşmiş Milletlerin elindeki

bu işi yapabilecek tekniklerin geliştirilmesi, vatandaşlık ve siyasal hakların yanında, ekonomik ve toplumsal hakların da daha fazla yaygınlaştırılmasına katkıda bulunabilir.

Silahlı çatışma sırasında insancı ilkelerin uygulanmasını sağlamak da özel düzenlemeleri gerektirir. Çağcıl silahlı çatışmalar büyük sayıda insan kaybına yol açar. Sivil halktan kaybın büyük olması yalnızca çağcıl savaşların açık seçik sınırlarının olmayışından kaynaklanmaz. Bu savaşlarda sivil halk özellikle hedef olarak seçilir. Bu tür terör eylemleri uluslararası hukukta yasaklanmıştır. 1949 Cenevre Konvansiyonu sivil hedeflere karşı askeri saldırıları yasaklamıştır. Bu kural yalnızca isyancılar tarafından değil aynı zamanda hükümetler tarafından da sürekli olarak çiğnenmektedir. Bu konuda Uluslararası Kızıl Haç Komitesinin çabaları hükümetlerce desteklenmelidir..

Birleşmiş Milletler Sekreterliği içinde, insancı girişimlerde bulunmayı amaçlayan bir örgüt oluşturma zamanı gelmiştir. Bu örgüt UNICEF, BM Mülteciler Yüksek Komisyonu, Uluslararası Kızıl Haç ve diğer gönüllü kuruluşlarla - savaşan tarafların en temel insan gereksinmelerini sağlamayı kabul etmedikleri durumlarda - işbirliği yapmalıdır.

10. Birleşmiş Milletlerin İnsan Hakları İçin Teknik Yardım Konusundaki Rolü Genişletilmelidir.

Birleşmiş Milletler ve özel kuruluşları, bugüne kadar insan hakları ölçütlerini geliştirmek konusunda pek az şey yapmıştır. BM Kalkınma Yardım programlarının daha başka amaçları vardır ve bu kuruluşun hükümetlere yaptığı danışma hizmetleri küçük bütçeli ve yetersizdir. Bu program aynı zamanda politikleştirilmiş ve BM izleme etkinlikleriyle karışmış durumdadır.

Birleşmiş Milletler ölçütlerinin genel olarak geliştirilmesi için programlara gereksinme vardır. Bu, önemli belgelerin çevirisi, basımı ve dağıtılmasının BM Enformasyon Merkezleri tarafından sağlanması gerekir. Birleşmiş Milletler, İnsan Hakları Bildirisi ve öteki önemli konvansiyonların dağıtımı ve tanıtılması için NGO'larla işbirliği yolları aramalıdır. Bu enformasyon programı, işkence, ırkçılık, kadınlara karşı ayırım ve çocuk haklarının çiğnenmesi gibi belli konuları kapsamalıdır.

BM şikayet sistemleri konusunda geniş ölçüde bilinçlenme yaratacak çabalar gereklidir. Nasıl şikayet edilebileceği konusunda, avukatlar, yerel insan hakları grupları ve başkaları için kurslar düzenlenmelidir.

UNESCO'nun insan hakları eğitimi alanındaki rolü tanımlanmalıdır. Bu eğitimin uygulama programı, yukarıda belirtilen enformasyon programı ile tutarlı bir biçimde hazırlanmalıdır. Bu konuda, yasa uygulayıcı personel gibi belirli meslek grupları özel önem taşır.

Bu tanıtma programlarının odak noktasını, hükümetlere, insan hakları çiğnemelerini, önleyici önlemler almalarında yardımcı olmak teşkil eder. İnsan haklarını koruyucu altyapı modelleri geliştirilmelidir. Bu, özellikle yoğun bir baskı sürecinden yeni çıkmış genç demokrasiler için önemlidir.

Bir BM yardım programının önemli bir parçası da medya ve medya yapısına destek oluşturmaktır. Bu yardım özellikle ifade özgürlüğünü özendirmeye yönelik olmalıdır. İnsan hakları için BM yardım programının uygulanmasına katılmaya, hükümet dışı kalkınma ve insan hakları grupları da çağırılmalıdır.

ÇEVRE GÜVENLİĞİNE DOĞRU UZUN DÖNEMDE YAŞAMIN SÜRMESİ İÇİN STRATEJİ

BÖLÜM 1

1. ULUSLARARASI İŞÇİ HAREKETİ VE ÇEVRE

1.1 Yirminci yüzyıl benzeri görülmemiş bir ekonomik büyüme ve şiddetli değişim süreci çağı oldu. Dünya çapında mal ve hizmetler üretimi elli kattan daha fazla arttı ve bu büyük artışın yüzde sekseni 1950'den bu yana gerçekleşti. Bugün dünya çapında sanayi üretimi 1940'ların sonundakinden beş kat daha fazladır.

Bu hızlı teknik ve ekonomik gelişme birçok bakımlardan olumlu olmuş, birçok ülkede gönenç, genel sağlık hizmeti, toplumsal güvenlik ve eğitim ilerlemiştir.

1960 'larda aynı zamanda büyümenin dünya çapında daha dengeli dağılımı için önlemler alındı. Uluslararası ticarete reformlar düşünüldü, yeni bir uluslararası ekonomik düzenin kurulması için görüşmeler yapıldı. Ne yazık ki 1970'lerde ve 80'lerde bu çaba neredeyse durdu.

1975'de uluslararası güvenlik konusundaki Helsinki Bildirgesi ve 1970'lerde nükleer silahların denetimi konusundaki anlaşmalar daha istikrarlı bir dünya beklentilerini yükseltti.

Savaş sonrası dönemin çoğunda sürekli dünya gelişimi yönündeki beklentiler parlaktı. Doğal kaynaklar bol görünüyordu. Çevre sorunları teknik çözümlere gelebilecek teknik sorunlar olarak görülüyordu. Teknoloji konusunda iyimserlik yaygındı ve büyüme potansiyeli sınırsız görünüyordu.

1.2. Bununla birlikte, özellikle artan çevre sorunlarının bilincine daha iyi vardığımızda, gelişme sürecindeki *yapısal dengesizlikler* belirginleşti.

1960 'larda insanlar Doğa'da ve insan sağlığında hızlı sanayileşmeye ve kentleşmeye karşı geniş bir tepkinin ilk belirtilerini görmeye başladılar. Çevre yavaş yavaş zehirleniyordu. Bunun belirtileri çok açıktı: civa ve böcek öldürücü ilaçlardan dolayı kuşlar ölüyordu; göller içindē yıkanılmaz duruma geliyordu; Japonya'da Minamata kazasına tanık olduk; çoğu zaman çalışma çevresi sağlığa zararlıydı. Belirtiler birbiri ardından bize bir şeylerin yanlış olduğunu gösteriyordu. Bilinçlenme eyleme götürmeye başladı. Çevre ile ilgili politikalar geliştirildi, örgütler kuruldu.

1972'de Stokholm'de birinci Birleşmiş Milletler Çevre Konferansı'nın toplanması ile dünya çapında bir çaba ortaya kondu.

Çevre konusunda uluslararası işbirliği yoğunlaştırıldı, bildirgeler imzalandı ve uygulamaya konuldu. Bunun sonucunda, kirliliğin denetimi için iyileştirilmiş teknolojiler geliştirme süreci hızlandırıldı.

1970'lerin enerji bunalımı doğal kaynakların sınırları konusunda artan bir bilinçlenmeye götürdü, aynı zamanda fosil yakıtların çevre üzerine etkileri açıkça görülür oldu. Özellikle iyi bilinen kazalardan sonra ve nükleer artık sorununun artması ile nükleer enerji de kuşku ile karşılanır hale geldi.

1980'lerde dünya çapında artan çevre bozulmasına tanık olduk. Sanayiden, tarımdan, evlerden ve trafikten salınan artıklar havamız ve suyumuz için ciddi tehditler oluşturuyor. Bhopal, Çernobil ve Basel'deki önemli kazalar ortak çevremizin ve insanlığın yıkıma ne kadar açık olduğunu çok açıkça gösterdi.

Gelişmekte olan yoksul ülkelerde sorunlar daha da ciddi ve bu sorunlar o ülkelerin kendi etkinliklerinden değil, sanayileşmiş dünya ülkelerinin davranışlarından kaynaklanmaktadır. Kirletici sanayilerin, malların ve trafiğin ve tehlikeli artıkların yoksul ülkelere ihracı tüm dünya çevresi için giderek büyüyen bir tehdit oluşturuyor. Büyük kentlerdeki giderek genişleyen plansız ve bakımsız bölgeler, tarlalarda böcek öldürücü ilaçların kullanımı, toprağın ciddi ölçüde bozulması ve doğal kaynakların aşırı kullanımı insanın sağlığına ve varlığını sürdürmesine karşı çok büyük tehlikelerdir.

Kirlilik sınır tanımıyor, o sınırdan sınırı aşan bir olaydır. Bugün tanık olduğumuz giderek derinleşen ve yaygınlaşan dünya çapında bir çevre bunalımıdır.

1.3. 1980'lerin sonuna doğru karşılaştığımız en ciddi çevre sorunu Kuzey ile Güney arasında sürekli artan *eşitsizliktir*. Gelişmekte olan ilkelerle sanayileşmiş ülkeler arasında işbirliğine dayalı yeni bir dünya düzenine ve herkes için yararlı bir karşılıklı bağımlılığa doğru ilerleyiş durmuştur. Aslında 1970'lerde başarılanlardan sonra geriye doğru birçok adımlar atılmıştır. Çevre ile gelişme arasındaki yakın bağdan dolayı bu bir çevre sorunudur.

1.4. 1980'lerde *silahlanma yarışının* çarpıcı biçimde yükselişini gördük. Bunun sonucu süper güçler için büyük ekonomik ve bilimsel kaynakların israfı ve ciddi ekonomik ve yapısal sorunlar olmuştur.

Nükleer savaş tehlikesi artmıştır. Nükleer savaş çevreye karşı en kapsamlı tehdittir. Bir nükleer savaşın doğuracağı sonuçlar gezegende yaşamı sağlayan ortamlara ciddi zararlar verecektir. Silahlanma yarışı içinde süper güçler iktidar ve güç kavgalarını vekilleri aracılığıyla sürdürmek için yoksul ülkelere nüfuz alanları yaratıyorlar.

Orta menzilli füzeler konusundaki anlaşma gibi son zamanlardaki belli olumlu gelişmelere karşın, biz bugün de yine dünya çapında bir güvenlik bunalımı ile karşı karşıyayız.

1.5. *Gelişme, güvenlik ve çevre bunalımları birbirlerine çok yakından bağlıdır*. Onlar birbirlerine ortam hazırlar, birbirlerini pekiştirirler, böylece bir kısır çember oluştururlar. Ancak bu döngü insanlığın kaçınılmaz yazgısı değildir! Bu durum gelişmenin mantıksal sonucu değildir ve açgözlülük mantığından kaynaklanmaktadır.

Bir başka çember daha var, *dayanışma çemberi*. Bütün insanlar eşit değerdedir. Demokratik sosyalistlerin toplumcuların benimsediği ve izlediği temel ilke budur. Bütün ülkelerdeki bütün insanlar temel toplumsal adalet hakkına sahip olmalıdır. Brandt, Brundtland, Manley ve Palme raporlarına yol gösteren bu ilkedir.

Dayanışma mantığı şunları gerektirir :

- Kuzey — Güney ilişkilerine yol gösteren dayanışma ilkesi olmalıdır; yeni Uluslararası Düzen bu temel üzerine kurulmalıdır.
- Ulusal gelişme, toplumsal adalet ve sürdürülebilir gelişme ilkelerini izlemelidir.
- Bu sırada silahlanmaya kullanılan kaynaklar barışçıl amaçlar için kullanılmalıdır.
- Zengin ve yoksul ülkeler arasında kaynak ve teknoloji aktarımı sağlanmalıdır.

Biz Demokratik Sosyalistler için çevre bir bütünün parçasıdır. Çevre insandan, toplumdan ya da ekonomiden ayrılamaz ve insanlar Doğa'dan ayrılamaz. İnsanlar çevre ile birlikte yaşarlar ve Doğa'nın yasalarına saygı duymalıdır. Doğanın kaynaklarını kullanmak doğaldır, ancak bu kaynakları israf etmek ya da tehlikeye atmak doğal değildir. Çevremizle ve bugünün ve yarının insanı ile dayanışmamızı böyle göstermeliyiz.

Bugünkü gelişme örneklerinin sürdürülemeyeceği konusunda yeni ve gelişen bir bilinçlenme var.

Çevreyi kurtarma, iş alanları açma ve önemli toplumsal reformlar için kaynak yaratma arasında çelişki bulunmadığı yönünde yeni bir bilinç var. Gerçek şudur ki, eğer çevre bunalımının yönünü tersine çeviremezsek, ekonomik gelişme ve daha yüksek gönenc için gerekli koşulları yok edeceğiz.

Yeni bir ekonomik büyüme çağı, gelişmenin niteliğine öncelik tanıyan bir ekonomik büyüme çağı oluşturmamızdır. Bu, silahlanma yarışı için ve zenginlerin tüketimi için bir büyüme olmamalıdır, sanayileşmiş ülkelerle gelişmekte olan ülkeler arasındaki ve zengin ile yoksul arasındaki uçurumu azaltmaya yardım eden bir büyüme olmalıdır.

Toplumumuzun temel bir koşulu demokrasi ve İnsanların kendi günlük yaşamlarını ve çalışma yerlerini etkileyebilme hakkına sahip olmalarıdır. Gelişme insanları yabancılaştırmamalı ve insanlar gerekli siyasal ve ekonomik demokrasinin kurulmasına katılmalıdır. Teknoloji konusunda geçmişteki sınırsız iyimserliğin yerini yeni ve çevre açısından tutarlı ve sağlam teknolojiler arayışı almalıdır.

Çevrenin bozuşması insana ve insan sağlığına karşı ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Bu bozuşmanın ana nedeni insan etkinlikleri ise de, doğanın yardımına gelebilecek ve bu süreci durdurmaya yardım edebilecek olan yine ancak insan türüdür. Bu gidişe bir dur demek ve bugünkü gelişme sürecini sürdürülebilir bir gelişme sürecine dönüştürmek İşçi Hareketi'nin bir görevidir.

BÖLÜM 2

2. İŞÇİ HAREKETİ VE YENİ GÖREV

2.1 Çevre Bozulmasında Yeni Boyutlar

Dünyadaki toplumsal, ekonomik ve teknolojik değişim insanlık tarihinde daha önce görülmedik bir hızdadır ve daha da hızlanmaktadır. Doğaya ve çevreye yapılan müdahale köklüdür ve çok geniş kapsamlıdır. Giderek daha karmaşık üretim süreçleri ekonomik ve toplumsal yapılar içine yerleştirilmektedir. Bunların uzun dönemdeki sonuçlarını bugünden değerlendirmek giderek zorlaşmaktadır. Bununla aynı anda yürüyen bir başka süreç ekonomik ve siyasal kararlarda kısa dönem yaklaşımlarının yaygınlığıdır.

Çevre bozulmasının ekonomik sonuçlarından pek çoğu ancak geçmişi değerlendirdiğimizde açıkça görülebilmektedir. Aynı zamanda politikacılar risklerin bir değerlendirmesini yapmalı, yeni tavır ve kararları bu değerlendirmeye dayandırmalıdır.

Doğanın eşikleri aşılmaktadır. Gerçekte çok kısa bir zamanda doğanın birçok eşiklerini aştık. Yaşamı besleyen doğal ortamlardan pek çoğu bugün tehlikeye içindedir. Dönüşü olmayan değişiklikler birbirini izlemektedir.

Ancak bu eşikleri tanımlamak çoğu kez mümkün değildir ve onlar iyi tanımlanmamışlardır. Bu eşiklerin aşılmasına ortamların nasıl tepki gösterdiği genelde hesaplanabilir türden değil. Bugün kıtalar çapında ve dünya çapında, yaşamı besleyen ortamlarda eşik etkileri ortaya çıkmaktadır. Yeryüzünde yaşam için önemli ortamlardan bu kadar çoğu hiçbir zaman bugünkü gibi ve aynı anda dengersiz durumda kalmamıştır. Sonu belli olmayan, şaşırtıcı ve hızlı değişikliklere giderek daha sık rastlanabilir.

Kendimizi özellikleri saptanmamış tehlikeli bir bölgede buluyoruz.

Öyle bir durumdayız ki, yeryüzünde insan varlığının sürmesi için önemli yaşam besleyici ortamların işleyişinde bizi eşikler ötesine götürebilecek kararlar alırken, genel bir görüşümüz olmadan, hatta bazan körü körüne hareket ediyoruz. Çevre kazalarının ve felaketlerin sıklığı bu konuda bir uyarıdır.

Çevre bozulması farklı eko-sistemler içinde önceden kestirilemeyen yollarla yayılabilir. Bu konuda tarihin dersleri pek çoktur. Artan çevre etkileri zaman içinde ve yavaş yavaş işleyerek, birden ortaya çıkan, köklü ve dönüşü olmayan çevre yozlaşmasına neden olmuştur.

Çevrede sürdürülebilir kullanım eşikleri aşıldıkça ekolojik açıklar yaratılmaktadır. Bunun örnekleri balığın aşırı avlanması, ormanda aşırı kesim ve toprağın çöllenmeye ya da erozyona götüreceği ölçüde kullanımıdır. Ekolojik açıklar ekonomik açıklardan daha ciddidir ve ekonomik açıkları yaratırlar. Gelişmenin dayandığı doğal kaynaklar tehdit altındadır. Bunun sonucu sanayi ve istihdam için de bir tehlike olacaktır.

Bugün çoğu Üçüncü Dünya Ülkelerinin ekolojik açıkları çok büyüktür ve büyümeye devam etmektedir. Bu ülkelerde nüfusun büyük çoğunluğu doğrudan doğal kaynak tabanında yaşıyor. En yoksullar bu açığın etkisini en çok duyacak durumda olanlardır. Sürekli ekolojik açıklar bu insanların varlıklarını sürdürmelerini tehdit ediyor. Onlara yakıt için odun sağlayan ormanlar küçülüyor. Hayvanlarını besleyen otlaklar çöle dönüşüyor. Zaten yaşamı beslemeye tam yeterli olmayan toprak erozyona uğruyor.

Kırsal kesimdeki yoksullar yaşamlarının bağlı olduğu temeli yok etmek zorunda kalıyorlar. Yoksulluğun yol açtığı ekolojik açıklardan onları sorumlu tutmak ise bir olayın kurbanını suçlamak olur. Bu insanlar geleneksel kaynaklarından ve yaşama ortamlarından yoksun bırakılıyorlar. Sorumlu tutulması gereken toplumsal adaletin olmayışıdır.

Büyük tarım işletmeleri olan ülkelerde tarım işçileri böcek öldürücü ilaçların kullanımından ciddi biçimde etkilenmektedirler, oysa aynı ilaçlar onları üreten ve satan ülkelerde yasaklanmıştır. Tarım işçileri ve genellikle kadınlar tarlalarda çalışırken uzun zaman bu zehirli kimyasal maddelerin etkilerini ve acılarını çekiyorlar. Böcek öldürücü ilaçların kullanımının bir dalga gibi yükselişi ile birlikte yoksul ülkelerde tarım işçileri ve onların aileleri arasında ilaç zehirlenmesi artıyor.

Üçüncü dünyanın büyük kentlerinin bakımsız bölgelerindeki yoksullar çevre kazalarından ve sanayileşmiş ülkelere alınan tehlikeli atıkların sızıntılarından etkileniyorlar. Bu insanlar aynı zamanda sanayileşmiş ülkelere alınan ve yüksek oranda kirlitici teknolojiler kullanan sanayinin yarattığı kirlenmenin de acısını çekiyorlar, oysa bu teknolojilerin çoğu aynı sanayi ülkelerinde sıkı çevre politikaları ve düzenleme nedeniyle kullanılmaz sayılmıştır.

Çevre bozulmasının uzun bir geçmişi var, ancak tehdit edici yeni boyutlar son birkaç on yıl içinde ortaya çıktı.

Tarımda, trafikte, enerji alanında ve sanayide gerçekleşen kimyasal ve öteki kirlitici süreçler var. Bu süreçler çevre ile etkileşiyor ve ekolojik dengeyi bozuyor. Bu kirlitici süreçler çevre için yeterli dikkat gösterilmeden ya da insan etkinliklerinin sonuçları konusunda tam bir sorumsuzlukla yürütülen çalışmalardan sonuçlanıyor.

Kirlitici süreçler ve bunların sonucu olarak kimyasal maddelerin toprakta ve suda yayılması insan sağlığına ve yeşil alanlar ve ormanlar gibi yenilenebilir fiziksel kaynaklara karşı ciddi tehditlerdir.

Birçok ülkelerde bu sürecin bilincine varılması bugün bile çok sınırlıdır. Bu demektir ki, bu ülkelerdeki insanlar kimyasal maddelerin sağlık üzerindeki doğrudan etkilerine ve çevre tehdidine karşı daha az korunmaktadırlar.

2.1.1. Dünya Çapında Ekolojik Denge

Çevrenin bozulması öyle boyutlara varmıştır ki, yaşamımızı besleyen ortamların kalıp kalamayacağı söz konusudur. Dünya çapında ekolojik denge öyle bir ölçüde bozulabilir ki, bunu izleyen yozlaştırıcı süreçlerin durdurulması çok zor olur.

Sonuç olarak ortaya çıkan ve bugün bilinen bu süreçlerden en ciddi iki tanesi iklim değişikliği ve ozon tabakasının boşalmasıdır. Benzer başka süreçler de belki işlemektedir, ancak henüz gözlemlenip anlaşılmamıştır.

İklim Değişmesi

İnsanın yol açtığı iklim değişmesinin nedeni atmosferde sera gazları denen gazların yoğunluğunun artmasıdır. Karbondioksit bu sera gazlarından biridir, fakat kloro-floro-karbon, metan belki daha başka gazlar da önemlidir.

Dünya çapında bir ısı artışı deniz yüzeyinin yükselmesine yol açacaktır. Böyle bir ısı artışının sonuçları birçok alanlarda felaketlere götürecektir; yalnız tuz-

lu su baskınları olmayacak, tropik kasırgalar ve tarım koşullarındaki değişmeler de sıklaşacaktır.

Ozon Tabakasının Boşalması

Kloro-floro-karbonların ve stratosferdeki halonlar gibi bunlara benzer maddelerin oranı büyüyor. Bunun sonucu stratosferdeki koruyucu ozon tabakasının boşalmasıdır. Bu insan sağlığı ve bitki örtüsü için giderek büyüyen bir risk oluşturuyor.

2.1.2. Fiziksel Kaynaklar Tabanı

Kaynaklar fiziksel olarak sınırlıdır. Her gün dünyanın bir yerlerinde toprak ve ormanlar aşırı sömürülmektedir ve başka tür sömürüler çevre kaygısı olmadan sürmektedir. Dünyanın pek çok yoksul ülkesinde hayvan beslemek için arazi yokluğu ve yemek yapmak için yakıt yokluğu toprağın aşırı sömürülmesine yol açıyor ve her geçen yıl çöl alanlarını genişletiyor. Çok miktarda böcek öldürücülerine ve suni gübreye dayalı yoğun tarım ve ormancılık yöntemleri yer sularının ve ormanların kirlenmesine yol açıyor. Tropik yağmur ormanlarının açgözlü kullanımı bütün boyutları ile çevreye ciddi bir tehdit oluşturuyor. Tropik ormanların yok edilmesi tehlikeli bir ekolojik dengesizliğe, fiziksel ve biyolojik kaynakların boşalmasına ve dört nala bir iklim değişmesine yol açabilir.

Bugün *çölleşme* hızı yılda altı milyon hektar civarına ulaşmıştır. Çölleşme, verimli kıraç toprağın ve yarı kıraç toprağın ekonomik açıdan tümüyle verimsiz hale gelmesidir. Çölleşme insanlar, toprak ve iklim arasında karmaşık bir karşılıklı etkileşimi içerir. Ticari ürünlerin ve et üretiminin baskıları bu sürecin altındaki ana etkenlerdir; bu baskılar doğrudan ya da dolaylı olarak etkin olur, yeterli beslenme sağlayabilen bir toprağı yoksullaştırır, çölleşmesine katkıda bulunur.

Toprak erozyonu hızı ivme halindedir, ırmaklar büyük miktarda toprağı okyanuslara taşımaktadır. Bunun uzun dönemdeki sonuçları bugün ancak kısmen değerlendirilmiştir.

İnsanoğlunun kesinlikle suya bağımlı olması, *susuzluğu* çok önemli bir toplumsal - ekonomik gelişim kılmaştır. Gelişmekte olan pek çok bölgede, özellikle Afrika'da, dört nala giden çok yönlü bir su sıkıntısı var. Ortaklaşa kullanılan su havzalarında su kullanımı için rekabete sık rastlanmaktadır. Zaten kısıtlı olan su kaynaklarının bozulması durumu daha da kötüleşmektedir.

Aşırı kullanım, çölleşme, toprak erozyonu ve su sıkıntısı ekolojik dengeyi ve insan yaşamını çok kökten etkilemektedir ve bu çevreye yıkımının pek çok etkileri geriye döndürülemez niteliktedir.

2.1.3 Biyolojik Kaynaklar Tabanı

Türlerin ve türlerin kalıtımsal yapılarının gelişmede giderek büyüyen bir rol oynayacakları anlaşılmaktadır ve türleri koruma yönünde ahlaksal, estetik ve bilimsel savı destekleyecek güçlü bir ekonomik neden ortaya çıkmaktadır. Türlerin kalıtımsal çeşitliliği ve gen plazması tarıma, hekimliğe ve sanayiye her yıl milyarlarca dolar değerinde bir katkıda bulunmaktadır. Bugün tarım, ormancılık, balıkçılık ve sanayi etkinliklerinin sonucu olarak insanın yol açtığı tür kırımı, türlerin tarih boyunca ortalama olarak yok oluşlarından yüz kat daha fazladır, kolayca bin kat fazla olabilir.

Özellikle ormansızlaşma inanılmaz boyutlara ulaşmıştır ve büyük olumsuz etkileri vardır. Her yıl on bir milyon hektardan daha çok tropik orman yok edili-

yor. Tarım için yer açmaya çalışan çiftçiler ve yağmur ormanlarını sanayi amaçları için kullanan çok uluslu şirketler tropik yağmur ormanlarını tehdit ediyorlar. Yağmur ormanlarının tüketilmesi hem ekolojik dengeler hem de önemli bir fiziksel kaynak tabanına karşı ciddi bir tehdittir.

Ormansızlaşmanın dört büyük ana sonucu var :

- Üst toprağın hızla yitildiği ve bitki kültürü çabalarının hızla terk edildiği yakın çevrede sarsıcı sonuçlar.
- Kumun, değişmiş su rejimlerinin, toprak erozyonunun ve milleşmenin yayılması komşu bölgeleri de etkiler. (Bangladeş'teki son baskınlar buna örnektir.)
- Özellikle tropik yağmur ormanlarının zengin olduğu kalıtsal kaynakların yok oluşu.
- Atmosferde karbondioksit düzeyinin yükselmesi ve bunun sera etkisine ve dünya çapında ısı artışına katkısı.

Yaşayan deniz kaynaklarının ve iç bölgelerdeki sular içindeki yaşamın aşırı kullanımı sık görülen bir başka olaydır.

Bu biyolojik kaynaklarla ilgili olarak, toprak ve su içinde asitlerin ve kimyasal maddelerin yayılması küçülen kaynaklar tabanının gerisindeki bir başka önemli etkidir.

2.1.4 İnsan Sağlığı

Çevre bozulmasının yeni ve başka bir boyutu insan sağlığının, yalnız belli bölgelerde ve çalışma yerinde değil genel olarak, tehdit altında oluşudur. En başta çevre etkenlerinin neden olduğu hastalıkların ve açlıkların sıklığı artmaktadır.

Ortak kaynakların acımasızca sömürülmesi çevre ve insan sağlığına karşı giderek artan bir tehdittir.

Tehlikelerden biri ozon kalkanının boşalması ve bunun sonucu olarak deri kanserinin artmasıdır.

Daha da önemlisi zehirli maddelerin ve hormonların sanayi ve tarımdan insan besin zincirine ve arıtılması mümkün olmayan yeraltı su katmanlarına girmesidir. Etki altındaki çok sayıda bölgede kirlilik sağlık sorunlarına yol açmaktadır. Örneğin, kanser olaylarının ve alerji hastalıklarının artışı çevre bozulmasına yakından bağlıdır.

Çevre bozulmasının ve ekolojik dengesizliğin insanlar üzerindeki etkilerine baktığımızda, uzun dönemde durumun ne olacağı konusunda çok az bilgimiz olduğunu anlıyoruz. Bugün insan sağlığı üzerine etkileri yeni görmeye başladık.

2.2 Çevre ve Güvenlik

Nükleer savaş dünyanın çevresini her tür yaşamı olanaksız kılacak ölçüde etkiler. Çevreye nükleer savaştan daha büyük bir tehdit olamaz. Nükleer savaşın atmosfere getirdiği duman ve toz güneş ışınlarının o kadar büyük bir bölümünü o kadar uzun bir süre emecektir ki büyük bölgeler uzun süreli bir soğumaya uğrayacaktır; nükleer kış dediğimiz durum budur. Bitki ve hayvan varlığı tümüyle ortadan kalkma tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır. Önemli incelemeler* de bir nükleer kış tehlikesini doğrulamaktadır.

* SCOPE, ENUWAR ve Birleşmiş Milletler Danışman Uzmanlar raporu.

Ayrıca nükleer kış yaygın bir savaşın yol açtığı yıkımın ve nükleer radyasyonun uzun dönemdeki etkilerinin son noktası olarak gelir.

Öteki savaş türleri ve toptan yok etme silahları da çevreyi tehdit eder. Biyolojik savaş salgınlara yol açabilir. Canlıların kalıtlarına müdahale edilmesi de tehdit edici bir savaş aracı olarak kullanılabilir. Bugün yapay depremler ve su baskınları gibi bile bile yaratılmış çevre afetleri mümkündür. Yaprak dökcü ilaçların Güneydoğu Asya'da yaptığı gibi, kimyasal savaş da çevreye ciddi zarar verebilir. Uluslararası anlaşmalar bu savaş türlerinden bazılarını yasaklar, yine de çevresel savaş olabilir.

Askeri yığınak ve silah birikimi her durumda çevreye en çok zarar veren keşimi oluşturur. Barış yolunda ve çevre yolunda savaşım elele gider. Çevreye karşı ilk büyük tehdit silah birikiminin savaş tehlikesini artırmasıdır.

Askeri silahlar aynı zamanda büyük bir kaynak israfıdır ve israf edilen kaynaklar arasında doğal ve çevresel kaynaklar vardır. Az bulunan madenlerin büyük bir yüzdesini silah üretimi kullanır. Çok tehlikeli kimyasal ve radyoaktif ürünler de kullanılır. Bunların taşınması ve sonunda elden çıkarılması büyük sorunlar oluşturur. Silah sanayiinden büyük zehirli maddeler ve tehlikeli artık zorlukları çıkmaktadır. Askeri yığınak ve birikim uğruna yapılan araştırma çabaları insanı şaşırtacak boyuttadır. Eğer bu kaynaklar barışçı amaçlar için kullanılabilseydi herkes için ekonomik gelişme ve çevrenin güvence altına alınması ulaşılabilir hale gelirdi.

Silah sanayinin bir alanı çevreye karşı acil bir tehlike oluşturuyor. Bu da geçmişte büyük alanlarda ekolojik dengenin bozulmasına ve sağlık sorunlarına neden olan **nükleer silah denemeleridir**. Bugünkü denemelerin de tehlikeleri vardır.

Bir bütün olarak ele alındığında nükleer silah sanayii ciddi çevre tehlikeleri içerir. Askeri ve sivil nükleer programların temelde birbirini desteklemesi durumu daha da kötüleştirmektedir.

İlginçtir ki *çevre bozulması* da savaşa yol açan bir etken olabilir, çıkan savaş da çevreyi daha çok bozar. Çevreden kaynaklanan baskı nadiren kendi başına büyük çatışmalara yol açar, ancak bu baskı herhangi bir çatışma ile ilgili nedenler ağının önemli bir parçası olabilir, bazı durumlarda katalizör etkisi yapabilir. Yoksulluk, adaletsizlik, çevre bozulması ve çatışma, karmaşık ve önemli biçimlerde birbirlerini karşılıklı etkilerler.

Bunun ortaya çıkış biçimlerinden biri "çevre mültecileri" dir; çevre mültecileri, çok bozulduğu için bir nüfusu besleme niteliğini yitiren bölgelerden başka yerlere sığınan kişilerdir. Böyle ülkelerde büyük sayıda mülteciler uzun süreli ve derin iç çatışmalara ve siyasal istikrarsızlığa neden olabilirler. Eğer mülteci akımları uluslararası sınırları geçerlerse ülkeler arasında çatışmalar kolayca çıkabilir. Afrika'daki deneyimler barışa karşı çevreden kaynaklanan bu tehdide bir kanıttır.

Tarihin deneyimleri ham maddeler ve öteki doğal kaynaklar için olan rekabetin çatışmalara yol açabildiğini bize göstermektedir. Tatlı su kullanımı konusundaki kavgalar yaygındır. Dünya nüfusunun üçte ikisi, iki ya da daha fazla devletin paylaştığı su havzalarında yaşar. Su darlığı çağımızın önemli sorunla-

rından biri haline geliyor. Bazı tatlı su sistemleri de çevre bozulmasına uğramaktadır. Kaynaklar azaldığında ya da bozulduğundadır ki çatışmalar patlak verir.

Bu nedenle çevre bozulması çatışmalara ve savaşa götürebilir, bu da güvenliğimizi tehdit ediyor. Ancak bugün çevre tehditleri öyle boyutlara ulaşmıştır ki, kendileri güvenliğimize karşı bir tehdit oluşturuyor. Tehlikede olan, bize yaşam sağlayan ekoloji ortamlarıdır. Ülkelerin bağımsız uluslar olarak varlıklarını sürdürmesini tehdit eden yalnızca dış saldırganlar değil aynı zamanda insanın çevreye karşı saldırgan tavır ve davranışlarıdır. Ülkeler yalnızca savaşın bombaları ile değil, çevrenin bombaları ile de yok edilebilir.

Yaygın çölleşme ve toprak erozyonuna uğrayan bazı ülkeler böyle bir çevre bozulmasının güvenliği ve varlığı tehdit ettiğini şimdiden acı ile yaşamışlardır. Dünya çapında şiddetli ekolojik felaketler çok olasıdır. Hava ve deniz akıntıları kirliliği dünya çevresinde uzun mesafelere taşımaktadır. Şu andaki en şiddetli ve acil tehlike "sera olayı" ve ozon tabakasının incelmesidir.

Bu nedenle, son aşamada, çevre sorunlarında işbirliği yalnızca ortak bir çevre korunmasını güvence altına almanın değil, uluslararası gerilimleri azaltmanın ve güvenliğimizi korumanın da bir yoludur. Çevre konusunda işbirliği, savaş alanlarının sınırlarını aşip siyasal açıdan karşıt devletleri ortak eylemde bir araya getirecek gizil güce sahip görünüyor. Bunun iyi bir örneği bölgesel denizlerde deniz yaşamı çevresinin korunması konusundaki işbirliğidir: Baltık Denizi'nde dört Batı Avrupa ve üç Doğu Avrupa ülkesi arasında, Akdeniz'de İsrail ve Arap ülkeleri arasında, Karaib Denizi'nde, ABD, Küba, Nikaragua ve öbürleri arasında, Basra Körfezi'nde İran ve Irak arasında. ECE çerçevesi içinde Doğu - Batı çevre işbirliği bir başka örnektir. Somali Yarımadası'nda yeni kurulan bir örgüt (IGADD) çevresel işbirliğini gerilimleri azaltmak yönünde kullanmak için bilinçli bir çaba harcıyor. Çevre için işbirliği aynı zamanda çatışmaya yol açabilecek kaynak kullanımı rekabetini gidermek için de doğrudan kullanılabilir. UNEP bugün uluslararası paylaşılmış ırmak havzalarındaki suyu kullananları işbirliği ve ortak planlama ile bir araya getirmek için çabalar harcamaktadır. Bize yaşam sağlayan ortamları kurtarma yönünde dünya çapında yoğun işbirliğinin güvenliğimizi de koruyacağını söylemeye gerek yoktur.

Sonuçlar :

- Nükleer savaşın önlenmesi aynı zamanda önemli bir çevre sorunudur.
- Savaşın ve silah yağmanın yarattığı çevre tehdidi, silahsızlanmayı ve çatışmaların barışçı yollarla çözümünü daha da zorunlu kılmaktadır.
- Çevre açısından bakıldığında, nükleer denemelerin yasaklanması silahsızlanma sürecinde önemli bir adımdır.
- Çevre konusundan kaynaklanan gerilimler ile siyasal çatışmalar arasındaki ilişkinin anlaşılması bu çatışmaların çözümünü kolaylaştırır; çevre için işbirliği buna bir örnektir.
- Çevre afetlerinin ulusal güvenliğe karşı tehdit oluşturması bu afetlerin önlenmesi için çevresel işbirliği zorunlu ve kaçınılmaz kılmaktadır.
- Ulusal güvenlik kavramının çevre ve gelişme etkenlerini de içine alacak biçimde yeniden düşünülmesi gerekmektedir.
- Nükleer etkilerden arındırılmış bölgeler geliştirilmesi, kimyasal silahlardan arındırılmış bölgelerin geliştirilmesi ile desteklenmelidir.
- Çevreyi kapsayan savaş türlerine karşı bugünkü uluslararası anlaşmalarla-

rı daha çok sayıda ülke benimsemeli ve desteklemelidir, daha kapsamlı yeni anlaşmalar için de görüşmeler yapılmalıdır.

- Sivil etkinliklerin çevre üzerine etkilerini kapsayan düzenleme ve yönetmelikler askeri etkinlikleri de kapsayacak biçimde genişletilmelidir.
- Nükleer gücün sivil ve askeri amaçlar için kullanımının tam ve uluslararası denetimi sağlanmalıdır.

2.3 Çevre Sömürgeciliği

Yoksulluk artıyor. Gelişmekte olan pek çok ülkede ve sanayileşmiş ülkelerin birçok bölgelerinde uzun dönemli toplumsal gelişme göstergeleri 1960'larda ve 70'lerde tersine dönmüştür. Gelişmekte olan ülkelerdeki ekonomik ve parasal bunalımlar, yoksulluk çizgisi altındaki milyonlara yarar sağlamak amacıyla hazırlanan temel gereksinim programlarını durdurmuştur. Yüz milyonlarca insan aşırı yoksulluk içinde yaşıyor. Bu insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri tehlike içindedir.

Sanayileşmiş ülkelerle gelişmekte olan ülkeler arasındaki uçurum çok büyüktür ve büyümektedir. 1980'lerde çoğu Üçüncü Dünya Ülkesinde birey başına gerçek gelir olduğu yerde kalmıştır.

Gelişmekte olan ülkelere net kaynak aktarımı sürmektedir. Bu kaynak aktarımı artan borç ödeme, gelişmekte olan ülkelerin ticaret koşullarında sürekli bir gerileme, uluslararası para kaynaklarını kullanamama ve sömürücü yatırım biçimlerinde kendini göstermektedir.

Yoksul ülkeler aynı zamanda tehlikeli kimyasal maddelerin ve nükleer atıkların atıldığı yer olarak kullanılmaktadır. Bağlayıcı düzenlemelerin yokluğunda, sorumsuz ticaret adamları yoksul ülkeleri zehirlenmektedir.

Afrika Birliği Örgütü zehirli ve tehlikeli maddelerin Afrika'ya dökülmesini "Afrika'ya ve Afrika insanlarına karşı bir suç" olarak nitelendirmiştir.

UNEP, tehlikeli atıkların denetimi konusunda uluslararası bir anlaşma üzerinde yoğun bir çalışma yürütmektedir. Anlaşma özellikle yoksul ülkelerin çıkarlarını korumayı amaçlamaktadır.

Eski ve kirletici sanayi teknolojileri ve kimyasal maddelere dayalı tarım uygulamaları da aynı şekilde yoksul ülkelere satılmaktadır. Kullanımı zenginelerde yasak olan zehirli maddeler yoksul ülkelere satılmaktadır.

Tehlikeli atıkların yüzde 98'e yakını zengin ülkelere kaynaklanıyor. Ayrıca bu ülkeler çevre kirliliğinin yüzde 85'inden de sorumludur. Bu durum, iklim değişmesi ve ozon tabakasının incilmesi başta olmak üzere dünya çapında ciddi çevre tehditlerine yol açmıştır.

Bunun sonucu zengin ülkelerin kendi içlerinde de etkileri derinlere inen çevre bozulmasıdır.

İnsan gereksinimlerini karşılamak ve çevreyi koruyabilmek için yoksul ülkelerin hızlı ekonomik büyümesi ve kalkınması kesin bir zorunluluktur. Aynı zamanda toplam dünya çevre yükü belli kritik düzeylerin altında tutulmalıdır. Bu, zengin ülkelere ağır bir sorumluluk getirmektedir.

1982'den bu yana yoksul ülkelere para kaynaklarının akışı birden düşmüştür. Yoksul ülkelerin dışarıdan aldığı sanayi ürünlerinin fiyatı yükselmeye devam ediyor. Aynı tür ürünlerin yoksul ülkelere dışa satımı ise zenginlerde

korumacılıkla karşılaşılıyor. Yoksul ülkelerle zengin ülkeler arasındaki teknoloji uçurumu genişliyor.

Bu gelişmeler yoksul ülkeleri ekoloji varlıklarını yağma etmeye zorluyor. Döviz kazanıp borçlarını hafifletebilmek amacıyla bu ülkeler besin maddeleri ve öteki mallar ihracını birkaç katına çıkarabilmek için çevrelerini ve doğal kaynak tabanını aşırı kullanmak zorunda kaldılar. Yaygın çevre sorunlarının en şiddetlileri yoksul ülkelerdir. Bir milyardan fazla insan için çevre bozulması bir ölüm kalım sorunudur!

Yoksulluğun ve büyüyen nüfusun baskıları yoksul ülkelerin en olumlu koşullarda bile çevre bakımından tutarlı ve sağlam politikalar izlemesini çok zorlaştırmaktadır. En ciddi çevre sorunları ile karşı karşıya olan ülkelerin en temel yatırımlar için kaynakları da yetersizdir. Çoğu durumlarda yatırım, kötü teknolojiyi kaldırıp çevreyi iyileştirmek için bir ön koşuldur. Pek çok yoksul ülkede büyük borç yükünden dolayı ekonomik büyüme temel kaynak eksikliğini aşamıyor.

Gelişme bunalımı ve çevre bunalımı bir kısır çember içinde birbirlerini karşılıklı etkiliyorlar.

En yoksul ülkeler çevre sorunlarından en çok acı çeken ülkelerdir. Çoğu durumlarda bu yoksul ülkeler çok uluslu şirketler aracılığı ile zengin ülkelere sömürülmektedir ve bu sömürü nedeniyle çevre sorunları başlarına gelmiştir. "Çevre sömürgeciliği" geçerli bir terimdir.

2.4 Demokrasi, Hümanizma ve Etkin Katılım

Doğu'da ve Batı'da yoksul ve zengin ülkelerde bugünkü gelişme modeli ile bir arada giden hızlı çevre bozulması, yaşama, üretim ve çalışma tarzımızda ve toplumsal ve ekonomik yaşamın birçok alanlarında köklü değişiklikler yapmamız gerektiğinin açık bir göstergesidir. Bu durum aynı zamanda insanların temiz suya, temiz havaya ve temiz bir çevreye ve kirlenmeye karşı korunmaya hakları olduğu konusunda uluslararası anlaşmaların gerekliliğini de gösteriyor.

İleri düzeyde sanayileşmiş ülkelerin yaşam biçimleri pek çok bakımlardan yanlıştır. Bu ülkelerin üretim ve tüketim biçimleri yalnızca zengin ülkelerin değil, aynı zamanda bu biçimlerin ihraç edildiği çok nüfuslu yoksul ülkelerin de insan çevresine karşı bir tehdit oluşturuyor. Aslında bu yaşam biçimleri "tek dünyamız" ın yaşamı besleyen ortamlarını, böylece de insan varlığının sürüp sürmeyeceğini etkiliyor. Bu yaşam biçimleri değişmek zorundadır.

Sanayi toplumunu bu çevre bunalımından çıkaracak değişim dev boyutlarda ve acil bir görevdir. Bu görev yasa ve yönetmeliklerde değişiklikleri, hukuk kurumlarının reformunu ve hepimizin yaşam biçimimizi değiştirmemizi gerekli kılar. Bu, yoksulluğa, toplumsal acılara ve kitle halinde işsizliğe karşı işçi hareketi savaşıyla ya da dünyayı sömürgecilik baskısından kurtarma çabalarıyla karşılaştırılabilecek bir çağrı ve görevdir.

Benzer boyutlarda başka bir süreç, savaşlar ve nükleer caydırıcılık için silah yarışı çağı, ortak güvenliğe dayalı uluslararası güvenlik sistemine dönüştürme uğraşdır; ya da, yeni ve adil bir uluslararası ekonomik düzen yaratarak dünya ekonomik düzeninde yapılacak çok gerekli değişimdir. İşçi hareketinin dünyayı çevre bunalımından çıkarma yönündeki yeni görevi ile birlikte bu süreçlerin başarı ile sonuçlanması sürdürülebilir bir gelişmenin gerçekleşmesinin ön koşuludur.

Sağlıklı ve sürdürülebilir bir gelişme çağını başlatma çabalarımız çalışan sınıfın çıkarları ve temel düşünce ve değerleri üzerine kurulacak, yoksullara ve hakları kısıtlanmış olanlara öncelik verecektir.

Sanayileşmenin başlangıç evrelerinde işçilerin ve çevrenin sömürülmesi, işçi hareketinin ortaya çıkışının ve düşünce ve politikalarının dile getirilmesinin ardındaki itici güçtü. Özgürlük savaşımı daha ileri gidiyor. Bugün asıl görev ve yerine getirilecek çağrı, bizim ortak doğamız ve ortak yaşamımızdır, çevremizdir. İşçi hareketi insafsız bir sömürüye karşı özgürlük savaşımı vermelidir.

Demokratik Sosyalistler için insancıl olma ile ekoloji arasında bir denge bulunmalıdır. Çevrenin toplum yararına kullanımı temkinli ve dikkatli olur. Çevre yozlaştırılır ve israf edilirse insanlar yaşam ve uzun dönemde varlık temellerini yitirirler. Ortak doğal kaynaklarımızın toplum yararına ve insancıl kullanımı, demokrasinin uzun dönem hedeflerini ve stratejilerini belirlemesine ve yasa ve yönetmelikleri hazırlamasına dayanır. Çevre konusunda en kapsamlı ve en iyi hedefleri ancak güçlü bir toplum gerçekleştirebilir.

Emeği sömürüden ve sağlıksız ve tehlikeli çalışma koşullarından kurtarmada işçiler için ana strateji işveren önünde güçlü bir konuma sahip olmak için örgütlenmektir. İşçi sendikaları içindeki ortak çalışmaları yoluyla dünyanın her yanındaki işçiler emekleri ile kattıkları değere olan haklarını talep ettiler.

Çalışma yerleri ile ilgili konularda işçi sendikalarının önemli rolü olmuştur. Sendikalar işçi bedeninin ve sağlığının yıpranmasına karşı savaşım vermişlerdir. Daha kısa çalışma saatleri yönündeki çaba pek çok ülkede başarılı oldu. Bugün de çalışma çevresi konusu daha çok fiziksel anlamda kabul edilmeye uygun koşullar sağlama konusudur.

İşçi sendikaları bugün çalışma yeri dışında da iyi koşullara sahip olma hakkı yolunda kavga veriyorlar. Özellikle sanayileşmiş ülkelerdeki işçi sendikaları için ve özellikle yoksul ülkelerin sanayileşmiş bölgelerinde yaşayan insanlar ve doğal kaynakların aşırı kullanıldığı yerlerdeki çiftçiler için sağlıklı bir çevre hakkı önemli ve büyüyen bir konudur. Şirketler ortak canlı çevremizi kendi kazançları için özgürce kullanma ve kötüye kullanma hakkının tadını çıkaragelmışlerdir.

Bu nedenle bir bütün olarak işçi hareketi için *yeni görev* temiz ve yaşanabilir bir çevre hakkının yeniden sağlanması için kavga vermektir. Bu, değişik düzeylerde karar verme yapılarında ve yasa ve yönetmeliklerde değişiklikleri ve hukuk kurumlarının reformunu gerektirir.

Toplumda çok sayıda karar verme yapıları var. Şirketlerin müdürleri ve kurulları var. Yerel yönetimler, devlet ve örgütlerinin kendi yapıları var. Eğer kararlar söz konusu etkinlikte dikkate değer ekonomik çıkarı olan küçük bir grup insan tarafından alınırsa, çoğu kez yalnızca ekonomik ölçütler etkili olacaktır. Fakat eğer kararlar şirkette ekonomik çıkarı olmayan insanlarla birlikte alınırsa, söz konusu karar muhtemelen yalnızca ekonomik ölçütlere bağlı olmayacaktır.

Birçok ülkede bir şirketin üretime başlamasına ya da üretimi artırmasına izin verilmeden önce çok dikkatli bir irdeleme vardır. Bu demektir ki işler yürümeden önce çok dikkatli bir irdeleme vardır. Bu demektir ki işler yürümeden önce, şirketin seçtiği teknoloji ve yöntem konusunda değişik kurulların görüşleri sorulur. Eğer çevre üzerindeki etkilerin kabul edilemez türden olacağı beklenirse şirkete yeni kuruluşu açma ya da çalışmasını artırma izni verilmez.

Karar verme sürecine katılan kişilerden bazılarının söz konusu etkinlikte ekonomik çıkarının olmaması önemlidir. Çevre açısından sağlıklı bir gelişimin tek gerçek güvencesi budur.

Çevre sorunları çoğu kez gösteriyor ki eğer genelde insanlar, şirkete ya da çevreye zarar veren süreçte çıkarı olmayan insanlar, olabilecek tehlikeler konusunda aydınlatılsalardı ya da tehlikeleri bilselerdi, şirketlerin zararlı artıkları salmasına hiçbir zaman izin verilmezdi. İnsanların bilgi eksikliği şirketler için büyük ölçüde özgürlük anlamına gelmiştir.

Ancak insanlar kendilerini güvenli hissetmek ve karar verme sürecine katılmak istiyorlarsa *bilgi* sahibi olmaları gerekir. Temel bilginin çoğu genel eğitim düzeni içinde edinilebilir. Bu nedenle çevre konusunda daha iyi karar vermeye doğru ilk adım bütün insanlara temel eğitim hakkını vermektir. Okulda kimyasal maddelerin tehlikeleri gibi bir konuda biraz bilgi edinen insanlar çevre korumada bir toplumun üyeleri olarak daha kolayca etkin olabilirler. Biyoloji konusunda bilgi edinmek insanların, hayvanların ve bu canlıların çevrelerinin, zehirli ve öteki kimyasal maddelerin ortalığa salınmasına karşı ne kadar çok duyarlı olduğunu bize öğretir. Bu nedenle genelde insanlar arasında bilinçlenmeyi artırmak için genel eğitime öncelik vermenin yanında, çevre konusunda bilimsel eğitimin yerini tanımak da çok önemlidir.

Yoksul ülkelerde tarımsal ve kırsal alanlardaki çevre bozulması ancak toplumsal adalet politikaları ve halkın etkin katılımı ile durdurulabilir. Ağaçlandırma programları buna iyi bir örnektir. Ağaçlandırmanın planlanmasına ve gerçekleştirilmesine bölge insanları katılmadıkça bu programlar başarılı olamaz. Kırsal kesimin yoksul insanları ormanlaştırmanın planlanmasında ve uygulanmasında kendi çıkarlarını görebilmeleidir, bunun bir yolu ormanın kamunun ortak malı olmasıdır.

Çeşitli çevre sorunlarına bakarken kendi günlük çalışma yaşamlarında deneyimi olan insanlardan edinilen bilgi çok önemlidir. Çoğu zaman bir sanayi kuruluşunun içindeki sorunlarla dışındaki sorunlar arasında önemli bağlantılar vardır. Önce kuruluşun içinde karşılaşılan ya da gözlemlenen çevre sorunları dikkatle ele alınmaz ve kaynağında durdurulmazsa çoğu zaman dışarıda da bir sorun olacaktır.

İnsanların zaten genel bir eğitimden geçtiği zengin ülkelerde, halkın çoğu için genel eğitimden sonra çevre sorunları konusunda değişik düzeylerde daha ileri bir eğitim ve öğretime gerek vardır.

Güçlü işçi sendikalarının bulunduğu ülkelerde çalışma çevresinin sorunları ile uğraşmanın uzun bir geleneği var. Fabrika içindeki ve dışındaki sorunlar arasında çoğu zaman bağlantılar olduğundan, çalışma çevresi sorunları ile uğraşma geleneği, işyeri dışındaki çevre sorunları ile uğraşmak için önemli bir temeldir. İşçilerin ve işçi örgütlerinin deneyimleri önemli sorunların bulunup ortaya çıkarılmasında, çözümler bulunmasında ve zararlı maddelerin salınmasının ve çevre bozulmasının durdurulmasında anılmaya değer bir etken olabilir.

Özetlemek gerekirse, özellikle yoksul ülkelerde herkese genel eğitim verme çabası çevre bakımından da önemli bir görevdir. Çevreyi ve insan sağlığını etkileyebilecek konularda değişik düzeylerde karar verme süreçlerine genel olarak insanların katılımını ve söz hakkını artırmak önemlidir. Çevre açısından tutarlı ve sağlıklı bir gelişme için demokratik yönetim en önemli temeldir.

2.5 Çevre Açısından Tutarlı ve Sağlıklı Ekonomi

İşçi hareketi için ekonomik büyüme hiçbir zaman kendi içinde bir amaç olmamıştır. Ekonomik büyüme hep insanların gönencini yükseltmek için bir araç olmuştur. Fakat sınırsız ve dizginsiz bir büyümeyi kabul edemezdik. Temel sorular “Nasıl?” ve “Kimin için?” sorularıdır.

İşçi hareketinin kararlar üzerinde güçlü bir etkisi olageldiği ülkelerde ekonomik büyüme zaten ayrıcalıklı olanların dışındaki insanların da yaşama standartlarının yükselmesi ile sonuçlanmıştır. Büyüme, çocukların, hastaların ve yaşlıların bakımı için toplumsal hizmetler geliştirmenin de koşulu olmuştur.

Bazan çevre ile ilgili değerlendirmeler ekonomik gelişme ile çelişiyor gibi görülmüştür. Tersine, daha fazla büyüme ve sağlıklı gelişmenin koşulu kirlетici artıkların kökten azaltılmasıdır. Yoksa insan sağlığı ve çevre üzerinde göreceğimiz etkiler yalnızca gelişmeyi durdurmakla kalmayacak, daha sonraki gelişme üzerinde de uzun vadeli etkileri olacaktır. Bu etkiler yoğun olarak kirlетilmiş bazı alanlarda şimdiden görülmeye başlamıştır. Bu, çevre bakımının ve korunmasının ekonomik gelişme ile çelişme içinde olmadığı, tersine, büyük bir ekonomik çıkar konusu olduğu anlamına gelir.

Eğer çevre bozulması ormanların ölmesine, ozon tabakasının boşalmasına ve toprağın yozlaşmasına yol açıyorsa, kısa zamanda pazarlarla birlikte herkesin kazançlarının köklü bir azalmaya uğradığı bir noktaya geleceğiz.

Kimse kendini dört nala giden bir çevre bozulmasına karşı koruyamayacaktır. Herkes etkilenecektir.

Çevre yok edilirse hiçbir ekonomik gelişme olamaz. Eğer girişimlere, tüketicilere ve yeni teknolojileri geliştirenler üzerine kısıtlamalar koyarsak, ekonomik büyüme ekolojiye bir tehlike oluşturmaz. Bu tür kısıtlamalar yeniliklerin getirilmesi sürecine ve yeni ve daha iyi bir teknolojinin gelişmesine de sağlıklı bir girdi işlevi yapar. Çevre açısından sağlıklı bir ekonominin gelişmesi için girişimler üzerine böyle kısıtlamalar getirmek zorundayız.

Çevreyi kirlетenlerin kirlenme bedelini üstlenmeleri gereğini göstermek ve güvence altına almak için bir “kirlетici ödeneği” ni uluslararası düzeyde kabul edilmesinde direnmeliyiz. Bu, kirlетicilerin tavırları konusunda katı kurallarla ve kısıtlamalarla bir arada yürütülmelidir. Bu, şu anlama gelecektir: Şirketler kirlетici madde salgılarını kuralların istediğinden daha aza indirerek maliyetlerini düşürebileceklerdir.

Bu yolla ekonominin ekolojik açıdan duyarlı bir biçimde davranmasını sağlayabiliriz.

Çevreyi korumanın işsizlik ve düşük büyüme anlamına gelmemesi gerekir. Tam tersine, gerçek şudur: Eğer çevre bunalımını tersine çevirmeyi başaramazsak, ekonomik gelişme ve çağdaş toplumun daha ileri gitmesi için gerekli koşulları yok edeceğiz.

Geleneksel ekonomik göstergelerin eksiklikleri çevre bozulması ile ekonomik gelişme arasındaki ilişkilerin görülmesini zorlaştırıyor. Bugün bizim GSMH ölçümüz ekonomik zenginlik ve gönencin çok kaba ve körce bir ölçümüdür. Çevre ile ilgili maliyetler, çevreyi ve insan sağlığını onarmanın bedelleri, hep üretkenliğin artışı ve ekonomi için bir kazanç olarak hesap edilir. Ancak gerçekte bu bir çelişkidir. Çevre bozulması ve dış harcamalar ortak kaynakları azaltır.

Şirketlerin muhasebe sistemlerinde bile ekonomi ve çevre arasındaki bağlantıları ölçmede zorluklar var. Çevre korunması için yapılan her yatırım ve har-cama şirkete maliyet olarak gösterilir. Bir şirket için maliyet kısa dönem kazançlarında bir indirim demektir. Bunun anlamı şudur: Pek çok şirket zorunlu kalmadıkça çevre korunması yönünde yatırımlardan kaçınmaktadır, çünkü bu, kazançlarda bir düşüş demektir.

Şirketler için çevrenin kullanımı ya da kötüye kullanımı çoğu zaman “bedava”dır.

Geleneksel olarak hava ve su “bedava mallar” sayılagelmiştir, ancak kirlenmenin geçmişin ve bugünün toplumuna maliyeti onların bedava olmadığını gösteriyor. Ekonomik etkinliğin çevreye yüklediği bedel, çevrenin özümleme kapasitesi aşılmadan ortaya çıkmıyor. O noktadan sonra bu bedelden kaçış yoktur, bu bedel ödenecektir. Hesabı tutulmayan bu maliyetin pek çok örnekleri var:

- *Olumsuz dış etkiler.* Tehlikeli gazların havaya ve suya salınmasının topluma bir maliyeti var. Bu tür maliyetin tam ve ayrıntılı bir değerlendirmesini yapmak çoğu zaman zordur. Yine de bu maliyet ormanlara ve tatlı sulara verilen zarar olarak ortaya çıkabilir. Bu maliyeti de hiçbir zaman sanayi ödemez, toplum öder.

- *Artıkların maliyeti.* Şirketler çok miktarda çekici ve büyük hacimli paketleme kullanıyorlar. Bu yolla üretilen artıkların toplanıp taşınmasının bedelini biz ödüyoruz. Bu artıkların yok edilmesi için ödemeyi de toplum yapıyor.

- *Yapısal maliyetler.* Ham madde ya da makina parçaları stokları azalan şirketler bu malzemeleri “tam zamanında” teslim eden satıcılarla ticaret yapmak zorunda kalıyorlar. Bu da yol bakımı ve yol yapımında yüksek maliyetlere yol açıyor ve bu maliyetler topluma yükleniyor.

- *Kazaların maliyeti.* Eğer şirketler kazaya neden olurlarsa, toplum büyük bedeller ödeyecektir. Bu bedel sağlık bakımı ve iş saati kaybı gibi alanlarda ortaya çıkar.

Siyasal soru bu maliyetlerin nasıl ve kim tarafından ödeneceğidir. Bu maliyetleri şirketler mi yoksa toplum mu ödemeli, biz mi ödemeliyiz?

Bir yol, maliyetlerin “dışa döndürülmesi” ne izin vermektir. Bu demektir ki maliyetle insan sağlığına, mala ve ekoloji ortamlarına zarar biçiminde toplumun çeşitli kesimlerine aktarılacaktır. Bir başka yol maliyetlerin “içe döndürülmesi”dir. Bu da çevre korunması konusunda daha sıkı kurallar aracılığıyla ya da ekonomik özendirmelemlerle maliyetlerin girişimciye ödetilmesidir.

Çeşitli parasal desteklerle girişimciler önleyici, düzeltici ya da benzer başka önlemlere yatırım yapmaya özendirilebilir. Bu durumda maliyeti ödeyen tüketici değil vergi yükümlüsü olur. Bu tür parasal destek “kirlen öder” ilkesine uymaz.

Kirlenmeyi azaltmaya özendirme başka önlemlerle geliştirilebilir. Enerji ve su fiyatları konusundaki politikalar buna bir örnektir. Düşük faizli borçlar ve kirlenme ve artık madde ücretleri ve ödentileri gibi ekonomik teşvikler aynı zamanda teknolojik yenilikleri, daha verimli süreçleri ve ürünlerin yeniden tasarımıyla destekler.

Geleneksel ekonomik göstergelerimiz çevre ile ilgili önlemlerin gerçek bir değerlendirmesi için kullanılabilecek nitelikte değildir. Yeni ve uygulanabilir eko-

nomik zenginlik göstergeleri geliştirilmelidir. Böyle bir ölçüm üretimin niteliğinin ve kaynaklar için başka kullanım seçeneklerinin de göstergelerini sağlamalıdır.

Kısaca söylersek, ekonominin ekolojiye daha duyarlı bir biçimde davranmasını sağlamanın olanakları ve yolları konusunda giderek gelişen bir bilinçlenme var. Gelecek için çevre bakımından tutarlı ve sağlıklı bir ekonomi, toplumsal ve kültürel gelişme ve herkese iş anlamına gelecek bir yöntemi bulmak ve uygulamak zorundayız.

2.6 Çevre Açısından Tutarlı ve Sağlıklı Teknolojiler

Benzeri görülmemiş bir teknolojik değişim çağında yaşıyoruz. Teknolojik yenilik büyümenin bir ögesidir.

Bugün ortaya çıkan teknolojiler çevre açısından tutarlı ve sağlıklı ve sürdürülebilir bir gelişmeyi destekleyen büyük bir potansiyel sunuyor. Bu yeni teknolojiler aynı zamanda çevre ile ilgili büyük tehlikeleri de içeriyor; çalışma çevresine karşı ciddi tehditler bunlardan biridir. Söz konusu teknolojiler kalıtım mühendisliği teknolojileri ve çağdaş toplumda kimyasal maddelerin yayılımı ile ilgili olan teknolojilerdir.

Yeni çıkan teknolojilerin çevre ile ilgili potansiyelleri tam gerçekleşecekse, teknolojik değişimin yönü üzerinde demokratik etki sağlanmalıdır. Teknoloji tercihi üzerinde toplumsal denetimin sürdürülebilmesi için, teknolojinin değerlendirilmesinde hükümete ve dünya toplumuna güçlü bir rol verilmelidir.

Bugün dünyada teknolojik araştırma ve gelişmenin büyük bir bölümü askeri yığınaklara, özellikle de silahlanma yarışına gitmektedir.

Uluslararası teknoloji programının yönü bugünkü askeri odaklanmadan ayrılmalı, yeni bir yön bulmalıdır. Çevre açısından tutarlı ve sağlıklı ve sürdürülebilir gönenç toplumları için teknolojiler sağlayan yeni bir teknolojik değişim çağı başlatılmalıdır.

Kirlenmenin "borunun ucunda" denetimi için teknolojiler geliştirilmiştir ve bunlar daha da iyileştirilmektedir. Yeni ortaya çıkan teknolojilerin kullanımı daha başka düzelmelere ve iyileşmelere götürecektir. Anapara ve madde yoğun "yüksek artık" teknolojileri çağından, ham maddeyi çok verimli kullanan, çevreye az maliyet yükleyen girdilere dayalı ve maddeleri yeniden kullanıma sokan teknolojiler ve süreçler çağına bir geçiş olmalıdır. Daha "kapalı", düşük artıklı ya da hiç artıksız temiz teknolojilere geçiş şimdiden başlamıştır. Sanayiye daha sıkı çevre kuralları ve politikaları uygulayarak bu süreç tam hızla geliştirilebilir.

Son değerlendirmede, sürebilir bir toplum en üstün teknoloji değerlendirme yeteneğini ve en iyi bilimini "Doğa'dan yana" teknolojilerin tasarımına tarıma ekolojik bir yaklaşım, enerji ve besinlerin yeniden devreye sokulmasına ve bitki korunmasında doğal yöntemlere dayanmayı vurgulayacaktır. Zararlılarla savaşmada çok yanlı bir yaklaşım gerekecektir.

Sanayi, enerji ve taşıma için yeni ve sürdürülebilir teknolojiler de aynı şekilde çevrenin istemleri ile uyum içinde olmak üzere kurulacak ve bunlar şu yeni teknoloji alanlarını kullanacaktır: elektronik biyoteknoloji, iletişim ve yeni maddeler.

BÖLÜM 3

3. YENİ OLASILIKLAR

İnsanların yeryüzünün kaynaklarını kullanması doğaldır. Ancak savurganlıktan kaçınma gereğini ve bugünün ve geleceğin kuşakları ile manevi dayanışma içinde olma gereğini göz önünde bulundurmalıyız. İnsanların yaşam niteliklerinin ve düzeylerinin iyileştirilmesi demokratik sosyalist eylemin temel taşlarıdır.

Giderek artan çevre kirliliği yaşam, çalışma ve üretim tarzımızda ve ekonomik ve toplumsal yaşamın pek çok alanında köklü değişiklikler yapmamız gerektiğinin açık bir göstergesidir. Çevre bozulması herkesin yaşamının niteliğini, özellikle de yoksulu, sömürüleni ve durumu iyi olmayanı etkileyecektir.

Üretim ve tüketim modelleri birçok bakımlardan kökten yanlıştır ve giderek insanın yaşama çevresine ve son kertede insan varlığının sürmesine karşı bir tehdit oluşturuyor. Çevrenin yozlaşmasını durdurmak yolunda mümkün olan savaşı vermek demokratik sosyalistlerin siyasal, ahlaksal ve tarihsel görevidir.

Fabrikalarda ve tarlalarda işçilerin çalışma koşullarını iyileştirmek için kavgalar verdik. Bugün yüz elli yıldan daha uzun bir süreden beri kazanılan deneyimleri bir temel olarak kullanmalıyız.

Toplumu çevre bunalımından kurtarmak için gerekli yaşam tarzı değişikliği dev boyutlarda ve acil bir görevdir, çevreyi koruyabilmek için yasa ve yönetmeliklerde değişiklik gerektirir. Biz reformcuyuz, bu nedenle yaşam tarzımızda devrim niteliğinde bir değişim değil düzenin kendi içinde sürekli bir iyileştirmeyi amaçlıyoruz. Kirletici kaynaklardan gelen yayılmalara karşı bir sınır konduğunda, uygun bir hedef her durum için eldeki en iyi tekniğin uygulanması olur. Özellikle uluslararası anlaşmalarda en iyi yol gösterici her hangi bir ülkenin uyguladığı en katı kural olabilir.

Yeni olasılıklar ortaya çıkıyor, çünkü tarihte biz gelişmeye daha sürdürülebilir bir yön vermek için gerekli bilgiye, deneyime, teknolojiye ve kaynaklara sahip olan ilk kuşağız. Araştırma ve teknolojiyi sürdürülebilir bir gelişmenin temelini oluşturmak için kullanmada başarılı olup olmayacağımız bizim kuşağın yeteneğine bağlı. Bu ancak çok çalışmayı gerektiren, zaman içinde ve yavaş bir süreçle yapılabilir.

3.1 Seçilmiş Acil Çevre Sorunları Konusunda Eylem Hedefleri ve Stratejileri

3.1.1 Ekolojik Denge ve Kaynaklar Tabanı

- Ozon tabakasını incelten maddeler konusunda Montreal Protokolü'nün hemen hemen bütün devletlerce onayı ve imzalanması. Tümüyü halojen kloro-floro-karbonların tümüyü dışlanmasını güvence altına almak için protokolün birkaç yıl içinde yeniden gözden geçirilmesi. Ozonu yok eden öteki halo - karbonların sınırlandırılması için ek önlemler.

- Atmosferde karbondioksit yoğunluğunun durdurulması kesin bir zorunluktur. Bütün dünya için üzerinde anlaşmaya varılan birinci adım, 2005 yılına dek, havaya salınan karbondioksitin 1988 düzeyinin yüzde 20 oranında düşürülmesidir. İkinci adım yüzde 50 oranında bir düşme olacaktır. Bu yükü sanayileşmiş ülkeler üstlenmelidir. Bu amaca varmanın ana yolları enerji verimliliğini arttırılması, fosil yakıtlardan biyo-enerjiye geçiş ve ormansızlaştırmanın azaltılmasıdır.

- Hem karbondioksit yoğunluğunun durdurulması hem bölgesel amaçlar için yoğun ve çok yönlü bir ormanlaştırma önemlidir.

- Tropik yağmur ormanları insafsızca sömürölmekten kurtarılmalı ve sürekli ürün verebilecek, iklim değişmesini önlemede yardımcı olabilecek ve tür çeşitliliğini koruyacak bir biçimde kullanılmalıdır. Bu amaçlar bütün dünya için önemlidir, bu nedenle sanayi ülkeleri, tropik ormanlara sahip ülkelerin bu amaçları gerçekleştirebilmeleri için parasal yükü üstlenmelidirler.

- Gelişmekte olan ülkelerin, kalıtımsal maddelerin ticari amaçlar için kullanımından elde edilen ekonomik kazançtan hakça pay almaları güvenceye bağlanmalıdır. Bir "Türler Anlaşması" ve bugünkü anlaşmalar çerçevesinde türlerin korunmasının yoğunlaştırılması düşünülmelidir.

- On yıl içinde çölleşmenin durdurulması amacıyla yoğun çabalar ve çölleşmiş alanların geniş çapta kurtarılmasının başlatılması

- Çölleşme tehlikesi ile karşı karşıya olmayan bölgelerde toprak erozyonunun boyutlarının değerlendirilmesi. Erozyonu durdurma yönünde eylem.

- Su kaynaklarını koruma ve geliştirme ve bu kaynakların asıl kullanıcılara dağıtımı yönünde çok yanlı su planlaması.

- Doğal kaynakların sömürüsünün bir sonucu olarak yerli insan gruplarının doğal yurtlarından koparılmasını önlemek amacıyla uluslararası düzeyde birleşik çaba.

- Okyanuslar için denizler yasası ve bölgesel denizler için bölgesel kullanım ve yönetim gibi, dünya çapında etkin kullanım ve yönetim düzenlemeleri. Gelişmekte olan ülkelerin kendi ekonomik alanlarını sürdürülebilir bir biçimde kullanma ve işletme kapasitelerini arttırmak için önlemler. Bu önlemler arasında şunlar vardır: balıkçılıkta rastgele ve bilinçsiz yöntemler kullanımıyla deniz sömürüsünün önlenmesi; uzaya yerleştirilmiş silahların ve nükleer güçle çalışan uzay araçlarının denenmesinin ve yayılmasının yasaklanması; Antartika'nın sömürölmemesi.

- Sürdürülebilir bir gelişmeye ulaşma çabalarında ulusal hükümetlerin çevre ile ilgili amaçları bütünleştirmesi ve uygun eylemleri başlatması önemlidir; enerji tasarrufu, fosil yakıtların daha az kullanımı ve yeniden ormanlaştırma bu tür girişimlere örnektir.

- Ekolojik dengiyi kurtarmak için bölgesel boyutta uluslararası eylemlere girilmelidir.

3.1.2. Hava Kirliliği

- Enerji, trafik ve sanayi kesimleri havaya büyük miktarda kirletici madde salıyor ve asit yağmuruna katkıda bulunuyor. Bunun neden olduğu en ciddi sorun asitin toprak, göller ve orman içinde yayılmasıdır. ECE'nin hedefi havaya madde salınmasını *kritik yükleme düzeyi*'nin altına hızla indirmektir; kritik yükleme düzeyi çevreye karşı tehlike oluşturmeyen düzeydir.

Özellikle trafikten çıkan azotoksit miktarı yalnızca döndürülmekle kalmamalı, önemli ölçüde azaltılmalıdır. Büyük kaynaklardan yayılan kirleticilere sınırlar koyulurken eldeki en iyi teknik uygulanmalıdır.

- Hidrokarbonların ve karbondioksitin havaya salınması hızla azaltılmalıdır.
- Bu, enerji ve sanayi kuruluşları üzerinde yeni kısıtlamalar ve taşıt trafiği ve artıkların yakılması konusunda yeni kurallar anlamına gelir. Enerji üretimi, trafik ve artıkların yok edilmesi gibi alanlarda yeni teknikler geliştirilmesi için ülkeler arasında ortak anlaşmalar yapılması gerekir; uzun dönemde bu teknikler bugünkü tekniklerin yerini alabilir. Kirletici maddelerin havaya ve denize salınmasını azaltacak anlaşmalar üzerinde daha ilerki çalışmalarda bölgesel hedefler ve girişimler belirlenmeli ve üstlenilmelidir. Bu tür girişimler kirlenmenin çevre üzerindeki etkilerinin en ciddi olduğu alanlarda yoğunlaşmalıdır.

3.1.3 Su ve Deniz Kirlenmesi

- Besleyici tuzların ve kimyasal maddelerin tarım kesiminden sızması deniz yaşamına karşı ciddi bir tehdittir. Suni gübrelerin, besleyicilerin ve böcek öldürücülerin daha planlı ve kısıtlı kullanımı ivedi bir gereksinimdir.
- Kalıcı organik klor bileşiklerinin çevreye boşaltılmasına adım adım son verilmesine en kısa zamanda başlanmalıdır. Örneğin, kağıt hamuru ve kağıt sanayiinde ve öteki sanayi süreçlerinde beyazlatıcı olarak klorlú maddelerin kullanımını yerini çevre açısından kabul edilebilir başka teknikler almalıdır.
- Özellikle civa ve kadmiyum gibi ağır metallerin çevreye salınma sorunu kaynağında ele alınmalı ve önemli ölçüde azaltılmalıdır.
- Kentsel alanlardan ve sivil ve askeri gemilerden atılan besleyici maddeler çok ciddi bölgesel deniz çevre sorunlarına yol açıyor. Lağımalar çok iyi toplanmalı ve işleminden geçirilmelidir.
- Artıkların denizde yakılmasının yasaklanması konusunda anlaşmalar yapmak önemlidir.

3.1.4 Kimyasal Maddelerin Toplumda Yayılması

Kimyasal maddelerin kullanımı hızla artmaktadır. Her yıl binlerce yeni madde pazarlara sokulmaktadır. Varılacak son hedef pazardaki tehlikeli kimyasal maddelerin kullanımını köklü biçimde azaltmaktır. Bu yönde ilk adım pazardaki en yaygın maddeler konusunda bilgimizi geliştirmektir. Aynı zamanda bazı maddeleri yasaklamalıyız. Bir önemli adım, pazarlamadan önce bütün kimyasal maddeleri deneyden ve değerlendirmeden geçirmektir. Bundan sonraki adım, canlılara ve çevreye daha az zararlı maddelerin bulunması ve kullanılmasıdır. Daha uzun dönemde, bu tür kimyasal maddelerin sınıflandırılması ve etiketlenmesi için ortak sistemler geliştirmeliyiz. Bu sistemler OECD ve benzeri uluslararası örgütler yardımıyla kurulabilir.

- Besin üretiminin kimyasallaşması denetim altına alınmalıdır. Besinlerin niteliğini ve uzun dönemde insan sağlığını tehlikeye sokacak yöntemlere izin vermemeliyiz.
- Gelişmekte olan ülkelerin kimyasal maddeler konusunda sanayileşmiş ülkeler kadar bilgi sahibi olmasını ve kimyasal maddelerin etkin denetiminin örgütlenmesini güvence altına almak için çaba harcamalıdır.

3.2 Uyum Planları

3.2.1 Tarım, Kırsal Gelişme ve Besin Güvenliği

Birçok ülkelerde tarım politikaları görünüşte etkin anapara yoğun tarımsal üretime yol açmıştır. Bununla birlikte, belli olumsuzluklardan dolayı, güvenlik açısından, üretimi belli bir düzeyde tutabilmek ve tarımla uğraşan nüfusa öteki kesimlerdekine denk bir yaşama düzeyi sağlayabilmek için koruyucu önlemler ve parasal destek gerekli olmuştur. Kötü uygulama besleyicilerin ve kimyasal maddelerin tarımdan yeraltı sularına ve denizlerden içerideki sulara ciddi sızıntılara yol açmış, bu sızıntılar deniz çevresine dek ulaşmıştır. Besin maddelerinde ve içme suyunda böcek öldürücü ilaçların öldürücü kalıntılarına rastlanmıştır. Bazı ülkelerde besinlerin niteliği kuşku konusu olmuştur. Yoğun para desteği gören kullanım fazlası tarım ürünlerinin Kuzey Amerika ve Avrupa'dan ihracı uluslararası pazarda tarım ürünlerinin fiyatlarını düşürüyor. Bu düşük fiyatlar yoksul ülke tarımcılarını kaynaklarından yoksun kılıyor ve bu ülkeler tarım üretiminde sahip oldukları görece olumlu durumdan yararlanamıyorlar.

Aynı zamanda, aşırı kullanımın bir sonucu olarak, yoksul ülkelerin bazı bölgelerinde tarım üretiminin kaynaklar tabanı tehlikeye giriyor. Yoksul insanlar yaşamlarını sürdürebilmek için sahip oldukları kaynaklar tabanını aşırı kullanmak zorunda kalıyorlar. Çiftçilerin ve göçerlerin sahip oldukları kaynaklar tabanının taşıma kapasitesi konusunda eskiden sahip oldukları sezgi artık uygulanamıyor. Dahası, bazı ülkelerde kentli nüfusa ucuz besin sağlamak için tarım ürünlerinin ulusal pazarlardaki fiyatları amaçlı olarak düşürülmüştür. Gerekli geçim düzeyi üstündeki çiftçilere pazar için üretimi artırmaya yeterli özendirme ya da fazla üretim ve pazarlama için yeterince kaynak sağlanmamıştır.

Sürdürülebilir bir gelişme ve besin güvenliğine yönelik tarım ve besin politikaları şunları içermelidir :

- Tarımın makinalaştığı ülkelerde, besleyicilerin ve kimyasal maddelerin tarımdan yeraltı suyuna ve denizlerden uzak sulara sızıntısının kısa dönemde önemli ölçüde azaltılması şimdiden gerekmektedir. Uzun dönemde bu sızıntının tümüyle durdurulması gerekmektedir. Bunu başarabilmek için suni gübre ve böcek öldürücülerin kullanımı iyice azaltılmalıdır.

- İyi nitelikte sağlıklı besinin güvenceye alınması için kimyasal böcek öldürücülerin kullanımının iyice azaltılması, zaman içinde bu kullanımın çoğuna bir son verilmesi zorunludur. Kimyasal madde kullanmayan başka üretim seçenekleri desteklenmelidir.

- Besin ürünlerinde bulunan öteki zehirli maddelerin kaynakları belirlenmeli ve bu tür maddelerin besinlere karışmasına yol açan uygulamalar durdurulmalıdır.

- Radyasyon yolu ile besin maddelerinin korunması yalnızca bozulmayı gizlemeye yarar ve bu yöntem zaman içinde son verilmelidir.

- Sanayi ülkelerinden besin ihracının parasal olarak desteğine son verilmesi, güvenlik nedeniyle bu ülkelerin kendi nüfuslarını besleyecek tarım potansiyelini sürdürme hakkı tanınırken, bu ülkelere büyük oranlarda besin ithali için olanak yaratılmalıdır. Bu bir ölçüde daha az suni gübre ve kimyasal böcek öldürücü kullanımıyla başarılabilir. Yukarıda özetlendiği gibi, bu maddelerin böyle az kullanımı çevre için de yararlıdır.

- Yoksul ülkelerde küçük çiftçilerin en iyi topraklarını yitirmelerine, böylece daha yoksul toprağı aşırı kullanmak zorunda kalmalarına yol açan uygulamalara son verecek politikalar geliştirilmelidir.

- Tarım nüfusu içinde yoksulluğı azaltmak, böylece tarımın sürebilirliğini yeniden mümkün kılmak için pek çok ülkede toprak reformları kesinlikle zorunludur.

- Çiftçilere sürdürülebilir bir tarım için gerekli kaynakları sağlamak amacıyla fiyatlandırma düzeni değiştirilmeli ve gerekli öteki önlemler alınmalıdır.

- Fiziksel planlama ve özendirme düzeni değiştirilmelidir. Farklı bölgesel gereksinimlerin yansıtılabilmesi için, politikalar bölgeden bölgeye değişiklik göstermeli, çiftçileri bölgelerinde sürdürülebilir uygulamaları benimsemeye özendirilmelidir.

- Kaynakların ve iktidarın toprağı işleyenlerin elinde bulunması gerekir. Tarımda karar verme sürecinde kadınlara daha büyük bir rol verilmesi önemlidir, çünkü pek çok yoksul ülkenin tarım iş gücünün büyük bir bölümünü kadınlar oluşturur.

- Kaynaklar ve iktidar toprağı işleyenlere geri verildiğı zaman bile, sürdürülebilir tarım ve otlak uygulamaları konusunda bilgilerini geliştirmek ve en üst düzeye çıkarmak için bu insanların eğitime, bilgiye ve araştırma desteğine gereksinimleri olacaktır.

- Yoksul ülkelerde pazarlanmış tarım ürünlerinin yükselen fiyatları, tüketicinin satın alma gücünü artırmak için tasarlanmış politikalarla dengelenmelidir. Besin güvenliğini sağlamakta en önemli etkenler ekonomik gelişme, gelişmenin meyvelerinin hakça paylaşımı ve en zor durumda olanlar için sosyal güvenlik düzenlemeleridir.

- Tarım ürünlerinde kayıpları azaltan, niteliğı koruyan ve üretici ile tüketici arasında yakın bağları sağlayan depolama ve dağıtım sistemleri, kurulmalıdır.

3.2.2 Enerji Güvenliğı

Toplumun gelişmesinde enerji önemli bir etkidir. Bugün enerji üretiminin çoğı aynı zamanda çevre bozulması anlamına gelmektedir, bu nedenle enerji, sürdürülebilir gelişme sorunu ile yakından bağlıdır.

Fosil yakıtların kullanımı çevre asitlenmesinin, karbon oksitleri de "sera etkisi" nin en büyük kaynaklarıdır. Çözümü bulunmamış bu son sorun fosil yakıtlara seçeneklere bulunmasını zorunlu kılmaktadır. Karbondioksit, kükürt ve azot gazlarının havaya salınması çevre için çok büyük bir tehdit oluşturur. Bu nedenle enerji sektörü sera etkisine katkıda bulunan önemli bir kaynaktır.

Enerji kullanımı açısından yoksul ve zengin ülkeler arasında büyük farklar vardır. Gelişmekte olan ülkelerdeki nüfusun yüzde yetmişinin enerji için oduna bağlı olduğu hesaplanmıştır. Afrika'nın pek çok bölgesinde odun kaynakları çarpıcı biçimde küçülmektedir. Petrol ve kömürün artan kitle halinde kullanımını önlemek için, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını geliştirmek için yoğun çabalar harcanmalıdır.

Nasıl yoksul ülkeler enerji üretimi için geniş çapta oduna bağlı iseler, zengin ülkeler de genelde doğal gaz, petrol, kömür ve uranyum gibi yenilenemez kaynaklara bağılırlar.

Odun, bitkiler, su enerjisi, güneş enerjisi ve jeo-termal kaynaklar ve rüzgar ve dalga enerjisi gibi yenilenebilir kaynaklar enerji üretiminde giderek daha büyük bir pay almaktadır.

İlk bakışta nükleer enerji dünya enerji sorununa tam çözüm olarak görülmüştü. Ancak önce 1979 Three Mile Island ve daha sonra 1986 Çernobil kazalarından sonra bu iyimser görüş gözden geçirilmiştir. Nükleer enerji maden ocaklarından taşımaya ve kullanıma dek bütün üretim devresi boyunca sorunlar içermektedir. Sivil ve askeri programlar arasında bir bağ olduğu için de sürekli bir risk söz konusudur.

Pek çok kişi geleceğin çözümünün nükleer enerjide olduğuna inanmaktadır, ancak şu da bir gerçektir ki, eğer bütün dünyada fosil yakıtların yerine nükleer enerjiyi koysaydık, uranyum beş ile on yıl içinde tümüyle tükenirdi.

Nükleer enerji de fosil yakıtlar da çevreyi tehdit ediyor. Bu demektir ki gelecekteki enerji düzenimiz için ne nükleer enerjiye ne de fosil yakıtlara güvenebiliriz. Çözümleri güneş enerjisi, rüzgar ve yeşil bitkiler gibi yenilenebilir enerji kaynaklarında bulmalıyız.

Geleceğin enerji düzenleri şunlara bağlı olmalıdır:

- Yoğun koruma yöntemleri ;
- Güneş, rüzgar ve hidrojen gibi yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesi;
- Yakıt pilleri gibi yeni enerji teknolojilerinin geliştirilmesi;
- Daha yoğun araştırma ve geliştirme çabaları;
- Çevre konusunda daha katı kurallar.

Bu dönüşüm üç evrede gerçekleşmelidir.

Önümüzdeki dönem, enerjiyi sürdürülemez bir biçimde kullandığımız bir çağdan enerjiyi sürdürülebilir bir biçimde kullanmayı öğrendiğimiz bir çağa bir geçiş dönemi olarak düşünülmelidir.

Birinci olarak, son hedef geleceğin enerji düzenlerini yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına dayandırmak olmalıdır. İşçi hareketinin görüşüne göre ne fosil yakıtlar ne de nükleer seçenek geleceğin enerji kaynağı sorununa doyurucu çözümler getirebilir. Her ikisinin de kabul edilemez riskleri vardır ve uzun dönemde daha güvenilir başka kaynaklara yerlerini bırakmalıdırlar.

Bu nedenle enerji kaynakları sorununun uzun dönem için birincil hedefi hem nükleer hem de fosil yakıtların çevre için daha uygun enerji kaynakları ile değiştirilmesidir. Rüzgar enerjisi, biyo - kütle, güneş enerjisi, yakıt pilleri ve hidrojen enerjisi gelecek için ilginç beklentiler sağlayan örneklerden bazılarıdır.

İkinci olarak, bir geçiş döneminde bugünkü enerji düzenini yeniden yapılandırmak gerekecektir. Son hedefi gözden kaçırmadan zaman içinde iyileştirmeler sağlanmalıdır. Temiz teknolojiler kullanımı hızla ve istekle aranmalıdır.

Orta dönem için öteki amaçlar enerji verimliliği önlemlerinin güçlendirilmesi ve enerji alanında araştırma ve geliştirme çabalarının sürdürülmesidir. Enerji kaynaklarımızı daha etkin olarak kullanmayı öğrenmek zorundayız. Enerjinin daha etkin kullanımı aynı zamanda çevre üzerindeki kötü etkilerin azalması demektir.

Dünyanın her yanındaki araştırmaçılar için benimsenmesi ve göğüslenmesi gerekli bir görev yeni ve sürdürülebilir bir enerji sistemi üzerine çalışmadır.

Ayrıca, petrole seçenek bulma çabaları mümkün olan her yerde sürdürülmelidir.

Üçüncü olarak, sürdürülmesi daha olası bir gelişme konusunda birçok önlem kısa dönemde bugünden alınabilir. Bunlar artıkların çevreye salınması konusunda daha sıkı kurallar, verimlilikte bugün mümkün olan iyileştirmelerin gerçekleştirilmesi ve vergi düzeninin gözden geçirilmesi gibi önlemlerdir.

Kirlenmenin ve enerji üretiminin çevre için tehlikelerini azaltmanın en iyi ve en kolay bulunur yolu, enerjinin daha verimli kullanımı ve daha iyi teknolojiler aracılığıyla enerji üretimini azaltmaktır.

Verimliliği artırma önlemleri tam değerlendirilmiş olmaktan uzaktır. Bu nedenle temel ilke yeni enerji santralleri kurmadan önce bu alanı kullanmak olmalıdır.

Uygun bir hedef, sanayi ülkelerinde verimliliği geliştirme önlemleri aracılığıyla enerji kullanımını azaltmak olmalıdır. Önümüzdeki yüzyılın başına dek bu hedefe varılmış olmalıdır. Bununla birlikte az gelişmiş ülkelerde yine de daha fazla enerji üretimini gerekinim vardır.

3.2.3 Taşıma Düzenleri

Toplumun yapısı hızla değişmektedir. Yeni yaşam modellerinin ve artan sanayileşmenin bir sonucu olarak taşıma gereksinimi artacaktır.

En önemli akımlardan biri yeni bir depolama anlayışından dolayı şirketlerin taşıma çalışmalarını artırmalarıdır. Bu demektir ki, şirketler fabrikalar içinde depolar kullanmak yerine giderek depolama gereksinimini en aza indiriyorlar. Gerçekten üretim şirketleri depolama yerlerinin yol üstlerine kuruyorlar. Bu şirketlerin son hedefleri para tasarrufu yapmaktır. Bunun sonucu taşıma işi artmaktadır. Böylece çevrenin kirlenmesi hızlanmaktadır. Bu yine kapital anlayışının çevreye zarar vermesidir.

Kentler büyümektedir. Bu hem zengin hem de yoksul ülkelerin bir özelliğidir. İletişim artmaktadır ve giderek insanlar etkin bir taşımacılığa daha bağımlı olmaktadır.

Bütün dünyada otomobillerin sayısı ve petrole dayalı taşıma artmaktadır. Geniş çapta petrole ve yağa dayalı yapısı ile taşımacılık sektörü çevre için büyük bir tehdittir. Artan trafiğin bir sonucu olarak özellikle çocuklar ve alerji sorunu olan insanlar için büyük kentlerin havası çok sağlıksızdır. Azot oksitleri artıklarının yüzde 50'den fazlası ve kükürt artıklarının büyük bir bölümü trafik düzeninden, özellikle karayolu trafiğinden kaynaklanmaktadır. Özellikle kent alanlarında milyonlarca insan gürültüden rahatsız olmaktadır.

Trafiğin ağaçlar ve büyümekte olan bitkiler üzerine etkileri de çok büyüktür. Asit yağmurunun nedeni bazı ülkelerde enerji sektörüdür, ancak yine de asit yağmurunun asıl nedeni trafikten yayılan kirleticilerdir. Trafikten ve enerji üretiminden kaynaklanan azot artıkları denizlerin üzerine de düşecek ve deniz kirlenmesinde katkıda bulunacaktır.

Çevre sorunları konusunda artan bilinçlenme ve doğal kaynakların daha verimli işletilmesi gereği taşıma düzenimizin kökten değiştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Taşıma düzeni sağlıklı bir çevreyi ve doğal kaynakların verimli kullanımını destekleyecek biçimde geliştirilmelidir.

Trafik güvenliğini büyük bir önemi vardır. Ölü ve yaralı sayısını azaltmalı, taşıma olanaklarını kullananlar için daha iyi güvenlik sağlamalıyız.

Tarihsel süreç içinde toplum trafiğin çeşitli biçimlerine parasal destek sağlayagelmıştır. Taşıma sektörünün topluma maliyeti bugün de çok büyüktür ve çevre açısından çoğu zaman akla uygun değildir.

Taşıma düzenin sağlıklı bir düzen haline getirilmesi için bir çok önlemler gereklidir. Bu dev boyutları olan bir görevdir ve çok uzun zaman için de gerçekleştirilmelidir. Yapılacak işler arasında yapısal değişimler, salınan gazlar konusunda yeni kurallar, yeni araç teknolojisinin geliştirilmesi ve büyük kentlerin hava kirliliğini temizlenmesi vardır.

Taşıma düzeninin geliştirilmesi konusunda bir strateji şunları içermelidir:

- Çevre açısından daha sağlıklı taşıma düzenlerinin özendirilmesi için öden-tiler ve vergiler tasarımlanmalıdır. Özellikle demiryolu taşımacılığına öncelik verilmelidir.

- Motorlu araçlardan salınan kirli gazlar sorunu kaynağında, yani otomobilde, otobüste ve kamyonunda çözümlenmelidir.

- Artık gazların atılması konusunda otomobiller otobüslere, kamyonlara ve gemilere yeni zorunluklar getirilmelidir. İlk adım, A.B.D'de otomobiller, otobüsler ve kamyonlar için geçerli kuralların uygulanmasıdır.

- Kurşunsuz benzin dünyanın her yanında kolayca bulunabilmelidir..

- Motorların değiştirilmesi ve artık gazların temizlenmesi bir zorunluk haline getirilmelidir. İlk elde artık gazlar katalizörlü dönüştürücülerle temizlenebilir.

- Çevre açısından sağlıklı yeni motorlar ve araçlar geliştirilmelidir. Geleneksel otomobillere yeni, enerjiyi iyi kullanan ve çevre açısından sağlıklı motorlar takılmalıdır. Bu önlemler arasında araçlardan çıkan gürültünün sınırlandırılması da vardır.

- Hava alanlarının çevresinde gürültü sorunu ve uçaklardan geniş alanlara kirli gazların yayılması gibi artan hava trafiğinin olumsuz etkilerini gidermek için önlemler geliştirilmelidir.

- Taşımacılıkla ilgili kirlenme sorunlarına daha fazla önem verilmelidir. Alınacak önlemlerden bazıları şunlardır :

- Suya ve havaya daha az kirlетici salan gemilerin yapımı.

- Gemi yakıtlarının niteliğinin iyileştirilmesi.

- Gelecek için daha az artık madde çıkaran gemi motorlarının geliştirilmesi.

- Gürültü düzeyinin düşürülmesi.

- Yaygın taşıma yapısına seçenek çözümler bulabilmek için araştırma ve geliştirme çabaları yoğunlaştırılmalıdır. Kentlerimiz için yeni, çekici ve elektrikli dayalı çözümler gereklidir.

- Taşıma düzeninin uzun dönemde gelişmesi daha az enerji tüketimine götürmelidir. Petrolün daha az kullanımı ve seçenek yakıtların kullanımının artırılması önemli hedeflerdir.

- Saptanan hız sınırlarına daha kesin uyulmasının sağlanması gerekir ve daha düşük hız sınırları getirilmelidir.

- Güvenli taşıt araçlarının geliştirilmesi özendirilmelidir.

3.2.4 İnsan Yerleşmeleri

Dünya nüfusu hızla büyüyor. Pek çok kişi için bu bir kaygı konusudur.

Aynı zamanda yoksulların kullanabileceği sulanabilir topraklar hızla azalıyor. Bu da pek çok kişi için bir kaygı konusudur.

Her küçük çiftlik üzerindeki çocuk sayısı bu toprağın çocuklar arasında paylaştırılmasını olanaksız kılıyor. Bu nedenle topraksız insanların sayısı büyüyor. Bu insanların kentlerde yoksulluk çekmekten başka seçenekleri yok.

Örneğin 1960'larda Bombay'da 4.6 milyon insan vardı. Bunlardan 450.000'i gecekonduarda ve kaldırımlarda yaşıyordu. Yirmi yıl sonra Bombay'daki insan sayısı 9 milyondur. Bunun 4.5 milyonunun gecekonduarda ve sokaklarda yaşadıkları hesap edilmektedir. Bu, gelişmekte olan ülkelerdeki büyük kentlerin genel bir görünümüdür. Nüfus iki katına çıktığında ortalıkta kalanların, yoksulun da en yoksulu olanların sayısı on katına çıkmaktadır.

Yoksul ülkelerin kentlerindeki yoksulların geleceği Bombay'daki yoksulların yazgısı ile aynı mı olacaktır? Buna karar verecek olan biziz. Bu hepimizin sorumluluğudur.

Dünya yoksulları sağlığa en uygun olmayan çevreler içinde yaşıyor ve çalışıyor. Bu insanlar çatma kulübelerde ve sokaklarda yaşayıp çöplüklerden beslenen kent yoksullarıdır. Bu insanlar tarım işletmelerinde madenlerde çalışan kırsal kesimin topraksız yoksullarıdır.

Bunların sayısı bir milyardan fazladır. Bunlar temiz su bulamamaktan ve çöp toplamaktan etkilenmiş sağlıksız insanlardır. Onlar yağmuru tutmayan barakalarda yaşarlar. Toprak kaymalarının, su baskınlarının ve öteki doğal afetlerin kurbanı olan bu insanlardır.

Kentlerde yaşayan yoksulların dönecekleri toprakları ve yurtları yoktur. Onların tek seçeneği, giderek çetinleşen bir rekabet içinde, yaşayabilecekleri ve küçük ticaretlerini sürdürebilecekleri birkaç metrekaarelik bir alan için kavga vermektir. Yaşayacakları bir alan için ve yaşamda kalma hakkı için kavga veriyorlar

Kırsal kesimdeki topraksız yoksulların da çiftlikleri, toprakları ve gidecek evleri yok. Onların da tek seçeneği büyük tarım işletmelerinde, çiftliklerde, ormanlarda ya da maden ocaklarında işçi olmaktır. Onlar kente de gidebilir, kent proletaryasının bir parçası olabilirler. Bu insanlar yaşamak, küçük barakalarını kurmak ve bir avuç tahıl yetiştirip ailelerini beslemek için kendilerine ait olmayan toprağa el koyarlar.

Onlar toprağı aşırı kullanırlar ve yanlış toprağı kullanırlar. Kullanabilecekleri başka toprak yoktur. Bu nedenle bunların yoksulluğu ve yerleşecek yerleri olmaması hızlı çölleşmenin, ormansızlaşmanın ve pek çok gelişmekte olan ülkedeki artan yoksulluğun önemli nedenleri arasındadır. Başka durumlarda, çevre konusundaki yeni anlayış ve ekonomik kaygılar kırsal kesimdeki topraksız yoksullar için yeni ve farklı sorunlara yol açmıştır. Pek çok büyük tarım işletmesi kahvenin kavrulması gibi işlerde enerji kaynağı olarak kullanılmak üzere tez büyüyen ağaç ve çalılara yatırım yapmıştır. Bunun amacı paradan tasarruf etmek ve çevredeki ormanları kurtarmaktır. Ancak bu bitkileri yetiştirmek için kullanılan toprak daha önceki işçilerin besinlerini üretmek için kullandıkları topraktır. Bunun sonucu özellikle çocuklar arasında çok ciddi kötü beslenmedir.

Uluslararası fon sağlama örgütlerini ve bağış yapan ülkelerin çoğu yardımlarını yalnızca kırsal alanlara ve yalnızca kendi toprakları olan insanlara yöneltiyorlar, Gelişmekte olan ülkelerdeki nüfusun en yoksul kesimi olan üçte biri, yani kentlerdeki yoksullar ve kırsal kesimdeki topraksız yoksullar, dış yardım gören gelişme programlarının çoğunun dışında kalıyorlar. Bu durum değişmelidir.

Bütün dünya kentlerinin bakımsız bölgeleri yetenekli, girişim gücü olan, kararlı ve umutlu insanlarla doludur. Onlar başka türlü yaşamlarını sürdüremezlerdi. Çeşitli eşgüdümlü eylemlerle bu insanların becerilerini ve çabalarını desteklemek ve güçlendirmek hepimizin görevidir. Bunu yapmazsak bomba patlayacaktır!

Kent bölgelerinin geliştirilmesine yönelik strateji şunları içermelidir:

- Hükümetler ve uluslararası destek, iş yaratma ve konut projeleri aracılığıyla küçük ve orta büyüklükteki kentlerin gelişmesini güçlendirmelidir. Bu yolla kırsal alanlardan gelen göçmenlerin bir bölümü buralara çekilir ve en büyük kentler üzerindeki baskılar azaltılabilir. Bu önlem aynı zamanda kırsal kesimin yoksulları için yan gelir ve hizmet seçenekleri sağlar.

- Hükümetlerin çabaları ve uluslararası yardım yoksulların ve insanların kendi örgütlerini ve girişimlerini desteklemelidir. Yoksulların kendi durumlarını değiştirmek için güçleri, yetenekleri ve kararlılıkları vardır. Bu insanlar kendi anlayışlarına ve özelemlerine göre kendi yerleşimlerini kurabilirler. Ancak onların bunu yapma hakları ve güçleri olmalıdır.

- Değişim için ilk ve temel ön koşul yoksulların toprağı kullanabilmeleridir. Bu bir siyasal irade konusudur ve temelde yoksulların uygun koşullarda toprağı kullanabilmeleri için gerekli hukuk kurumlarının oluşturulmasını zorunlu kılar.

- Küçük ölçülerde borç para kentlerdeki yoksullar için çok önemli farklar yaratabilir. Onların küçük işleri ve güzel iş düşünceleri vardır, ancak kredi bulamadıkları için bu işlerini geliştiremez, düşüncelerini gerçekleştiremezler.

Yoksul ülkelerde çok sayıda kadın kooperatifler kurmak, işlerini, gelirlerini, ev ve çevrelerini iyileştirmek için örgütlenmişlerdir. Onların bankalardan ve bağış yapan ülke ve örgütlerden kredi almaya gereksinimleri vardır.

- İnsanların kendi örgütlerine ve girişimlerine yardımcı olmanın önemli bir yolu eğitimidir, Eğitim beceri ve yetenekleri geliştirir ve insanlara iş kurma, iyi yapı malzemesi üretme, toplumsal hizmetler kuruma ve kooperatifler kurup yönetme gücü verir. Kadınlara ve çocuklara kendi karar verecekleri alanlarda eğitim vermek yoksullara yardım etmenin özellikle etkili bir yoludur.

3.2.5 Sanayi

Sanayileşmenin tarihi bir yandan hızlı bir zenginlik ve ekonomik büyüme tarihidir, öte yandan insanların yoksullaşması ve feda edilmesinin, çocukların çalıştırılmasının ve dayanılmaz bir çalışma çevresinin tarihidir.

Sanayileşmeden kazandığımız deneyimler aynı zamanda bize çevre konusundaki tehlikeleri öğretir. Sanayinin dizginsizce gelişmesinden sonuçlanan hava ve suyun bozulması ve insan varlığına karşı dünya çapında tehditler bugün bizim kuşağımız için sanayi ve ortak kaynakların kullanımı konusunda daha sıkı kurallar koymamız yönünden bir uyarıdır.

Sanayileşmiş toplumun geleceğı gelişme için bir çevre strajisini gerekli kılar. Sanayileşmede bundan sonraki adım atıldığında, zengin ülkelerin sanayi-

leşme sürecinde gelişen ve uygulanan ve çevre açısından yıkıcı teknolojilerden kaçınılabilir ve kaçınılmalıdır. Burada sanayileşmiş ülkelerin sorumluluğu iki yanlıdır, çünkü gelişmekte olan birçok ülke geniş ölçüde sanayileşmiş ülkelerin teknolojik yeteneğine bağımlıdır.

Bizim kuşağımız için üstesinden gelinmesi gereken en önemli işlerden biri, gelişmekte olan ülkelere gerçekleşen sanayileşme ile çevre bakımının bir arada yürütülmesinin yollarını bulmaktır.

Aynı zamanda sanayileşmiş ülkelerin sanayileşmenin olumsuz yanlarını yoksul ülkelere ihraç etmeme zorunluğu vardır. Tehlikeli ya da çevre açısından zor üretim sanayileşmiş dünyadan üçüncü dünyaya ihraç edilmemelidir. İşçi hareketi "önceden bilgilendirilmiş rıza" gerektiren yasa ve kuralların konması için çalışmalıdır.

Çağdaş sanayiye geliştirme eylemi kaynakta gerçekleşecek bir eylemdir. Yeni istemleri karşılamak için sanayi adım adım çağdaşlaştırılmalıdır. Yeni teknoloji ve çevre açısından tutarlı ve sağlıklı yöntemler getirilmelidir. Bu konuda yol gösterici çevre ve insanlar için neyin iyi olduğudur.

- Sanayiler için yeni ve daha sıkı kurallar konulmalı, böylece zehirli ve tehlikeli madde ve artıkların çevreye yayılması önlenmelidir.
- Önceden denenmemiş ve izni alınmamış kimyasal ve zehirli maddelerin kullanımına izin verilmemelidir.
- İlke olarak bütün zehirli maddeler şirketlerin kendi önlemleriyle ve yeni teknoloji getirilmesi ile kaynağında durdurulmalıdır.
- Klor kullanan beyazlatma ve öteki sanayi süreçleri katıca kısıtlanmalı ve bunların yerlerine başka tenikler getirilmelidir.
- 1990 yılına dek denizde yakma yöntemi kaldırılmalıdır.
- Artıkların denize atılmasına ivedilikle son verilmelidir.
- Tehlikeli ya da çevre açısından zor üretim, çağdışı üretim düzenleri ve tehlikeli teknolojiler ve artık maddeler zengin ülkelere yoksul ülkelere ihraç edilmemelidir.
- Kaza durumunda ve kuruluşun normal çalışması sırasında, büyük bir sanayi kuruluşu ya da nükleer santral yanında yaşayan insanların bilgilendirilmesini zorunlu kılan daha sıkı yasalar konulmalıdır.

3.2.6 Çalışma Çevresi

İnsanlar gündüzlerinin büyük bir bölümünü iş yerlerinde geçirirler.

Pek çok yıldan beri, işçi sendika hareketi ve bütün dünyadaki demokratik sosyalist partiler çalışma koşullarının iyileştirilmesi için kavga veregelmişlerdir.

Avrupa ülkelerinin çoğunda bu çabalar iş yerindeki geleneksel çevre sorunları açısından iyileştirmelerle sonuçlanmıştı. İş ile ilgili kazaların ve ölümlerin sayısı azalmaktadır.

Bir yandan kazalar azalırken bir yandan çağdaş sanayide iş ile ilgili yeni tür hastalıklar ve yaralanmalar gözlemlenmiştir. Bunlar arasında gerilim, alerji hastalıkları ve bedensel yaralanmalar vardır.

Üçüncü dünyada insanlar gürültü, duman, sıcak ve soğuk içinde ve kimyasal maddelerden korunma olmaksızın bütün yanlarıyla kötü çalışma koşulların-

da bulunmanın dertlerini çekiyorlar. Bugün bile işçiler yetersiz güvenlik önlemlerinden dolayı yaralanmaktadır. Onların yaralanmalarının bir nedeni de sanayi ülkelerinde değiştirilmiş yöntemlerin kullanılmasıdır.

Sanayileşmenin başlangıcında Taylor'un geliştirdiği yöntemler daha ileri düzeyde bir uzmanlaşma ve iş bölümü üzerine kurulmuştur. Bu demektir ki yapılacak her iş bazen ancak birkaç saniye alacak parçalara bölünmüştür bu da demektir ki işçiler sürekli olarak çok üst düzeyde bir gerilim altında çalışmak zorundadırlar. Bilgi kullanma ve işte kişisel gelişim olasılıkları çok sınırlıdır.

Başlangıçta Taylor yöntemleri, eğer şirketler becerisiz ve eğitimsiz kişileri çalıştırmak zorunda kalsalar bile gerekli işçinin bulunmasını kolaylaştırarak üretimin maliyetini düşürmek amacı ile uygulamaya konmuştur. Ne yazık ki, herkesin üst düzeyde bir eğitim gördüğü bugünkü bir toplumda çağdışı kalmalarına karşın bu yöntemler bugün de kullanılıyor.

Bunun işçiler üzerindeki etkisi çok büyüktür. İnsanlar bedensel ve ruhsal hastalıklara uğruyorlar. Örneğin hem zengin ülkelerde hem de yoksul ülkelerde iş ile ilgili yaralanmaların oranı artıyor. Bu yaralanma ve sakatlanmalar çoğu zaman tam iyileşemeyecek kadar ağır oluyor. Genç insanlar o kadar kötü yaralanıp sakatlanıyorlar ki tamamen iş yaşamından dışlanıyorlar.

Bazı ülkelerde işçiler bugün de dumanlar, sıcak, soğuk ya da kimyasal maddeler içinde çalıştıkları için tazminat alıyorlar. Bu kesinlikle yetersizdir, çünkü böyle bir düzen kötü bir çevrenin sürdürülmesi tehlikesini taşıyor.

- Nasıl çevre kirliliğine karşı savaşını tek bir ülke tarafından değil fakat ülkeler arasında işbirliği ile kazanılabilirse, çalışma çevresinin sağlıklı bir duruma dönüştürülmeside uluslararası bir düzeyde bir iş ve görevdir.

- Zengin ülkeler yoksul ülkelere tehlikeli ve çevre koşulları kötü olan pis işler ihraç etmeye son vermelidirler. Eğer bütün dünyada herkes için daha iyi bir çalışma çevresi ve koşulları sağlama hedefimize erişmek istiyorsak, zengin ve daha gelişmiş ülkeler buna örnek olmalı, kuralları koymalı, araştırmaya yatırım yapmalı ve öbür ülkeleri aynı yönde özendirmelidirler.

- Çağımızın bize sunduğu hedef ve görev insanın tüm yeteneklerinin gelişmesini gerekli kılan iş ve çalışma koşullarının yaratılması için çalışmak olmalıdır. Bir yandan herkes için daha çok iş sağlamaya çalışırken bir yandan da daha geleneksel anlamda güvenli iş yerleri hakkı için savaşımı sürdürmeliyiz. Bu, daha az gürültü ve bedensel olarak daha zor iş gibi iyi çalışma koşullarını da kapsar.

3.2.7 İnsan Kaynakları

İnsanoğlu gelişmeyi gerçekleştiren ilk ve temel öge ve onun birincil kaynağıdır.

Eşitliğe ve adalete dayalı bir toplum örgütlenmesi yoluyla insanlık herkes için uygun ve yeterli bir maddi düzey sağlayacak potansiyele sahiptir.

Ancak bugünkü nüfus büyüme oranları süremez. Sayılarla kaynaklar arasında bir uçurum bugüne dek oluşmamışsa artık oluşacaktır. Amaç nüfus büyümesinin durdurulmasıdır.

Zengin bir ülke nüfusuna eklenen herkişi yoksul ülkedekine göre çok daha tüketim yapıyor ve doğal kaynaklar üzerine daha büyük bir baskı getiriyor bu baskının azaltılması için yaşam biçimlerinin değişmesi gerekir. Bu raporun ana temalarından birisi budur.

Zengin ve yoksul ülkeler arasında ve ülkelerin toplum örgütlenmesinde eşitlik ve adalet ilkeleri aile büyüklüklerini sınırlı tutmaya özendirmek için temel ön koşuldur. Toplumda kadının konumu ve yaşlıların bakımının örgütlenmesi özellikle önemli etkenlerdir. Toplum sağlığı politikası ile bütünleştirilmiş aile planlama politikaları ailelerin büyüklüklerini sınırlandırma isteğini gerçekleştirmenin araçlarıdır.

3.2.8 Tüketim Politikaları

Özellikle sanayi ülkelerinde yüksek bir maddi tüketim düzeyinden dolayı, tüketim modelleri çevre bozulmasının önemli bir kaynağını oluşturur. Tüketim modellerini tek tek incelemek ve bir uyum planı aramak yerinde olur.

Bununla birlikte tüketim ancak zincirin ortasında bir halkadır. Onun ötesindeki halkalar ve bu halkaların çevre üzerindeki sonuçları kolaylıkla gözlenebilir, tanınabilir:

- a. Bir ürün için kullanılan hammaddenin sömürülmesinden kaynaklanan çevre bozulması ve kaynak kıtlığı.
- b. Enerji kullanımı, kullanım süreçlerinden gelen akıntılar ve artıklar nedeni ile üretim sürecinden gelen çevre bozulması.
- c. Hammaddenin üretim yerine taşınması, ürünün tüketiciye taşınması, kullanılan ürünün yeniden kullanım yerine ya da artık yok etme yerine taşınması gibi taşımacılık gereksinimlerinden kaynaklanan çevre bozulması.
- d. Ürünün üretici tarafından kullanımı da çevre sorunlarına yol açabilir (enerji kullanımı ya da daha doğrudan yollarla).
- e. Sonuncusu, kullanılmış ürünün işlemde geçirilmesi, artıkları işlemenin çevre üzerine etkileri.

Çevre bozulmasını önleyici politikalar az bulunan ve yenilenemeyen kaynakların ve enerjinin kullanımını en aza indirmeyi ve kirlenmeyi, çevreyi bozan öteki etkileri ve artıkları en aza indirmeyi amaçlamalıdır.

Bütün çevre üzerindeki bu etkilerin maliyetleri toplumla ve gelecek kuşaklara yüklenebilir. Bununla birlikte şirketlerin ve tüketicilerin karar verme sürecinde bu maliyetlerden ancak bazıları gözönünde bulundurulur.

İyi işleyen bir ekonomi, kaynakların en iyi düzeyde dağıtımını sağlayabilmek için, her etkinliğin kendi ile ilgili bütün maliyetleri yüklenmesini gerekli kılar. Bu nedenle konu bugün üreticilerin ve tüketicilerin yüklenmedikleri çevre ile ilgili maliyetlerin onlara nasıl aktarılacağıdır. Eğer ürünleri fiyatları bu maliyetleri kapsasaydı ve çevre ile ilgili maliyetleri gösterseydi, tüketiciler çevreye daha az zararlı ürünleri seçerlerdi.

Bununla birlikte bu maliyetlerin üreticiye ve tüketiciye aktarılmasında bazı uygulama güçlükleri var. Çevre ile ilgili maliyetler kolaylıkla hesaplanmıyor yinede çevre ve sanayi politikalarındaki bazı önlemler çevre ile ilgili maliyetlerin hangi ölçüde kapsanacağını etkiler. Danimarka ve A.B.D.'nin bazı eyaletleri gibi belli ülkelerde artık konusunda ek bir ödeme istenmektedir. Tüketicilerin bazı paketler ve ürünler için ödediği depozit bir başka örnektir.

• Çevre maliyetlerinin bazılarının ya da hepsinin üreticilerin ve tüketicilerin kararlarına girmesi için daha kapsamlı bir yol ve düzenleme gereklidir.

- Kısmen buna seçenek olan kısmende bunu tamamlayan bir başka yol çevre ile ilgili bilgilerin etiketlerde gösterilmesi ile ilgili uygulamaların getirilmesidir. Etiketler ürünün çevreye getirdiği tehlikelerin ve maliyetlerin bildirebilir. Bu düzenlemeler bazı ülkelerde şimdiden kullanılmaktadır. Başka bilgi aktarma yolları da kullanılabilir (broşürler, televizyon ve radyo gibi). Reklamcıların reklamlarında bu tür bilgiyi vermeleri yasal zorunluluk haline getirilebilir. Tüketiciler çoğu zaman zaten çevreye karşı tehditlerin bilincinde olduklarından bu tür bilgilendirme çok etkin ve bilinçli tüketim seçimi yönünde kullanılabilir.

3.3 Araçlar ve Sorunlar

3.3.1 Çevre ve Kaynak Politikaları

İşçi hareketinin çevre politikasının araç ve yollarının çıkış noktası demokrasini temel ilkeleridir.

Bütün toplumsal etkinliklerde olduğu gibi, çevrenin kullanımına ve yönetimine yol gösteren uluslararası kapitalin dar ve kısa dönemli çıkarları değil insanların yararına dayalı toplumsal amaçlar olmalıdır. Paracı ve bırakın-yapsın pazar felsefelerinin dünya ekonomisi üzerindeki etkisi, çevrenin, uluslar arasında ve uluslar içindeki artan eşitsizliklerle ele ele yürüyen kapitalist çıkarlar ve dizginlenmemiş pazar güçleri tarafından insafsızca sömürülmesine yol açmıştır.

Pazara yol gösteren demokrasinin *toplumsal amaçları* olmalıdır. Böylece sürdürülebilir bir gelişme desteklenir, ve çevre ve doğal kaynaklar tabanı halkın ve gelecek kuşakların yararına korunur.

Ulusal Çevre yasası Çevre kullanımının ve yönetimin temel aracını oluşturur. Yasa, bütün ekonomik ve toplumsal etkinlikleri çevre açısından tutarlı ve sağlıklı bir sürdürülebilir gelişme hedeflerine doğru yönlendirir. Çevreyi kirleten kuruluşlar üzerinde kesin bir yetki kurmak için çevre yasasını uygulamak ve yürütmek amacıyla ulusal sistemler kurulmaktadır, çünkü bu kirletici kuruluşlar çok dar kazanç kaygıları ile hareket ediyor ve ekonominin, çevrenin yaşam ortamlarının ve coğrafi alanların kritik yük düzeyini aşmamasını güvence altına alacak her yasal kısıtlamaya karşı direniyorlar.

İşçi hareketi uzun dönemdeki amaçların ve beklentilerin önemini vurguluyor. Bunlar çevre ile ilgili amaç ve beklentilerdir. Toplumsal ve ekonomik gelişme için uzun dönemdeki hedefler ve stratejiler saptanmalıdır.

Toprağın fiziksel kullanımı için kapsamlı bir planlama çevre açısından sağlıklı ve sürdürülebilir bir gelişmenin önemli bir aracıdır. İşçi hareketinin temel örgütleri planlama sürecine halkın katılımını güçlendirir.

Ekonomik büyümenin çevre ile ilgili boyut ve görevlerinin temelinde iktidarın ve etkinin toplum içinde ve uluslararası ekonomi düzeyinde dağıtımı yatar.

Bu, demokratik sosyalizmin bilinen toplumsal ve ekonomik politikalarının önemini özetler; bunlar güçsüzleri koruyan ekonomik ve toplumsal adalet ve gönenç politikaları, ekonomik demokrasi politikaları ve toplumdaki herkesi kapsayan eğitim sistemleri kurarak karar verme sürecine yerel katılımı destekleme politikalarıdır.

Sanayileşmiş ülkelerde de süren yüksek ekonomik büyümeye karşın, işçi hareketinin toplum sağlığı, çocuk bakımı, yaşlılara verilen hizmet, eğitim ve kültür hizmetleri gibi alanlarda gönenç toplumunun kamu hizmetlerini önemli bul-

ması, çevre ve doğal kaynaklar temeli üzerinde baskının azalması anlamına gelecektir. Çevrenin yaşamın nitelikleri ile ilgili bu boyutlarına ağırlık verilmesi çevre korunmasını ve gelişimini kolaylaştıracaktır. Çok boyutlu bu bakışa bir örnek ormanların bir dinlenme ve eğlenme yeri, sanayi için kereste kaynağı ve yaşam türlerinin bir kaynağı olarak kullanımıdır.

Bugüne dek çevre politikaları daha çok çevre bozulmasının belirtileri üzerinde, bir bakıma da verilen zararın onarılması üzerinde odaklandı. Bugün ise çevre bozulmasının önceden kestirilmesi ve önlenmesi vurgulanmalıdır.

Çabalar çevre bozulmasının bugünkü kaynakları ve gerçekleşebilir öteki kaynaklar üzerinde yoğunlaştırılmalıdır.

Çevre ile ilgili etkenlerin karar verme süreci içine alınması için ulusal düzeyde yol ve yöntemler yaratılmalıdır. Çevre ögeleri hem sektörlerle ilgili ekonomik politikalarla hem de sağlık ve gönenç politikaları ile bütünleştirilmelidir.

Bu süreci destekleyecek *yeni araçlar* geliştirilmelidir. Çevre değerlendirme-leri'nin gelişme ile çevre arasındaki karşılıklı ilişkiye ve buradaki neden-sonuç ilişkisinin açıklığa kavuşturulmasına ağırlık vermesi gerekecektir. Risklerin değerlendirilmesi etkin halk katılımı ile yapılmalı ve gelecek kuşakların kaynaklar tabanını yok etmeye karşı güçlü ahlaksal savlara ağırlık verilmelidir. İşçi sendikaları yalnızca çalışma çevresi konusunda değil, çevre ile ilgili bütün konularda önemli bir rol alacaktır. Çevre süreçlerinin daha iyi belirtilmesi ve temel mekanizmaların daha iyi anlaşılması yönünde uzun vadeli çevre araştırmasının yoğunlaştırılması gerekecektir. Sürdürülebilir gelişmeye yönelik kaynak hesaplanması uygulamaya konmalıdır. Bugünkü büyüme ve gönenç hesaplanması yöntemleri çağ dışıdır ve çevreyi ve kaynak ögelerini kapsayan yeni yöntemler bulunmalıdır.

Gerekli teknolojik değişim süreci içinde sanayiye tümüyle harekete geçirmek için, çevre yasa ve yönetmelikleri ekonomi politikası önlemleri ile desteklenmeli, tamamlanmalıdır. Çevre açısından tutarlı ve sağlıklı ve sürdürülebilir bir gelişme için gerekli kapsamlı teknolojik değişimin gerçekleştirilebilmesi için çevre ödentileri ve vergileri uygulamaya konmalıdır.

3.3.2 Uluslararası Politikalar

Çevre açısından tutarlı ve sağlıklı ve sürdürülebilir bir gelişmenin güvenceye alınması için işçi hareketi uluslararası düzeyde ortak eylemi başlatacak ve onu destekleyecektir. Böyle bir eylemin yol göstericisi demokratik sosyalizmin şu temel ilkeleri olacaktır: Demokrasi, barış, uluslararası adalet ve dayanışma ve toplumsal eşitlikler.

Askeri yığınağın hızının eksiltmeden sürdüğü, aşırı yoksulluğun arttığı, yoksul ve zengin ülkeler arasındaki uçurumun genişlediği ve ciddi çevre bozulmasının hem Güney'i hem de Kuzey'i tehdit ettiği bir dünyada uluslararası düzeyde ortak eylem gereği her zaman olduğundan daha güçlüdür.

Bu raporun çevre ve güvenlik ve kaynakların uluslararası akışımı gibi bölümlerinde bu ortak eylemin bazı boyutları tartışılmıştır.

Açıktır ki dünya çapında ve bölgesel çevre sorunları aynı boyutlarda anlaşmaya varılmış eylemle çözülebilir. Birden fazla tarafın katıldığı işbirliği önemli bir destektir. Bu raporda gösterildiği gibi çevre için güvenlik ve gelişme konularında işbirliği de önemlidir (Bakınız, raporun ilgili bölümleri). Bu, çevreyi ilgilendiren ekonomik ve toplumsal sektörler konusundaki uluslararası işbirliği için

de geçerlidir. Buna göre çevre konusundaki eylemin geniş kapsamlı uluslararası işbirliğinin bir parçası olması gerekir.

İnsan çevresi ve sürdürülebilir gelişme konusunda ikinci bir Birleşmiş Milletler Konferansı evrensel, bölgesel ve ulusal çevre sorunları çözmek için eylem kararı almalıdır. Sosyalist Enternasyonal Çevre Komitesi, Sosyalist Enternasyonal'in şu konularda eylem kararları alınması için çalışmasını önerir :

- İnsanın yol açtığı iklim değişmesinin önlenmesi için eylem amacıyla dünya çapında bir çerçeve anlaşma benimsenmelidir.
- Zehirli ve tehlikeli atıkların yönetiminin denetimi konusunda bir anlaşmayı uygulamak için bir eylem programı benimsenmelidir.
- Tehlikeli olabilecek kimyasal maddelerin denenmesini yoğunlaştırmak için dünya çapında bir eylem planı benimsenmelidir.
- Büyük nükleer enerji santralleri ve öteki tehlikeli kuruluşların yakınında yaşayan insanlara bilgi verilmesini zorunlu kılan yasalar yönünde uluslararası eylem geliştirilmelidir.
- Yoksul ülkelerde çölleşmeyi durdurmak ve toprağı, ormanları, suyu ve deniz kaynaklarını korumak için ek kaynak akışımları konusunda kararlar alınmalıdır.
- Araştırma ve geliştirme ve çevre açısından tutarlı, sağlıklı ve "temiz" teknolojilerin yaygınlaştırılması konusunda dünya çapında bir program başlatılmalıdır. Böyle bir program bu teknolojilerin yoksul ülkelere aktarılması için kaynakların harekete geçirilmesine ağırlık vermelidir.
- Ortak kullanılan ırmakların korunmasında işbirliği amacıyla uluslararası düzeyde su havzaları işletmeciliğı ve ırmaklar için bir ekoloji programı kurulmalıdır.
- Uluslararası düzeyde ve eyleme yönelik bir çevre değerlendirme programı kurulmalıdır.
- Biyoloji ve kalıtım konusunda bir politika oluşturulmalıdır.
- Aşağıdaki konularda sağlıklı ve sürdürülebilir politikaların ana öğeleri sap-
tanmalı ve bu konuda anlaşmaya varılmalıdır:

- a. Tarım ve besin güvenliğı sistemleri.
- b. Enerji sistemleri.
- c. Taşıma sistemleri.
- d. Sağlık sistemleri.
- e. Dinlenme ve eğlenme ve toprağın kullanımı.
- f. Artıkların işlenmesi.
- g. Çölleşme / Sulama
- h. İçme suyu sağlanması.

Uluslararası işçi hareketi içinde çevre konularında uluslararası işbirliği de daha ileri bir düzeye getirilmelidir. Bunun amacı üç yönlüdür:

- Hükümetleri bu raporun çizgisinde daha köktenci politikalara yöneltmek.
- Yerel olarak şirketler ve toplumlar içinde çevre korunmasını geliştirmek.
- İşçi hareketi içinde çevre etkinliklerini desteklemek.

3.3.3 Çevre ve Güvenlik

Daha 1977 de Birleşmiş Milletler'de Çevreyi Değiştirme Tekniklerinin Askeri ya da başka bir Düşmanca Kullanımının Yasaklanması Konusunda Bir An-

laşma üzerinde görüş birliğine varılmıştı.

O zamandan beri silahlanma yarışının ve savaşların çevreye karşı ciddi bir ek tehdit oluşturduğunu öğrenmiş bulunuyoruz.

Çevre ile güvenlik arasındaki ilişki bu raporun 2.2. bölümünde incelendi. Bu incelemeden aşağıdaki *sonuçlar* çıkarılabilir:

- Nükleer savaşın önlenmesi aynı zamanda önde gelen bir çevre sorunudur.
- Savaşın ve silah yığınının çevreye karşı oluşturduğu tehdit, silahsızlanma ve çatışmaların barışçı yollarla çözümü yönünde ek bir baskı sağlar.
- Kapsamlı bir nükleer denemeler yasağı hem silahsızlanma sürecinde hem de çevre açısından özellikle önemli bir adımdır.
- Çevre üzerindeki baskı ve gerilimler ile siyasal çatışmalar arasındaki ilişkinin anlaşılması, bu tür çatışmaların çevresel işbirliği gibi yollarla çözümünü kolaylaştırır.
- Ekolojik afetlerin ulusal güvenliğe karşı bir tehdit oluşturması bu afetlerin önlenmesi için çevresel işbirliğini zorunlu kılar.
- Çevre ve gelişme öğelerinin bir arada bütünleştirilmesi için ulusal güvenlik kavramının yeniden düşünülmesi gerekir.
- Nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler düşüncesi kimyasal silahlardan arındırılmış bölgeler düşüncesi ile desteklenmelidir. Çeşitli çevre savaşlarını önlemek için daha çok sayıda ülke bugünkü uluslararası anlaşmalara bağlı kalmalıdır ve daha kapsamlı anlaşmalar için yeni görüşmeler yapılmalıdır.
- Sivil etkinliklerin çevre üzerine etkileri konusundaki kurallar ve yönetmelikler askeri etkinlikleride kapsayacak biçimde genişletilmelidir.
- İster sivil askeri amaçlarla, olsun, nükleer enerjinin kullanımı tam bir uluslararası denetim altına alınmalıdır.

3.3.4 Kaynakların Uluslararası Akışımı Üçüncü Dünyaya Yardım

Askercilik ve savaşçılık, paracılık ve ticaret ve ödemelerde uluslar ötesi eğilimlerin yerine, işçi hareketi bir silahsızlanma ve gelişme stratejisini desteklemeli, daha ilerli bir düzeye götürmelidir. Gelişme çevre açısından tutarlı ve sağlıklı ve sürdürülebilir olmalıdır. Strateji, sürdürülebilir gelişme için ekonomik iyileşmeyi, uluslararası para ve ticaret kurumları içindeki bugünkü güç dengesizliğinin yeni bir yapılaşma ile düzeltilmesini ve Kuzey ve Güney'deki kaynakların Güney'e doğru yeniden dağılımını kapsamalıdır.

Manley'in "dünya çapında yeni görev" başlıklı raporuna göre yeniden dağılım ile büyüme arasındaki bağlantı çok önemlidir. Dünyanın, yeniden dağıtım yoluyla, çevre açısından tutarlı ve sağlıklı ve sürdürülebilir büyümenin yeniden sağlanmasına dayalı yeni bir gelişme modeline gereksinimi vardır.

Manley raporu, Yeni Dünya Ekonomik Düzeni adı verilen ve Dünya Ekonomisinin yapısında ve işleyişinde gerekli değişimleri kapsayan ayrıntılı önerilerinin zaman içinde adım adım uygulanmasını öneriyor. Bu çevre açısından tutarlı ve sağlıklı ve sürdürülebilir *dünya çapında* gelişme için bir ön koşuldur.

Manley raporu en az gelişmiş ülkelerin bugünkü borçlarının silinmesi görüşünü ortaya atıyor. Bu yoksul ülkelerin borçları silinmelidir. Daha dengeli ve daha düşük uluslararası faiz oranlarının gerçekleştirilebilmesi için hükümetler birlikte finans pazarlarına müdahale etmelidir. Yoksul ülkelere mal ihracı için daha iyi anlaşma koşulları geliştirilmelidir. Yoksul ülkelerin ihraç ettikleri malla-

rın Kuzey pazarlarına girişi güvenceye alınmalıdır. Gelişmekte olan ölkelere yeni teknolojiler aktarılmalıdır.

Ekonomi politikası konusunda Sosyalist Enternasyonal Komitesi'nin, SICEP, Berlin bildirgesi (Eylöl 1988) borç bunalımıyla ilgili görüşlerin borçlu ve alacaklıların bir araya geldiği bir konferansta tartışılıp görüşölmesi için çağrıda bulunuyor. Konferansta en yoksul ölkelerin borçlarının bağışa dönüştürölmesi, kalan borcun ödenmesinin yeniden zamanlanması, faiz borçlarının azaltılması, resmi gelişme yardımının artırılması ve öteki somut önlemler ele alınmalıdır.

Manley raporu çevre açısından kesin anlamı olan şu tavsiyelerde de bulunmaktadır :

- Nüfus artışını durdurmak ve doğal kaynakların korunmasını güvenceye almak amacıyla yerel olarak benimsenmiş programları desteklemeye yönelik stratejilerin hazırlanmasını kolaylaştıracak kurumsal ve başka her türlü yardım..
- Yoksul ölkelerde çevre koşullarının iyileştirilmesine doğrudan yardımcı olarak yatırımların çok yanlı desteklenmesiyle birlikte, çevre korunmasında daha sıkı kural ve uygulamaların gerçekteştirilmesi için para yardımı.
- Zengin ölkelerdeki şirketlerinin yoksul ölkelerdeki yeterli çevre ve güvenlik kurallarına bağlı kalmaları ve sanayileşmiş ölkelerde yasaklanan ürünleri ve süreçleri bırakmaları; gerekirse, bu şirketlerin Güney ölkelerindeki çalışmalarında bu amacın gerçekteştirilmesi için Kuzey hükümetlerince yasal önlemler alınması.
- Birleşmiş Milletler Davranış Yasası (Code of Conduct) ve çevre ile ilgili maddelerinin tek tek ölkelerce ya da aynı görüşteki ölkeler gruplarıncaya uygulanması.
- Böcek öldürücüler gibi zehirli kimyasal maddelerin kullanımını azaltan ve besin üretiminde sürekli iyileşmeyi güvenceye almayı amaçlayan tarım politikalarına yardım.
- Üretimde ve tüketimde enerji tasarrufunu ve artık maddelerin yeniden kullanımının amaçlayan programlara yardım.

Bu tavsiyelere aşağıdakiler de eklenebilir :

- Gelişmekte olan ölkelere para yardımının değerlendirilmesinde, Dünya Bankası ve öteki finans kurumları onaylanan projelerin ya da gelişmelerin çevre açısından tutarlı ve sağlıklı olup olmadığını gözönüne almalıdır.
- Çok uluslu şirketlerin yoksul ölkelerdeki etkinliklerinin, sözkonusu ölkelerin iyi düşünölmüş çevre politikalarına uymasını güvenceye bağlamak için bu şirketlerin daha sıkı denetimi.
- Yoksul ölkelere daha önceden rızaları alınmadan, çevre açısından çağ dışı üretim yöntemlerinin, özellikle tehlikeli ürünlerin, teknolojilerin ve artıkların ihracını engellemek için yasal ve öteki önlemler.
- Uluslararası Tropik Kereste Anlaşması'nda olduğu gibi, uluslararası ham madde anlaşmalarına çevre ile ilgili hedeflerin konulması.

3.3.5 Ekonomi ve Para Politikaları

Çevre açısından tutarlı ve sağlıklı bir ekonominin önemi ve gereği bölüm 2.5 incelenmişti. Bu incelemeden çıkarabileceğimiz sonuçlar şunlardır :

- Çevre yok edilirse hiçbir ekonomik ilerleme mümkün olmaz.
- Daha sağlam bir ekonominin gelişmesini güvenceye bağlamak için girişimciler, kullanımlar ve gelişimciler üzerinde daha sıkı ve kesin kurallara uygulamalıyız.

— Ekonomik gönenç yolunda yeni ve daha tutarlı önlemlerin geliştirilmesi gereklidir.

— Gelecek için çevre açısından sağlıklı ve tutarlı bir ekonomiyi, toplumsal ve kültürel gelişmeyi ve herkese iş sağlanmasını mümkün kılacak bir çözümü uygulamak zorundayız.

— Çevre açısından tutarlı ve sağlıklı bir ekonomi için bu yeni çözümde kirlenme ve atıklar için vergi, teknolojik yeniliği destekleyecek ödemeler, daha verimli süreçler ve ürünlerin yeniden tasarımı gibi ekonomik özendirmeyi yasalar ve yönetmeliklerle bir arada yürütmeliyiz. Aynı zamanda gerçek maliyetin ve çevre ile ilgili maliyetin ürünlerin fiyatına katılması için çalışmalıyız.

Deneyimler bize üretim kaynaklarını ve insan kaynaklarını kötü kullanabilecek kadar bolluk içinde olmadığımız yönünde önemli bir ders vermiştir. Bu nedenle işçi hareketine düşen önemli bir görev çeşitli kaynaklardan kirleticilerin salınmasını azaltmak ve durdurmak için yasalar getirmektir.

Çevre sorunlarını çözmek için gerekli kaynakları sağlamanın temel koşulu ekonomik ilerlemedir. Ekonomik durgunluk aynı zamanda toplumsal reformlar ve çevre korunması için yapılması gereken önemli yatırımlar için daha az kaynak demektir. Bu nedenle yoksulluk çevre sorunları ile savaşım olanağına karşı bile ciddi bir tehdittir.

Ekonomik ilerleme yoluyla çevre korunması için gerekli kaynaklar biriktirebilir. Bu nedenle zengin ülkeler için ilk adım ve önemli görev yoksul ülkelere ekonomilerini yeni bir yapıya kavuşturma yolunda yardım etmektir. İkinci ve koşut bir adım kirleticilerin çevreye salınması konusunda daha sıkı kurallar koymaktır.

İyi bir ekonomi anlayışının katı kurallarla birleştirilmesi çevre açısından tutarlı ve sağlıklı bir ekonominin temelidir.

Girişimcileri genel kurallardan daha ileri gidip teknolojik yenilik sürecinin ya da yeni teknolojiler uygulanmasını hızlandırmaya özendirmenin bir yolu “*kirleten öder*” ilkesini uygulamaktır. Bu, girişimin, kirlenmenin bedelini kapsamaması anlamına gelir. Bu nedenle bu ilkenin uluslararası düzeyde benimsenmesi önemli bir görevdir.

Bu ilkenin kabulü *kirlenme ve artık ücreti, enerji vergisi ve su fiyatlarının belirlenmesi* gibi ekonomik özendirme yollarını da birlikte getirir. Bu tür ekonomik özendirmeler kaynakları kullananlar ve çevreyi kirlenmelerin kirlenmenin bedelini yüksek olduğu vurgular. Bu belirtiler çevre sorumluluğunu üstlenmek ve kirlenmenin kaynaklarını yok etmek için gerekli önlemleri alma gereğini gösteren bir uyarıcı olmalıdır.

Kuralların ve ekonomik özendirmelerin birlikte işlemesi yoluyla bu ilkenin uygulanması çevre maliyetlerinin ürün fiyatının normal bir parçası haline geleceği anlamını taşır.

3.3.6 Eğitim ve Araştırma

Kısır çemberleri kırıp çıkmanın en önemli yol ve araçlarından biri eğitimidir.

Yoksul ve zengin ülkelerdeki sorunlar ve eğitim gereksinimleri oldukça farklıdır, ancak hepsinde ortak bir payda vardır. Eğitim ve araştırma gelişmenin çeşitli düzeylerinde bir kaldıraç olarak kullanılabilir. Fark, kaldıraç değişik düzeylerde olmasıdır.

Yoksul ülkelerde eğitim gereksinimi onların üretim işini kurmaya yeterli bilgi edinmesi sorunu olabilir; bu üretim başka ülkelerde bağımlılığı azaltabilir ve ülkenin kendi ekonomisini yeniden yapılandırmak için olanakları kullanabilir. Bu önemlidir, çünkü ekonomi daha ileri düzeydeki yatırımlar ve çevre açısından tutarlı ve sağlıklı teknoloji yatırımları için ön koşuldur. Yoksul ülkelerde eğitim işi herkese temel düzeyde okuma ve matematik öğretmekle bitmez; okuma ve matematik daha ileri düzeyde eğitim ve gelişme için bir ön koşuldur.

İnsanların çoğunun zaten okuyabildiği ve temel eğitim görebildiği zengin ülkelerde eğitim daha çok çevrenin her düzeyde eğitimin ve araştırmanın bir parçası haline getirilmesi sorunudur. Bu, karmaşık çevre sorunlarına yeni çözümler bulmanın bir ön koşulu olabilir. Ekoloji sistemleri konusunda ve organizmaların ve insanların yaşamlarının ön koşulları konusunda bilgi edinmek ve stratejinin önemli bir parçasıdır.

Eğitim ve araştırma gelişmenin kaldıraçları olarak da çok önemlidir. Genelde bu demektir ki, araştırma, sorunları daha geniş bir ekolojik açıdan çözmek için yeni ve ivedilikle gerekli bilgiyi sağlama yolu olacaktır.

Araştırma pahalıdır ve ortak çalışmadan kazanılacak çok şey vardır. Eğer her ülke kendi araştırmalarını ve incelemelerini yaparsa, özellikle yoksul ülkelerin kendi araştırma kurumlarına sahip olmaları çok zor olacaktır. Bu nedenle daha çok iş, ülkelerin bir arada çalışmasıyla yapılmalıdır.

Örneğin Stokholm'de yeni bir uluslararası enstitü ve Bonn'da, Paris'te ve Londra'da Avrupa Çevre Enstitüsü kurulmuştur. Amaç dünyanın her yanındaki değişik ülkelere bilim adamları ve uzmanlar arasında birlikte çalışmayı artırmaktır.

Ekonomik hedeflerle bağdaşır bir araştırma ve eğitim düzeni şunları gerektirir :

- Eğitim düzenin her düzeyinde, özellikle mühendislerin ve bilim adamlarının yetiştirildiği üniversitelerde, çevre incelemeleri alanında daha kapsamlı bir eğitim.
- Çevre sorunları konusunda daha yoğun araştırma ve geliştirme programları.
- Çevre ile ilgili hedeflerin araştırma ve geliştirme kapsamı içine alınması
- Yoksul ülkelerde eğitim için uluslararası yardım programları.

BÖLÜM 4

4. YENİ GÖREV

Özet

Dünyada toplumsal ekonomik ve teknolojik değişimin hızı insanlık tarihinde görülmedik bir düzeydedir ve bu hız giderek artmaktadır.

Bugünkü gelişme örneklerinin sürdürülmeyeceği yönünde artan bir bilinçlenme vardır.

Çevre bozulmasının insan güvenliğine karşı en ciddi tehdit olduğu giderek daha çok görülmekte, daha iyi algılanmaktadır.

Çevre kazalarının ve felaketlerinin giderek sıklaşması, yaşam biçimimizle, insanoğlunun varlığını sürdürebilmesi için gerekli yaşamı besleyen ortamları tehdit ettiğimiz yönünde bir uyarıdır.

İnsanların yol açtığı iklim değişmesi ve ozon tabakasının boşalması dünya çapında ekolojik dengeyi altüst edebilir. Topragın ve ormanların aşırı kullanımı fiziksel kaynaklar tabanını tehdit etmektedir. Ormanların yok olması ve kaynakların insafsızca sömürülmesi biyolojik kaynaklar tabanı daralmaktadır. Çevre bozulmasının bir başka boyutu insan sağlığının tehdit edilmesidir. Birincil nedeni çevre etkenleri olan hastalıklar artmaktadır.

Bütün evreleri ile askeri yığınak ve silah birikimi, büyük bir kaynak israfı, yoksul ülkelerin daha da yoksullaşmasına katkıda bulunan bir etken ve çevreye karşı en ciddi tehdittir.

Çevreye karşı en kapsamlı tehdit nükleer savaştır. Bu nedenle köklü bir silahsızlanmanın insanlık için yaşamsal önemi vardır. Barış için ve çevre için savaşım el ele yürür. Askeri yığınak ile çevre arasındaki bir başka bağ ham maddeler ve tatlı su için olan rekabettir. Çevre bozulmasından dolayı kaynak kıtlığı görülen bölgelerde devletler ve halklar arasında çatışma ve gerilen ilişkiler için ortam vardır.

Bu nedenle işçi hareketinin göğüslemesi gereken önemli bir güçlük ve üstlenmesi gereken yeni bir görev bireylere ve devletlere güvenlik sağlayabilecek köktenci bir çevre politikasını gerçekleştirmektir.

Sanayi ülkeleri ile gelişmekte olan ülkeler arasındaki ekonomik uçurum büyümektedir. En ciddi çevre sorunlarıyla karşı karşıya olan ülkelerin en temel yatırımlar için kaynakları da yetersizdir. İnsan gereksinimlerini karşılamak ve çevreyi korumak için hızlı ekonomik büyüme ve gelişme kesin bir zorunluktur. En yoksul ülkelerin durumu borç bunalımına dünya çapında bir duyarlılığı gerekli kılmaktadır; borç bunalımına yaklaşım en yoksul ülkelerin borçlarının bağışa dönüştürülmesini gelişmekte olan ülkelerin kalan borçlarının yeniden zamanlamasını ve resmi gelişme yardımının artmasını içermelidir.

İşçi sendikaları ve Demokratik Sosyalist partiler için yeni görev herkes için temiz ve yaşanabilir bir çevre hakkının kavgasını vermektir.

Ekonomik büyümenin yeni çağı gelişmenin niteliğine öncelik tanınmalıdır. Bu, silah yarışı ya da zenginlerin tüketimi için bir büyüme olmamalıdır. Bu gidişe dur demek ve bu günkü gelişme sürecini sürdürebilir bir gelişmeye dönüştürmek İşçi Hareketi'ne düşen bir görevdir.

Çevreyi koruma, iş alanları açma ve önemli toplumsal yatırımlar için kaynaklar sağlama arasında bir çelişki olmadığı yönünde yeni bir bilinç var. Gerçek şudur ki, çevre bunalımını tersine döndüremezsek ekonomik gelişmenin ve gönencin koşullarını yok ederiz.

Toplumsal açıdan bilinçli bir çevre kullanımı temkinli ve dikkatlidir, çevreyi hor kullanmaz. Eğer çevre savurganca kullanılır ve bozulursa, insanlar yaşayacak ve uzun dönemde varlıklarını sürdürecektir ortamdan yoksun kalacaklardır. Ortak doğal kaynaklarımızın toplumsal açıdan bilinçli ve insancıl kullanımı uzun dönemdeki hedeflerin ve stratejilerin demokratik yolla belirlenmesine ve yasa ve yönetmeliklerde demokratik karar verme yolunun izlenmesine bağlıdır. Çev-

re açısından en istenmeye değer hedefleri ancak güçlü bir toplum gerçekleştirebilir.

Sanayi toplumunu içinde bulunduğu çevre bunalımından çıkarmak için gereken değişim dev boyutlarda ve acil bir görevdir. Bu yöndeki uğraş işçi hareketinin yoksulluğa, toplumsal sıkıntıya ve kitle halinde işsizliğe karşı verdiği savaşımla karşılaştırılabilir. Bu, dünyayı sömürgecilik baskısından kurtarmak için harcanan çabalarla karşılaştırılabilir bir zorluk, bir görevdir.

Çevre açısından tutarlı ve sağlıklı ve sürdürülebilir bir gelişme çağını başlatma çabalarımız çalışan sınıfların çıkarlarına, temel düşünce ve değerlerine dayanacak, yoksullara ve zor durumda olanlara gelişmede öncelik verecektir. Toplumu içinde bulunduğu çevre bunalımından çıkarmak için gerekli yaşam biçimi değişimi dev boyutlarda acil bir görevdir. Bu, yasa ve yönetmeliklerin değiştirilmesini, hukuk kurumlarının reformunu ve her birimizin kişisel sorumluluk üstlenmesini gerekli kılar.

Önümüzdeki yeni olanaklar açılmaktadır, çünkü biz tarihte, gelişmeye sürdürülebilir bir yön vermek için gerekli bilgi, deneyim, teknoloji ve kaynaklara sahip olan ilk kuşağız. Bu iş ancak zaman içinde aşamalı olarak başarılabilir ve çok çalışmayı gerektirir.

Biz, örneğin, şu alanlarda uyum planları hazırlamış bulunuyoruz; tarım, kırsal gelişme ve besin güvenliği, enerji güvenliği, taşıma düzenleri, insan yerleşimleri, sanayi, çalışma çevresi, insan kaynakları ve tüketim politikaları.

Biz aynı zamanda seçilmiş acil çevre sorunları konusunda hedefler ve stratejiler belirlemek durumundayız. Bu sorunlar arasında şunlar vardır: ekolojik dengenin ve kaynaklar tabanının korunması, asit yağmuru ve hava kirlenmesi, su ve deniz kirlenmesi ve kimyasal maddelerin yayılmasının azaltılması.

Araç ve yöntemlerin değişik düzeylerde uyumlarının sağlanması da gerekir. Ulusal ve uluslararası düzeylerde Çevre ve Kaynak Politikaları gereklidir. Yeni araç ve yöntemlere ve eskilerinin keskinleştirilmesine gerek vardır. Aynı zamanda teknolojinin gelişmesinde ve uygulanmasında çevre açısından değerlendirmeler yapmalıyız. Kaynak hesaplanması ve çevre ile ilgili ödeme ve vergiler konulmalıdır.

Dünya halklarını çevre tehlikeleri konusunda uyaraacak bir erken uyarı sistemi kurulmalıdır.

Çevre açısından daha tutarlı ve sağlıklı bir gelişmeyi güvenceye almanın temel yollarından birisi uluslararası düzeyde işbirliğini başlatmak ve desteklemektir; bunun yoluda Uluslararası Düzeyde Politikalar ve ulusların hukuklarının karşılıklı uyum içinde olmasıdır.

Biz aynı zamanda Çevre ve Güvenlik konusunda acil önlemleri gerekli görüyoruz; silahsızlanma yönünde uygulanacak baskı buna bir örnektir. Kaynakların Uluslararası Akışımının değiştirilmesi ve çevre açısından tutarlı ve sağlıklı teknoloji aktarımı yoluyla kaynakların yoksul ve zengin ülkeler arasında yenisinden dağılımı çok gereklidir. Ayrıca, gelişmekte olan ülkelere para yardımında ve yardımın değerlendirilmesinde Dünya Bankası'nın ve öteki finans kurumlarının projelerin ve/veya gelişmenin çevre açısından uygun ve sağlıklı olup olmadığını gözönüne almalarını öneriyoruz.

Ekonomi ve Para Politikaları da değişmelidir. Çevre açısından tutarlı ve sağlıklı ekonomi için yeni çözümde yasa ve yönetmelikleri kirlletme ve artıklara vergi, teknolojik yeniliği destekleyici ödemeler, daha verimli süreçler ve ürünlerin yeniden tasarlanması gibi ekonomik özendirmelerle bir arada yürütmeliyiz.

Son olarak, kısır, çemberi kırmanın en önemli araçları Eğitim ve Araştırma-
dır. Bunlar gelişmenin kaldıraçları olarak çok önemlidir. Çevre konularında eği-
tilmiş insanlar Dünyayı Gözetmede ve Koruma da en önemli rolü oynayacaktır.

KONGRE KARARLARI

Sosyalist Enternasyonal'in Stokholm Kurultayı hem iki büyük olayın yıl dönümlerinin kutlanmasıdır hem de bir önemli tarihsel fırsatlar çağının başlangıç noktasıdır.

İki yüz yıl önce, 1789'da, Fransa halkı Özgürlük, Eşitlik ve Kardeşlik özlmlerini ilan etti. Yüz yıl sonra, 1889 da, çalışan insanlar dünyanın her yanında toplumsal ve ekonomik ilerlemeyi gerçekleştirmek için güçlerini birleştirirken, İkinci Enternasyonal Özgürlük, Adalet ve Dayanışma içeren sosyalist dünya görüşüne yeni güç kattı. Bizim uluslararası hareketimiz bugün de bu tarihsel esin kaynaklarından güç almaktadır.

Geçen iki yüz yıl demokratik sosyalizme bir büyük ve olumlu başarılar mirası bırakmıştır. Gelişmiş dünyada çalışma hakkının savunulmasını, gönenç devletin ortaya çıkışını, sağlam demokrasi kurumlarının yaratılışını ve hükümetlerin toplumsal sorumluluğu kabul edişini gördük. Ulusların yasalarında temel haklar sıradan insanların yararına kutsallık kazanmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde demokratik sosyalistler ulusal bağımsızlık savaşımına ve ekonomik ve toplumsal kalkınmaya büyük ölçüde katkıda bulunmuşlar, böylece bugün süren demokrasi ve ilerleme savaşımının esin kaynağı olan özlmleri ve değerlerin yerleşmesini sağlamışlardır.

Bugün, 1989 da, geçen iki yüz yılın başarılarını yeni bir yüzyıla doğru ilerleyişimizin başlangıç noktası olarak göreceğiz. Bugün dünyanın önümüze koyduğu güçlüklerin ve görevlerin bilincinde olarak, geçmişin esin kaynağı olan ana kavramlara Barış ve Çevre'yi de eklemeliyiz.

Geçen iki yüz yılın başarılarından ve mirasından güç alan hareketimiz yirminci yüzyılın son on yılının güçlüklerini göğüslemeye ve onların üstesinden gelmeye hazır ve isteklidir. Burada, Stokholm'de üzerinde anlaşılmaya vardığımız Yeni İlkeler Bildirgesi bu görevin gereklerini ortaya koymakta ve demokratik sosyalist ülkelerin bugün her zaman olduğundan daha geçerli ve önemli olduğunu göstermektedir. Bugünün dünyası yeni teknolojilerin yeni olanaklar sunduğu ve aynı zamanda varlığımızı tehdit ettiği, ekonomik ilişkilerin evrensel bir kapsam kazandığı ve bizim yücelttiğimiz başarı ve değerlere karşı konulduğu hızlı bir değişim dünyasıdır. Ancak Yeni Sağ devrimi adı verilen on yıllık bir dönemden sonra bile giderek açıkca görülen şudur: insanlar hükümetlerin toplumsal ve ekonomik olayların sorumluluğunu alması gerektiğine bugün de inanmaktadırlar ve toplumsal kaderciliğe ve denetimsiz pazar oyunlarına karşı çıkmaktadırlar. Kısaca, insanlar son iki yüzyılın gerçek başarılarının silinip atılmasını ve yeni bir bölünme çağına dönüşü görmek istemiyorlar.

Kesinlikle gerekli olan, öylesine geçerli olduğu halde bugün öylesine ihmal edilen Kardeşlik ya da Dayanışma düşüncesinin gerçekleştirilmesidir. Bugünün genç insanları bunu çok açıkça görmektedirler, çünkü onlar hem birey olarak gelişmek için hem de topluma ve daha büyük dünyaya katkıda bulunmak için gerçek anlamda fırsatlar arıyorlar. Bu genç insanlar bolluğun yarattığı özel sorunlardan olan ekolojinin ihmal edilmesi, toplumda bölgeler arasında ya da çoğunluk ile yoksullar ve dışlanmış gruplar arasındaki ayırım, yaşamsal önemde toplumsal bağların kopuşu ve ırkçılığın ve yabancı düşmanlığının tehlikeleri konularında giderek bilinçlenmektedirler. Onlar bu sorunlara uygun çözümler aramakta ve çözümlerin ortak ve katılımcı eylemde olduğunu anlamaktadırlar.

Başka büyük bir değişim uluslararası ilişkilerde gerçekleşmiştir. Geçmişte her ülkenin dış politikası temelde öbür devletlerle olan ilişkileri kapsıyordu. Bugün tek tek ülkelerin politikaları giderek daha çok siyasal, ekonomik ya da ekolojik nitelikte dünya sorunlarını kapsamaktadır ve bu sorunların çözümleri ancak devletlerin bir araya gelmesi ile ya da uluslararası örgütlerce bulunabilir. Brandt, Palme, Brundtland ve Kreisky komisyonlarının dikkati çektiği bu karşılıklı bağımlılık önümüzdeki sorunlar ve güçlük nedeni ile daha da derinleşmektedir.

Yeni dünya çapında politikanın bağlamı budur. Giderek daha çok sayıda insan çağdaş dünya sorunlarının ancak adalet, eşitlik ve dayanışma değerlerine dayalı politikalarla çözülebileceğini anladıkça, bu bağlam demokratik sosyalist idealler için yeni bir gelecek ve yeni beklentiler sunmaktadır. Dünya giderek daha karmaşık bir durum aldıkça bu sorunların sayısı da artmaktadır.

Az gelişmişlik dünyayı ikiye bölerken Kuzey - Güney ilişkileri önceliğini sürdürmektedir. Bazı gelişmiş ülkelerdeki göreceli bolluğun yarattığı sorunlar başka yerlerdeki acı ve dertlerin boyutunu gözden gizlememelidir. Bugün milyonlarca çocuk bedensel ve zihinsel gelişimlerini engelleyebilecek, hatta onları öldürebilecek eksik beslenme acıları çekmektedirler. Daha zengin ülkelerde son iki yüzyılın başarıları Güney'deki pek çok insan için bir umut ya da umutsuzluk düzeyinde kalmaktadır. Özgürlük, Eşitlik ve Dayanışma herhangi kimse tarafından tam olarak ve bilinç huzuru içinde yaşanmadan önce, bu ilkelerin Güneydeki insanlar için bir gerçeğe dönüşmesi gerekir.

Demokratik sosyalist değerlerin ve adanmışlığın uygulanmasını gerektiren başka konular da var. Olumlu yanda, stratejik ve geleneksel silahlar konusunda ve bazı bölgesel çatışmalarda anlaşmaya varılabileceği beklentisi ve bir nükleer felaket tehditinin azalması ile, bugün uluslararası barış, silahsızlanma ve işbirliği beklentileri 1945 'ten beri herhangi dönemde olduğundan daha iyi. Birleşmiş Milletler dünya politikasının merkezinde hak ettiği yere yeniden getirilmiştir.

Olumsuz yanda ise bugün gezegenin yaşamı başlayan ortamlarını yok eden çevre bozulmasının yeni tehdidi altında yaşamamız var. Her zaman, olduğu gibi bundan en çok etkilenenler yoksul ülkeler ve yoksul insanlardır. Bu duruma dünya çapında ivedi bir tepki ve duyarlılık olmazsa insanoğlunun varlığı tehlikede demektir.

Gelişmiş ve yoksul bütün ülkelerin önündeki büyük toplumsal ve ekonomik sorun sonu gelmeyen işsizliktir. Zengin Avrupa Topluluğu'nda bile bugün onaltı milyon işsiz var, daha milyonlarcası da yoksulluk çizgisinin altında yaşıyor. Pek çok zayıf ekonomilerin iş sağlamakta karşılaştıkları güçlüklerle tutucu eko-

nomi politikalarının olumsuz etkisi de eklenmiştir. Bu tutucu politikalar, yerine yenilerini yaratmadan milyonlarca işi ortadan kaldırmışlar ve yeni teknolojilerin gizilgücünü yanlış yöne itmişlerdir.

Demokratik sosyalistler yeni teknolojinin etkisinin bir hesabını ve değerlendirmesini yapmalıdırlar. Bilgilendirme ve yayın teknolojisi iletişim, eğitim ve halklar/uluslar arasındaki anlaşma için yeni olanaklar açabilir, ancak bu teknoloji kültür egemenliği ve ticari ya da siyasal sömürü için de gizil bir güç taşımaktadır. Okuma yazma, sürekli eğitim ve geniş kültürel katılım programları gibi yollarla fakat kültür benliğinin ve çeşitliliğini tehlikeye sokmadan yeni teknolojinin yararlarını güvenceye alacak politikalar gereklidir.

Bu nedenledir ki önümüzdeki güçlükler, görevler ve sorunlar listesi uzundur ve acildir. Bunlardan bazıları şunlardır: Barış ve Silahsızlanma arayışı, çevrenin önümüze koyduğu sorun ve görev, Güney'deki bunalım, kökleri derinlerde olan işsizlik sorunu ve Yeni Sağ'ın saldırılarına karşı savaşım.

Pek çok ülkede işkencenin ve yasadışlığın geçer kural olduğu bir dönemde insan hakları da demokratik sosyalistler için önceliği olan bir konudur. Gelecekte kadın haklarına tam olarak saygı duyulmalıdır. Süper Güçlerin sömürmesinin, adaletsizliğinin ve bazı bölgelerde hak sahibi olmaya kalkmasının sonucu olan ve barışı, gelişmeyi ve insan gönencini tehdit eden bölgesel çatışmaları sona erdirmek için eylem gereklidir.

BARIŞ ve SİLAHSIZLANMA

1986'daki son Kurultayımızdan bu yana barış ve silahsızlanmaya doğru anılmaya değer bir ilerleme olmuştur. 1986'daki Stokholm Konferansı, 1987'deki Orta Menzilli Nükleer Silahlar (INF) anlaşması ve bölgesel çatışmaları uzlaştırmada gerçekleştirilen ilerleme bu yönde etkili olmuştur. Güvenç ve Güvenlik Geliştirme Önlemleri (CSBM) ve Avrupa'daki Konvansiyonel Silahlı Kuvvetler (CFE) konusudaki Viyana görüşmeleri silahsızlanma sürecindeki bitmeyen siyasal istemi göstermektedir..

Bu başarılarla karşın yine de önümüzde çok büyük bir görev var. Silahlanma yarışı yeni politikalarla ve yeni eylemlerle tersine döndürülmesi gerekli korkunç bir tehdit oluşturuyor. Güvenlik politikalarının ve öğretilerinin köklü bir yeniden değerlendirilmesi yapılmalıdır. Ortak güvenliğin sağlanması, insan haklarına saygı ve ekonomik gelişmenin desteklenmesi el ele yürümelidir.

Sosyalist Enternasyonal başkan Gorbachev'in 1988 Aralık ayında Birleşmiş Milletler'de yaptığı önerileri ve başkan Bush'un 1989 Mayıs ayında NATO Zirvesi'ndeki girişimini memnunlukla karşılamaktadır.

1990 yılları askeri savunma tavırlarının ve öğretilerinin ve işbirliği içinde ortak güvenlik ilkesinin tam olarak uygulanışını görmelidir. Hedefimiz konvansiyonel ve nükleer silahlarda büyük indirimlerdir. Genel bir kural olarak yüzde 50 indirim anlayışı zaman içinde hem geleneksel silahlara hem de nükleer silahlara uygulanmalıdır. Güvenç ve güvenlik geliştirme önlemleri daha da geliştirilmeli, kara kuvvetleri yanında hava ve deniz hareketlerinin de kapsayacak biçimde genişletilmelidir. Güçlerin düzeyleri, askeri donanım, hareketler ve olaylar konusunda hızlı ve doğru bilgi alınmasını sağlamak için bilgi ve doğrulama sistemleri kurulmalıdır.

Avrupa'nın silahsızlanması her iki yanda daha aşağı düzeyde istikrarlı ve dengeli kuvvetler ve silahlar ilkesini bir başlangıç noktası olarak almalıdır. İstikrar ilkesi bugünkü eşitsizlikleri ve dengesizlikleri düzeltme gereğini de kapsar. Gerçek istikrar askeri savunma tavırlarını ve öğretilerini ve yakın bir karşılıklı bağımlılığa dayalı ortak güvenlik ilkesinin uygulanmasını da öngörür. 1992 den sonra Avrupa'daki Konvansiyonel Silahlı Kuvvetler (CFE) görüşmelerinin yetkisi bütün Avrupa devletlerini kapsayacak biçimde genişletilmelidir.

Nükleer savaş başlıkları ve toplar gibi iki amaç için kullanılabilen sistemlerde geleneksel silahlardaki indirimlere denk indirimler her zaman Avrupa'da istikrara katkıda bulunacak biçimde gerçekleştirilmelidir. Sosyalist enternasyonal beş yüz kilometre altında menzili olan taktik nükleer silahlar konusunda erken görüşmeler yapılması gereğine inanmaktadır. "Modernizasyon" adı verilen önlemlere karşıyız; bu önlemler kaldırılan orta menzilli füzelerin yerine yenilerinin konması ya da orta menzilli füzeler anlaşmasına özde ya da anlatımda uyulmaması anlamına gelir. Konvansiyonel silahlardaki istikrar konusunda iki tarafında stratejik olmayan nükleer silahları yok etmesini mümkün kılacak bir duruma ulaşmak istiyoruz.

Sosyalist Enternasyonal stratejik nükleer kuvvetlerde yüzde 50 indirim içeren Stratejik Silahlar Görüşmelerinin (START) hızla sonuçlandırılması çağrısında bulunmaktadır. Stratejik silahlar görüşmeleri uzun menzilli cruise füzeleeri konusunda kısıtlamaları içermelidir. Anti-Balistic Füzeleer (ABF) anlaşmasına kesinlikle bağlı kalınması ve uzayda üstlenmiş bütün silahların yasaklanması için bir anlaşmaya varılması çağrısında bulunuyoruz. Bu yönde bir ilerleme Kapsamlı Nükleer Deneme Yasağı Anlaşmasının (CTET) sonuçlandırılması çabalarına yardımcı olacaktır. Bütün hükümetlere bu yönde çabalarını yoğunlaştırma çağrısında bulunuyoruz. Nükleer denemelerin yasaklanması konusunda kapsamlı bir anlaşma nükleer modernizasyon sürecini durdurmada çok etkin bir araç olur. Nükleer Silahları Çoğaltmama Anlaşmasını (NPT) gözden geçirecek 1990 konferansından olumlu sonuçlar istiyor, konferansın çoğaltmama ilkesine bağlı kalması ve bu ilkeyi 1995'e kadar uzatması çağrısında bulunuyoruz. Nükleer denemelerin yasaklanması konusunda kapsamlı bir anlaşma nükleer modernizasyon sürecini durdurmada çok etkin bir araç olur. Nükleer silahlara sahip devletler, nükleer silahsızlanma önlemleri almak için inançla hareket etmeli, sorumluluklarını yerine getirmelidirler. Aynı zamanda nükleer ve nükleer olmayan silahlara sahip devletler üzerinde silah ve silah teknolojisi aktarımını önleyecek yeni kısıtlamalar almalıdır. Deniz silahları yarışması sorunu silahsızlanma gündemine getirilmelidir.

Bütün devletler yeni kimyasal silahlar üretmekten ve bunları yaymaktan sakınmalıdır. Sosyalist Enternasyonal kimyasal silahlarının üretimini stok edilmesini ve çoğaltılmasını yasaklayan bir anlaşmanın en kısa zamanda sonuçlandırılması çağrısında bulunmaktadır. Biyolojik silahların üretimini ve depo edilmesini yasaklayan 1972 Anlaşması'na sıkı sıkıya bağlı kalınması çağrısında bulunuyoruz.

Bölgesel silahsızlanma önerilerinin ve önemlerinin geliştirilmesi ve bölgesel çatışmaların çözümünde daha ileri gidilmesi gereğini kuvvetle savunuyoruz.

Bu amaçlar dünyanın birçok yerinde karşılaşılan sorunlara sürekli siyasal ve toplumsal çözümler bulmak için izlenmelidir. Güvenlik belli bölgelerde sınırlı kalmaz; güvenlik bütün dünyayı kapsayan bir konu ve kaygıdır. Bu nedenle uluslararası barışın sağlanmasında ve korunmasında Birleşmiş Milletler'in özellikle önemli bir rolü vardır.

Birleşmiş Milletler'in giderek artan saygınlığı son zamanlardaki uluslararası gelişmelerin en yüreklandiricilerinden biridir. Birleşmiş Milletler çatışmaların çözümünde daha merkezi bir rol almayı sürdürmelidir. Birleşmiş Milletler aynı zamanda silahsızlanma anlaşmalarının izlenmesinde ve doğrulanmasında ve silah aktarımlarının kayıt edilmesinde yardımcı olabilir. Birleşmiş Milletler'in barışı sürdürme çabaları için daha güvenli bir parasal çerçeve de gereklidir.

Silahlı çatışmalarda geçerli insancıl ilkeler ve kurallar güçlendirilmeli ve kesinlikle uygulanmalıdır.

Terör nerede meydana gelirse orada karşı konulmalıdır. Bu ulusal yetkililerin ve polis güçlerinin uygun bir yasal çerçeve içinde etkin işbirliğini gerekli kılar. Haksızlık, yoksulluk ve insan haklarının kötüye kullanımı gibi şiddetin temel nedenleriyle başa çıkabilmek için kararlı eylem gereklidir.

Silahlar dünyamızın sorunlarını çözemez. Hedefimiz etkin bir uluslararası denetimle geleneksel ve öteki silahlardan genel ve tam bir arınma olarak sürmektedir.

ÇEVRE

Silahlardan oluşan tehdit gibi bugünün çevre bunalımı da uluslararası sınırlar tanımamaktadır. Gezegenimiz bütün dünyanın ısınması gibi bir iklim değişmesinin, türlerin yok olmasının ve yaygın bir kirlenmenin tehdidi altındadır. İnsanlar olarak çevreyi bozan da biziz çevre bozulmasının kurbanları da. Bütün insanların eğilimini ve gücünü yaşamaya değer bir insan çevresi yaratmaya yöneltmek için ivedi siyasal eylem gereklidir.

Örneğin, iklim değişmesi, ozon tabakasının boşalması, ormansızlaşma ve çölleşme, türlerin çeşitliliğinin yok oluşu ve hava, deniz ve toprak kirlenmesi gibi ekolojik sorunlarla başa çıkabilmek için hükümetler ortak hedefler ve stratejiler üzerinde anlaşmaya varmalıdır.

Gelecek için yaşam ve çalışma biçimimiz gerçek anlamda yeniden yönlendirilmelidir. Çevre konusunda etkin politikalar genel ekonomik stratejiler içine alınmalı, onlarla bütünleştirilmelidir. Geleceğin ekonomik büyümesi ve teknolojisi çevre açısından sürdürülebilir nitelikte olmalıdır. Özellikle yoksul ülkelerde yalnız ekonomik büyüme çevre sorunlarını çözmek için gerekli kapasiteyi yaratabilir, bununla birlikte uzun dönemde yalnız sağlıklı bir çevre büyümeyi sürdürebilir.

Besin ve tarım, enerji, taşıma, sanayi, kent gelişimi ve çalışma koşulları konusundaki bütün politikaların temelini çevre açısından tutarlı ve sağlıklı teknolojiler oluşturmaktır. Bu politikalar uzun dönemdeki insan gereksinimleri ve insan varlığının sürmesi ile tutarlı olmalıdır. Toplumdaki bütün kesimler bu politikaların geliştirilmesine ve uygulanmasına tam olarak katılmalıdır.

Sosyalist Enternasyonal, eylem için, çevreye karşı en büyük tehdit olan yoksulluğu yenmek amacıyla parasal kaynakların gelişmekte olan ülkelere aktarımı için ve kendi gelişmeleri için çalışan Üçüncü Dünya ülkelerine çevre açısından tutarlı ve sağlıklı teknoloji aktarımı için kesin ve ayrıntılı zamanlamalar içeren uluslararası anlaşmalar için çalışmaktadır.

GÜNEYDEKİ GELİŞME

Bugün de gelişme gereksinimi hem yoksullukla başa çıkabilmek için hem de bazı bölgelerde ortaya çıkan olumlu eğilimler üzerine yenilerini kurmak için ivedi eylemi gerekli kılmaktadır. Eğer politikalarda ve kurumlarda uygun değişimler sağlanırsa dünya siyasal ortamındaki bugünkü iyileşmeler olumlu fırsatlar sunabilir.

Gelişmekte olan bütün ülkelerin ekonomik ve toplumsal ilerleme yönünde kendi stratejilerini geliştirebilmek ve izleyebilmek için bu fırsata gereksinimleri vardır. Ayrı ülkelerde farklı değerlere ve amaçlara dayalı farklı gelişme modelleri için olanak bulunmalıdır. Uluslararası gelişme örgütleri bu çeşitliliği anlamalı ve değerini tanımalıdır.

Borçlanma bugün gelişmekte olan ülkelerin karşı karşıya olduğu en kritik sorundur, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin parasal güvenliğini ve ekonomik beklentilerini aynı ölçüde tehdit etmektedir. Bu durumda kısa dönem çözümleri yeterli değildir. Dünya çapında borçlanmaya uzun vadeli çözümler ticareti ve geliri yaymayı amaçlayan uluslararası bir iyileştirme programı içinde aranmalı ve bulunmalıdır. Yapısal uyum programları fiyatların düşürülmesi stratejilerinden çok, eğitim, sağlık ve beslenme yoluyla gelişmekte olan ülkelerin insan kaynaklarını geliştirme girişimleri üzerinde odaklanmalıdır. En yoksul ülkelerin resmi borçları bağışa dönüştürülmeli, ticari borçlar yeni bir programa bağlanmalı ve yararlı bir uluslararası eylem programı aracılığıyla borç yükü azaltılmalıdır. Bütün bu çaba uluslararası yardımın genişletilmesi yönünde yenilenen kararlara bağlanmalı, sanayileşmiş ülkeler, Birleşmiş Milletler'in hedefi olan GSMH'nin yüzde 0,7 oranına bağlı kalmalıdır.

Ötekî yeni girişimler şunları içermelidir:

— En az gelişmiş ülkelere özel yarar sağlamak üzere dünya ticaretini hızlandırmak ve Güney'den gelen ürünlere yeni pazarlar açmak için GATT çerçevesinde eylem;

— Borç, ticaret ve çevre konularında yeni bir diyalog başlatmak ve yeni bir Birleşmiş Milletler Gelişme Stratejisi gerçekleştirmek için bir Kuzey-Güney zirvesi;

— Güney'de çevreyi koruma eylemi ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı'na yeni bir rol;

— Lome Anlaşması'nın yeniden görüşülmesi ve pazara girebilme ve bölgesel işbirliğinin vurgulanması;

— Büyümeyi hızlandırmak ve pazarlar geliştirmek için geliştirilmiş Kuzey-Güney diyalogu ve bölgesel işbirliği;

— Yeni bir uluslararası Para Anlaşması içinde İMF ve dünya bankası gibi dünya finans kurumlarına daha büyük sorumluluk.

İŞSİZLİK

İşsizlik hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde bunalım olarak kalmayı sürdürüyor ve bazı durumlarda demokratik politikanın varlığını sürdürmesini tehdit ediyor. Genç insanlar gelecekte iş bulma beklentileri göremezlerse onlar demokratik sürece ve demokratik siyasal partilere olan inançlarını yitirebilirler. Avrupa'daki son seçimler işsizlik dahil süregiden toplumsal sorunlardan kaynaklanan yeni bir aşırı eğilimin ortaya çıkışını görmüştür.

İşsizlikle savaşım dünya çapında ve bölgesel ve ulusal düzeylerde kapsamlı planlı ve sürekli bir programı gerektirir. Böyle bir program şu alanlarda ağırlık vermelidir: Doğu - Batı, Kuzey - Güney ve Güney - Güney ticari ilişkilerinin uyandırılması ve geliştirilmesi; enflasyonun denetimi, iş yaratma ve bölgesel gelişmeyi içeren etkin bir emek pazarı politikası; sürekli eğitim ve öğretimin sağlanması. İlerleme ve daha çok iş alanları için yapılan planlamada şirket ve sektör düzeylerinde ve ulusal düzeylerde ortakların katılımını sağlayacak yapıların geliştirilmeside gerekecektir.

Böyle bir program geliştirilirken, bir yandan temel ekonomi ve toplumsal sorunlarla uğraşılırken bir yandan iş fırsatlarının açılmasının mümkün olduğu bazı kilit alanlarda olayın sunu boyutuna da özel dikkat gösterilmelidir; bu alanlardan bazıları şunlardır: çevre korunması; gerekli alt yapının oluşturulması, hem de kültürel yanları kapsayacak eğitim ve öğretim programlarının tasarlanması ve bilgilendirme hizmetlerinin sağlanması. Bu bağlamda Kreisky Komisyonu'nun tavsiyeleri eylem için önemli ana çizgiler vermektedir.

İNSAN HAKLARI

Çalışma hakkı bugünün dünyasında yaygın olarak çiğnenen temel Toplumsal Haklardan ve İnsan Haklarından yalnızca biridir. Kırk yıl sonra, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi temel hak ve özgürlüklerin korunması ve haksızlığa, hoşgörüsüzlüğe ve baskıya karşı direnmenin uyandırılması ve desteklenmesi için uluslararası düzeyde ilke, kural ve uygulamalar koymaya devam etmektedir. Ancak pek çok kişi için bu haklar ve özgürlükler çok uzak bir düşünce olarak kalmaktadır. Çok azımız hükümetlerin insan haklarına gerçekten saygı duyduğu ülkelerde yaşıyoruz. İşkence, ölüm cezası, "kaybolmalar" ve yasaklamalar, azınlıklara kötü davranılması, kadınlara karşı ayrımcılık, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı; bunların hepsi milyonlarca insana ve çocuğa temel saygınlıklarını tanımayan baskı ve haksızlığa katkıda bulunmaktadır. Uluslararası Af Örgütü'nün ölüm cezasına karşı kampanyası kaygı veren alanlardan birini önümüze sermekte ve bütün demokratik sosyalistlerden olumlu bir tepki istemektedir.

İşkence ve ayrımcılığa karşı anlaşmalar, şu sırada çıkmak üzere olan Çocuk Hakları Anlaşması ve Uluslararası İşçi Örgütü Çalışma Standartları dahil uluslararası insan hakları anlaşmalarının daha çok ülke tarafından imzalanması yönünde bir kampanya bu tepkinin bir parçası olmalıdır. Fakat anlaşmaların imzalanması kendi başına yeterli değildir. Bu konudaki önerilerimiz, bu Kurultay'ın üzerinde anlaşmaya vardığı yeni İnsan Hakları Bildirisi'nde bulunabilir.

İşçilerin ve işçi sendikalarının temel haklarına özel önem veriyoruz. Örgütlenme ve işten çekilme hakkı, özgür görüşme ve pazarlık hakkı ve bilgi edinme ve katılma hakkı bütün işçilerin ortak mirası olarak görülmeli ve bunlara tam saygı duyulmalıdır.

KADIN HAKLARI

Kadın haklarına özellikle dikkat göstermeliyiz. Kadın hakları konusunda uzun zamandan beri süren kampanyamız 1990 'larda yeni bir hız ve güçle ilerleyecektir. Gündemimiz şu konuları kapsamaktadır: çalışma koşullarının ve eşit işlemin sağlanması, aile ve çocuk bakımı olanakları, cinsel sarkıntılık ve saldırganlığın yok edilmesi ve kadınların kısıtlı konumda bulunduğu belli kilit alanlarda kadınlar yararına ayırım.

Kadınlar ve erkekler arasında eşitlik temel bir sosyalist ve demokratik değerdir. Kadınların karar verme süreçlerine tam katılımının gözden uzak tutulması demokrasiyi tehlikeye sokar. Sosyalist Enternasyonal 1986'da Lima'da ilan edilen Sosyalist Kadınların On Yılı'nın amaçlarına katılır ve onları destekler. Sosyalist Enternasyonal, bütün sosyalistlerin önümüzdeki on yıl içinde kadınların ulusal ve uluslararası bütün düzeylerde eşit temsilininin (50/50) başarılması için çalışmasını gerekli bulur. Üye partiler kendi kadın örgütlerini ve bu örgütlerin parasal durumunu güçlendireceklerdir.

BÖLGESEL SORUNLAR

Pek çok bölgesel çatışmalar ve gelişmeler dünya kamu oyunun dikkatini gerektirmektedir. Son kurultayımızdan bu yana Körfez gibi bazı bölgelerde belli ölçüde ilerleme olmuş, bununla birlikte yaşamı ve özgürlüğü tehdit eden yeni bunalımlar çıkmıştır. Eskilerinden bazıları da bizim için kaygı konusu olmayı sürdürmektedirler.

Dünyanın çeşitli bölgelerinde Sosyalist Enternasyonalin benimsediği değerlerin ve özelemlerin soruyla karşılandığı ve barış ve silahsızlanmanın gerçekleşmekten çok uzak kaldığı durumlar var. Örneğin, Afganistan bir istikrarsızlık ögesi olarak sürüyor ve Kürt azınlıklara yapılan baskı acı bir gerçek olarak duruyor. Kamboçya'da insanlara kendi kaderlerini belirleme hakkını ve insan haklarını güvenceye bağlayacak bir çözüm bugün de öncelikli bir konu olarak kalmaktadır. Somali Yarımadası'nda Eritre halkının özgürlük savaşımı sürmektedir. Kıbrısta, Birleşmiş Milletlerin adil ve sürekli bir çözüm için gösterdiği çabaları destekliyoruz. Birleşmiş Milletler'in ve OAU'nun Batı Sahra'da barış için çabalarını da aynı ölçüde destekliyoruz.

Demokratik sosyalistler olarak bölgesel anlaşmazlıkların barışçı yollarla çözümünü geliştirmek için elimizden geleni yapacağız ve bu yönde Birleşmiş Milletler'in tazelenmiş gücünü ve etkisini memnunlukla karşılıyoruz.

Özellikle dört bölge bizi ilgilendirmektedir ve Sosyalist Enternasyonal için sürekli bir dikkat konusu olmuştur:

Güney Afrika

Güney Afrika'daki ırk ayırıcı rejim Güney Afrika'nın kendi siyah çoğunluğunu ezmeye ve komşularının istikrarını bozmaya devam ediyor. Beyaz liderler tavırlarını değiştirmeye ve ülkelerinin geleceğini gerçek muhalefet liderleri ile tartışmaya zorlanmalıdır. Nelson Mandela ile birlikte siyasal tutuklular ön koşulsuz olarak salıverilmelidir.

Dünyanın her yanındaki demokratik sosyalistler Güney Afrika'da anlamlı bir değişim istemeyi sürdüreceklerdir. Bu gerçekleşmediği sürece, kapsamlı ve yetkili uluslararası yaptırımlar ve devletlerin tek tek ve bir arada eylemleri yoluyla Güney Afrika rejimine karşı uluslararası baskı uygulanmalıdır.

Namibya için bağımsızlık anlaşması memnunlukla karşılanmalıdır ve bu yıl özgür ve adil seçimlerin güvenceye alınması için gerekli adımlar atılmalıdır. Sosyalist Enternasyonal 1 Nisan'dan sonra meydana gelen çatışmalara üzüntü ile karşılar ve UNTAG'ın görevini yerine getirebilmesi için gerekli tüm kaynaklara sahip olmasının sağlanması için Birleşmiş Milletler'e çağrıda bulunur.

Bütün hükümetler Cephe Devletleri'ne desteklerini artırmalı, Güney Afrika'daki istikrarsızlığı yenmede ve özerk bir gelişmeyi başarmada onlara yardımcı olmalıdır. Sosyalist Enternasyonal bölgedeki hükümetlerle ve özgürlük hareketleriyle yakın ilişkilerini sürdürecektir.

Orta Doğu

Orta doğuda ortak güvenlik ilkelerine uygun barışçı ve görüşmelere dayalı bir çözüm umudunu haklı kılacak belirtiler görülmektedir.

Filistin Kurtuluş Örgütü son birkaç aydaki bildirileriyle İsrail'in var olma hakkını tanımıştır ve Yasser Arafat başkanlığında görüşme yoluyla bir barış için girişimde bulunmaktadır. ABD FKÖ ile görüşmelere başlamıştır. SSCB, Orta Doğu'daki çatışmaları çözmede daha etkin bir rol oynamaya çaba gösteriyor.

Dünyada detant ve bölgesel sorunların çözümü yönünde bir eğilim var. Orta Doğu bu sürecin dışında bırakılmamalıdır. İntifada dünya kamu oyunun dikkatini bir kez daha işgal altındaki bölgelerin durumuna çekmiştir. İsrail hükümeti tarafından önerilen ve İsrail ile işgal altındaki bölgelerde seçilicek Filistinliler arasında görüşmeler öneren plan birkaç ay önce düşünülmezdi bile.

Sosyalist Enternasyonal İsrail - Filistin çatışmasının çözümünde şu ilkeleri destekler :

— Barış bir siyasal çözüm olmalıdır. Bu çözüm İsrail Devleti'nin güvenli ve tanınmış sınırlar içinde var olma hakkına ve Filistinliler'in kendi kaderlerini belirleme hakkına dayalı olmalıdır. Belli hedef İsraililer'in ve Filistinliler'in karşılıklı olarak birbirlerini tanımaları olmalıdır.

— Bu amaçla ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi denetiminde bir uluslararası barış konferansı toplanmalı, bölgedeki çatışmayla ilgili bütün taraflar ve Devletler bu konferansa katılmalıdır. FKÖ bölgedeki barış sürecinde yer almalıdır.

— Avrupa Topluluğu üye devletleri, öteki Avrupa Devletleri, Amerika Birleşik Devletleri, Sovyetler Birliği ve bir bütün olarak dünya kamuoyu FKÖ'nü terörden vazgeçmeye zorlamalıdır. İşgal altındaki bölgelerde insan haklarını çiğnemeyi sona erdirmesi ve en kısa zamanda okulları ve üniversiteleri açması için İsrail üstünde de benzer bir baskı uygulanmalıdır.

Dünya Kamuoyu çatışmaya bir çözüm bulmak için bu fırsatı yakalamalıdır. "Görüşme konumu" nda belli ölçüde başarı sağlayan hızlı adımlar ileriye doğru atılmazsa, şiddet tehlikesi artacaktır.

Sosyalist Enternasyonal olayla ilgili bütün taraflarla temaslar yoluyla bölgede barış sürecini ilerletmek için çaba harcamayı sürdürecektir.

Lübnan

Sosyalist Enternasyonal Lübnan'daki bugünkü bunalımı üzüntü ile karşılamaktadır ve anayasal reformlar için duyulan acil gereksinimi tanıyarak, her tür yabancı işgalden arındırılmış, birlik içinde, bağımsız ve demokratik bir Lübnan'ın bütünlüğüne saygı duyulması için bütün ülkelere çağrıda bulunmaktadır.

Latin Amerika

Demokrasi ve demokratik sosyalizm Latin Amerika'da ve Karaibler'de kesin ilerlemeler kaydetmiş, Sosyalist Enternasyonal üyesi partiler başarılı olmuştur. Pinochet diktatörlüğünü sona erdirmeye yönelik tarihsel kampanya demokratik seçimler için yolu açmış, Paraguay'daki Latin Amerika'nın en uzun diktatörlüğü sona ermiştir.

Ancak yeni gelişen demokrasileri tehdit eden borç bunalımı ile birlikte başka ciddi kaygı konuları da sürmektedir. Orta Amerika'da Esquipulas II anlaşmalarının uygulanması, ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkının verilmesi ve dış güçlerin bu ülkelerin işlerine karışmamalarının sağlanması için yoğun çabalar gerekli. El Salvador'daki çatışma ve insan haklarının sürekli çiğnenmesi, görüşmelere dayalı bir siyasal çözümü gerekli kılmaktadır. Nikaragua halkı demokratik süreçteki ilerlemelerinde bizim desteğimize sahiptir. Guatemala'da anayasal düzen tehdit altındadır ve insan haklarının kötüye kullanımı sürmektedir.

Panama'da seçim sürecine müdahale edilmesini kınıyor ve halkın demokratik istemine saygı duyulmasını talep ediyoruz. Haiti'de demokrasiye geçiş yavaşlatılmıştır ve halkın sefaleti sürmektedir. ABD'nin Puerto Rico'da siyasal bir çözüm yönündeki girişimlerini memnunklukla karşılıyor, Puerto Rico halkı için hükümler ve kendi kaderini belirleme hakkı ilkelerini destekliyoruz.

Sosyalist Enternasyonal, demokrasi, ekonomik gelişme ve toplumsal adalet yolundaki savaşlarında Latin Amerika ve Karaibler'deki insanlara olan desteğini bir daha doğrular ve dile getirir.

KOMÜNİST DÜNYADA GELİŞMELER

Orta ve Doğu Avrupa

Konumunu Willy Brandt'ın Doğu Politikası, "Ost-Politik", anlayışına dayandıran Sosyalist Enternasyonal yıllardan beri Orta ve Doğu Avrupa ülkeleriyle ilişkileri konusunda yeni bir çerçeve arayagelmıştır.

Bugün Mihail Gorbacsev'in liderliğinde Sovyetler Birliği'nde süren etkileyici değişimler ve büyük ölçüde bunların sonucu olan bazı Doğu Avrupa ülkelerindeki değişimler siyasal ve ekonomik dönüşüm için geleceğe yol açtıkları sürece memnunklukla karşılanmalı ve desteklenmelidir..

Demokrasi yönünde, böylece bilinç, anlatım ve hareket özgürlüğü yönünde her ilerleme son derece önemlidir. Komünist ideolojilerin sosyalist idealleri bunca zaman acı biçimde saptırdığı ülkelerde toplumların yeniden biçimlenmesine özel bir katkıda bulunabilecek olan demokratik sosyalistler bu alanda temas, düşünce alışverişi ve uygulamada yardım ve destek için her türlü fırsatı yakalamalıdır. Bugünkü çarpıcı ama henüz kırılmaya yatkın girişimlere ve değişimlere süreklilik kazandırmak için uygulamalı destek önemlidir.

Bu durumla uğraşırken Orta ve Doğu Avrupa'nın tek parçadan oluşan büyük bir blok olmadığı tanınmalıdır. Her ülke her zaman farklı olagelmıştır ve bugün bu farklılıklar giderek daha belirginleşmektedir.

Macaristan'da olduğu gibi bazı durumlarda ekonomik politika değişiklikleri vaadi önemli bir etki yapmıştır. Başka durumlarda değişimin itici gücü Polonya'da olduğu gibi siyasal gelişmeye ya da Baltık Cumhuriyetlerinde olduğu gibi ulusal özelemlerdir. Daha başka yerlerde geleneksel yapılar bugün de egemendir, Çekoslovakya ve Doğu Almanya'da olduğu gibi Gorbaçev reformları şüphe ile karşılanmaktadır. Ekonomik alanda olumlu eğilimlerin görülebileceği Bulgaristan'da Türk azınlığa yapılan şiddetle kınanmalıdır. Romanya da insafsız bir diktatörlük iktidarını sürdürmekte, hem ekonomi hem de toplum için acı sonuçlar yaratmaktadır.

Sosyalist Enternasyonal Orta ve Doğu Avrupa'da ve Baltık Cumhuriyetlerinde kendi kaderini belirleme, demokrasi ve ekonomik ve ekolojik iyileşme yolunda verilen savaşı destekler. Orta ve Doğu Avrupa'da değişimle bağlantıya ve bu değişimin desteklenmesine yaklaşımımız Doğu - Politikası'nın ve başarısı giderek artan CSBE sürecinin mantıksal bir uzanımıdır. Avrupa Topluluğu ile COMECON arasında ekonomik ve ticari ilişkilerin açılması ve yeni bağlantılar gelecek için daha büyük bir karşılıklı anlayışın beklentilerini getirmektedir.

Sosyalist Enternasyonal her türlü siyasal ve ekonomik konuda, hükümetler, iktidar partileri, muhalefet partileri, akademik çevreler, temsilci gruplar ve yeni Halk Cepheleleri de dahil ortaya çıkan yeni siyasal güçler gibi ilgili bütün taraflarla diyalogun yüreklendirilmesine ve kolaylaştırılmasına öncelik verecektir.

Çin

Sosyalist Enternasyonal Çin'de özgürlük ve demokrasi isteyen barışçı ve kendiliğinden oluşan gösterilerin kanlı bir biçimde bastırılmasını üzüntü ile karşılar ve şiddetle kınar. Son zamanlarda Çin toplumunda her yönde daha büyük açıklık yönünde hareketler gözönüne alındığında, Çin liderlerinin öğrencilere karşı vahşi eylemleri daha da acı olmaktadır. Çinli yetkilileri kınamak, halkın demokrasi umutlarını ve özelemlerini tanımaları ve öldürmeye ve zor kullanmaya bir son vermeleri gereğini Çinli yetkililere kabul ettirmek, bu yönde uygun adımları atmak için dünya toplumu birlik olmalıdır.

SONUÇ

Sosyalist Enternasyonal 1990 'ların gelişme ve barışın gerçekleşeceği bir dönem olacağı kararı ile Stokholm'den yola çıkıyor.

1980'lerin deneyimi Kuzey'de ve Güney'de herkese iş sağlarnaya ve zengin ülkelerde bile yoksulluğu sona erdirmeye serbest pazarın gücünün yetmediğini, buna yetersiz olduğunu göstermiştir. Merkezi planlamanın ekonomik ve toplumsal gelişmeyi engellediği görülmüştür. Çevre kirliliği yaşamın niteliğini, hatta yaşamın kendini tehdit etmektedir. Hiçbir ülkenin sorunlarını kendi başına çözemeyeceği açıklığa kavuşmuştur.

Ortak gönenç için işbirliği politikaları 1990 'lar için gerçek seçeneği sunmakta, uluslararası ilişkilerde ortak güvenliğin başarısı gelişme için işbirliği ku-

rumlarının güçlendirilmesi için eşi bulunmaz bir fırsat sağlamaktadır. Tercihler kullanılmak üzere önümüzdedir.

Bugün önümüzde duran silahsızlanma ve barış fırsatlarını yakalamayı seçebiliriz. Demokrasi ve insan hakları gereğini dile getirebilir, savunabiliriz. Kaynakları silahlardan ekonomik gelişmeye yönlendirmeyi seçebiliriz. Borç bunalımının dönüştürülmesi için ortak sorumluluk üstlenmeyi seçebiliriz. Teknoloji yeteneğimizi Güney'in uluslarının bütün kirlетici evreleri sıçrayıp geçmesine yardım etmek için kullanmayı ve uluslararası ekonominin sürekli yayılmasını seçebiliriz. Yeni Sağ'ın bölücülüğü karşısında dayanışma ve katılım yolunu seçebiliriz.

Ortak ekonomik sorumluluk Sosyalist Enternasyonal in bütün dünyada geliştirmeye çalıştığı gerçek anlamda ortak güvenliğı öngörür. Sosyalist Enternasyonal yoksul ve zengin ülkeler arasında diyalogu sürdürmüştür; bu diyalog bütün dünyanın sıkıntılarından kurtulması için gereklidir. Demokratik sosyalist partiler iş sağlamada ve gelişmede ortak çıkarları temsil eder. Sosyal demokratlar için işbirliğı her gün yaşanan bir olgudur ve işbirliğı 1990 'larda bütün ülkeler için bir gerçek olabilir.

SOSYALİST ENTERNASYONAL KADINLARI

KONGRE KARARLARI

KARARLAR

1. Kadın ve İş

Kadının çalışma hakkı temel bir haktır. Hükümetler, sendikalar ve işverenler, kadının ekonomiye olan katkısını bütünüyle tanımak ve kadın - erkek eşitsizliğini ortadan kaldıracı önlemler üzerinde işbirliği yapmak zorundadırlar. Bu önlemler, kadınların iş bulmada karşılaştıkları güçlükleri ve el altından ve bütün güvenden yoksun çalışma biçimlerini ortadan kaldırmakla başlar. Eşit işe eşit ücret ilkesi bu önlemlerin temel bir parçasıdır. Evin içindeki kadın - erkek rollerindeki ayırım ve ev işlerinde ve çocuk bakımında eşit ağırlık taşımayan geleneksel sorumluluk paylaşım biçimlerini pekiştirici tutum ve davranışların da değiştirilmesi gerekir.

Hükümetler öğretim, eğitim, meslek içi eğitim, meslek seçiminde yol gösterme, danışmanlık ve işe yerleştirme gibi hizmetlerin tümüne kadınların kolaylıkla erişebilmelerini sağlamak ve mevcut iş güvenliği kapsamını genişletmek zorundadırlar. Kadınlar için özel iş yaratma projeleri geliştirilmelidir. Bu projeler, özellikle gelişmekte olan ülkelerde eğitimi, danışmanlık hizmetlerini, kooperatif ve başka kişisel iş alanları kurmak için gerekli parasal yardım konularını da içermelidir. Kadınların yeterli bir biçimde temsil edilemediği iş kollarında özel olarak yol gösterici ve işe yerleştirici birimler oluşturulmalıdır..

Gerici ekonomik kararlar kadın işçileri büyük ölçüde olumsuz yönde etkiliyor ve zamanı fırsat eşitliği açısından onların zararına çalıştırıyor. Hükümetler "evinize dönün" kampanyalarıyla, iş örgütlerindeki "esneklik" düzenlemeleri ile ve temel kamu hizmetlerinin özelleştirilmesi ya da azaltılması kararlarıyla, kadınların iş olanaklarını ve dolayısıyla da ekonomik alandaki eşitliğini olumsuz yönde etkiliyorlar. İş piyasasında giderek artan bir biçimde vasıflı, dolgun ücret alan ve vasıfsız, güvenlikten yoksun, düşük ücret alan işçiler - ki bunlar çoğunlukla kadınlardır- arasında bir kutuplaşma oluşturuluyor.

SIW (Sosyalist Enternasyonal Kadınları), kadın ve erkek arasındaki ekonomik eşitsizliği yok etmek için alınmasını gerekli gördüğü aşağıdaki önlemleri benimser:

— 2000 yılından önce bir başka Birleşmiş Milletler Kadınlar Konferansı örgütlemek.

— Ekonomik gelişme, tam istihdam, iş saatlerinin azaltılması, genişletilmiş kamu hizmetleri ve yaşam düzeyini yükseltme konularında uluslararası düzeyde strateji belirlenmesi. Fırsat eşitliğinin etkin bir biçimde savunulması ekonomik düzelme ve iş için savaşımın ayrılmaz bir parçasıdır.

— Kadınların iş olanakları ve işlerinde yükselmeleri konularında eşit davranış görme hakkı, temel haklar arasında sayılmalıdır. Bu hak aynı zamanda, doğum öncesi ve doğum sonrası iş güvenliğini de içermelidir. Hükümetler sendikalar ve işverenler kadının ekonomiye olan katkısını bütünüyle kabullenmeli ve kadın-erkek arasındaki ekonomik eşitsizliği ortadan kaldırmaya yönelik önlem ve kararları almalıdırlar. Kadının ödenmeyen hakkı hesaplanmalı ve bunun ekonomi-

ye olan katkısı belirlenmelidir. Eşit işe eşit ücreti sağlayıcı kanun değişiklikleri yapılmalıdır.

— Ekonomik kalkınma ve büyümeyi planlamada ve yürütmeye kadının katkısı erkekle eşit oranda sağlanmalıdır.

— Bütün bu önlemler aynı zamanda, öğrenimde ve iş yerinde var olan, doğrudan ya da dolaylı ayrımları yok edici nitelikte olmalıdırlar. Bu olumlu adımlar, kadınların geleneksel olmayan iş alanlarına girmelerini önleyici engelleri ve geçmişteki ayrımları da ortadan kaldıracı nitelikte olmalıdır.

— Kadınlarla ilgili projelerin hükümet ve hükümet dışı örgütlerce tanıtılması gerekir.

— Sendikalar henüz örgütlenmemiş sektörlerdeki (buna kamu sektörü dışındaki ve yarım gün çalışan işçiler de dahildir) kadın işçileri örgütlemek için kampanya başlatmalıdır.

— SIW, her yaştaki çocuklar için tam gün çalışan yuva ve bakım evleri oluşturulması amacıyla, kamu sektörünün genişletilmesi zorunluğunu vurgular. Önem verilmesi gereken bir başka konu da, çalışanların yaşlı ve sakat bağımlılarına bakım hizmetleri sağlamak ve geliştirmek ve böylece hem çocukların ve hem de anne - babaların olanaklarını en üst düzeye çıkarmaktır..

2. Kadının Sağlık Hizmetleri — Çocuk Aldırma da Dahil

Kârın belirleyici öge olduğu bir sağlık sisteminden en fazla zarar gören kesim kadınlardır. Bizim topluma olan demokratik sosyalist bakış açımıza göre, her insanın temel gereksinimleri, gelir seviyeleri göz önünde bulundurulmaksızın adil ve yeterli bir biçimde karşılanmalıdır. Bu nedenle halkın sağlık gereksinimleri de, eğitim, emeklilik hakları, konut ve yeterli beslenme kadar öncelik taşır. Biz halkın gereksinimlerini karşılayarak erkek ve kadına değer veren güçlü, kapsamlı ve evrensel bir sağlık hizmetini en iyi biçimde ancak devletin yürütebileceğine inanıyoruz. Böyle bir sağlık hizmeti devlet tarafından finanse edilmeli, kâr amacı gütmemeli ve toplumun her kesimi tarafından kolaylıkla erişilebilir olmalıdır. Böyle bir sistem, sağlık hizmetlerinde çalıştırılan düşük ücretli işçilerin sırtından oluşturulamaz. Bu sistem hem sağlıklı kalmayı özendirici ve hastalıkları önleyici olmalı ve hem de modern hekimliğin iyileştirici araç - gereçlerini sağlamalıdır.

Ancak bugün tutucu hükümetler, demokratik sosyalist parti ve hükümetlerin geçmişte uzun çabalarla kurdukları evrensel bakım sistemlerini, parasal sınırlamaları baskı aracı yaparak ortadan kaldırmaktadırlar. Sağ kanat hükümetler bu hizmetleri ücretli hale getirdiler, bazı sağlık hizmetlerini özelleştirerek kâr amaçlı duruma soktular ve bu hizmetler için çok düşük parasal kaynaklar ayırdılar. Bütün bu kararlar sistemi temelinden yıktı. Şu da açıktır ki, sağ kanadın sağlık hizmetlerine tüm bu saldırılar, aslında onların sosyal refah devletini yıma planlarının bir parçasıdır. Bizim şu andaki gereksinmemiz bu nedenle, yalnızca sağlık hizmetlerinde geniş kapsamlı artmayı sağlayabilmenin yanında, var olan sağlık hizmetlerini de koruyabilmek ve sürdürebilmektir. Uzun zaman önce pek çok ülkede kazandığımızı sandığımız bir savaştı bu.

SIW her kadının, gebeliği önleyici araçları, doğurganlık ve kısırlık konularında danışma hizmetlerini içeren yeterli bir aile planlamasına ulaşabilme hakkına inanır. Uzmanlık gerektiren hizmetler için parasal yardım, danışma hizmetleri, aile planlaması ve sürdürülmesi konularında evrensel yardım ve hizmetler, gençler de dahil herkese açık ve kolaylıkla erişilebilir olmalıdır.

SIW her kadının, gebelik sırasında ve doğum sonrasında ücretsiz annelik bakımı da dahil, her türlü önleyici sağlık hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanması gerektiğine inanır. Gebelik ile ilgili bilgi almaya babanın da katılması ve doğumla ilgili öğütler alması çok önemlidir. Doğum sırasında tüm ailenin birarada bulunmaya hakkı vardır. Kadınlar için ücretsiz doğum yapabilme olanakları sağlanmalıdır. Annenin istekleri öncelik taşımak kaydıyla, hekimlik yardımları her zaman hazır bulundurulmalıdır. Kanser gibi temel hastalıklar için önleyici sağlık yardımı, hastalığı teşhis testlerini içermeli ve sağlığı en üst düzeyde korumayı amaçlamalıdır. Bunlara ek olarak da beslenme ve temizlik konularında gereken yardımlar yapılmalıdır.

SIW çocuk aldırmanın devletin karışması olmadan, yalnızca söz konusu kadın tarafından verilmesi gereken temel bir karar olduğuna inanır. İnsanın kendi bedenini denetleyebilme hakkı temel bir haktır. Çocuk düşürme doğum kontrol araçlarından birisi olarak görülmemelidir, ancak bir kez karar verince kadının, gerekli hekimlik yardımları ve genel sağlık hizmetlerinden yararlanması gerekir.

Öte yandan kadın ve ailesi için doğum öncesi ve sonrası bakım ve aynı zamanda üstün nitelikte çocuk bakım hizmetleri de yaşamsal önem taşır.

Sosyalist Enternasyonal Kadınları, üye partileri, kadınların sağlık hizmetlerinden yararlanma ve çocuk düşürme haklarını savunmaya ve bu konudaki tartışmalarda önder rolü oynamaya çağırır. Çocuk aldırma konusunda kadının seçim hakkını ortadan kaldırmaya çalışan gerici güçler yenilgiye uğratılmalıdır. SIW bu savaşta ön saflarda yer alan kadın örgütlerini bütün gücüyle destekler. Onlara yardım etmek için elimizden geleni esirgemeyelim.

3. Çocuk Hakları

Sosyalist Enternasyonal Kadınları, Birleşmiş Milletlerin bu yıl sonuna kadar Genel Kurul'dan çıkması beklenen Çocuk Hakları Konvansiyonu oluşturma kararını hoşnutlukla karşılar. SIW bu konuda, Tasarı Komisyonunun, eğitim ve sağlık gibi önemli alanlarda yapmakta olduğu hazırlık çalışmalarını onaylar.

Ancak, SIW, milyonlarca çocuğun açlıktan öldüğü, her yıl bir milyon kız ve erkek çocuğun kaçırılıp seks pazarlarına zorla sokulduğu, gelişmekte olan ülkelerdeki ailelerin sürekli fakirleşmeleri nedeniyle her yıl yarım milyon çocuğun öldüğü bir dünyada, böyle bir konvansiyonun pek işe yarayacağı kanısında değildir.

Yoksulluk, dış borçlanma, ekonomik becerisizlikler ve yanlış para politikaları yüzünden ortaya çıkmaktadır. Eğitim, sağlık ve diğer sosyal hizmet programlarından kamu yardımlarının kesilmesi, milyonlarca çocuğun yaşamını tehlikeye atmakta, okuma yazma bilen çocuk sayısını azaltmakta ve çocukları, yasa dışı işlere, fahişeliğe ve uyuşturucu madde kullanmaya özendirilmektedir.

Çocuklar köle olarak çalıştırılmaya, fahişeliğe, zorla evlat edinilmeye itiliyor ve hatta, iç organ satışına bile alet ediliyorlar.

SIW çocukların iyi yetiştirilebilmeleri konusunda toplumun bir bütün olarak sorumluluk taşıdığına inanır ve bütün dünyadaki hükümetlere, çocukların, içinde sağlıklı bir biçimde büyüyecekleri ortamı oluşturma çağrısında bulunur. Bu çerçevede, dövülen, kötü muamele gören, uyuşturucu bağımlılığı olan ve başka ülkelere iltica eden çocuklar için de Birleşmiş Milletler Konvansiyonu istekleri doğrultusunda özel programlar yapılması gerekir.

SIW Birleşmiş Milletlere, hazırlanan Konvansiyon'da devletlerin çocukları kötüye kullanmalardan koruması gerektiğinin belirtildiği bölüme, kız çocuklara sarkıntılık etme konusunun da eklenmesi çağrısında bulunur.

SIW Birleşmiş Milletler ve üyesi devletlere, Konvansiyon'a, 18 yaşından küçük çocukların askere alınmalarını yasaklayan bir paragraf eklemeleri çağrısında bulunur.

ÇALIŞMA PROGRAMI

SIW Çalışma Programı, Stokholm Kongresinde alınan kararlara dayanır ve Büro toplantı konularını, SIW görev ve seminer tekliflerini kapsar.

1. Üreme Teknolojileri ve Genetik Mühendisliği

Bir Büro toplantısı, yeni üreme teknolojilerinin hem endüstrileşmiş ve hem de gelişmekte olan ülke kadınları üzerindeki etkilerinin tartışılmasına ayrılacaktır. Bu toplantıya konularında uzman kişiler, toplumsal, bilimsel ve hukuk alanlarındaki gelişmeler üzerine rapor vermek üzere çağrılacaktır..

2. Kadın ve Çevre — Tüketici Politikaları

Bir Büro toplantısı, tüketici olarak kadının çevre sorunları ile ilişkilerini tartışacaktır. Bu toplantı uluslararası tüketici ve çevreyi koruma örgütleriyle yakın işbirliği içine gerçekleştirilecektir.

3. Seks Endüstrisi

SIW ivedi olarak pornografi ticaretini, fahişeliği, seks turizmini ve mektupla evlilik konularını tartışacaktır. Gitgide büyümekte olan bu sorunlar konusunda, söz konusu olan endüstrileşmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki kadın örgütleriyle işbirliği yapılmalıdır.

4. Dış Borçlanma

SIW bir büro toplantısını da dış borçlanma konusuna ayıracaktır. Bu toplantının amacı, borçlu ülkelerdeki kadınların, dünyanın ekonomik gelişmesinde bunalım ve tikanıklıklara yol açan bu önemli sorunu çözebilmelerine yardımcı olacak bir çalışma programı geliştirmektir.

Öteki Etkinlikler

Büro toplantıları için düşünülen yukarıdaki konular, diğer alanlarda *ad hoc* tartışmalara yer verebilecek esnekliğe sahiptir.

Bu konulardan bazıları şunlardır : Kuzey - Güney ve Doğu - Batı işbirliği : İş sırasında ve genelde toplum içinde kadına karşı zor kullanma : Tutuculara, dinci ve başka siyasal akımlara karşı eylem stratejisi geliştirmek : Kadınlar için bir iletişim ağı kurmak ve geliştirmek.

Üye örgütler arasındaki işbirliği, yalnız bölgesel düzeyde kalmayıp, uluslararası düzeyde de geliştirilmelidir.

SIW üye örgütleri ile gelişmekte olan ülkelerin kadın örgütleri arasındaki işbirliği geliştirilmelidir.

Sosyalist Enternasyonal Konseyi toplantısında tartışılan bir konuyu görüşmek üzere bir SIW Büro toplantısı düzenlenecektir.

SIW üye örgütlerinden, kadın haklarının yasalaşması (affirmative action)*, vb. konularda gelen raporları tartışmak için Büro toplantılarında daha fazla zaman ayrılacaktır.

ICFTU Kadınlar Konferansı ya da Kadınlar Komitesi toplantısı ile ilgili ortak bir konuda bir Yürütme Kurulu toplantısı düzenlenecektir.

(*) Türkçe'de kullanılmayan Batı'da kadın ve azınlıklara tanınan telafi edilmiş hakların mevzuata konulması, (Ç.n.)

Bir Yürütme Kurulu toplantısı da Güney Afrika'da Cephe Devletleri amaçları konusunda düzenlenecektir. Bu bölgedeki kadınlarla yakın ilişki kurmak, Güney Afrika'da yapılması düşünülen kadınlar için Barış Konferansının temelini oluşturacaktır.

Pasifik'te (Manila) ve diğer bölgelerde Seminerler düzenlenecektir.

Seminerler, Yürütme Kurul toplantıları ve diğer görevler, Kuzey ve Güney ülke kadınları arasındaki karşılıklı işbirliğini özendirici ve yüreklendirici olmalıdır.

SIW üye partileri, kadın örgütlerinin çalışmalarına uluslararası düzeyde yardım amacıyla, fonlarının bir bölümünü ayırmaları için özendirecektir.

SİLAHSIZLANMA KONUSUNDA KARAR

Sosyalist Enternasyonal Kadınları, Silahlanma ve yoksulluk, kalkınma ve çevre ilişkileri konusundaki Brandt, Palme ve Brundtland komisyonları raporları ışığında, silahlanma yarışına ivedi olarak son verilmesi çağrısında bulunur. Savaş hiçbir zaman pratik bir çözüm yolu olmamıştır.

Güvenlik bir başka ülkenin güvenliğini yok ederek sağlanamaz. Günümüzün güvenlik gereksinmelerine yanıt ancak bir ortak güvenlik sistemi kurup geliştirerek verilebilir. Öyle ise, Silahsızlanmaya ve kalkınmaya, çevreyi korumaya ve geliştirmeye, eşitliğe ve dayanışmaya katkılarda bulunabilecek olan, hem askeri hem de sivil içerikli, karşılıklı güveni oluşturucu önlemlere gereksinme vardır.

Bu çerçevede SIW, bütün devletlere savuma bütçelerinin en az % 10'u kadar kesinti yapmaları çağrısında bulunur. Bunu, silahlanmaya ayrılan kaynakları sürekli bir biçimde azaltmayı amaçlayan, kapsamlı bir uluslararası plan izlemelidir. Bu kaynaklardan serbest kalanların, gelişmekte olan ülkelere, sürekli bir kalkınma programını gerçekleştirebilmeleri için ayrılması gerekir.

SIW bütün dünya kadınlarını ve kadın örgütlerini, bu amacın gerçekleştirilebilmesi için bir kitle iletişim kampanyası açmaya çağırır.

Silahsızlanma çabalarında hep ön saflarda yer almış olan SIW, 1989'un Mart ayında Viyana'da toplanan Parti Liderleri konferansında silahsızlanma üzerine alınan kararları da hoşnutlukla karşılar. Bu kararda SIW'in de birçok önerisi yer almıştır. Biz şimdi bu kararların uygulanması için gereken ivedi eylemleri bekliyoruz.

SIW bütün silahsızlanma önlemlerini onaylar ve özellikle ve ivedi olarak şu amaçların gerçekleştirilmesini ister:

- Kimyasal silahların ivedi olarak ve dünya çapında yasaklanması;
- Nükleer silahların "modernleştirilmesi" denilen sürecin durdurulması;
- Kapsamlı bir nükleer silah deneme yasağı anlaşması;
- Bütün kısa menzilli füzelerin yok edilmesi;
- Bütün devletlerin askeri amaçlı üretimden sivil amaçlı üretime geçiş programları uygulamaları.

EL SALVADOR KONUSUNDA KARAR

Sosyalist Enternasyonal Kadınları olarak XIV. Kongremizde, El Salvador'da süregelen iç savaştan duyduğumuz derin kaygıyı dile getiriyoruz. Bu iç savaş durumu, 1 Haziran 1989 tarihinde iktidara gelen Sağ kanat hükümetin varlığı nedeniyle daha da yoğunlaşmış ve hiçbir sonuca erişir gibi görünmemektedir.

El Salvador'daki silahlı çatışma son dokuz yıldır yalnızca yokluk ve ölüm getirmedir; İşkence, ortadan kaybolma, sakat bırakma, öksüz ve yetim bırakma gibi yollarla kadın ve çocukların üzerinde acı izler bırakan bir dizi insan hakları çiğnemelerine de yol açtı.

Sosyalist Enternasyonal Kadınları, El Salvador'un yeni Başkanı Alfredo Cristiani'nin bildirisine dikkat çekerek, Esquipulas II ve Tesoro Beach anlaşmalarının kesinlikle uygulanabilmesi amacıyla, İsyanıcı Güçlerle diyalogun sürdürülmesi ve genişletilmesi gerektiği görüşündedir. ARENA iktidar partisinden, insan haklarına kesinlikle saygı göstermesini ve silahlı çatışmaya, diyalog ve karşılıklı görüşme yollarıyla ivedi olarak çözüm bulmasını istiyoruz. Aynı zamanda, El Salvador'un Ulusal Devrimci Hareketi (MNR) içindeki kardeşlerimizle dayanışma içinde olduğumuzu belirtiyor ve ülkenin sivil ve askeri güçlerinden, bu akımın fiziksel ve moral bütünlüğüne saygı duymalarını diliyoruz.

ÇİN KONUSUNDA KARAR

SIW, Çin hükümeti tarafından Çin halkına karşı girişilen acımasız eylemden dehşete düşmüştür. Çin hükümetinin bu eylemini sert biçimde kınıyoruz. Aynı zamanda da, demokrasi için savaşta dünyanın her yerindeki insanlara örnek olan Çinli öğrencilerin bu kitlesel işbirliği eylemini savunuyoruz.

SIW Çin hükümetinden, "demokrasi öğrencileri" ile barışçı bir uzlaşmaya varması çağrısında bulunur. Demokrasi için savaşları yüzünden tutuklanan insanların hemen salıverilmelerini istiyoruz. SIW, Çin hükümetini, barışçı yollarla demokratik reformlar getirmeyi amaçlayan kendi halkını haksız yere yargılamaktan ve ölüm cezasına çarptırmaktan kaçınmaya çağırır.

DIŞ BORÇLAR KONUSUNDA KARAR

XIV. Sosyalist Enternasyonal Kadınları Kongresi Venezüella sosyal kredi açan bankaların koydukları geri ödeme koşulları yüzünden bu ülkelerde ortaya çıkan ekonomik ve toplumsal bunalımın hızla büyümesinden duyduğu kaygıyı belirtir.

Bu sosyo - ekonomik bunalımlar halkın yaşam düzeyini ve özellikle de kadınların içinde bulunduğu koşulları derinden etkilemiştir. Bu kadınlar, örneğin tek ebeveyn olma durumunda, azalan kaynaklarla geçinebilmenin sorumluluğunu ve yükünü omuzlarında taşıyorlar.

XIV. Sosyalist Enternasyonal Kadınları Konferansı, Venezüella sosyal demokrat kadınlarının, uluslararası bankalara olan yüksek faizli ödeme koşullu borçlara karşı bir Latin Amerika Kadınlar Cephesi oluşturma çabalarını destekler.

XIV. Sosyalist Enternasyonal Kadınları Kongresi, "Caracas Doktrinde" de belirtilen, dış borç sorununu çözmeye yönelik aşağıdaki önlemlerin alınmasını önerir :

- a) Bütün borç ve faizlerin en az % 50 indirimi ;
- b) Borç ödemeleri borçlu ülkenin ekonomik gelişmesi göz önünde bulundurularak yapılmalı ;
- c) Borç takvimleri ekonomik iyileşmeyi sağlayıcı biçimde yeniden düzenlenmeli ;
- d) Gelişmekte olan ülkeler tarafından, ekonomik dengeleri sağlayıcı yapısal düzenleme önlemleri alınmalı.

